

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
HELLENIC ECONOMIC LIBRARY NETWORK

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Τράπεζα της Ελλάδος,
6 Μαρτίου 2015

ΑΘΗΝΑ 2015

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

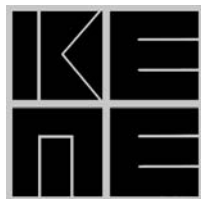

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
HELLENIC ECONOMIC LIBRARY NETWORK

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Τράπεζα της Ελλάδος, 6 Μαρτίου 2015

Αθήνα 2015

Copyright 2015
του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
Αμερικής 11, 106 72 Αθήνα
www.kepe.gr

ISBN: 978-960-341-111-6

Οι γνώμες και κρίσεις που περιέχει η εργασία αυτή
είναι των εισηγητών της ημερίδας και δεν αντιπροσωπεύουν
αναγκαία γνώμες ή κρίσεις των Οργανισμών στους οποίους ανήκουν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΚΟΙΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	23
<i>Εύα Σεμερτζάκη</i>	

Περίληψη	23
1. Εισαγωγή	23
2. Οικονομικές βιβλιοθήκες: οι απαρχές	23
3. Ιστορικό δημιουργίας του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών.....	25
4. Αποστολή και στόχοι	25
5. Μέλη.....	26
6. Συνέργειες και οφέλη.....	28
7. Ημερίδα.....	29
8. Και μετά την ημερίδα τι θα γίνει;	29

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	31
<i>Ανθή Κατσιρίκου</i>	

Περίληψη	31
1. Οι βιβλιοθήκες σήμερα και οι παράγοντες που διαμορφώνουν τη φυσιογνωμία τους.....	32
2. Κοινό των βιβλιοθηκών	35

3. Οικονομία βασισμένη στη γνώση και προστιθέμενη αξία.....	37
<i>Τράπεζα της Ελλάδος</i>	39
<i>ΚΕΠΕ</i>	39
<i>Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών</i>	40
<i>Πανεπιστήμιο Πειραιώς</i>	41
<i>Βιβλιοθήκη Χαροκόπειου Πανεπιστημίου</i>	41
<i>Βιβλιοθήκη Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς</i>	41
4. Οικονομική διάσταση των υπηρεσιών: η αξία/αξιοποίηση πηγών και πόρων	42
5. Προοπτικές	45
Βιβλιογραφία	47

Η ΓΕΦΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ:
Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΜΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

51

Πέτρος Μ. Μηγιάκης

1. Εισαγωγή	51
2. Θεωρητικό υπόβαθρο της οικονομικής ανάλυσης και ο ρόλος της συνεχούς ενημέρωσης	52
3. Διερεύνηση της σχέσης του βαθμού ενημέρωσης των βιβλιοθηκών και της ποιότητας των οικονομικών αναλύσεων στις κεντρικές τράπεζες	54
4. Προτάσεις σχετικές με την εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση και τις πιθανές κατευθύνσεις ενημέρωσης των βιβλιοθηκών	57
Βιβλιογραφία	58

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

59

*Διονύσιος Πολέμης,
Κωνσταντίνος Χλωμούδης*

1. Εισαγωγή	59
2. Ναυτιλία και πληροφορία.....	60

3. Βιβλιοθήκη που συνεπικουρεί Τμήματα Ναυτιλιακών Σπουδών.....	66
Βιβλιογραφία	69

ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΙΣΤΟΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ - Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΠΑ

71

Μιχάλης Βαζιργιάννης

Βιβλιογραφία	81
--------------------	----

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

83

Αικατερίνη Τσούμα

1. Εισαγωγή, πλαίσιο παρουσίασης.....	83
2. Σύνδεση των ΟΒ με το έργο της αξιολόγησης των οικονομικών συνθηκών και τη διεξαγωγή προβλέψεων	83
3. Παραδείγματα τα οποία εξειδικεύουν το ρόλο των ΟΒ στην αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και τη διενέργεια οικονομικών προβλέψεων.....	86
<i>Παράδειγμα 1: Τήρηση αρχείων χρονολογικών σειρών.....</i>	<i>86</i>
<i>Παράδειγμα 2: Ποιοτική αξιολόγηση οικονομικών συνθηκών/προοπτικών.....</i>	<i>87</i>
<i>Παράδειγμα 3: Χρήση οικονομετρικών υποδειγμάτων και διεξαγωγή προβλέψεων μακροοικονομικών μεταβλητών .....</i>	<i>88</i>

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΕΠΕ

91

Πρόδρομος Προδρομίδης

1. Εισαγωγή	91
2. Μαθήματα από την ιστορία των βιβλιοθηκών.....	92

3. Η συμβολή της βιβλιοθήκης του ΚΕΠΕ	96
4. Ατενίζοντας τις προκλήσεις του 21ου αιώνα	105
5. Επίλογος	106
Περαιτέρω Βιβλιογραφία	106

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ – ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ – ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ:
ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ /
ENTERPRISE EUROPE NETWORK – HELLAS 109

1η Ομιλήτρια: Ιωάννα Σαραντοπούλου

2η Ομιλήτρια: Γεωργία Τζένου

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 117

Πέτρος Κωσταγιόλας

Περίληψη	117
1. Εισαγωγή	118
2. Ορισμός και κατηγοριοποίηση διανοητικού κεφαλαίου	120
3. Διαχείριση διανοητικών πόρων βιβλιοθηκών για την επαύξηση της αξίας τους	122
4. Πρόταση διαχείρισης διανοητικών πόρων οικονομικών βιβλιοθηκών	124
<i>Πληροφοριακή συμπεριφορά – Πληροφοριακή παιδεία .....</i>	<i>124</i>
<i>Αναδιάταξη σχέσεων στην κατεύθυνση ισορροπημένων και οικονομικά βιώσιμων μοντέλων δημοσίευσης και διάχυσης επιστημονικού έργου .....</i>	<i>125</i>
<i>Υποστήριξη επιχειρήσεων ως προς τη διαχείριση ενεργών και ημιενεργών αρχείων .....</i>	<i>126</i>
<i>Μεγάλα σε εύρος Δεδομένα και Αναλυτική .....</i>	<i>126</i>
5. Συμπεράσματα	127
Βιβλιογραφία	127

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 129

Έλια Βλάχου, Χρύσα Νικολάου

1. Εισαγωγή	129
2. Μουσεία ΠΙΟΠ	132
3. Δίκτυο Πausανίας 2.00: από το Σχολείο στο Μουσείο	133
4. Πρόγραμμα LIFE-Stymfalia.....	135
5. Συμπεράσματα.....	136
Ενδεικτική βιβλιογραφία - Πηγές.....	137

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ 139

Εύα Σεμερτζάκη

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ:
Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ 143

Φίλιππος Τσιμπόγλου

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ 149

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ 159

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 163

A. ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ-ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙ.Ο.ΒΙ.....	165
B. ΤΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ-ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΩΝ.....	195

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

*Pro captu lectoris habent sua fata libelli*¹

Τα ανά χείρας Πρακτικά της επιστημονικής ημερίδας με θέμα «Η συμβολή των οικονομικών βιβλιοθηκών στην έρευνα και την ανάπτυξη», που έλαβε χώρα στην Τράπεζα της Ελλάδος στις 6 Μαρτίου 2015 στο πλαίσιο του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών, δείχνει τόσο τη χρησιμότητα του εγχειρήματος της δημιουργίας του Δικτύου όσο και την πολυπλοκότητα των ζητημάτων που συναρτώνται με τη χρήση των σύγχρονων βιβλιοθηκών. Όσοι από εμάς ξεκίνησαν την ερευνητική τους σταδιοδρομία πριν από την έλευση της επανάστασης των τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, ψάχνοντας σε καταλόγους με χάρτινα δελτία, αντιλαμβανόμαστε τόσο το μέγεθος της επιτελεσθείσας αλλαγής, όσο και το ότι βρισκόμαστε σε ένα νέο τοπίο με εντελώς διαφορετικές δυνατότητες στο χώρο της έρευνας².

Οι συμμετέχοντες στην ημερίδα προέρχονται από διαφορετικούς χώρους με συμπληρωματικές συμβολές: εισηγούνται ως χρήστες, ως βιβλιοθηκονόμοι και διευθυντές βιβλιοθηκών και ως οικονομολόγοι που σχολιάζουν τον οικονομικό ρόλο των βιβλιοθηκών στην οικονομική ανάπτυξη. Μόνο μέσα από τη συνεργασία και τη συνέργεια των τριών αυτών διαφορετικών οπτικών μπορούμε να κατανοήσουμε τη σημασία και το ρόλο των δικτύων βιβλιοθηκών με συγκεκριμένο θεματικό προσανατολισμό και να προχωρήσουμε σε συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής για τις οικονομικές βιβλιοθήκες του 21ου αιώνα.

---

1. Terentiani Mauri, *De Litteris, De Syllabis, De Metris, Libri Tres*, v. 1286, στο Heinrich Keil (επιμ.), *Grammatici Latini*, τόμος VI, *Scriptores Artis Metricae*, Teubner, Leipzig, 1874.

2. Βλ., π.χ., για την προ ψηφιακής εποχής έρευνα στις ανθρωπιστικές επιστήμες: Umberto Eco, *Come si fa una tesi di laurea*, Bompiani, Milano, 1977. Ελληνική έκδοση: *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*, επιμέλεια-μετάφραση: Μαριάννα Κονδύλη, Νήσος, Αθήνα, 1994.

Ο Θωμάς Jefferson, δύο αιώνες πριν, εξηγούσε σε τι διαφέρουν οι ιδέες από άλλα αγαθά³. Οι ιδέες είναι σαν τη φλόγα του κεριού: μπορείς να ανάψεις το κεριό σου από τη φλόγα του δικού μου χωρίς να μειωθεί το φως που απολαμβάνω. Οι σύγχρονοι οικονομολόγοι ονομάζουν το φαινόμενο αυτό “non-rivalry” ή «έλλειψη ανταγωνιστικότητας στην κατανάλωση». Η χρήση του πυθαγόρειου θεωρήματος από εμένα δεν εμποδίζει τη χρήση του από τους άλλους, σε αντίθεση με τη χρήση, φερ’ ειπείν, μιας χτένας. Η πρόσβαση όμως σε μια ιδέα μπορεί να υπόκειται στη δυνατότητα αποκλεισμού (excludability) εφόσον υπάρχουν πνευματικά δικαιώματα. Το πραγματικό κόστος μιας ιδέας είναι το κόστος δημιουργίας της, το οποίο σε συνδυασμό με το μικρό (οριακό) κόστος αναπαραγωγής της οδηγεί σε αύξουσες αποδόσεις κλίμακας που ακυρώνουν τις υποθέσεις του τέλειου ανταγωνισμού. Η σύγχρονη θεωρία της ενδογενούς οικονομικής μεγέθυνσης βασίζεται στην ανάλυση της δημιουργίας και της παραγωγικότητας των ιδεών⁴.

Τα μέσα και οι τρόποι αναπαραγωγής των ιδεών μεταβάλλονται ιστορικά: πέτρα, πηλός, πάπυρος, περγαμινή, χαρτί, ψηφιακό μέσο αφενός, και αντιγραφή (σε ειλητάριο ή κώδικα), τυπογραφική εκτύπωση, ψηφιακή αναπαραγωγή, αφετέρου. Αν και οι ιδέες φαινομενικά είναι ανεξάρτητες από το μέσο αποθήκευσης και διάδοσής τους, το κόστος της διάδοσής τους και το καθεστώς της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ένας εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας για την τύχη τους. Στη σημερινή ψηφιακή εποχή υπάρχει πλέον η τεχνολογική **δυνατότητα** το σύνολο των ιδεών της ανθρωπότητας να είναι προσπελάσιμο σε κάθε ερευνητή που διαθέτει έναν τερματικό σταθμό (π.χ., προσωπικό υπολογιστή, tablet ή συσκευή ανάγνωσης) με σύνδεση στο διαδίκτυο, όπου και αν βρίσκεται αυτή ή αυτός χωρίς

3. Επιστολή Thomas Jefferson προς τον Isaac McPherson, 13 Αυγούστου 1813, στο Andrew A. Lipscomb & Albert Ellery Bergh (επιμ.), *The Writings of Thomas Jefferson*, 20 τόμοι, Thomas Jefferson Memorial Association, Washington DC, 1905, τόμος 13, σσ. 333-335. Ο Jefferson αναφέρεται κυρίως στις εφευρέσεις, ενώ εδώ η έμφαση είναι σε ιδέες επιστημονικού λόγου.

4. Βλ. Charles I. Jones, “Growth and Ideas”, στο Philippe Aghion & Steven N. Durlauf (επιμ.), *Handbook of Economic Growth*, Τόμος 1B, Elsevier, Amsterdam, 2005, Κεφάλαιο 16.

κόστος πρόσβασης⁵. Υπάρχουν πλέον μεγάλα αποθετήρια τεκμηρίων από ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς τα περισσότερα από τα οποία είναι ελεύθερα δικαιωμάτων⁶. Εξαιρετική πρόοδος έχει επίσης γίνει στο επίπεδο της ενοποίησης των ανοιχτών καταλόγων δημόσιας πρόσβασης (*Open Public Access Catalogues, OPAC*)⁷.

Είναι πλέον φανερό ότι οι παραγωγικές δυνάμεις που παρέχουν αυτή τη δυνατότητα πρόσβασης βρίσκονται σε αντίθεση με τις παραγωγικές σχέσεις που καθορίζουν τη διάχυση των ιδεών⁸. Επί παραδείγματι: ερευνητές υποβάλλουν άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά δωρεάν, άλλοι ερευνητές κρίνουν, επίσης δωρεάν, τα άρθρα αυτά και στη συνέχεια τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα που πληρώνουν τους μισθούς των ερευνητών αυτών καταβάλλουν αδρές αμοιβές για την πρόσβαση στα συγκεκριμένα

---

5. Βλ. σχετικά το εξαιρετικό βιβλίο του ιστορικού και διευθυντή της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου του Harvard, Robert Darnton, *The Case for Books: Past, Present, and Future*, Public Affairs, New York, 2009.

6. Όπως ενδεικτικά τα *Google Books*, *Internet Archive*, *Open Library*, *Europeana*, *Hathi Trust*, *Gallica*, *Münchener Digitalisierungszentrum*, με πρωτογενείς ή δευτερογενείς ψηφιοποιήσεις, ενώ στα οικονομικά και στις κοινωνικές επιστήμες πιο εξειδικευμένα είναι το *Online Library of Liberty*, το *Ludwig von Mises Institute* και το *Marxists Internet Archive*. Στα οικονομικά επίσης σημαντικός είναι ο δικτυακός τόπος για ψηφιακούς πόρους για οικονομολόγους της *American Economic Association*, το *Resources for Economists on the Internet*, ενώ τα ερευνητικά άρθρα είναι συγκεντρωμένα στα *RePEc* (*Research Papers in Economics*), στο *IDEAS*, στο *Social Sciences Research Network* και ασφαλώς στο αντίστοιχο τμήμα του *JSTOR*. Στην Ελλάδα υπάρχει η συλλογή του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, η *Ανέμη* του Πανεπιστημίου Κρήτης, ενώ οι δημόσιες βιβλιοθήκες έχουν ψηφιοποιήσει μεγάλο μέρος των συλλογών τους με ένα δυστυχώς αποτρεπτικά δύσχρηστο interface.

7. Στο Ηνωμένο Βασίλειο το *COPAC* αποτελεί την ενοποίηση των καταλόγων 90 περίπου ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στο ΗΒ και στην Ιρλανδία, ενώ στη Γαλλία υπάρχει ο συλλογικός κατάλογος των βιβλιοθηκών και κέντρων τεκμηρίωσης της ανώτατης εκπαίδευσης και ο κατάλογος *SUDOC* (*Système Universitaire de Documentation*) με πάνω από 10 εκατομμύρια βιβλιογραφικά δελτία. Στην Ελλάδα αντίστοιχη ενοποίηση έχει γίνει από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και το Πανεπιστήμιο Αθηνών έχει ενοποιήσει τον κατάλογο των βιβλιοθηκών του. Εντυπωσιακός είναι και ο εικονικός κατάλογος της Καρλσρούης (*KVK - Karlsruhe Virtueller Katalog*) και το *Worldcat* στις ΗΠΑ.

8. Βλ. Karl Marx, "Vorwort", στο *Zur Kritik der Politischen Ökonomie*, Franz Duncker, Berlin, 1859, όπως στο *Karl Marx – Friedrich Engels Werke*, Dietz Verlag, Berlin/DDR, 1961, τόμος 13, σσ. 7-11.

άρθρα τα οποία οι ερευνητές δεν μπορούν να τα αναρτήσουν ελεύθερα, εκτός αν υπάρχει – επί πληρωμή – σύμβαση ανοιχτής πρόσβασης μεταξύ ιδρύματος και εκδοτικού οίκου. Υπάρχει βεβαίως αντίλογος για την αναγκαιότητα ενός οικονομικού αντιτίμου για την πρόσβαση, αλλά το ύψος των δαπανώμενων ποσών αντανάκλα την ύπαρξη προσόδου μάλλον, παρά την αναγκαιότητα χρηματοδότησης της ερευνητικής δραστηριότητας.

Είναι σαφές ότι λόγω της μορφής της αγοράς των πνευματικών δικαιωμάτων το μείζον πρόβλημα στις ερευνητικές και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι η διαχείριση των πόρων πρόσβασης στα έντυπα ή στα ψηφιακά τεκμήρια, ενώ, αν η πρόσβαση ήταν ελεύθερη ή μικρού κόστους, τα κεντρικά ζητήματα τα οποία θα καλούνταν να αντιμετωπίσουν θα ήταν διαφορετικής υφής, κυρίως η οργάνωση της παρεχομένης πληροφορίας στους ερευνητές ενός συγκεκριμένου θεματικού πεδίου. Στην πληροφορία αυτή συμπεριλαμβάνονται και οι βάσεις δεδομένων και το κατάλληλο λογισμικό επεξεργασίας αυτών των δεδομένων.

Η εξειδικευμένη γνώση των βιβλιοθηκονόμων και των υπεύθυνων των βιβλιοθηκών είναι αυτή που θα καθορίσει πώς οι συγκεκριμένοι πόροι θα διαχειρίζονται αποτελεσματικά, ώστε με δεδομένο τον προϋπολογισμό τους να υπάρχουν στη συλλογή τους τα τεκμήρια εκείνα που θα καταστήσουν τη θεματική έρευνα τελεσφόρα, πώς θα οργανωθεί η διεπαφή μεταξύ ερευνητών και βιβλιοθήκης και πώς θα μπορούν ενεργά οι ερευνητές μέσα από τις βιβλιοθήκες να ενημερώνονται για το επιστημονικά νέο και το τι είναι διαθέσιμο για την έρευνά τους. Στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης ερευνητικής κοινότητας –ιδιαίτερα σε περιόδους μειωμένων κονδυλίων– η στενή συνεργασία των οικονομικών βιβλιοθηκών μέσω ενός δικτύου μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία της έρευνας. Σε αντίθεση μάλιστα με άλλα θεματικά πεδία, οι οικονομικοί επιστήμονες είναι οι κατ' εξοχήν εφοδιασμένοι με τα επιστημονικά εργαλεία για να στοχαστούν και να αναλύσουν το ρόλο που παίζουν οι βιβλιοθήκες στην έρευνα, στη διάχυση των ιδεών και στην ανάπτυξη.

Ο ανά χείρας τόμος είναι ένα λειμωνάριο τέτοιων ιδεών. Πληροφορεί, αναλύει και αναπτύσσει τα προβλήματα που ανακύπτουν στην επιστημονική έρευνα και προτείνει πολιτικές για την επίλυσή τους. Μέσα από τις

αφηγήσεις προσωπικών εμπειριών των ερευνητών δείχνει ότι η σχέση ερευνητή/αναγνώστη/χρήστη και βιβλιοθήκης ξεπερνά τις επιστημονικές αναγκαιότητες και γίνεται μια σχέση βιωματική που καθορίζει την καθημερινότητα της επιστημονικής κοινότητας, μια καθημερινότητα που συνεχώς αλλάζει υπό το φώς των συνεχών εξελίξεων στο χώρο της τεχνολογίας και της σχέσης μας με την πληροφορία και τις ιδέες.

Εύχομαι η συνάντηση αυτή να αποτελέσει εφαλτήριο για την αποτελεσματικότερη οργάνωση της επιστημονικής έρευνας στις οικονομικές επιστήμες στη χώρα μας.

ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΧΑΡΑΚΗΣ
Πρόεδρος του Δ.Σ. και
Επιστημονικός Διευθυντής ΚΕΠΕ

Αθήνα, Νοέμβριος 2015

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι βιβλιοθήκες διαρκώς αλλάζουν, αναλαμβάνοντας νέους ρόλους, υλοποιώντας νέες υπηρεσίες, αλλά όμως διατηρούν πάντοτε την εδώ και αιώνες αποστολή τους.

Ωστόσο, ενώ οι απαιτήσεις σε πληροφόρηση διαρκώς αυξάνονται, οι οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι μειώνονται. Στη σημερινή Ελλάδα η πραγματικότητα αυτή είναι ακόμη δυσκολότερη από ό,τι στα άλλα «ανεπτυγμένα» μέρη του πλανήτη. Το πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με διοικητικές αποφάσεις και διαχειριστικές δράσεις, αρκεί να βασίζονται στην επικοινωνία, συνεργασία, κοινωνικοποίηση, αφού προηγηθεί αξιολόγηση και αποτίμηση.

Οι βιβλιοθήκες θα μπορούσαν να παίζουν έναν ουσιαστικότερο ρόλο αν οι χρήστες τους γνώριζαν την υποστήριξη που οι πρώτες διαθέτουν σε αυτούς και, ασφαλώς, αν είχε περισσότερο τυποποιηθεί η σχέση μεταξύ των δύο μερών. Τα τελευταία χρόνια οι βιβλιοθήκες έχουν κατανοήσει ότι βρίσκονται στο κέντρο των εξελίξεων και μπορούν να τις επηρεάσουν και για το λόγο αυτό επιδεικνύουν πρωτοβουλίες και δημιουργούν ευκαιρίες για να συμβάλλουν στη μεταβολή των οργανισμών στους οποίους ανήκουν, προς όφελος της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητάς τους.

Η πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας περιεχόμενο παραμένει κρίσιμος παράγοντας, τόσο στην εκπαίδευση και την έρευνα όσο και στον επαγγελματικό στίβο, και η αξία της αναγνωρίζεται εξίσου τόσο από τους ερευνητές όσο και από τα υψηλόβαθμα στελέχη οργανισμών, αλλά και τους βιβλιοθηκονόμους. Οι βιβλιοθήκες ξοδεύουν μεγάλα ποσά για να συγκροτήσουν και να αναπτύξουν τις συλλογές τους και για να έχουν οι χρήστες πρόσβαση σε όσο το δυνατόν περισσότερες πηγές. Όμως, η διαρκής μείωση των προϋπολογισμών των οργανισμών, η συνεχής αύξηση του κόστους

των συνδρομών υπό την πίεση του πληθωρισμού και η ρευστότητα των συναλλαγματικών διαφορών δυσκολεύουν τη διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου αγορών. Η συνεργασία και ο διάλογος, εντός και εκτός του οργανισμού, δεν μπορεί να αυξήσει τον προϋπολογισμό, ούτε το περιεχόμενο που αγοράζεται, μπορεί όμως να οδηγήσει σε μια στρατηγική προσέγγιση που να βοηθήσει τις βιβλιοθήκες να βρουν υποστήριξη για την κάλυψη των αναγκών των χρηστών, καθώς και να αυξήσει τις εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά και οι συμπεριφορές των βιβλιοθηκών διαφέρουν μεταξύ τους, ανάλογα με τα ισχυρά και τα ασθενή χαρακτηριστικά του κάθε οργανισμού στους οποίους ανήκουν. Οι διασυνδέσεις μεταξύ τους και οι διαφορετικοί τομείς στους οποίους οι βιβλιοθήκες ειδικεύονται είναι η βάση για την υποστήριξη της επίδοσης των επιμέρους οργανισμών και των μελών αυτών.

Οι βιβλιοθήκες, αν και είναι ένα από τα πιο σταθερά και διαρκή στο χρόνο σημεία παροχής της γνώσης και της πληροφορίας, σε μια περίοδο γενικής ένδειας καλούνται όλο και περισσότερο να δικαιολογούν την ύπαρξή τους, διότι πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος να μην μπορεί να αναγνωριστεί η πραγματική τους αξία, η οποία όμως είναι ο θεμέλιος λίθος των αξιών της επιστήμης και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Αυτές οι σκέψεις και οι προβληματισμοί, σε συνδυασμό με την κρίση στη χώρα μας, μας ώθησαν να συγκροτήσουμε το Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών, τον Νοέμβριο του 2011.

Οι διαφορές μας είναι πολλές, ξεκινώντας από τη νομοθετική βάση της υποστάσεώς μας, μέχρι τη χρηματοδοτική ικανότητα, το κοινό στο οποίο απευθυνόμαστε, τις υπηρεσίες και τις συλλογές.

Ο στόχος όμως είναι κοινός και ισοσταθμίζει τη διαφορετικότητα: η παραγωγή προστιθέμενης αξίας προς όφελος των βιβλιοθηκών και των χρηστών μας. Η οικονομική συγκυρία ασφαλώς μειώνει την αισιοδοξία των πρωτοβουλιών, ωθεί ωστόσο στην καλλιέργεια των μεταξύ μας δεσμών.

Τελικώς, η πρόκληση που θελήσαμε να θέσουμε ενώπιόν μας είναι να αξιοποιήσουμε τη διαφορετικότητα, να την κάνουμε πλεονέκτημα. Να αναδείξουμε τα ισχυρά στοιχεία κάθε μιας βιβλιοθήκης ως ισχυρά στοιχεία

του δικτύου, δημιουργώντας, έτσι έναν ιδεατό οργανισμό, η δομή του οποίου θα αποτελείται από πολλά «ισχυρά», αλλά διαφορετικής «προελεύσεως» επιμέρους συστατικά.

Για να φτάσουμε σε αυτό το αποτέλεσμα, έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε, και μάλιστα σήμερα με τις οικονομικές δυσκολίες. Προσπαθούμε όμως να προχωρήσουμε σταδιακά, ενισχύοντας την οικοδόμηση του δικτύου σε ομάδα και τη δημιουργία επικοινωνίας ή την ανάκτηση της χαμένης επικοινωνίας μεταξύ βιβλιοθηκών και κοινού. Η υποχρέωση παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους αναγνώστες οδηγεί τις βιβλιοθήκες στην εξωστρέφεια και την καλλιέργεια της επικοινωνίας με κάθε συμμετοχο και συνεργάτη και εν δυνάμει αποδέκτη των υπηρεσιών και των συλλογών.

Δύο ερωτήματα, λοιπόν, απασχολούσαν τα μέλη του Δικτύου, αν και κατά πόσον οι παρεχόμενες προς τους χρήστες συλλογές και υπηρεσίες εκπληρώνουν τον στόχο τους και αν υπάρχουν ανάγκες των αναγνωστών για την από μέρους μας παροχή πληροφόρησης και γνώσης που όμως δεν έχει υποπέσει στην αντίληψή μας. Ουσιαστικά επρόκειτο για το ερώτημα επαναπροσδιορισμού ή μη της ατομικής και συλλογικής δράσης μας.

Έτσι γεννήθηκε η ιδέα της ημερίδας: Να δούμε ποιοι είναι οι πραγματικοί αλλά και, γιατί όχι, οι ενδεχόμενοι χρήστες μας και να διαπιστώσουμε ιδίως όμμασι τις ανάγκες τους.

Είναι μεγάλη πρόκληση η επικοινωνία με τους ερευνητές, τους επιστήμονες και τους επαγγελματίες, εν γένει με το κοινό των βιβλιοθηκών, για την αποτελεσματικότητα του έργου των βιβλιοθηκών σήμερα, αλλά και για τις αλλαγές και τις ευκαιρίες του μέλλοντος. Η εξέταση των παραδοσιακών πρακτικών και αντιλήψεων θέτει τις βάσεις της αναθεώρησης και του εκσυγχρονισμού, συνοδεία της τεχνολογικής καινοτομίας. Ο στόχος αυτός επετεύχθη από το σύνολο των εργασιών που παρουσιάστηκαν στην ημερίδα, καθώς και από τον προβληματισμό που κατετέθη στις συζητήσεις κατά τη διάρκειά της.

Θα θέλαμε και από τη θέση αυτή να ευχαριστήσουμε:

- Τους ομιλητές της ημερίδας,
- Τους συντονιστές των ενοτήτων,

- Τους συμμετασχόντες στη στρογγυλή τράπεζα,
- Τους συναδέλφους της οργανωτικής ομάδας της ημερίδας,
- Την Τράπεζα της Ελλάδος,
- Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (που ανέλαβε και την παρούσα έκδοση)
- Τις Διοικήσεις των Οργανισμών μας που μας εμπιστεύτηκαν και ενέκριναν την πρωτοβουλία μας,

διότι όλοι συνέβαλαν στην επιτυχία της ημερίδας και μας ενθάρρυναν να συνεχίσουμε τις δράσεις μας.

Τα μέλη του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών Δι.Ο.Βι.

- Alpha Bank
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
- Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
- Τράπεζα της Ελλάδος
- Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
(Δι.Ο.Βι.)

Δεκέμβριος 2015

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΚΟΙΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Εύα Σεμερτζάκη

*Υποδιευθύντρια και Προϊσταμένη της Βιβλιοθήκης,
Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης
Τράπεζα της Ελλάδος*

Περίληψη

Τα πρώτα σπέρματα για τη δημιουργία του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών βρήκαν πρόσφορο έδαφος το 2011, όταν σοβούσε η ελληνική οικονομική κρίση. Ποια η αποστολή και οι στόχοι του Δικτύου, ποια τα μέλη του, ποιες οι πρώτες συνέργειες, ποια η παρουσία του στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ποια τα επόμενα βήματα; Η σημερινή ημερίδα είναι η πρώτη προσπάθεια επικοινωνίας με το κοινό και ιδιαίτερα με τους αναγνώστες των οικονομικών βιβλιοθηκών, αναζητώντας τρόπους για να διαδοθεί η ύπαρξη των βιβλιοθηκών αυτών και να διευρυνθεί η προστιθέμενη αξία των συλλογών και υπηρεσιών τους.

1. Εισαγωγή

Η πρώτη ομιλία της σημερινής ημερίδας αφορά την πρωτοβουλία που ανέλαβαν δέκα οικονομικές βιβλιοθήκες για να οργανώσουν ένα δίκτυο επικοινωνίας, συνεργασίας και ανταλλαγής γνώσης και πληροφοριών.

2. Οικονομικές βιβλιοθήκες: οι απαρχές

Οι πρώτες συλλογές με οικονομικά βιβλία ήταν ιδιωτικές, επιστημόνων του 17ου και 18ου αιώνα. Αργότερα, οι οικονομολόγοι, θέλοντας να

τεκμηριώσουν τη μέθοδο που ανέπτυσσαν, διαπίστωναν ότι χρειάζονταν βιβλία που τα συνέλεξαν οι ίδιοι, αφού οι βιβλιοθήκες με ενημερωμένες συλλογές οικονομικού περιεχομένου ήταν λίγες. Η εξειδίκευση της οικονομικής επιστήμης έκανε απαραίτητη τη χρήση της ενημερωμένης βιβλιοθήκης. Οι οικονομικές βιβλιοθήκες δημιουργήθηκαν για να καλύψουν την αυξανόμενη ανάγκη των οικονομικών ερευνητών για εξειδικευμένο υλικό. Οι ιστορικές συλλογές σχεδιάστηκαν για να επιτρέπουν την αναδρομή στις παρελθούσες θεωρίες και στην ανακάλυψη της γνώσης του παρελθόντος.

Στο τέλος του 19ου αιώνα ο κλάδος της οικονομικής επιστήμης ήταν έτοιμος να δεχθεί τις εξειδικευμένες οικονομικές βιβλιοθήκες. Από τις πρώτες βιβλιοθήκες που αναπτύχθηκαν ήταν του Cambridge, εφόσον η πόλη αποτέλεσε το κέντρο της αριστείας στην οικονομική επιστήμη κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Ακολούθησε το London School of Economics το 1895 και στις αρχές του 20ού αιώνα οι οικονομικές σχολές σε επιφανή πανεπιστήμια όπως το Harvard, Columbia και Chicago. Η ανάγκη των καθηγητών στις σχολές αυτές ώθησε στο άνοιγμα οικονομικών βιβλιοθηκών.

Παράλληλα με την ανάπτυξη της βιβλιογραφίας στην οικονομική επιστήμη, άρχισε η έκδοση περιοδικών όπως *The Economist*¹ το 1843. Ακολούθησε το 1886 το *Quarterly Journal of Economics* (Harvard University), το *Economic Journal* (1891, Royal Economic Society), το *Journal of Political Economy* (1892, University of Chicago), το *American Economic Review* (1911, American Economic Association).

Οι μεγαλύτερες οικονομικές βιβλιοθήκες δημιουργήθηκαν έχοντας τις ρίζες τους σε σημαντικές προσωπικές συλλογές. Για παράδειγμα, η Kress Library, που σήμερα αποτελεί τμήμα της Baker Library του Harvard Business School, δημιουργήθηκε από την προσωπική συλλογή του H.S. Foxwell. Η μεγαλύτερη οικονομική συλλογή σε βιβλιοθήκη του δημόσιου

---

1. Η Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος διατηρεί στη συλλογή της το περιοδικό *The Economist* από το 1928, το *Quarterly Journal of Economics* από το 1939, το *Economic Journal* από το 1937, το *Journal of Political Economy* από το 1930, το *American Economic Review* από το 1926.

τομέα είναι αυτή της New York Public Library, της οποίας το οικονομικό τμήμα ιδρύθηκε το 1919 (Eatwell, et al., 1991)².

3. Ιστορικό δημιουργίας του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών

Τα πρώτα σπέρματα της δημιουργίας της ομάδας οικονομικών βιβλιοθηκών βρήκαν πρόσφορο έδαφος στο 2011, στα πρώτα στάδια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Η ιδέα της δημιουργίας της ομάδας ήλθε ως αποτέλεσμα των διαφαινομένων δυσκολιών στην ελληνική οικονομία και κοινωνία το 2011 και το 2012. Το 2012, με την έλλειψη ανθρωπινων και οικονομικών πόρων, ειδικά στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, ήταν ο κατάλληλος χρόνος για να ενώσουν τα ιδρύματα τις δυνάμεις τους για καλύτερο αποτέλεσμα. Ανακαλύψαμε ξανά την αξία της συνεργασίας και της συνένωσης δυνάμεων. Όπως συμβαίνει σε όμοιες περιπτώσεις, η ιδέα ξεκίνησε από την άτυπη και διερευνητική συζήτηση μεταξύ ανθρώπων που εργάζονται σε οικονομικές βιβλιοθήκες, ζητώντας τρόπους να βελτιώσουν τις υπηρεσίες τους, να ανταλλάξουν ιδέες και πηγές για να ανταποκριθούν ορθότερα στις πληροφοριακές απαιτήσεις του κοινού τους.

4. Αποστολή και στόχοι

Το 2012 γράφτηκαν οι βασικές αρχές του Δι.Ο.Βι., περιλαμβάνοντας την αποστολή, τους στόχους και τις ενέργειες. Ήταν απαραίτητη η έγκριση από τα ιδρύματα των βιβλιοθηκών-μελών, ώστε να διασφαλισθεί η υποστήριξή τους, αλλά και να γνωρίζουν την ύπαρξη του δικτύου.

Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, αποστολή του Δι.Ο.Βι. αποτελεί η συνεργασία των βιβλιοθηκών-μελών για την ανταλλαγή υπηρεσιών και πόρων σχετικών με συλλογές οικονομικού περιεχομένου, με απώτερη επιδίωξη την ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση της κοινότητας των χρηστών τους. Οι χρήστες και όχι οι συλλογές βρίσκο-

---

2. Eatwell, J., Milgate, M. & Newman, P., 1991. *The new Palgrave: a dictionary of economics*. London, New York, Tokyo: Macmillan, Stockton Press, Maruzen.

νται στο επίκεντρο των υπηρεσιών κάθε βιβλιοθήκης (χρηστοκεντρικές υπηρεσίες).

Ο κύριος στόχος ήταν η συνέχιση της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών στους αναγνώστες, παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί στη χώρα και εξακολουθούν να υπάρχουν. Επιμέρους στόχοι ορίστηκαν:

- Υπηρεσίες πληροφόρησης από τις βιβλιοθήκες-μέλη προς το κοινό τους·
- Διαδανεισμός έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού, στα όρια των προβλεπομένων συμβάσεων και περιορισμών·
- Έρευνα της πιθανής κοινής αγοράς ηλεκτρονικών πηγών κοινού ενδιαφέροντος·
- Κοινή πολιτική ανάπτυξης συλλογών, ώστε κάθε βιβλιοθήκη να αναπτύσσει τη συλλογή της σε θεματικές ενότητες που αποτελούν τον κορμό των δραστηριοτήτων του γονεϊκού ιδρύματος προς αποφυγήν επικαλύψεων και απώλειας πόρων.

5. Μέλη

Σύντομα μαζεύτηκαν εννέα και αργότερα δέκα μέλη που αποτέλεσαν τον πυρήνα του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.Ο.ΒΙ.) και στα Αγγλικά Hellenic Economic Libraries Network (H.E.LI.N.). Τα ιδρύματα αυτά είναι τα εξής:

Τράπεζες:

- Alpha Bank
- Εθνική Τράπεζα
- Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
- Τράπεζα της Ελλάδος

Ακαδημαϊκά ιδρύματα:

- Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Ερευνητικά κέντρα και υπουργεία

- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
- Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Κοινό χαρακτηριστικό των πιο πάνω ιδρυμάτων είναι η ευρύτερη οικονομική κατεύθυνση των συλλογών των βιβλιοθηκών. Αυτός ήταν ο κοινός παρονομαστής με τον οποίο προσεγγίστηκαν τα ιδρύματα. Επιπλέον, εκ φύσεως, αρκετές από τις βιβλιοθήκες αυτές ήδη μετρούσαν πολλά χρόνια συνεργασίας σε επίπεδο ανταλλαγής άρθρων περιοδικών σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, διαδανεισμό βιβλίων, ακόμα και ανταλλαγές ιδεών και συμβουλές για την αντιμετώπιση ερευνητικών ερωτημάτων. Είναι προφανείς οι δυσκολίες του εγχειρήματος, οι οποίες προκύπτουν από τη διαφορετικότητα κάθε ιδρύματος ως προς την οικονομική κατάσταση, το κοινό στο οποίο απευθύνεται και την ειδικότερη κατάσταση και τον τρόπο ανάπτυξης των συλλογών τους.

Οι βιβλιοθήκες του Δικτύου σε αριθμούς

Οι βιβλιοθήκες των 9 από τα 10 ιδρυμάτων σε αριθμούς έχουν ως εξής:

<i>Οι βιβλιοθήκες του Δικτύου σε αριθμούς</i>	
Τόμοι βιβλίων	482.868
Τρέχουσες συνδρομές έντυπων περιοδικών	810
Τόμοι περιοδικών	378.126
Δυνητικό κοινό οργανισμού	78.150
Ηλεκτρονικές πηγές	207 + HEAL-Link
Προσωπικό βιβλιοθηκών	54

Τα ιδρύματα έχουν διαφορές που κυμαίνονται από τον αριθμό του βασικού δυνητικού κοινού κάθε ιδρύματος, μέχρι τον αριθμό των τρεχουσών συνδρομών έντυπων περιοδικών. Τα στοιχεία δεν αφορούν το εξωτερικό κοινό που επισκέπτεται τις βιβλιοθήκες αυτές. Υπάρχει επίσης διαφορά στις προσβάσεις σε ηλεκτρονικά περιοδικά, καθώς τα ακαδημαϊκά ιδρύματα αποτελούν μέλη της κοινοπραξίας HEAL-Link. Οι δέκα βιβλιοθήκες-μέλη εξυπηρετούν εκατοντάδες επιτόπιων και εικονικών επισκεπτών-χρηστών τόσο των ιδρυμάτων στα οποία υπάγονται, όσο και εξωτερικό κοινό. Συνενώνοντας τις διαφορετικές κατηγορίες κοινού, οι βιβλιοθήκες αυτές εξυπηρετούν στελέχη τραπεζών, επιστημονικό και διδακτικό προσωπικό, φοιτητές, ερευνητές και απλούς πολίτες, όσο και κάθε ενδιαφερόμενο για την οικονομική επιστήμη με την ευρύτερη έννοια της λέξης.

6. Συνέργειες και οφέλη

Από τις πρώτες συνέργειες του Δικτύου ήταν η δημιουργία κοινού καταλόγου έντυπων περιοδικών, ο οποίος θα χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση του κοινού των βιβλιοθηκών, με απώτερο στόχο να λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη των περιοδικών σε άλλες βιβλιοθήκες κατά τον σχεδιασμό της προμήθειας τίτλων και την αποφυγή αλληλοεπικάλυψης τίτλων περιοδικών. Δημιουργήθηκε επίσης κατάλογος με τις ηλεκτρονικές πηγές κάθε ιδρύματος. Αυτά αποτελούν εργαλεία για την εξυπηρέτηση των αναγνωστών.

Το δίκτυο συνεργασίας που αναπτύχθηκε, εξελίχθηκε σε ανθρώπινο ιστό και δίκτυο γνωριμίας και επικοινωνίας. Αυτή είναι η μεγαλύτερη ωφέλεια από τις τακτικές συναντήσεις της ομάδας, εκ περιτροπής σε κάποια από τα ιδρύματα που το απαρτίζουν.

Η συσσωρευμένη ανθρώπινη γνώση και η διάχυσή της μεταξύ των μελών, η ανταλλαγή απόψεων για τον τρόπο λειτουργίας των βιβλιοθηκών, η εμπειρογνωσία και η ανταλλαγή γνώσης για την επίλυση προβλημάτων, που όπως αποδεικνύεται είναι κοινά στις βιβλιοθήκες αυτές, είναι μερικά από τα οφέλη που έχουν αποκομίσει οι βιβλιοθήκες των συμμετεχόντων ιδρυμάτων από τη μέχρι σήμερα συνεργασία. Οι εργαζόμενοι των βιβλιοθηκών, με τους οποίους είχαμε συνηθίσει να επικοινωνούμε τηλεφωνικά

για τον διαδανεισμό βιβλίων και περιοδικών, τώρα έχουν αποκτήσει ονοματεπώνυμο και προσεγγίζονται σε προσωπικό επίπεδο. Σε όλους είναι πλέον διάχυτη η διάθεση και επιθυμία αλλά και η πίστη για την περαιτέρω ανάπτυξη του Δικτύου και την εδραίωση της συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών-μελών.

Η δημιουργία ιστοσελίδας (<http://libnt2.unipi.gr/dioivi>) και σελίδας στο Facebook (ΔΙΟΒΙ) και στο [twitter@dioivi_helin](https://twitter.com/dioivi_helin) άρχισε ήδη να λαμβάνει σάρκα και οστά.

7. Ημερίδα

Τον Σεπτέμβριο 2014 αποφασίσαμε να οργανώσουμε ένα συνέδριο για να διερευνήσουμε τις διαθέσεις και τις επιθυμίες του κοινού που εξυπηρετούμε. Να μας αξιολογήσουν, να αποτιμήσουν τις υπηρεσίες και να μας προτείνουν τρόπους να γίνουμε καλύτεροι. Σκοπίμως δεν περιλάβαμε στους ομιλητές ανθρώπους που εργάζονται στις βιβλιοθήκες του Δικτύου, αλλά ζητήσαμε από τους χρήστες να μοιραστούν μαζί μας τις εμπειρίες τους. Με τη σημερινή ημερίδα στοχεύουμε να επισημανθούν αδυναμίες των βιβλιοθηκών, ανάγκες για νέες υπηρεσίες, νέες ιδέες για να διαδοθεί το είδος της πληροφορίας και γνώσης που κατέχουν οι οικονομικές βιβλιοθήκες.

8. Και μετά την ημερίδα τι θα γίνει;

Προσδοκούμε να εξαγάγουμε συμπεράσματα που θα βοηθήσουν το Δίκτυο να προσαρμόσει τις υπηρεσίες του στις σύγχρονες πληροφοριακές και γνωσιακές ανάγκες των αναγνωστών και να αποδείξουμε την προστιθέμενη αξία των οικονομικών βιβλιοθηκών.

Θα θέλαμε να προσεγγίσουμε τον επιχειρηματικό κόσμο, σχεδιάζοντας γωνίες επιχειρηματικότητας στις βιβλιοθήκες, για να παρέχουμε πληροφορίες και γνώση για τωρινούς και μελλοντικούς επιχειρηματίες. Να πραγματοποιηθεί έρευνα χρηστών οικονομικών βιβλιοθηκών, για να εκτιμηθεί ο αριθμός και η στρωματογραφία των χρηστών τους οποίους

στο σύνολό τους εξυπηρετούν οι βιβλιοθήκες αυτές και να διαγνωστούν οι ανάγκες τους, να οργανώνεται ένα ετήσιο συνέδριο.

Η προσπάθεια είναι εθελοντική με γνώμονα την εξυπηρέτηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο των χρηστών και την καλύτερη εκμετάλλευση των συλλογών. Βασιζόμαστε όμως στην κοινή πίστη και επιθυμία να συνεχίσουμε, εδραιώνοντας τη θέση μας, προσθέτοντας νέα μέλη με κοινή γραμμή μας την ιδέα για συνεργασία.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Ανθή Κατσιρίκου
Προϊσταμένη Βιβλιοθήκης
Πανεπιστημίου Πειραιώς

Περίληψη

Οι βιβλιοθήκες σήμερα, με την έκρηξη της τεχνολογίας, έχουν εξελιχθεί ραγδαία, επεκτείνοντας τις δυνατότητές τους, τους σκοπούς, τους ρόλους και τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους, υπηρετώντας το διαχρονικό ρόλο τους: τη διατήρηση και διάδοση της ανθρώπινης ιστορίας, σκέψης και γνώσης.

Χαρακτηριστικό της εποχής μας, της κοινωνίας της πληροφορίας, είναι ότι η γνώση είναι μια ζωτική πηγή και η πληροφορία η πιο σημαντική πρώτη της ύλη.

Η οικονομία της γνώσης φέρνει στο προσκήνιο τις βιβλιοθήκες, κυρίως με τη σύγχρονή τους μορφή, και εν γένει, τα συστήματα μετάδοσης της γνώσης και της πληροφορίας τους, τα οποία χαρακτηρίζονται από την ευρύτητα και τη σύνθεση των κατηγοριών της γνώσης αλλά και από την ταχύτητα πρόσβασης και ανάκτησης αυτής. Η εξελικτική αυτή διαδικασία προκαλεί την ανασύνθεσή της σε νέα γνώση, την αύξηση της ταχύτητας δημοσίευσης, καθώς επίσης και τον πολλαπλασιασμό των διαθέσιμων επιλογών για δημοσίευση της νέας γνώσης σε ηλεκτρονική μορφή (ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων, blogs κ.λπ.).

Από την άλλη πλευρά, οι χρήστες των συστημάτων έχουν στη διάθεσή τους μεγαλύτερη ποικιλία και πληθώρα πηγών της γνώσης και της πληροφορίας. Επιπροσθέτως, ενώ έχουν την ικανότητα πρόσβασης στο πλήθος των πηγών αυτών, δημιουργείται η ανάγκη για αλλαγή στον τρόπο διαχείρισης της πληροφορίας. Η τεχνολογία διαθέτει στους χρήστες νέα εργαλεία

για τη διαχείριση του όγκου της πληροφορίας, ώστε αυτοί να διευκολυνθούν και να λύσουν τα προβλήματα τους, γεγονός που προϋποθέτει και την αναγκαία εκ των προτέρων οργάνωση και αξιολόγηση της πληροφορίας, ακόμη δε, την πολλαπλή εξερεύνηση και τον εντοπισμό της.

Είναι πια γενικώς παραδεκτό, με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία, ότι η γνώση παράγει προστιθέμενη αξία και αποτελεί παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης, πράγμα που επιβεβαιώνεται από την έμφαση που δίνεται εδώ και μια 20ετία στην οικονομία της γνώσης και από ανθρώπους του επιχειρηματικού κόσμου.

Δεδομένων των ανωτέρω και της διεθνούς οικονομικής κρίσης, κρίνεται αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός των εξειδικευμένων στόχων των βιβλιοθηκών, βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ομάδων που εξυπηρετούν, καθώς και η αναθεώρηση της κατανομής των οικονομικών και των άλλων πόρων που αυτές διαθέτουν.

Η αποτίμηση των παρεχόμενων υπηρεσιών και η αξιολόγηση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας επιστρέφουν πολλαπλά οφέλη σε όλους τους μετόχους (βιβλιοθήκες και κέντρα πληροφόρησης, επαγγελματίες, ερευνητές, φοιτητές, συνεργαζόμενους οργανισμούς και βιβλιοθήκες) και διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα μέσα από την επιδίωξη της υπεροχής και του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Η παρούσα εισήγηση σκοπό έχει περισσότερο να θίξει θέματα που να αποτελέσουν το έναυσμα για τη σημερινή και μελλοντική συζήτηση πάνω στο θέμα, παρά να εκφράσει παγιωμένες απόψεις. Άλλωστε το τελευταίο είναι παρακινδυνευμένο σε περιόδους διαρκών αλλαγών.

Λέξεις Κλειδιά: Οικονομία της γνώσης, Βιβλιοθήκες και κέντρα πληροφόρησης, Υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, Καινοτομία και μεταφορά τεχνολογίας.

1. Οι βιβλιοθήκες σήμερα και οι παράγοντες που διαμορφώνουν τη φυσιογνωμία τους

Χαρακτηριστικό της εποχής μας, της κοινωνίας των πληροφοριών, είναι ότι η γνώση είναι μια ζωτική πηγή και η πληροφορία η πιο σημαντική

πρώτη της ύλη. Ό,τι χαρακτηρίζει τις βιβλιοθήκες, αλλά και εν γένει τα συστήματα μετάδοσης της γνώσης και της πληροφορίας, είναι η ευρύτητα και η σύνθεση των κατηγοριών της γνώσης, η ταχύτητα πρόσβασης και ανάκτησης της γνώσης και η ανασύνθεσή της σε νέα γνώση, η ταχύτητα δημοσίευσης, η ποικιλία και η πληθώρα των πηγών της γνώσης και της πληροφορίας, η ικανότητα πρόσβασης στο πλήθος των πηγών αυτών, άρα και η αναγκαία εκ των προτέρων οργάνωση και αξιολόγησή τους, για την άμεση προσβασιμότητα σε αυτές¹.

Οι νέοι ρόλοι της σύγχρονης επιστημονικής βιβλιοθήκης που απορρέουν από τα χαρακτηριστικά αυτά είναι ο εκδοτικός, ο διδακτικός και ο διαχειριστής της γνώσης².

- Διαχειριστής της γνώσης, με την οργάνωση των παρεχόμενων όγκων πληροφορίας και γνώσης, τόσο με τις συμβατικές βιβλιοθηκονομικές τεχνικές όσο και με πιο σύγχρονες σημασιολογικές μεθοδολογίες. Η διαχείριση της γνώσης συμβάλλει στην εξέλιξη και αποτελεσματικότητα των βιβλιοθηκών και των συνεργασιών τους. Οι βιβλιοθήκες έχουν αναλάβει προγράμματα που εκπονούν συνεργατικά, όπως κοινή πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης, όπου επιτυγχάνουν μειωμένες τιμές, κοινή ανάπτυξη της συλλογής ή των υπηρεσιών πληροφόρησης, κοινή εκπαιδευτική πολιτική για το προσωπικό τους και τους αναγνώστες κ.ά. Οι βιβλιοθήκες πετυχαίνουν την ανταγωνιστικότητα και συμβάλλουν στην υπεροχή τους, αλλά και των οργανισμών στους οποίους ανήκουν, αναπτύσσοντας αποτελεσματικές συνεργασίες με μείωση του κόστους λειτουργίας. Επίσης επιδιώκουν τη συνεργασία και την κοινή οργάνωση, τόσο με άλλες βιβλιοθήκες, για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, την εξέλιξη και τη βελτίωση των υπαρχουσών, όσο και με τους παράγοντες του οργανισμού που καθορίζουν την οργανωσιακή του κουλτούρα.

---

1. Κατσιρίκου (2008).

2. Ό.π.

- Εκδοτικός, με τα ιδρυματικά αποθετήρια και τις εκδόσεις ανοιχτής πρόσβασης, αναπτύσσοντας καινοτόμα εργαλεία οργάνωσης, διατήρησης, αναζήτησης και ανάκτησης της πληροφορίας και της γνώσης που αποβαίνουν αποτελεσματικότερα, ως προς την ταχύτητα και το κόστος δημοσίευσης, αλλά και ως προς την προσβασιμότητα. Οι επιστημονικοί οργανισμοί, στους οποίους ανήκουν οι βιβλιοθήκες, διαθέτουν στη διεθνή αλυσίδα επιστημονικής δημοσίευσης όλους τους παράγοντες αυτής της εκδοτικής διαδικασίας: τους συγγραφείς, τους κριτές των εργασιών, τους επιμελητές των εκδόσεων και, επιπλέον, είναι αυτοί, οι ίδιοι επιστημονικοί οργανισμοί που κατέχουν και το ρόλο του αναγνώστη, ενώ οι βιβλιοθήκες τους οργανώνουν και παρέχουν στο κοινό το υλικό και το σύστημα επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους ομοειδείς οργανισμούς. Η τεχνολογία απλοποίησε υπάρχουσες υπηρεσίες και καθήκοντα, ενώ εμφάνισε άλλα, κυρίως δε, πολλαπλασίασε τη γνώση και την πληροφορία και επιτάχυνε τη διάδοσή τους. Ταυτόχρονα, ανεξαρτητοποίησε παράγοντες της εκδοτικής αλυσίδας, όπως οι εν δυνάμει συγγραφείς, που δύνανται να δημοσιεύουν μόνοι τους το πνευματικό τους έργο και εξαρτώντας τους από άλλους παράγοντες, όπως οι τηλεπικοινωνίες. Τα κενά της νέας εκδοτικής ροής καλύπτουν οι βιβλιοθήκες, επίσης δε, καλύπτουν και τις νέες ανάγκες που εκπορεύονται από το νέο περιβάλλον, εισάγοντας νέες λειτουργίες.
- Διδακτικός, με τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας που καθιστούν τους χρήστες της βιβλιοθήκης (επαγγελματίες, ερευνητές, φοιτητές κ.ά.) ικανούς ερευνητές των πηγών και εις βάθος μελετητές των συλλογών της, αλλά και με τη συνεργασία τους στην υποστήριξη του προγράμματος σπουδών, αλλά και της δια βίου μάθησης. Μερικά παραδείγματα είναι: η διδασκαλία και η εξάσκηση των αναγνωστών σε ειδικά θέματα, η σύνταξη ειδικευμένων θεματικών βιβλιογραφιών, η προετοιμασία υλικού ηλεκτρονικών μαθημάτων, είτε αυτό αφορά τη χρήση της βιβλιοθήκης και των πηγών ή ειδικά θέματα που θεραπεύουν οι οργανισμοί στους οποίους οι βιβλιοθήκες ανήκουν, η από κοινού δημιουργία και οργάνωση πηγών και υπηρεσιών πληρο-

φόρησης, η διαρκής εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων, η από κοινού ανάπτυξη, χρήση και μεταφορά τεχνολογίας και εργαλείων.

Παρατηρείται μία στροφή στο ρόλο των βιβλιοθηκών από παθητικού καταναλωτή και αρχείου πηγών σε κεντρική υπηρεσία υποστήριξης της έρευνας, της διδασκαλίας, της μάθησης, της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, άρα της ανάπτυξης³.

Καμία από τις πιο πάνω επιγραμματικά καταγεγραμμένες δράσεις δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς την τεχνολογική ανάπτυξη που απολαμβάνουμε και τις συνεργασίες που οι βιβλιοθήκες συνάπτουν.

Η αποστολή των βιβλιοθηκών είναι η όσο το δυνατόν ευρύτερη και ταχύτερη διάδοση όσο το δυνατόν περισσότερης γνώσης και πληροφορίας, με όσο το δυνατόν χαμηλότερο κόστος. Δηλαδή η υπέρβαση χώρου, χρόνου, χωρητικότητας και δυναμισμού αποθηκευτικού μέσου.

Είναι φαινόμενο της τελευταίας εικοσαετίας, διεθνώς, η πίεση που ασκείται στις βιβλιοθήκες να μπορέσουν να ανταποκριθούν στους σύνθετους ρόλους τους, να ικανοποιήσουν το αναγνωστικό κοινό, να αναπτύξουν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα στο έργο τους, να συνεχίζουν να εκπληρώνουν τελικώς την αποστολή τους, αν όχι μειώνοντας τους προϋπολογισμούς, πάντως χωρίς να τους αυξήσουν.

2. Κοινό των βιβλιοθηκών

Το κοινό των βιβλιοθηκών μοιάζει να είναι ένας εύκολα προσδιορίσιμος παράγοντας, αν όχι αυτονόητος, όμως η πραγματικότητα άλλα αποδεικνύει. Το ερώτημα για το κοινό υποκινείται από την ανάγκη για τη μεγαλύτερη κατά το δυνατόν αξιοποίηση των πληροφοριακών πόρων και των, κατά συνέπεια, δαπανημένων χρημάτων. Προκειμένου αυτό να επιτύχει, χρειάζεται η ακριβής και σαφής γνώση περί ποιου αναγνωστικού κοινού πρόκειται.

Το δημογραφικό είναι ένα παραγνωρισμένο, αλλά σοβαρό θέμα των βιβλιοθηκών, διότι αποτελεί τον απώτερο σκοπό της χρηματοδότησης, άρα

---

3. Kingma and McClure (2015:65) και Σεμερτζάκη (2011).

και κεντρικό στοιχείο των μεθόδων αποτίμησης. Συνήθως στους χρήστες περιλαμβάνονται όσοι αυτοβούλως απευθύνονται στις βιβλιοθήκες, ενώ αγνοείται η μερίδα εκείνη που είναι και πολυπληθέστερη, οι ενδεχόμενοι χρήστες (οι non-users). Αυτή η κατηγορία πληθυσμού είτε υποτιμούν ή αγνοούν τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που θα μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών.

Από έρευνες που έχουν γίνει και στη χώρα μας, φαίνεται ότι, ενώ το κοινό με εμπειρία στη χρήση των υπηρεσιών της τηρεί θετική στάση, η ίδια η βιβλιοθήκη δηλώνει αδυναμία να αναπτύξει πρωτοβουλίες επικοινωνίας με το εξωτερικό περιβάλλον, προβάλλοντας τις υπηρεσίες, τα πλεονεκτήματά της και τα δυνατά της στοιχεία⁴.

Εν δυνάμει κοινό των σύγχρονων επιστημονικών βιβλιοθηκών, εκτός από τους φοιτητές, ερευνητές και διδάσκοντες είναι⁵:

- Οι επενδυτές, άρα οι επιχειρήσεις της περιοχής,
- Οι κυβερνητικοί οργανισμοί,
- Οι προμηθευτές,
- Οι συνεργάτες,
- Οι οικονομικοί και παραγωγικοί αναλυτές,
- Ο τύπος,
- Οι βιβλιοθήκες της περιοχής,
- Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, σχετικοί με τα θέματα του πανεπιστημίου.

Το κοινό των βιβλιοθηκών σήμερα κατέχει χαρακτηριστικά και δυνατότητες/ικανότητες καινοφανείς, όπως η απευθείας πρόσβασή του σε όγκους πληροφόρησης και γνώσης, χωρίς την παρέμβαση της βιβλιοθήκης, αν η τελευταία αδυνατεί να εκπληρώσει την αποστολή της. Οι πηγές ανοικτής πρόσβασης, όπως το google, τα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης (open access e-journals), οι υπηρεσίες ανοικτής επιστήμης (open science) κ.λπ. φαίνεται να μπορούν να αντικαταστήσουν τις βιβλιοθήκες στους ρόλους τους

4. Κατσιρίκου (2009).

5. Βλέπε και Applehans (1999).

ή τουλάχιστον να καλύψουν κατά ένα μέρος το κενό τους, παρόλο που δεν πετυχαίνουν το στόχο τους, για ποιοτικούς κυρίως λόγους.

Από την άλλη, το αναγνωστικό κοινό είναι εξοικειωμένο με τεχνολογίες κινητής επικοινωνίας, ipad, iphone, tablet κ.λπ. και προτιμούν την πρόσβαση μέσω αυτών των συσκευών και την παραλαβή πληροφόρησης και γνώσης από αυτές, δηλαδή απαιτούν τη διαλειτουργικότητα των εφαρμογών που υποστηρίζονται από τους οργανισμούς-βιβλιοθήκες με εκείνες του εξωτερικού χώρου. Έτσι εξυπηρετούν μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της υπηρεσίας προσωπικής συζήτησης τους αναγνώστες, περισσότερο σε θέματα ερευνητικής στρατηγικής παρά σε απάντηση αιτημάτων πληροφόρησης.

Ως συνέπεια, καταγράφεται η ανάγκη στενής συνεργασίας τελικών χρηστών και βιβλιοθήκης, ούτως ώστε το αποτέλεσμα της πολιτικής και της στρατηγικής στην πρόσβαση στη γνώση και την πληροφορία να αποβεί επωφελές και για τους δύο πυλώνες. Διότι ακόμη και η απευθείας ανεξάρτητη πρόσβαση των χρηστών στις εμπορικές ή μη πηγές πληροφόρησης δημιουργεί περαιτέρω θέματα χρόνου, πόρων και ανθρώπινου δυναμικού στην αλυσίδα της αποτελεσματικής και αποδοτικής διαδικασίας πληροφόρησης, αφού οι μεθοδολογίες ανήκουν στη βιβλιοθήκη.

Οι βιβλιοθήκες έχουν προχωρήσει σε διαδικασίες αποτίμησης των αναγκών των αναγνωστών και της ικανοποίησής τους, ούτως ώστε να προβαίνουν σε διαδικασίες βελτίωσης, κατά το δυνατόν.

Η πρόκληση αφορά και το προσωπικό των βιβλιοθηκών, να στραφεί στην ανοικτή επικοινωνία με το αναγνωστικό κοινό και να ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Το προσωπικό χρειάζεται να εστιάσει στη συμβουλευτική για τη στρατηγική της αναζήτησης και επιλογής της «καλύτερης» λύσης, σε ένα θέμα που απαιτεί πληροφόρηση, αντί να επιμείνει στην παροχή υπάρχουσας πληροφόρησης.

3. Οικονομία βασισμένη στη γνώση και προστιθέμενη αξία

Ότι η γνώση παράγει προστιθέμενη αξία και αποτελεί παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης επιβεβαιώνεται από την έμφαση που δίνεται από τον

επιχειρηματικό κόσμο, εδώ και μια 20ετία τουλάχιστον, στην οικονομία της γνώσης.

«Η γνώση είναι τώρα ένας κρίσιμος παράγοντας υποστήλωσης της οικονομικής ανάπτυξης. Τα παραγόμενα αγαθά και οι υπηρεσίες υψηλής αξίας βελτιώνουν την οικονομική απόδοση και ενισχύουν τη θέση στο διεθνή ανταγωνισμό... η αύξηση των άυλων επενδύσεων που είναι δύσκολο να μετρηθούν... έχει γίνει ένα μεγάλο θέμα για τις εταιρείες και τις Κυβερνήσεις.» (Paye, 1996).

«...Μετατοπιζόμαστε πάρα πολύ προς την οικονομία τη βασισμένη στη γνώση, και ο κατάλληλος υπολογισμός και η μέτρηση των περιουσιακών στοιχείων που δημιουργούν αξία είναι κρίσιμος για την οικονομία αυτή. Πρόκειται για το κύριο θεμέλιο ώστε η οικονομία μας να προχωρήσει⁶.»

«Το πνευματικό κεφάλαιο είναι κάτι που δεν μπορείς να δεις, δεν μπορείς να αγγίξεις και που επιπλέον σε κάνει πλούσιο.» (Stewart, 1994).

Η βιβλιοθήκη βρίσκεται στην καρδιά της μάθησης και η μάθηση, όπως εξελίσσονται τα διεθνή κοινωνικοοικονομικά πράγματα, είναι η καρδιά όλων των λειτουργιών και υπηρεσιών ενός οργανισμού. Το περιβάλλον των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ως οργανισμών μάθησης δεν είναι νέο. Αυτό που είναι διαφορετικό σήμερα είναι η διευρυμένη εμφάνιση που δίνεται στη σπουδαιότητα της βιβλιοθήκης ως οργανισμού μάθησης και η εμφάνιση του διδακτικού ρόλου σε κάθε είδος βιβλιοθήκης.

Και πράγματι στη βιβλιογραφία, μεταξύ άλλων, καταγράφεται ότι οι πιο παραγωγικοί επαγγελματίες είναι εκείνοι που έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση και χρησιμοποιούν περισσότερο τις πηγές πληροφόρησης, ενώ δίνονται και τα κριτήρια μέτρησης απόδοσης της επένδυσης για τον οργανισμό, που είναι⁷:

- ο χρόνος που εξοικονομείται, πολλαπλασιασμένος με το μισθό,
- η βιομηχανική παραγωγικότητα,

6. S. Wallman, στο Marsha Hamilton: "Managing the company mind", *Washington Post*, 18.8.1996.

7. Όπως αποδελτιώνονται από την Oakleaf (2010).

- ο μειωμένος κύκλος ζωής του προϊόντος,
- το μειωμένο κόστος εξαρτημάτων,
- η εξοικονόμηση εργασίας,
- η βελτίωση της ποιότητας,
- οι αυξημένες πωλήσεις,
- η ταχύτερη αντίδραση στις απειλές,
- η απόδοση στην αξία των μετοχών,
- η αξία της ανάγνωσης,
- οι απαιτήσεις για μεγαλύτερο χρόνο αναζήτησης πληροφοριών,
- η μείωση του κινδύνου άσχετης ή ακατάλληλης πληροφόρησης.

Το ότι οι υπηρεσίες και οι ρουτίνες των βιβλιοθηκών παράγουν προστιθέμενη αξία είναι αδιαμφισβήτητο. Εν συντομία θα παραθέσω Υπηρεσίες Προστιθέμενης αξίας που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες-μέλη του ΔΙΟΒΙ.

Τράπεζα της Ελλάδος

Η Βιβλιοθήκη εκδίδει το μηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό «*Βιβλιογραφία*». Κάθε τεύχος επικεντρώνεται σε ένα θέμα, που επιλέγεται ανάλογα με την τρέχουσα οικονομική επικαιρότητα και συγκεντρώνει βιβλιογραφικές αναφορές από την έντυπη και ηλεκτρονική συλλογή της Βιβλιοθήκης. Τα τρέχοντα τεύχη δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης, διανέμονται εσωτερικά στον οργανισμό με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, καθώς και σε λίστες αποδεκτών από αυτές των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

ΚΕΠΕ

Η εξειδικευμένη πληροφόρηση που λαμβάνει η Βιβλιοθήκη από τις πηγές: OECD direct: New publications, OECD Development Centre Newsletter, World Bank Group: Doing Business, όπως έρευνες, δεδομένα και δείκτες από διάφορες πηγές π.χ. NBG-Emerging Markets Research/Macroeconomic & Financial Indicators Update προωθείται

στους ερευνητές του Οργανισμού, ταξινομημένη κατά τους εξής βασικούς τομείς:

- Μακροοικονομική ανάλυση και προβλέψεις
- Δημοσιονομική και νομισματική πολιτική
- Ανθρώπινοι πόροι και κοινωνικές πολιτικές
- Αναπτυξιακές πολιτικές και κλάδοι.

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δύο κέντρα εξειδικευμένης πληροφόρησης και τεκμηρίωσης:

1. Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έτος ίδρυσης 1992, μέλος του επίσημου Δικτύου ευρωπαϊκής πληροφόρησης Europe Direct,
2. Κέντρο Τεκμηρίωσης ΟΟΣΑ, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, έτος ίδρυσης 1997, επίσημος φορέας παρακαταθήκης των εκδόσεων του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα.

Τα ανωτέρω Κέντρα:

- Παρέχουν στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και στο ευρύ κοινό εξειδικευμένη πληροφόρηση για τους αντίστοιχους οργανισμούς, τις πολιτικές, τα προγράμματα, τις πηγές πληροφόρησης, κ.λπ.
- Διαχέουν καθημερινά την ενημέρωση που λαμβάνουν σε ενδιαφερόμενα μέλη και συνεργαζόμενες μονάδες του ΟΠΑ, σε δίκτυα βιβλιοθηκών της Ελλάδας και του εξωτερικού και σε άλλες ομάδες-στόχους.
- Οργανώνουν εκπαιδευτικές παρουσιάσεις για τους φοιτητές του ΟΠΑ σε συνεργασία με διδάσκοντες στα πλαίσια του προγράμματος πληροφοριακής παιδείας της Βιβλιοθήκης για ευρωπαϊκά, οικονομικά και στατιστικά θέματα.
- Οργανώνουν επίσης ενημερωτικές παρουσιάσεις για ομάδες επισκεπτών στο ΟΠΑ, όπως σχολεία και εκπαιδευτικούς, επισκέπτες από το εξωτερικό, κ.λπ.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

- Δημιουργία, υποστήριξη και εμπλουτισμός 3 αποθετηρίων:
  1. Το ιδρυματικό αποθετήριο *Διώνη* με τη γκρίζα βιβλιογραφία του Πανεπιστημίου και ενημερωτικό υλικό,
  2. Το αποθετήριο των Ελληνικών Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης, *KETlib*, με μελέτες και δημοσιεύσεις ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, και
  3. Το ψηφιοποιημένο αρχείο του οικονομικού περιοδικού *ΣΠΟΥΔΑΙ* που εκδίδει το Πανεπιστήμιο από το 1950.
- Παροχή εξειδικευμένης πληροφόρησης στο κοινό που της απευθύνεται.
- Οργάνωση εκπαιδευτικών εισηγήσεων πληροφοριακής παιδείας στους πρωτοετείς μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές.

Βιβλιοθήκη Χαροκόπειου Πανεπιστημίου

Στρατηγική επικοινωνίας της Βιβλιοθήκης προς κάθε αναγνώστη που της απευθύνει κάποιο αίτημα, είτε είναι μέλος του Πανεπιστημίου ή όχι.

Η βιβλιοθήκη εφαρμόζει προσωποποιημένη και εξειδικευμένη πληροφόρηση χρησιμοποιώντας ποικίλα μέσα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλέφωνο ή αποκρινόμενη στα προφορικά αιτήματα πραγματικού χρόνου.

Βιβλιοθήκη Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς

1. Χρήση των πηγών πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης ΠΙΟΠ από το ίδιο το Ίδρυμα, στα ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, από τον Όμιλο Πειραιώς, για ατομική και επαγγελματική ανάπτυξη και δια βίου μάθηση, καθώς και από ερευνητές, φοιτητές. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι η αναζήτηση στο δημόσιο κατάλογο, OPAC, οι συνδρομές σε ηλεκτρονικά περιοδικά, η επιτόπια μελέτη στο αναγνωστήριο, η απομακρυσμένη εξυπηρέτηση χρηστών, μέσω τηλεφώνου, fax, e-mail και η τρέχουσα ενημέρωση μέσω της ιστοσελίδας www.piorp.gr.

2. Λειτουργία παιδικού τμήματος (2014) και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για σχολικές τάξεις που παρέχονται δωρεάν.
3. Οργάνωση εκδηλώσεων μεγάλης εμβέλειας σε συνεργασία με άλλους φορείς (π.χ. Παγκόσμια Ημέρα παιδικού βιβλίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, Διαγωνισμός συγγραφής παιδικών βιβλίων, κ.τλ.).

4. Οικονομική διάσταση των υπηρεσιών: η αξία/αξιοποίηση πηγών και πόρων

Οι βιβλιοθήκες παρέχουν την πλειονότητα των υπηρεσιών τους δωρεάν, εκτός από εξειδικευμένες ακριβές υπηρεσίες, μετά από απόφαση του οργανισμού. Τέτοιες υπηρεσίες είναι ο διαδανεισμός και η παράδοση υλικού, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, η παροχή εξειδικευμένης πληροφόρησης, ακόμη η αναπαραγωγή κάποιων σελίδων σε φωτοτυπικό ή/και εκτυπωτή και, σπάνια, η πληρωμή ετήσιας συνδρομής στη βιβλιοθήκη ως μέλους.

Οι βιβλιοθήκες δεν μετρούν την *Τιμή* ως παράγοντα της δράσης τους. Μετρούν όμως το κόστος παροχής υπηρεσιών, προμήθειας πηγών, υποδομών και λειτουργίας του φυσικού και ιδεατού χώρου και παρόμοια στοιχεία. Η οικονομική διάσταση της σκέψης των βιβλιοθηκών επικεντρώνεται στην προσπάθεια της μεγαλύτερης κατά το δυνατόν αξιοποίησης των πληροφοριακών πηγών, αλλά και άριστης εκμετάλλευσης των υπηρεσιών.

Η βιβλιοθήκη προσφέρει κοινωνικό αγαθό, πράγμα ασυμβίβαστο προς την επιχειρηματικότητα, άρα και την κερδοφόρα τιμολόγηση των υπηρεσιών αυτών, παρόλο που από την πλευρά των χρηστών υπάρχει και το κόστος των υποδομών, κατά την απολαβή των υπηρεσιών, όπως του υπολογιστή, του εκτυπωτή, της ηλεκτρονικής δικτύωσης, του κτηρίου, που ασφαλώς δεν εισπράττεται. Η αξία του δημόσιου αγαθού περιλαμβάνει την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική αξία⁸:

---

8. Kingma and McClure (2015:68-69).

- Η οικονομική αξία είναι η τιμή της πρόσβασης στις πηγές από έναν χρήστη. Δηλαδή, πρόκειται για το ποσό που είναι πρόθυμος να πληρώσει για την υπηρεσία αυτή, αν θα έπρεπε να την αγοράσει. Οι χρήστες μπορούν να υπολογίσουν τι έχουν εξοικονομήσει σε χρήμα και χρόνο ή σε χρήμα που εκφράζεται σε χρόνο ή το αντίστροφο, με την υπηρεσία αυτή της βιβλιοθήκης, αν δεν την είχαν.
- Η περιβαλλοντική αξία της βιβλιοθήκης περιλαμβάνει τους πόρους που εξοικονομούνται από την απομακρυσμένη πρόσβαση στις πηγές της βιβλιοθήκης. Παραπέμπει στην πράσινη βιβλιοθήκη που συμβάλλει στην περιβαλλοντική προστασία, αφού η ανοικτή πρόσβαση ή η κινητή πρόσβαση αποτρέπει τη φωτοτυπική αναπαραγωγή και την οδήγηση μέχρι τον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης.
- Η κοινωνική αξία είναι η δυσκολότερη διάσταση για να μετρηθεί. Είναι η αξία που προκύπτει για τον οργανισμό από την ύπαρξη μιας σπουδαίας βιβλιοθήκης, όπως από έναν κορυφαίο, διεθνώς αναγνωρισμένο ερευνητή ή από ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα σπουδών κ.λπ. Είναι η ιδέα του brand name, που δημιουργεί οφέλη και πλεονεκτήματα.

Στη βιβλιογραφία καταγράφονται προσπάθειες κοστολόγησης των υπηρεσιών, με ποσοτικές οικονομικές και ποιοτικές μεθοδολογίες, όπου ορίζονται τα κόστη και οι αξίες των επιμέρους υπηρεσιών και προϊόντων, των υποδομών και του ανθρώπινου δυναμικού, για να εξαχθεί, εξ αυτών, η απόδοση των επενδύσεων⁹.

Η απόδοση των επενδύσεων ορίζεται με τη σύγκριση του συνολικού κόστους παραγωγής προς την αξία του για τους χρήστες. Και η αξία καθορίζεται από την εξοικονόμηση χρόνου και προσπάθειας, όταν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης, για να έχουν κάποιο

---

9. U.S. Department of Energy: "Value of the Energy database". King Research Inc, National technical information center, March 1, 1982, 81σ. Αποδελτιώνεται από τους Zachert και Williams (1992: 228-9). Επίσης, Kaufman (2008) και Kingma and McClure (2015).

αποτέλεσμα. Η εξοικονόμηση χρόνου και προσπάθειας προκύπτει από έρευνα που διεξάγει η βιβλιοθήκη και στην οποία απαντούν οι ίδιοι οι χρήστες.

Η αξία αντικατοπτρίζεται στην επίδραση των υπηρεσιών, όπως αυτή καταγράφεται στα αποτελέσματα του απολογισμού των οργανισμών. Παραδείγματα είναι αυτά που σχετίζονται με¹⁰:

- την υποστήριξη της αποστολής του οργανισμού,
- τη βελτιωμένη απόδοση των φοιτητών στις σπουδές τους, σε συσχέτιση με τις συλλογές και τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης,
- τη βελτιωμένη επίδοση των διδασκόντων στη διδασκαλία, στην έρευνα και στις άλλες επαγγελματικές αρμοδιότητες,
- την αποτίμηση του έργου του οργανισμού ή τμήματος αυτού,
- την απόδοση μιας επένδυσης ενός οργανισμού, σε συνδυασμό με την πληροφόρηση που αποκόμισε από τη βιβλιοθήκη,
- τα επιχειρηματικά αποτελέσματα που απορρέουν από την εφαρμογή της γνώσης,
- την απήχηση που έχουν οι δραστηριότητες του χρήστη στο κοινωνικό σύνολο, στον οργανισμό, άρα και στο κύρος της βιβλιοθήκης, καθώς επίσης και
- κοινωνικά και επαγγελματικά κριτήρια.

Ένα κριτήριο μέτρησης του κέρδους που έχει κριθεί στην πράξη είναι ο χρόνος των εργαζομένων, όπως και των ερευνητών, για την επίτευξη ενός αποτελέσματος που εξοικονομείται από τη χρήση της βιβλιοθήκης¹¹.

Πάντως, γενικότερα μιλώντας, η βιβλιοθήκη θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως επενδυτικό κεφάλαιο και όχι ως ένα σπάταλο κέντρο, από τον οργανισμό στον οποίο ανήκει.

10. Βλέπε και Kingma and McClure (2015:66).

11. Manning, Helen (1983): "Application of Data from a user survey". Στο *Online Age: assessment and Decisions*. Collected papers presented at the 12th ASIS Mid-Year Meeting. ASIS, 2-3. Αποδελτιώνεται από τους Zachert και Williams (1992: 228-9).

Η υποστήριξη του οργανισμού και η αναγνώριση της αξίας της βιβλιοθήκης συντελούν στην αύξηση των οικονομικών παροχών που βοηθούν στην περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης¹².

5. Προοπτικές

Η ημερίδα αποτελεί μια μορφή δημοσιοποίησης και επικοινωνίας με εκπροσώπους του ενδεχόμενου κοινού μας, με σκοπό:

- Να θίξουμε ακροθιγώς τι μπορούμε, ως βιβλιοθήκες, να παράσχουμε στο αναγνωστικό κοινό·
- Να ακούσουμε τις ανάγκες και τις απόψεις των χρηστών μας·
- Να δούμε πώς αμφίδρομα να επωφεληθούμε, βελτιώνοντας τις υπηρεσίες μας και διευρύνοντας τις πηγές μας.

Οι εξελίξεις τρέχουν και οι ευκαιρίες δεν περιμένουν. Σε αυτό το ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον, οι ερευνητές συνεχίζουν να χρειάζονται υποστήριξη και καθοδήγηση από τους επαγγελματίες της πληροφόρησης στην πλοήγηση, στις πηγές ανοικτής πρόσβασης και στην ανάπτυξη και διάδοση των εκπαιδευτικών πόρων ανοικτής πρόσβασης (Open Educational Resources-OER π.χ. εκπαιδευτικό υλικό, βιβλιογραφίες πλήρους κειμένου, λογισμικά και συστήματα δημιουργίας, διαχείρισης, αναζήτησης περιεχομένου, πηγές υλοποίησης, π.χ. άδειες πνευματικής ιδιοκτησίας, αρχές σχεδιασμού κ.ά.).

Ένας νέος ρόλος των βιβλιοθηκονόμων είναι η συμμετοχή τους σε ερευνητικά έργα με τους ερευνητές, παρέχοντας συμπληρωματικές οδηγίες και παραδείγματα για τα μαθήματα, online tutorials και μαθήματα για την οργάνωση μιας έρευνας, την αναζήτηση εξειδικευμένων πηγών, συνήθως πολλαπλών θεματικών ενοτήτων, την ανάπτυξη πληροφοριακών δεξιοτήτων και τη συγγραφή του ερευνητικού άρθρου¹³.

---

12. Σεμερτζάκη (2011).

13. Kobzina (2010).

Στο σημείο αυτό εισβάλλουν οι ιδέες συνεργατικής δράσης και ανάπτυξης συλλογής μεταξύ συγγενών βιβλιοθηκών, οι ιδέες δημιουργίας κοινοπραξιών και συμμαχιών, για εξοικονόμηση ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων, χρόνου και κόστους των αναγνωστών.

Οι βιβλιοθήκες απ' αιώνων επιδιώκουν και δημιουργούν συνεργασίες, συμμαχίες, συνέργειες μεταξύ τους, σε επίπεδο αρχικά λειτουργιών, κατόπιν και πηγών, σήμερα όμως, και με δεδομένη τη διεθνή οικονομική κατάσταση, οι συνέργειες εκτείνονται πέραν των λειτουργικών και σε στρατηγικές συμμαχίες, με ωφέλεια από τη συλλογική εμπειρία, κοινή ανάληψη ρίσκου, δέσμευση στον καταμερισμό των αποτελεσμάτων, ειδικά της αποτυχίας, ενώ ο κατάλογος των εταίρων έχει διευρυνθεί με τα ακαδημαϊκά τμήματα, τους συγγενείς θεματικά επαγγελματικούς οργανισμούς και φορείς, τους εκδότες, τους παρόχους πηγών πληροφόρησης και γνώσης κ.ά.

Οι βιβλιοθήκες σήμερα, όπως ο οργανισμός μάθησης, έχουν ανάγκη την αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών οργανισμών, με τους προμηθευτές, με τους αναγνώστες ή με τις συγγενείς τους βιβλιοθήκες που συγκροτούν τις κοινοπραξίες. Η οργανωσιακή μάθηση εξαρτάται και από τα ίδια τα άτομα, από τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις δεσμεύσεις τους ως προς τη δική τους μάθηση που διευρύνει τις ικανότητές τους και οδηγεί συνθετικά στο περιβάλλον που ενθαρρύνει την ανάπτυξη όλων των μελών και την επίτευξη των κοινών στόχων.

Η συνεργασία μεταξύ των οργανισμών είναι το μέσον της προόδου. Η μακρά εμπειρία της συνεργασίας σε έρευνα και ανάπτυξη μεταξύ των οργανισμών έχει παρουσιάσει ευκαιρίες για μάθηση και για μεταφορά γνώσης. Όμως, τέτοιες εξελίξεις λαμβάνουν χώρα σε οργανισμούς ικανούς να ξεπεράσουν τα ενδεχόμενα εμπόδια και να δημιουργήσουν τα κατάλληλα περιβάλλοντα.

Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει τη δυναμική και τα ποικίλα πλεονεκτήματα της συνεργασίας των βιβλιοθηκών που βασίζονται στη συμπληρωματικότητα, στην εξειδίκευση και στην αξιοποίηση των ισχυρών στοιχείων κάθε οργανισμού-εταίρου. Η ιδεατή οργάνωση αναλύει εξαντλητικά και παραστατικά τις δομές και τις λειτουργίες. Προϋπόθεση είναι η αναδιάρ-

θρωση των βιβλιοθηκών σε οργανισμούς μάθησης, για την ικανοποίηση των αναγκών των χρηστών αλλά και του προσωπικού.

Στην περίπτωση των βιβλιοθηκών, η ιδέα αυτή έλκει αναγνώστες προσωπικό και διοικητικούς. Έχουν πολλούς λόγους οι βιβλιοθήκες σήμερα να αγωνίζονται και για την επιβίωσή τους και για την υπεροχή τους. Πρέπει να πείσουν για την ικανότητα, δυνατότητα, αρμοδιότητα, καταλληλότητα, αρτιότητα, ποιότητά τους. Προκειμένου να επιβιώσει ένας οργανισμός, πρέπει να επιτυγχάνει την υπεροχή και για να επιτυγχάνει την υπεροχή θα πρέπει να αυξάνει τις ευκαιρίες επιβίωσης.

Για να επιτευχθεί όμως η μεταβολή της υπάρχουσας οργάνωσης σε μαθησιακή, θα πρέπει και οι βιβλιοθηκονόμοι να αντιμετωπίσουν τους εαυτούς τους περισσότερο ως αποφασίζοντες και λιγότερο ως πρακτικούς επαγγελματίες.

Οι βιβλιοθήκες χρειάζεται να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό για τις υπηρεσίες, τις νέες τεχνολογίες, τις μεταβαλλόμενες προσδοκίες των αναγνωστών, τις μεταβαλλόμενες αξίες στο χώρο εργασίας και τις προκλήσεις του οργανισμού στον οποίο ανήκουν.

Έχει αποδειχθεί διεθνώς ότι τα δίκτυα και οι συνεργασίες μπορούν να απαντήσουν στις διαφαινόμενες δυσκολίες λειτουργίας και οργάνωσης, διευκολύνοντας την επιβίωση με την ενίσχυση της υπεροχής. Η ανάγκη για τις βιβλιοθήκες της χώρας μας είναι ακόμα πιο επιτακτική.

Βιβλιογραφία

Aabo, Svanhild (2009), "Libraries and return on investment (ROI): a meta-analysis". *New Library World*, 110(7/8), 311-324.

ACRL Research Planning and Review Committee (2014), "Top trends in academic libraries. A review of the trends and issues affecting academic libraries in higher education". *College & Research Libraries News*, June 2014 <http://crln.acrl.org/content/75/6/294.full.pdf+html?sid=b6b62416-2863-450d-91f4-3278948f0d02>

- Applehans, Wayne et al. (1999), *Managing knowledge: a practical web-based approach*. Boston: Addison-Wesley.
- Council of Chief Librarians, “2013–2014 Action Plan,” <http://www.cclccc.org/documents/2013/CCL-2013–2015-ActionPlan.pdf>
- Crawford, Walt και Gorman, Michael (1995), *Future Libraries: Dreams, Madness and Reality*. ALA, Chicago.
- Kaufman, Paula T. (2008), “The Library as strategic investment: results of the Illinois return on investment study”. *LIBER Quarterly*, 18(3/4), 424-36.
- Kingma, Bruce and Kathleen McClure (2015), *Lib-Value: Values, Outcomes, and Return on Investment of Academic Libraries*, Phase III: ROI of the Syracuse University Library. College and Research Libraries, January, 63-80.
- Kobzina, Norma G. (2010), “A faculty-librarian partnership: a unique opportunity for course integration”. *Journal of library administration*, 50: 293- 314.
- Mays, Regina and Carol Tenopir and Paula Kaufman (2010), *Lib-Value: measuring value and Return on Investment of Academic Libraries*. Research Library issues, RLI 271.
- Oakleaf, Megan (2010), *Value of Academic Libraries: A Comprehensive Research Review and Report*. Association of College and Research Libraries (ACRL)/American Library Association.
- Paye, Jean-Claude (1996), “Strategies for a Learning Society”. *OECD Observer*, 199, 4-6, June/July.
- Radford, Marie L. and Pamela Snelson (2008), *Academic library research: perspectives and current trends*. Chicago: Association of College and Research Libraries.
- Rowley, Jennifer (2011), *Being an information innovator*. London: Facet publishing.
- Stewart, T. (1994), “Your company’s most valuable asset: Intellectual capital”. *Fortune*, 3 October 1994, pp. 28-33.

Wilson, Thomas C (1998), *The Systems Librarian: designing roles defining skills*. Chicago: American Library Association.

Zachert, Martha Jane and Robert V. Williams (1992), “Marketing measures for information services”. Στο Cronin, Blaise (ed.) *The Marketing of Library and Information Services 2*. London: Aslib, the Association for Information Management.

Κατσιρίκου, Ανθή (2008), “Το management των βιβλιοθηκών και η επίδραση του ανθρώπινου παράγοντα. Πώς αυτό διαμορφώνεται στην ελληνική πραγματικότητα”. Ιόνιο Πανεπιστήμιο, τμήμα Βιβλιοθηκονομίας-Αρχειονομίας. Διδακτορικό δίπλωμα στην Επιστήμη των Βιβλιοθηκών και της Πληροφόρησης.

Κατσιρίκου, Ανθή (2009), “Οι Βιβλιοθήκες και το εν δυνάμει κοινό τους: Μέθοδοι επικοινωνίας και προσέλκυσης”. Διπλωματική εργασία, ΕΑΠ. Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση πολιτιστικών μονάδων.

Σεμερτζάκη, Ε., “Υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας των βιβλιοθηκών προς τους χρήστες”. ΤΕΙ Αθήνας, 16 Μαΐου 2011.

**Η ΓΕΦΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ:
Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΜΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ**

Πέτρος Μ. Μηγιάκης

*Οικονομολόγος, Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών,
Τράπεζα της Ελλάδος*

1. Εισαγωγή

Το παρόν αποσκοπεί να αντλήσει από την εμπειρία ενός οικονομολόγου της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τη χρήση της Βιβλιοθήκης του οργανισμού, προκειμένου να αποτυπωθούν ευρύτερες επισκοπήσεις και χρήσιμα στοιχεία για τη χρησιμότητα των βιβλιοθηκών στη διεξαγωγή εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι βιβλιοθήκες συμβάλλουν ποικιλοτρόπως στην οικονομική δραστηριότητα, όμως η συστηματοποίηση της συμβολής τους στη διεξαγωγή εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης απαιτεί την προσέγγιση του θέματος τόσο από τη θεωρητική όσο και από την εμπειρική πλευρά.

Η σχετική ομιλία, λοιπόν, αποσκοπεί τόσο στην περιγραφή του θεωρητικού υπόβαθρου της οικονομικής επιστήμης όσο και στην περιγραφή της διεξαγωγής εφαρμοσμένης ανάλυσης στις κεντρικές τράπεζες. Σε αυτό το πλαίσιο, αρχικά διεξάγεται μία “φιλοσοφική” αναζήτηση, (βλ. ενότητα 2), σχετικά με την ανάγκη για εμπάθυνση στην οικονομική θεωρία. Στη συνέχεια τεκμηριώνεται ποσοτικά η χρησιμότητα του βαθμού ενημέρωσης των βιβλιοθηκών των κεντρικών τραπεζών με την ποιότητα της εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης· εν προκειμένω, η θέση η οποία διερευνάται, στην ενότητα 3, είναι ότι ο υψηλός βαθμός ενημέρωσης μιας οικονομικής βιβλιοθήκης συντελεί στην αύξηση της ποιότητας των οικονομικών

αναλύσεων. Τέλος, διατυπώνονται κάποιες προτάσεις από την πλευρά των χρηστών των εν λόγω βιβλιοθηκών, (βλ. ενότητα 4).

2. Θεωρητικό υπόβαθρο της οικονομικής ανάλυσης και ο ρόλος της συνεχούς ενημέρωσης

Ένα από τα διλήμματα που αντιμετωπίζουμε οι οικονομολόγοι, ιδίως όσοι διεξάγουμε έρευνα, είναι η επιλογή ανάμεσα στη θεωρητική και την εφαρμοσμένη ανάλυση. Χρήσιμος οδηγός είναι η κριτική του Lucas (1976) και για την οικονομετρική ανάλυση, ως οδηγός για την άσκηση πολιτικής, αλλά και για τα Μπεϋζιανά οικονομετρικά (“Bayesian econometrics” βλ. Bauwens *et al.*, 2000). Η κριτική αυτή όμως οδηγεί στην ανάγκη για την ορθολογική διαμόρφωση των αντιλήψεων των αναλυτών, όπου ακριβώς έρχεται να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στα οικονομετρικά εργαλεία και την ορθολογική διαμόρφωση των αντιλήψεων μία ενημερωμένη βιβλιοθήκη. Το δίλημμα σε σχέση με την εφαρμοσμένη ή θεωρητική οικονομική ανάλυση δεν είναι ακριβώς δίλημμα. Αυτές οι δύο κατευθύνσεις οικονομικής ανάλυσης είναι συμπληρωματικές. Η θεωρητική προσέγγιση στα οικονομικά φαινόμενα αποσκοπεί στην αποτύπωση κανόνων. Ο σκοπός της εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης είναι η ερμηνεία των παρατηρήσεων των οικονομικών φαινομένων.

Ένα από τα χρήσιμα προϊόντα της εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης είναι η εξειδίκευση των θεωρητικών κανόνων, δηλαδή βασίζεται τόσο στη θεωρία όσο και στα οικονομετρικά εργαλεία και αποσκοπεί να δίνει κατευθύνσεις ποσοτικές για την άσκηση της οικονομικής πολιτικής. Η εμπειρική ανάλυση άπτεται δύο κατευθύνσεων: (α) της ποσοτικής κατεύθυνσης, των μαθηματικών ή άλλων πηγών ποσοτικής ανάλυσης και (β) της συμπεριφοριστικής κατεύθυνσης. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος των οικονομετρικών εργαλείων είναι κοινώς αποδεκτός, για την ορθή άντληση πληροφορίας από την εφαρμοσμένη ανάλυση. Τα οικονομετρικά εργαλεία δέχονται αλληλεπιδράσεις τόσο από τα αποτελέσματα της εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης, όσο και από άλλες επιστήμες. Για παράδειγμα, μετά την κρίση του παγκό-

σμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος (2007-2009) αναπτύσσεται μία καινούργια κατεύθυνση, τα λεγόμενα *econophysics*, η οποία αντλεί από τη φυσική επιστήμη.

Από την πλευρά της θεωρητικής προσέγγισης, οι κανόνες που αποτυπώνονται στην οικονομική θεωρία αφορούν κυρίως τις καταστάσεις ισορροπίας της οικονομίας. Το μειονέκτημα, όμως, είναι οι περίοδοι μετάβασης από τη μία κατάσταση ισορροπίας σε μία άλλη, για παράδειγμα οι περίοδοι κρίσεως. Αυτή την αδυναμία της θεωρητικής προσέγγισης έρχεται να καλύψει ή φιλοδοξεί να καλύψει η εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση. Τα ποσοτικά αποτελέσματα που προέρχονται από την εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση είναι χρήσιμα τόσο σε περιόδους ισορροπίας της οικονομίας όσο και στις περιόδους μετάβασης. Μία σωστή οικονομική ανάλυση πρέπει να δίνει διαφορετικά αποτελέσματα, τα οποία ισχύουν για τις καταστάσεις ισορροπίας και για τις περιόδους μετάβασης. Βέβαια, αυτό ακριβώς, το ότι είναι διαφορετικά τα αποτελέσματα της εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης για τις καταστάσεις ισορροπίας και τις περιόδους μετάβασης, οδηγεί στον κίνδυνο του υποδείγματος, το *model risk*: το γεγονός, δηλαδή, ότι επαφίεται στον οικονομικό αναλυτή ποιο υπόδειγμα θα επιλέξει για να ερμηνεύσει τις καταστάσεις οικονομίας.

Σε αυτό ακριβώς έγκειται η κριτική του Lucas για τα οικονομετρικά εργαλεία. Πρέπει να υπογραμμιστεί, βέβαια, εκ προοιμίου ότι ο Lucas δεν άσκησε κριτική στα οικονομετρικά εργαλεία, αλλά στη λάθος χρήση των οικονομετρικών εργαλείων, στο γεγονός ότι οι ερευνητές δεν είναι αρκετά βαθιά καταρτισμένοι θεωρητικά, ώστε να μπορούν να κάνουν σωστή χρήση των οικονομετρικών εργαλείων. Ο Lucas στην κριτική του για την πολιτική που ασκείται σε σχέση με τα αποτελέσματα των οικονομετρικών εργαλείων, χωρίς να λαμβάνει υπόψη κάποιες θεωρητικές προβλέψεις (τα λεγόμενα *priors*), δηλαδή κάποιες θεωρητικές αντιλήψεις στην οικονομία, εστίασε στις περιόδους κατά τις οποίες η οικονομική πολιτική οδηγεί σε αλλαγές στις καταστάσεις οικονομίας. Υποστήριξε, λοιπόν, ότι σε αυτές τις περιόδους, τα οικονομετρικά εργαλεία, εφόσον βασίζονται στην προγενέστερη εμπειρία, δεν μπορούν να αποτυπώσουν τα ποια θα είναι τα αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής.

Οπότε, πώς θα μπορούσε να γίνει αυτή η θεωρητική σύγκριση των εφαρμοζόμενων πολιτικών με κάποιες άλλες υποθετικές/θεωρητικές πολιτικές; Για να απαντήσουμε, αντλούμε από τη θεωρία του Bayes, ο οποίος μίλησε για το γεγονός ότι οι παρατηρήσεις θα πρέπει να σταθμίζονται με τις θεωρητικές αντιλήψεις. Ο Bayes βέβαια, όταν μιλούσε τον 18ο αιώνα, είχε στο μυαλό του τις φυσικές επιστήμες αλλά και τις κοινωνικές επιστήμες, πάντως η οικονομική επιστήμη δεν είχε διαμορφωθεί σε τόσο βάθος όσο έχει διαμορφωθεί σήμερα. Σήμερα λοιπόν, η θεωρία του Bayes έχει μεγάλη χρησιμότητα στην οικονομετρία και μας δίνει ακριβώς αυτό για το οποίο είχε ασκήσει κριτική ο Lucas, δηλαδή σταθμίζουμε τις παρατηρήσεις που προέρχονται από τα οικονομετρικά εργαλεία με τις θεωρητικές αντιλήψεις και βγάζουμε καλύτερα συμπεράσματα.

Ποια είναι η συνθήκη, για να γίνεται σωστή χρήση των οικονομετρικών εργαλείων με βάση τους θεωρητικούς κανόνες; Η προϋπόθεση είναι οι αντιλήψεις, οι θεωρητικοί κανόνες δηλαδή τους οποίους ακολουθούμε, να διαμορφώνονται μέσα σε ορθολογικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, ο αναλυτής θα πρέπει να γνωρίζει πάνω σε ποιες υποθέσεις και παραδοχές έχουν βασιστεί οι θεωρητικοί κανόνες. Ταυτόχρονα, θα πρέπει επίσης να έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζει το set της πληροφόρησης που έχει, δηλαδή τις γνώσεις του με βάση και τις καινούργιες παρατηρήσεις, να διενεργεί μία διαδικασία μαθησιακής προσαρμογής (*adaptive learning*). Το ρόλο αυτό επιτελεί μια ενημερωμένη βιβλιοθήκη ή, συνολικά, οι πηγές από τις οποίες ένας οικονομικός αναλυτής αντλεί την ενημέρωσή του.

3. Διερεύνηση της σχέσης του βαθμού ενημέρωσης των βιβλιοθηκών και της ποιότητας των οικονομικών αναλύσεων στις κεντρικές τράπεζες

Ο ρόλος των βιβλιοθηκών ως πηγής ενημέρωσης σχετίζεται με την ευρύτητα της πληροφόρησης, για παράδειγμα μέσω της ηλεκτρονικής πρόσβασης σε βιβλιογραφικές πηγές. Ταυτόχρονα, πέρα από τις ηλεκτρονικές πηγές, υπάρχουν κάποιες συγκεκριμένες καταστάσεις στις οποίες είναι πολύτιμο το να ανατρέχει κανείς σε ιστορικές παρατηρήσεις,

κάποια στιγμή στο παρελθόν όπου είχαν συμβεί σπάνια οικονομικά φαινόμενα, που δεν αφορούν σε καταστάσεις ισορροπίας στην οικονομία για τα οποία ίσως να είχαν γίνει κάποιες μελέτες στο παρελθόν, πριν από 50, 100, 150 χρόνια, και μπορεί κάποιος να ανατρέξει σε μία ενημερωμένη βιβλιοθήκη. Για να κάνω πιο εφαρμοσμένη την προσέγγιση στο θέμα, θα ήθελα να διερευνήσω το ερώτημα της σχέσης του βαθμού ενημέρωσης των οικονομικών βιβλιοθηκών με την ποιότητα της οικονομικής ανάλυσης. Δηλαδή, θα ήθελα να συστηματοποιήσω ότι, όντως, οι βιβλιοθήκες συσχετίζονται θετικά και σημαντικά με την ποιότητα της οικονομικής ανάλυσης.

Όπως όλα τα ερωτήματα στην εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση πρέπει να περιοριστούν, σε ένα εύρος δείγματος, για να διερευνηθούν, έτσι και στο συγκεκριμένο ερώτημα εφαρμόζω κάποιες παραδοχές όπως: (α) ότι οι κεντρικές τράπεζες επικεντρώνουν στην εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση και (β) ότι η ποιότητα των δημοσιεύσεων των οικονομολόγων στις κεντρικές τράπεζες μπορεί να αποτελέσει μία ένδειξη για την ποιότητα της εφαρμοσμένης οικονομικής ανάλυσης που διενεργούν είτε για σκοπούς δημοσιεύσεων είτε για άλλους σκοπούς. Ταυτόχρονα δέχομαι ότι (γ) οι νέες προσθήκες στους καταλόγους μιας βιβλιοθήκης μπορούν να αποτελέσουν ένδειξη μίας ενεργής διαδικασίας ενημέρωσής τους, ότι είναι σε ένα βαθμό ενημερωμένες.

Τα δεδομένα τα οποία άντλησα για να προβώ σε αυτή τη μικρή ανάλυση προέρχονται από τη βάση REPEC και από τις βιβλιοθήκες των κεντρικών τραπεζών. Η βάση REPEC είναι μία βάση που ταξινομεί τις δημοσιεύσεις στην οικονομική επιστήμη και έχει ταξινόμηση με βάση το ίδρυμα από το οποίο προέρχεται ο κάθε αναλυτής. Οπότε άντλησα το 25% ανώτερο των κεντρικών τραπεζών, με βάση την ταξινόμηση του impact factor¹. Ο συγκεκριμένος δείκτης αποτελεί τη μία ταξινομική μεταβλητή που αναφέρεται στα στοιχεία περί της ποιότητας αναλύσεων των κεντρικών τραπεζών. Ταυτόχρονα, για καθεμία από αυτές τις κεντρικές τράπεζες, στο site της βιβλιοθήκης, έτρεξα μία πολύ μικρή αναζήτηση για το πόσοι είναι οι αγγλόφωνοι τίτλοι που εισήχθησαν σε

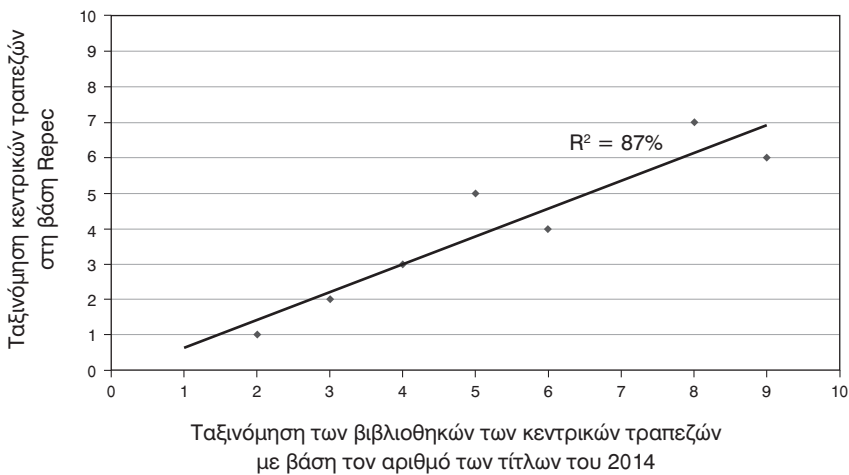
1. Βλ. "Top 25% central banks, February 2015" (<https://ideas.repec.org/top/top.central.html>).

αυτές τις βιβλιοθήκες κατά το 2014 σε σχέση με το σύνολο των αγγλόφωνων τίτλων στο Elsevier και στο JSTOR και τις ταξινομήσα από την πιο ενημερωμένη στη λιγότερο ενημερωμένη βιβλιοθήκη των κεντρικών τραπεζών που ανήκουν στο ανώτερο τεταρτημόριο με βάση το δείκτη ποιότητας των δημοσιεύσεων (impact factor). Με τη χρήση των δύο αυτών μεταβλητών εκτιμήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ της ποιότητας των δημοσιεύσεων και του βαθμού ενημέρωσης των βιβλιοθηκών (βλ. Διάγραμμα 1).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Ποιότητα των οικονομικών αναλύσεων των κεντρικών τραπεζών-
Συσχέτιση με το περιεχόμενο των βιβλιοθηκών

Η ταξινόμηση των δύο σειρών οδηγεί στο εύρημα ότι η ποιότητα των οικονομικών αναλύσεων στις κεντρικές τράπεζες σχετίζεται περίπου κατά 90% με το βαθμό ενημέρωσης των βιβλιοθηκών τους. Υποδεικνύεται, λοιπόν, ότι η αύξηση του βαθμού ενημέρωσης των βιβλιοθηκών σχετίζεται με την αύξηση της ποιότητας της ανάλυσης. Βέβαια, εδώ θα πρέπει να κάνουμε τη συχνή, στην οικονομική ανάλυση, διευκρίνιση *correlation is not causality*. Ταυτόχρονα, μπορεί η σχέση να είναι αμφίδρομη, δηλαδή

μπορεί και οι ενημερωμένοι ή οι καλής ποιότητας αναλυτές, δηλ., οι αναλυτές οι οποίοι εκδίδουν καλές δημοσιεύσεις, να συμβάλλουν επίσης στην ενημέρωση των βιβλιοθηκών στις κεντρικές τράπεζες. Πιθανώς, ισχύουν και οι δύο κατευθύνσεις της σχέσης, δηλαδή οι βιβλιοθήκες φαίνεται ότι παρέχουν προστιθέμενη αξία στην ποιότητα των αναλύσεων, στις κεντρικές τράπεζες, αλλά και οι οικονομικοί αναλυτές είμαστε σε θέση να προτείνουμε νέους τίτλους στις βιβλιοθήκες, οι οποίοι μπορεί να οδηγήσουν μελλοντικά σε μία αύξηση της ποιότητας των οικονομικών αναλύσεών μας.

4. Προτάσεις σχετικές με την εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση και τις πιθανές κατευθύνσεις ενημέρωσης των βιβλιοθηκών

Συνεπώς, αυτό το εύρημα θα μπορούσε να είναι ένα από τα εναύσματα για να προτείνω κάποια πράγματα για τις οικονομικές βιβλιοθήκες, με σκοπό τη συμβολή στην ενημέρωση των βιβλιοθηκών. Σε αυτό το πλαίσιο, ο συνδυασμός των οικονομικών αναλύσεων με άλλα επιστημονικά πεδία οδηγεί στην ανάγκη να είναι μία βιβλιοθήκη ενημερωμένη και με πηγές από άλλες επιστήμες, για να μπορεί να δώσει πολύ χρήσιμη εισερχόμενη πληροφόρηση για τον οικονομικό αναλυτή. Έτσι, πρόσφατα, ο συγκερασμός της οικονομικής επιστήμης με άλλα επιστημονικά πεδία έχει οδηγήσει σε νέες κατευθύνσεις. Μία από αυτές είναι η συμπεριφοριστική οικονομική και χρηματοοικονομική, οι οποίες αντλούν θεωρητικά υποδείγματα από την επιστήμη της ψυχολογίας.

Τη συγκεκριμένη κατεύθυνση της οικονομικής επιστήμης τεκμηριώνει η κριτική του Akerlof (2007), σχετικά με την εξέταση κάποιων παραδοχών της οικονομικής επιστήμης, η οποία έχει οδηγήσει ήδη στην ανάπτυξη κάποιων νέων πεδίων στην οικονομική επιστήμη. Για παράδειγμα, ο συγκερασμός της επιστήμης της ψυχολογίας με κάποιες πολύ εφαρμοσμένες αναλύσεις στα οικονομικά, έχει οδηγήσει στην άρση κάποιων παραδοχών όπως των ορθολογικών προσδοκιών στην αποτίμηση χρεογράφων ή της θεωρίας της υπόθεσης της αποτελεσματικής αγοράς και μιλάμε περισσότερο για περιορισμένη ορθολο-

γικότητα και για αποτίμηση που βασίζεται στις αντιλήψεις και όχι τόσο σε ορθολογικές προσδοκίες.

Επίσης, ο συγκερασμός της φυσικής επιστήμης με την οικονομετρία οδηγεί και σε μία άλλη κατεύθυνση, η οποία είναι πολύ χρήσιμη για τους αναλυτές, και συγκεκριμένα για την πρόληψη απέναντι στη δημιουργία *φουσκών* στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Φυσικά, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η διαδικτύωση μειώνει τους γεωγραφικούς περιορισμούς που υπάρχουν για τους αναλυτές που θέλουν την πρόσβαση στις βιβλιοθήκες. Τελειώνοντας θα έλεγα ότι θεωρώ πως οι βιβλιοθήκες συμβάλουν στην αύξηση της ποιότητας των οικονομικών αναλύσεων και, ταυτόχρονα, ότι υπάρχει μία αμφίδρομη σχέση μεταξύ των αναλυτών και των βιβλιοθηκών, η οποία μπορεί να εμβαθύνει τόσο στο πεδίο όσο και στην ιστορικότητά τους.

Βιβλιογραφία

- Akerlof, G.A. (2007), “The missing motivation in macroeconomics”, *American Economic Review* 97(1), 5-36.
- Bauwens, L., Lubrano, L., & Richard J.F. (2000), *Bayesian Inference in Dynamic Econometric Models*, Oxford University Press.
- Lucas, Robert (1976), “Econometric Policy Evaluation: A Critique”. Στο Brunner, K. & Meltzer, A., *The Phillips Curve and Labor Markets*. Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy 1. New York: American Elsevier. pp. 19-46.

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Διονύσιος Πολέμης

*Λέκτορας Πανεπιστημίου Πειραιώς,
Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών*

Κωνσταντίνος Χλωμούδης

*Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς,
Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών*

1. Εισαγωγή

Ζούμε σε μια εποχή που ο καταίγισμός των πληροφοριών που δεχόμαστε δημιουργεί πληθώρα ερεθισμάτων και ενδιαφερόντων. Χαρακτηριστικό φαινόμενο της εποχής μας αποτελεί η αυξανόμενη εξάρτηση της οικονομικής μας ζωής από τη γνώση και την πληροφορία. Η συνολική κατανόηση της διεύθυνσης μιας ανταγωνιστικής και αποδοτικής βιβλιοθήκης-τράπεζας πληροφοριών είναι φυσικό να περνάει μέσα από την κατανόηση του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος σε ειδικούς τομείς, όπως αυτός της ναυτιλίας.

Η παρούσα προσπάθεια επιδιώκει να συμβάλει στην προοπτική αυτή. Πεποίθησή μας είναι ότι η διαμόρφωση σύγχρονων οργανωσιακών αντιλήψεων για τις πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών αποτελεί πλέον κομβική και κρίσιμη παράμετρο για την εξέλιξη όχι μόνον πανεπιστημιακών τμημάτων όπως αυτά που σχετίζονται με τις ναυτιλιακές σπουδές, αλλά και για τον ίδιο τον τομέα των θαλασσίων μεταφορών.

Στόχος αυτής της εισήγησής μας είναι να συμβάλει στην κατανόηση των ειδικότερων μορφών «πρακτικού ορθολογισμού», που κρυσταλ-

λώνονται υπό το καθεστώς της σημερινής παγκοσμιοποίησης όχι μόνο στον τομέα της ναυτιλίας αλλά και στους υποστηρικτικούς θεσμούς λειτουργίας της βιομηχανίας αυτής. Αναφερόμαστε εκτός από τους επιχειρηματίες, τους ρυθμιστές, τους συμβουλευτικούς θεσμούς κ.λπ., με ιδιαίτερη ένταση στην παραγωγή των υπηρεσιών διάχυσης της εξειδικευμένης για τον τομέα πληροφορίας, καθώς και το ρόλο του συστήματος παραγωγής αυτών των υπηρεσιών πληροφόρησης ως ενός μαζικού οικονομικού φαινομένου.

Πιο συγκεκριμένα, η βασική προβληματική της εργασίας αυτής περιστρέφεται γύρω από το δίλημμα της μετάβασης των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών των ναυτιλιακών τμημάτων σε παραγωγούς υπηρεσιών πληροφόρησης, που να αφορούν εκτός της πανεπιστημιακής κοινότητας την ίδια την αγορά των θαλασσίων μεταφορών. Τελικά στη λειτουργία τους με σύγχρονες μορφές μανάτζμεντ ως Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών.

Η εισήγηση αυτή αποτελεί προϊόν της κοινής και ενιαίας προσπάθειας των εισηγητών προσκομίζοντας τη γνώση, τη μελέτη και τα βιώματα δύο διαφορετικών γενεών.

2. Ναυτιλία και πληροφορία

Στην εποχή της πληροφορίας, ζούμε πλέον και στο χώρο της ναυτιλίας και των μεταφορών, την άσκηση των εργασιακών δραστηριοτήτων (επαγγελματιών και μελετητών) δια μέσου των ψηφιακών λεωφόρων και... σοκακιών. Με τις οθόνες των υπολογιστών, τάμπλετ, έξυπνων κινητών, τηλεοράσεων κ.λπ. να ανάγονται σε «*παράθυρα επικοινωνίας προς τους συνεργάτες, προμηθευτές και πελάτες αλλά και στον κόσμο*». Όλο όμως και περισσότερο, διαρκώς η “αγορά” συνεχίζει να απαιτεί περισσότερο επεξεργασμένη πληροφορία από τις πηγές δεδομένων (Χλωμούδης Κ., Κωσταγιόλας Π., 2004), ενώ ταυτόχρονα ο κάθε φορέας (επιχείρηση, Ινστιτούτα ειδικής ενασχόλησης με τον τομέα, Πανεπιστήμια, εξειδικευμένες βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών) παράγει τη δική του πληροφορία για εξειδικευμένα θέματα των θαλασσίων μεταφορών.

Ετησίως, όλοι οι ασχολούμενοι με τη βιομηχανία των θαλασσίων μεταφορών στον πλανήτη παράγουν τόση πληροφορία που, αν επιχειρούσαμε να την αποθηκεύσουμε σε έντυπη μορφή, θα δυσκολευόμαστε να διαθέσουμε την υποδομή για να την φυλάξουμε.

Είναι γενικά αποδεκτό ότι οι στρατηγικές οικοδόμησης του ισχυρού ναυτιλιακού τομέα της οικονομίας έχουν επίκεντρό τους τον άνθρωπο: επιχειρηματίες, εργαζόμενους και θεσμούς υποστήριξής τους. Οι απαιτήσεις των καιρών επιβάλλουν όλοι οι εμπλεκόμενοι με τον τομέα αυτό να έχουν γνώση των παγκόσμιων εξελίξεων, θεσμών και κανόνων. Εξ αυτού απαιτούνται ιδιαίτερα μορφωμένοι, όχι μόνον τεχνολογικά ειδικευμένοι εργαζόμενοι, αλλά και με ειδική επαφή με το γνωσιακό αντικείμενο των ναυτιλιακών σπουδών.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, οι σχετικές με τις θαλάσσιες μεταφορές βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών είναι πηγές που παρέχουν ένα μεγάλο φάσμα πληροφοριών και υπηρεσιών, δημιουργώντας έτσι την προϋπόθεση για τη δημιουργική εξέλιξη του τομέα και της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς του.

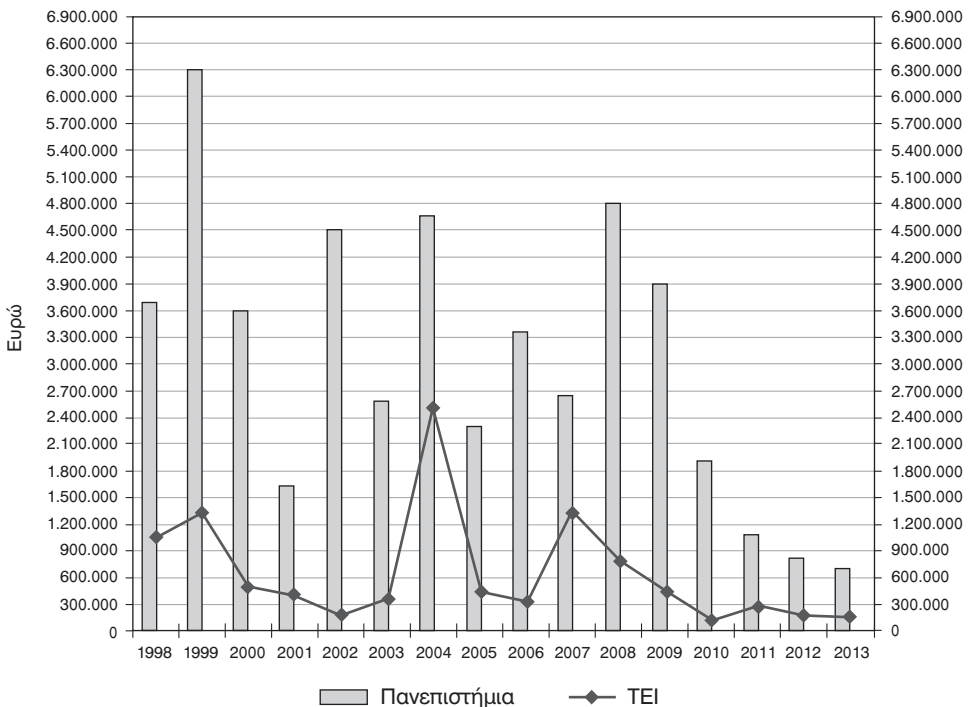
Αυτές λοιπόν οι βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών δεν μπορούν παρά να αποτελούν οργανισμούς διαχείρισης της συλλογικής και συνθετικής γνώσης που υπάρχει για τον τομέα.

Οι νέες τεχνολογίες στις τηλεπικοινωνίες και την πληροφορική ανοίγουν δρόμους πολυκεντρικής διαχείρισης της πληροφορίας στις θαλάσσιες μεταφορές. Η πληροφορία αυτή τεκμηριώνεται σε πολλά σημεία του κόσμου και ανακτάται αντιστοίχως, ανεξάρτητα από το σημείο παραγωγής και τεκμηρίωσής της. Η διάκριση της χρήσιμης πληροφορίας από την πληθώρα των αναφορών και δεδομένων για τον συγκεκριμένο τομέα της ναυτιλίας προϋποθέτει αξιόπιστους μηχανισμούς και οργανισμούς διαχείρισης και ανάκτησής της με εξειδικευμένο προσωπικό. Οι βιβλιοθήκες αυτές, με το συγκεκριμένο προσωπικό αλλά και το παραγόμενο “προϊόν” τους, αποτελούν πηγή υψηλής απόδοσης κεφαλαίου στη βιομηχανία των θαλασσίων μεταφορών. Οι παραγωγοί αυτών των υπηρεσιών και οι διοικητικοί μηχανισμοί (βιβλιοθήκες-τράπεζες πληροφοριών και οι Διοικήσεις τους) πρέπει να λάβουν υπόψη τους αυτού του είδους τη ζήτηση που θα

είναι πολύτιμη για τον χρήστη, και συμφερότερο για αυτόν να προμηθευτεί αυτήν την υπηρεσία παρά να την παράγει. Απαιτούνται λοιπόν νέες μονάδες αυτού του είδους με αποτελεσματική άσκηση των *σύγχρονων μεθόδων διοίκησης και οργάνωσης, δηλαδή, του μάνατζμεντ*.

Σε μια οικονομική κρίση σαν αυτή που περνάει η χώρα μας, οι συγκεκριμένες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν υποστεί ό,τι έχει υποστεί το σύνολο των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών: περικοπές των δαπανών τους. Οι δαπάνες (Διάγραμμα 1 & 2), όμως, είναι σημαντικό, όχι μόνο να επανέλθουν σε επίπεδα προ κρίσης, αλλά και να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους αφουγκραζόμενες τις δυναμικές του 21ου αιώνα.

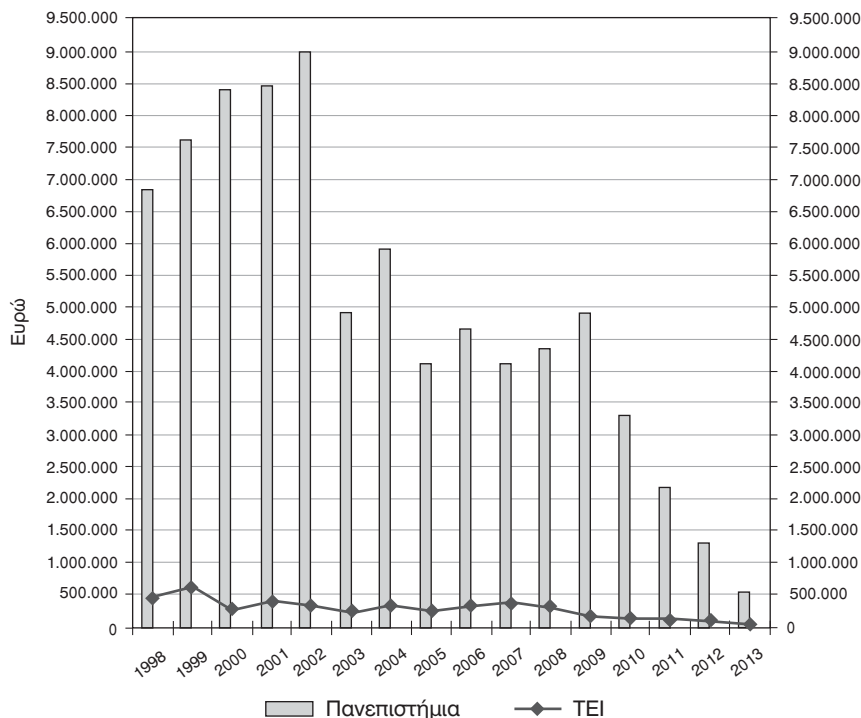
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Δαπάνες μονογραφιών-Πανεπιστήμια και ΤΕΙ 1998-2013

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 2013.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Δαπάνες περιοδικών εκδόσεων-Πανεπιστήμια και ΤΕΙ 1998-2013

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 2013.

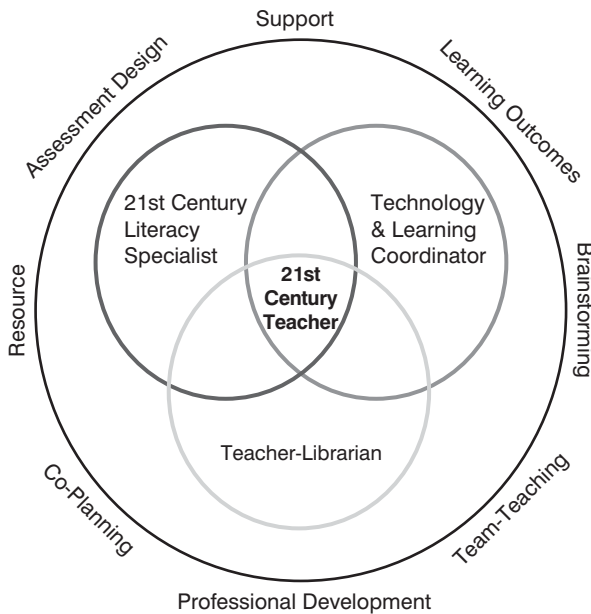
Η αντικατάσταση μεγάλου μέρους του κόστους από την έντυπο στην ψηφιακή μορφή και οι πολιτικές τιμολόγησης συγκεκριμένων υπηρεσιών που θα απευθύνονται στην αγορά μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτικό μοντέλο λειτουργίας για τις βιβλιοθήκες αυτού του είδους, που αποτελούν βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία των σχετικών πανεπιστημιακών τμημάτων. Από τις αρχές της δεκαετίας του '40, υπήρχαν έρευνες και απόψεις όπως του Harrie Branscomb (1940), που πρόετρεπαν σε αλλαγές στο σύστημα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης φεύγοντας από το κλασικό μάθημα/σεμινάριο και το βασικό βιβλίο του μαθήματος, σε ένα νέο εκπαιδευτικό μοντέλο το οποίο ενθαρρύνει τους φοιτητές να αναλάβουν την ευθύνη της μάθησής τους, ενώ παράλληλα τους δίνει ερεθίσματα για έρευνα μέσω πολλαπλών πηγών που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες.

Στη θεωρία που αναπτύσσει το γράφημα (Γράφημα 1) αντιλαμβανόμαστε ότι εξωτερικοί παράγοντες, όπως οι στόχοι του προγράμματος, οι τρόποι εξέτασης των μαθημάτων, αλλά και οι ανάγκες της αγοράς καθορίζουν τα ερεθίσματα τα οποία πρέπει να αφουγκραζόμαστε. Μια μοντέρνα βιβλιοθήκη πλέον, για να βοηθά στο ακαδημαϊκό έργο μας, πρέπει να αγκαλιάσει την τεχνολογία και να δομηθεί γύρω από αυτή (Yang, 2000), καθώς η ευρεία εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών έχει διακόψει το παραδοσιακό μοντέλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, με την εκρηκτική ανάπτυξη του ψηφιακού περιεχομένου (D.W. Lewis, 2007). Σε μια εποχή που η πρόσβαση στην τεχνολογία και στο διαδίκτυο έχει γίνει προσιτή σε μεγάλη μερίδα του πληθυσμού, όπως αναφέραμε και παραπάνω, και σε μια περίοδο όπου η ταχύτητα της πληροφόρησης είναι σχεδόν άμεση, αυτά συντελούν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης αρκετά διαφορετικού από εκείνο του δάσκαλου-μαθητή καθώς και του μαθητή-βιβλίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Θεωρία σύγχρονης βιβλιοθήκης και εκπαίδευσης

Πηγή: <http://thebookbin.wikispaces.com/21st+Century+Librarian>

Ο ρόλος και η έννοια γενικά της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης έχει αλλάξει, πόσο μάλλον αυτής που συνεπικουρεί πανεπιστημιακά τμήματα ναυτιλιακών σπουδών. Λέξεις όπως δημιουργία, ανάλυση, γνώση, πρόσβαση, επικοινωνία είναι κάποιες από τις πολλές που περιγράφουν μια σύγχρονη βιβλιοθήκη. Η επιτυχία της οποίας βασίζεται στην αναγνώριση των εξωτερικών παραγόντων (Γράφημα 2) που επηρεάζουν τα διδασκόμενα μαθήματα, όπως ο στόχος των μαθημάτων, ο τρόπος σχεδιασμού τους, καθώς και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης (Aletha Stahl, 1997· Deward et al. 2000· Raspa & Ward, 2000· Thompson, 2002). Στη συνέχεια, υπάρχουν παράγοντες όπως το υποστηρικτικό υλικό (συγγράμματα) αλλά και οι ηλεκτρονικές πηγές (π.χ. βάσεις δεδομένων κ.λπ.) που μαζί με τη διδασκαλία και την καθοδήγηση θα δημιουργήσουν στον φοιτητή την κριτική σκέψη. Τέλος, εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι η αγορά εργασίας και οι απαιτήσεις που εκείνη θέτει.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
Ακαδημαϊκή διδασκαλία στον 21ο αιώνα

3. Βιβλιοθήκη που συνεπικουρεί Τμήματα Ναυτιλιακών Σπουδών

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αναπτύξαμε παραπάνω, η σχετική με το Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών Βιβλιοθήκη θα πρέπει να αντεπεξέλθει στα εξωτερικά ερεθίσματα και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, τα οποία μπορούμε να τα διαχωρίσουμε σε τεσσέρις βασικές κατηγορίες:

- α) Νέα συγγράμματα (έντυπη μορφή): Σε μια προσπάθεια δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης βιβλιοθήκης-τραπεζας γνώσης, η απόκτηση νέων συγγραμμάτων θα ήταν καθοριστική για την ακαδημαϊκή γνώση και εμπειρία των φοιτητών. Η ανάγκη γίνεται επιτακτική όταν τα βιβλία, πέραν του συγγράμματος που προτείνεται από τον διδάσκοντα καθηγητή, είναι τουλάχιστον 7, 8 ή και πάνω από 10 ετών. Βιβλία παλαιότερα των 5 ετών θεωρούνται από πανεπιστήμια πρότυπα ως παλαιά (out of date), πόσο μάλλον σε έναν κλάδο τόσο μεταβαλλόμενο και συνεχώς αναπτυσσόμενο όσο της Ναυτιλίας. Όπου, οι οικονομικές αλλά και περιβαλλοντικές πολιτικές που εφαρμόζονται αλλάζουν πολλές φορές ριζικά τα δεδομένα δραστηριότητας, αλλά και επένδυσης στον κλάδο.
- β) Ηλεκτρονική βιβλιοθήκη: Στις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης, αλλά και κάποιες της Ανατολής, παρατηρείται μια στροφή προς την ψηφιακή βιβλιοθήκη¹. Όπου τα περισσότερα συγγράμματα είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, σε όλους τους φοιτητές, πολίτες αλλά και ακαδημαϊκό προσωπικό, χωρίς τους περιορισμούς ωραρίου βιβλιοθήκης, κανόνες δανεισμού και περιορισμούς στο χρόνο διάθεσης.
- γ) Μια άλλη πτυχή που θα έπρεπε να μελετηθεί για την ανάπτυξη της έρευνας αλλά και την παροχή καλύτερης ποιότητας διδασκαλίας είναι εκείνη των βάσεων δεδομένων. Με μια πρώτη έρευνα στις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων και στα πλαίσια των αναγκών ενός ναυ-

---

1. Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη (*digital library* ή *digital repository*) είναι μια εστιασμένη συλλογή ψηφιακών αντικειμένων που μπορεί να περιλαμβάνει κείμενο, οπτικό υλικό, ηχητικό υλικό καθώς και υλικό βίντεο.

τιλιακού τμήματος θα θέλαμε να τονίσουμε τις ακόλουθες πέντε (5) βάσεις, πέραν των καθάρα ακαδημαϊκών Scopus & Emerald:

- 1) Τη Bloomberg data base, η οποία προσφέρει πρόσβαση σε δεδομένα εμπορευμάτων, παραγώγων, συναλλάγματος, αναδυόμενων αγορών αλλά και αναλύσεων αγορών και κινδύνου.
  - 2) Τη Lloyd's List Intelligence, με δεδομένα και αναλύσεις για όλες τις ναυτιλιακές αγορές, Υγρού και Ξηρού φορτίου, Υγροποιημένου αερίου, αλλά και Εμπορευματοκιβωτίων καθώς και νομικών υποθέσεων, βασικό κομμάτι του αγγλικού δικαίου που διέπει και το χώρο της ναυτιλίας.
  - 3) Clarkson's Shipping Intelligence Network, μια βάση δεδομένων με οικονομικά στοιχεία όπως, ναύλοι ανά μέγεθος πλοίου, ανά αγορά, τιμές αγοράς νεότευκτου αλλά και μεταχειρισμένου πλοίου. Διαθέτει επίσης μια μεγάλη γκάμα αναλύσεων αγορών και ναυλώσεων πλοίων (Voyage charter αλλά και Time charter).
  - 4) Alpha Liner, μια βάση δεδομένων που προσφέρει πληροφορίες, σχετικά με την ανάπτυξη ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών. Παραθέτει πλήρη κάλυψη των βασικών θεμάτων της βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένης και της εξέλιξης χωρητικότητας, προφίλ φορέων, δυναμική γραμμών, παραγγελίες/διαλύσεις πλοίων καθώς και πληροφορίες για τη δημιουργία/εξέλιξη τερματικών σταθμών.
  - 5) STAN Structural Analysis Database, η οποία μας επιτρέπει την πρόσβαση σε αναλύσεις βιομηχανιών. Περιλαμβάνει ετήσια μέτρα παραγωγής, εισροή εργασίας και επενδύσεις, δίνοντάς μας τη δυνατότητα να επικεντρωθούμε σε τομείς όπως αύξηση παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας, έτσι ώστε να δημιουργήσουμε μια καλύτερη εικόνα του διεθνούς εμπορίου, αλλά και να προβλέψουμε πιθανές τάσεις του, κάτι το οποίο είναι υψίστης σημασίας για τις θαλάσσιες μεταφορές αλλά και για την ελληνόκτητη ναυτιλία.
- δ) Τέλος, μια τράπεζα γνώσης δε θα μπορούσε να μη διαθέτει ηλεκτρονικά προγράμματα, που θα επιτρέπουν στο χρήστη, όχι μόνο

ανάλυση δεδομένων, αλλά και να εξελίξει τις γνώσεις του με έναν τεχνολογικά μοντέρνο τρόπο και παράλληλα θα του προσφέρουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην επαγγελματική του καριέρα, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα Mathematica, το οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει τους φοιτητές στη δημιουργία και στο σχεδιασμό βέλτιστων διαδρομών.

Έχοντας λοιπόν πρόσβαση σε μια βιβλιοθήκη με συγγράμματα, δεδομένα και αναλύσεις αγορών, θα βοηθήσει τους καθηγητές στη διδασκαλία αλλά και στην έρευνα, καθώς επίσης και τους φοιτητές σε εργασίες, αλλά και στην εκπόνηση διπλωματικών & διδακτορικών διατριβών (Rockman, 2002). Επομένως, βασικός πυρήνας της εξέλιξης και της δημιουργίας είναι ο συνδυασμός του τρίπτυχου, καθηγητή, βιβλιοθήκης και τεχνολογίας. Κράτη που επενδύουν στη γνώση δημιουργούν βιβλιοθήκες στις οποίες η πρόσβαση είναι ελεύθερη οποιαδήποτε ώρα και στιγμή. Η επιτυχία αυτού του εγχειρήματος είναι καθαρά η τεχνολογία και οι δυνατότητες που προσφέρει. Τα ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) και περιοδικά (e-journal), οι βάσεις δεδομένων και η δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών προγραμμάτων του πανεπιστημίου από απόσταση είναι μόνο ένα μικρό μέρος όλων αυτών.

Αντιλαμβανόμαστε όμως μια βιβλιοθήκη με τέτοια χαρακτηριστικά τι σημαίνει για την εκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού της. Πολύ δε περισσότερο όταν μπει στον κόσμο της παραγωγής πληροφορίας, κάτι που απαιτεί την επεξεργασία δεδομένων και την εξαγωγή δευτερογενών συμπερασμάτων και δεικτών. Θέματα που, όπως πολύ σωστά το έθεσαν οι Buchanan κ.ά. (2002): *«Η δυνατότητα να προσαρμοστούν στους μεταβαλλόμενους ρόλους βρίσκεται στην προθυμία των βιβλιοθηκονόμων να πειραματιστούν με νέους τρόπους, για να εκπληρώσουν τους στόχους που έχει θέσει η αποστολή της βιβλιοθήκης»*.

Ολοκληρώνοντας τέλος, να επισημάνουμε πως η τεχνολογία βοηθά ακόμη και ένα άλλο κομμάτι του πληθυσμού, το οποίο η παραδοσιακή μορφή βιβλιοθήκης δεν του επιτρέπει την εξέλιξή του και το αποκόβει από τα όνειρά του, εκείνο των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες ή των εργα-

ζομένων που το ωράριο εργασίας τους δεν τους επιτρέπει την πρόσβαση, θέμα το οποίο μελετήθηκε από την Bruce (2001). Τονίζοντας ακόμη μια περίπτωση της μεγάλης σημασίας και αξίας της ψηφιακής πληροφόρησης. Στον 21ο αιώνα η πρόσβαση στη γνώση δεν πρέπει να είναι πολυτέλεια αλλά αναγκαιότητα και για την οικονομία της Ελλάδας, άλλο ένα ακόμη προϊόν το οποίο θα μπορούσε να έχει “Πελάτες”, επισκέπτες από όλα τα μέρη του κόσμου.

Βιβλιογραφία

- Branscomb, H. B (1940), *Teaching with Books: A Study of College Libraries*, Chicago Association of American Colleges.
- Bose, N., M.E. Haque & D.R. Osborn (2007), “Public Expenditure and Economic Growth: A Disaggregated Analysis for Developing Countries”, *The Manchester School*, Volume 75, Issue 5, pp. 533-556.
- Bruce, Christine (2001), “Faculty-Librarian Partnerships in Australian Higher Education: Critical Dimensions”, *Reference Services Review*, Vol. 29, Iss: 2, pp. 106-116.
- Buchanan, L. E., D. L. Lock and T. C. Jones (2002), “Integrating Information Literacy into the Virtual University: A case model”, *Library Trends*, Vol. 51, No2, pp. 144-166.
- Dewald, N., A. Scholz-Crane, A. Booth & C. Levine (2000), “Information Literacy at a Distance: Institutional Design Issues”, *The Journal of Academic Librarianship*, No 26, pp. 33-44.
- Kress, G. (2003), *Literacy in the New Media Age*, Psychology Press.
- Lewis, D. W. (2007), “A Strategy for Academic Libraries in the First Quarter of the 21st Century”, *College Research Libraries*, Vol. 68, Issue 5, pp. 418-434.
- Raspa, D. & D. Ward (Eds) (2000), *The Collaborative Imperative: Librarians and Faculty Working Together in the Information Universe*, Chicago: Association of College and Research Libraries, pp. 148-154.

- Rockman, I. F, (2002), “Strengthening Connections Between Information Literacy, General Education, and Assessment Efforts”, *Library Trends*, Vol. 51, No 2, pp. 180-198.
- Stahl, A. D (1997), “What I Want in a Librarian: One New Faculty Member’s Perspective at Earlham College”, *Reference and User Services Quarterly*, No 37, pp. 133-135.
- Thompson, G.B. (2002), “Information Literacy Accreditation Mandates: What They Mean for Faculty and Librarians”, *Library Trends*, Vol 51, No 2, pp. 218-241.
- Urban Libraries Council report (2007), “Making Cities Stronger” http://www.urban.org/uploadedpdf/1001075_stronger_cities.pdf
- Yang, Z.Y. (2000), “University faculty’s Perceptions of Librarian Liaison Program: A Case Study at Texas A & M University”, *Journal of Academic Librarianship*, No 26, pp. 124-128.
- Χλωμούδης Κ. & Π. Κωσταγιόλας (2004), *Σύγχρονες Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών: Οργάνωση & Νέες Τάσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις J&J Hellas, σ. 212, ISBN: 960-8461-32-4.

**ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΙΣΤΟΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ
ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ -
Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΠΑ**

Μιχάλης Βαζιργιάννης

*Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
και Έφορος Βιβλιοθήκης*

Η παρούσα εισήγηση θα είναι περισσότερο προσανατολισμένη στην τεχνολογία.

Θα σας περιγράψω σήμερα μια καινοτομική προσπάθεια που γίνεται τα τελευταία λίγα χρόνια στη Βιβλιοθήκη μας, η οποία αφορά την αρχειοθέτηση των ιστοσελίδων του Πανεπιστημίου – διαθέσιμη στο <http://archive.aueb.gr>.

Απλώς πριν ξεκινήσω, ήθελα να τοποθετήσω την ομιλία μου μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο το οποίο έχει να κάνει με τα μεγάλης κλίμακας δεδομένα –τα λεγόμενα big data. Είναι φανερό –είναι πλέον κοινός στόχος– ότι η θάλασσα των δεδομένων μέσα στην οποία ζούμε, και τα οποία παράγονται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, περιέχει πολλές προκλήσεις και τεράστια προστιθέμενη αξία που μπορεί να εξαχθεί από αυτά τα δεδομένα.

Γι' αυτό έχει υπάρξει ενός είδους –ας πούμε– ομαδοποίηση τεχνικών από διαφορετικές επιστήμες, η οποία έχει μπει κάτω από την ομπρέλα που ονομάζεται data science, επιστήμη των δεδομένων, με την έννοια ότι, εάν μπορούμε να κάνουμε τη μεταφορά, την παρομοίωση, τα δεδομένα είναι ένας πετρελαιοφόρος ορίζοντας μέσα από τον οποίο μπορούμε να αντλήσουμε πολύτιμη πληροφορία. Και στο χώρο αυτό, επενδύονται τεράστια ποσά, και σε προϋπολογισμούς και σε εξοπλισμούς, και πολιτικές αποφάσεις λαμβάνονται πλέον με βάση τα δεδομένα. Και

βέβαια, και σε επίπεδο έρευνας και ανάπτυξης, υπάρχουν τεράστιοι πόροι οι οποίοι επενδύονται.

Τώρα να επικεντρωθούμε λίγο στο θέμα της ομιλίας το οποίο αφορά την αρχειοθέτηση ιστοσελίδων. Όπως ξέρουμε, ο παγκόσμιος ιστός είναι ήδη μια από τις κύριες πηγές πληροφόρησης, διάδοσης πληροφορίας, οικονομικών συναλλαγών, ανταλλαγής μηνυμάτων μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, κ.λπ. Το θέμα είναι ότι οι σελίδες, το περιεχόμενο αυτών των σελίδων αλλάζει πολύ συχνά και με μεγάλη ταχύτητα. Αυτό σημαίνει ότι το περιεχόμενο, όπως το βλέπουμε σήμερα σε μια ιστοσελίδα, αύριο-μεθαύριο μπορεί να είναι διαφορετικό και πιθανότατα δεν έχει αποθηκευθεί πουθενά. Και όπως είναι κοινός στόχος πλέον, η οικονομία, η κοινωνία, ο πολιτισμός εν μέρει, και σε αυξανόμενο μάλιστα ποσοστό, εξελίσσονται στον παγκόσμιο ιστό. Επομένως, το να φυλάσσουμε και να αρχειοθετούμε το αξιόλογο περιεχόμενο από τις ιστοσελίδες είναι μια υποχρέωση των κοινωνιών, των οργανωμένων κοινωνιών, και ήδη αυτό γίνεται σε αρκετές ανεπτυγμένες χώρες από τις Εθνικές Βιβλιοθήκες.

Επομένως, τα δεδομένα μπορεί να χαθούν εάν δεν τα αποθηκεύσουμε. Επίσης, υπάρχει και το θέμα ότι τα υπολογιστικά συστήματα, επίσης, μπορεί να έχουν βλάβες και να χαλάσουν, οπότε το περιεχόμενο το οποίο φιλοξενείται μπορεί να χαθεί. Επιπλέον, υπάρχει το θέμα των λεγόμενων επιθέσεων οι οποίες μπορούν να καταστρέψουν το περιεχόμενο ιστοσελίδων και θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε και αυτό το φαινόμενο. Επιπροσθέτως, ένα άλλο θέμα, το οποίο βέβαια αφορά λίγο πιο πολύ το μέλλον αλλά έχει τη σημασία του, είναι αυτό που αναφέρουμε εδώ ότι, ιδίως, στις μικρές συσκευές, δεν κοιτάζουμε πλέον ιστοσελίδες αλλά κοιτάζουμε-δουλεύουμε με εφαρμογές, οι οποίες εφαρμογές δεν έχουν αυτή την υφή και την παρουσίαση πληροφορίας όπως οι ιστοσελίδες και έτσι δεν μπορούμε να πάρουμε την πληροφορία που θέλουμε να την αποθηκεύσουμε.

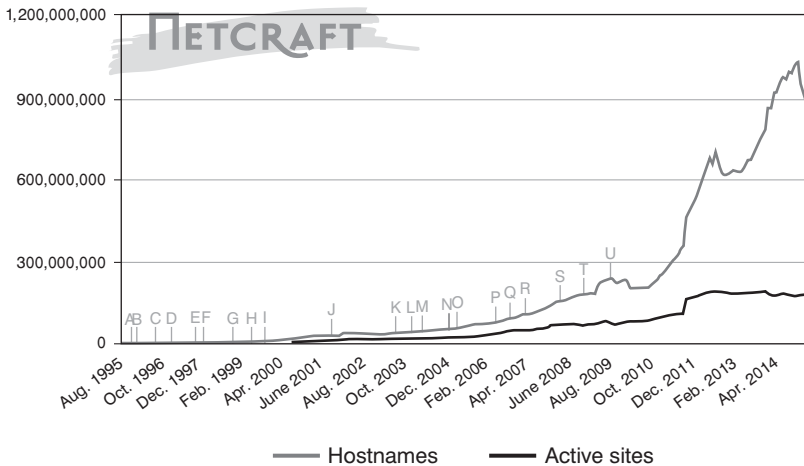
Επομένως, αναφέρεται μια πρόκληση που έχει να κάνει με αυτή την τελευταία πρόταση εδώ ότι, στην ουσία, με την αρχειοθέτηση των ιστοσελίδων διασώζουμε την ιστορία της ανθρωπότητας, όπως αυτή εμφανίζεται στον παγκόσμιο ιστό.

Τώρα το Internet είναι ένα πάρα πολύ δυναμικό περιβάλλον. Έχω μερικούς αριθμούς οι οποίοι μας δείχνουν μέρος του δυναμισμού. Κάθε μήνα, οι ιστοσελίδες σε ποσοστό περίπου 8% αλλάζουν υπολογιστή φιλοξενίας. Δηλαδή, είναι σαν να λέμε ότι 8% των Βιβλιοθηκών αλλάζουν τοποθεσία. Πηγαίνουν σε άλλο κτήριο, θα λέγαμε, εάν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτήν την αναλογία. Κάθε μέρα, ημερολογιακή, υπάρχουν περίπου 30.000 επιθέσεις σε ιστοσελίδες.

Επίσης, ένα περίπου 34% των βιομηχανιών οι οποίες διαθέτουν ιστοπεριεχόμενο δεν κάνουν ασφαλή αποθήκευση των αρχείων τους και συνεπώς κάποιο περιεχόμενο μπορεί να χαθεί. Επιπλέον, μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες, κάθε εβδομάδα, περίπου 140.000 σκληροί δίσκοι καταστρέφονται λόγω του ότι έχουν περιορισμένη διάρκεια ζωής. Συνεπώς, αναφέρεται ένα πρόβλημα του πώς μπορούμε να έχουμε μια εγγύηση ότι το περιεχόμενό μας θα είναι ασφαλές.

Από την άλλη πλευρά, ο παγκόσμιος ιστός αυξάνεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Στο Διάγραμμα 1, βλέπουμε ότι, από το 1995 περίπου που ξεκίνησε η όλη ιστορία μέχρι τώρα, έχουμε μια σχεδόν επιθετική αύξηση τα τελευταία χρόνια των ονομάτων ιστοσελίδων. Ξέρετε, το όνομα μιας ιστοσελίδας είναι σημαντικό γιατί ουσιαστικά είναι σαν την ταμπέλα που βάζει κάποιος έξω από το κατάστημά του. Και βλέπετε ότι έχουμε εκατομμύρια σχεδόν ονόματα από τα οποία βέβαια λίγα, που αναπαρίστανται στο διάγραμμα με τη μαύρη γραμμή, είναι πλέον ενεργά. Αυτό σημαίνει ότι η διαφορά μεταξύ της γκρι και της μαύρης καμπύλης μάς δείχνει ιστοσελίδες οι οποίες ήταν ενεργές κάποια στιγμή, είχαν περιεχόμενο και αυτή τη στιγμή έχουν σταματήσει να ενημερώνονται, οπότε αποτελούν ένα αρχειακό υλικό. Μας ενδιαφέρει να τις αποθηκεύσουμε για να σώσουμε το περιεχόμενό τους;

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Evolution of the Web
Total number of websites (linear scale)

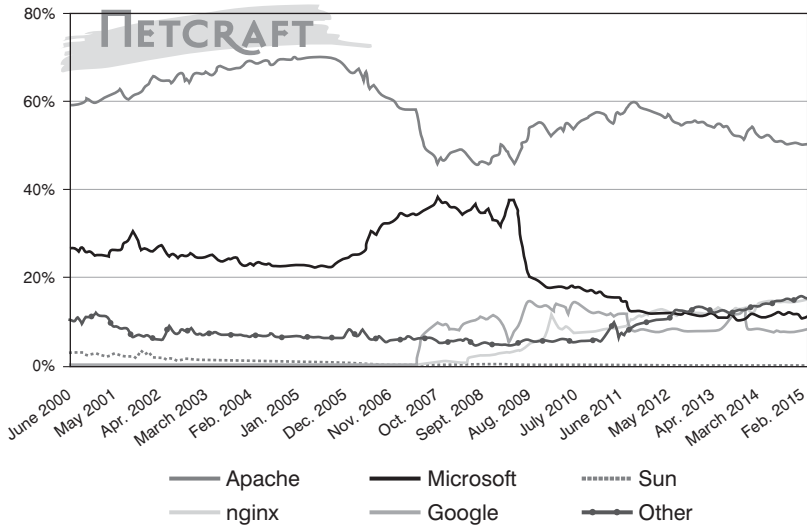
Πρέπει επίσης να εξετάσουμε πώς ένα σύστημα αρχειοθέτησης περιεχομένου που υπάρχει στον παγκόσμιο ιστό μπορεί να είναι χρήσιμο στην κοινωνία, στη βιομηχανία, στην οικονομία. Καταρχήν, θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι ένας βιομηχανικός κλάδος μπορεί να βλέπει στις ιστοσελίδες των ανταγωνιστών και επειδή συνήθως οι ιστοσελίδες ανακλούν τις εξελίξεις που γίνονται στις διάφορες εταιρείες και να μας δώσει μια καθαρή εικόνα των τάσεων που υπάρχουν στους διάφορους αυτούς τομείς. Επίσης, ιστορική ανασκόπηση της δομής και της αισθητικής των ιστοσελίδων μπορεί να μας δείξει το πώς άλλαξε ο παγκόσμιος ιστός σε επίπεδο σχεδίασης, σε επίπεδο διεπαφής με τον χρήστη και κ.λπ. Μπορεί να είναι χρήσιμο, επίσης, σε περιπτώσεις νομικών υποθέσεων όπου θέλουμε να θεμελιώσουμε ένα νομικό επιχείρημα, στηριγμένοι στο περιεχόμενο μιας ιστοσελίδας πριν από ένα, δύο, τρία, δέκα χρόνια, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων.

Το Διάγραμμα 2 μάς δείχνει την αναλογία των τεχνολογικών παικτών οι οποίοι αυτή τη στιγμή βρίσκονται στη βιομηχανία των servers, των εξυπηρετητών όπως λέμε, και του σχετικού λογισμικού. Από ό,τι βλέ-

πουμε, τη μεγάλη πλειοψηφία, το μέγιστο μερίδιο, το έχει η Apache που είναι ένας οργανισμός ανοικτού λογισμικού και το λογισμικό αυτό είναι αυτό το οποίο, κατά κόρον, χρησιμοποιείται για τη δημιουργία και φιλοξενία ιστοσελίδων σε διάφορους εξυπηρετητές. Τώρα, όπως ανέφερα και προηγουμένως, ένα από τα προβλήματα που μπορούν να υπάρξουν είναι, εάν δεν αποθηκεύουμε το περιεχόμενο των ιστοσελίδων ιστορικά, η πιθανή απώλεια του περιεχομένου, ενώ θα θέλαμε να το διατηρήσουμε το ιστορικό των ιστοσελίδων του και έτσι να προστατεύουμε και τη φήμη του. Είναι ένας είδος αρχείου των πάντων που γίνονται στον οργανισμό αυτόν.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 The Web market

Web server developers: Market share of active sites

Στην Ελλάδα, από όσο γνωρίζουμε, υπάρχει έλλειψη τέτοιων προσπαθειών και στη βάση αυτή, αυτών των κινητρών, ξεκινήσαμε το 2010-2011, με βάση κάποια αρχική μας έμπνευση ερευνητική και στη συνέχεια με κάποια μικρή χρηματοδότηση από ένα έργο ψηφιακής σύγκλισης, την αρ-

χειροθέτηση των ιστοσελίδων του Οικονομικού Πανεπιστημίου, οι οποίες είναι πολλές σε αριθμό, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Και βέβαια, δεν είναι μόνο το Οικονομικό Πανεπιστήμιο που το κάνει αυτό. Είναι μια διεθνής, όπως είπα, προσπάθεια –η κύρια προσπάθεια από την οποία εμπνέεται κανείς είναι το Internet Archive, που είναι μια διεθνής προσπάθεια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι μια μη κερδοσκοπική ψηφιακή βιβλιοθήκη, η οποία ιδρύθηκε το 1996.

Αυτή τη στιγμή, η συλλογή αυτή περιέχει ιστοπεριεχόμενο το οποίο ξεπερνάει τα 10 petabytes –μπορείτε να υπολογίσετε το μέγεθος της πληροφορίας– και αυξάνεται διαρκώς. Χρησιμοποιεί ένα λογισμικό που λέγεται Heritrix και θα δούμε αργότερα ποια είναι η σημασία του. Χρησιμοποιεί την τεχνολογία και το λογισμικό Petabox για την αποθήκευση αυτής της τεράστιας πληροφορίας και έχει, φιλοξενεί αυτή η πρωτοβουλία τέσσερα σημαντικά projects όπως το Wayback Engine, τις εικόνες του αρχείου της NASA, μια άλλη πρωτοβουλία που λέγεται Archive-it, και την Ανοικτή Βιβλιοθήκη.

Το Wayback Engine είναι μια τεχνολογία η οποία βοηθάει στην ανακατασκευή, στο να μας δείξει, δηλαδή, το πώς φαίνονταν παλαιότερα σελίδες που έχουμε αποθηκεύσει στο αρχείο μας. Δεν θα μπω σε τεχνικές λεπτομέρειες γιατί δεν αφορούν το ακροατήριό μας σήμερα, αλλά η κεντρική ιδέα είναι ότι είναι ένα λογισμικό ανοικτό το οποίο μας βοηθάει στην ανακατασκευή –αυτό που λέμε rendering– των ιστοσελίδων παλαιάς τεχνολογίας.

Το Archive-it είναι μια πλατφόρμα στην οποία μπορεί κάποιος οργανισμός να αποθηκεύει το ιστοπεριεχόμενό του και να το έχει διαθέσιμο στο μέλλον και μέχρι στιγμής, υπάρχουν 275 οργανισμοί οι οποίοι συμμετέχουν όπως οι βιβλιοθήκες των Ηνωμένων Πολιτειών, τα κρατικά τους αρχεία, και ούτω καθ' εξής. Είναι μια σημαντική προσπάθεια.

Επίσης, υπάρχει η προσπάθεια που λέγεται Open Library. Όλα αυτά κάτω από την ομπρέλα του Internet Archive, όπου στόχος αυτής της προσπάθειας είναι να υπάρχει μια ιστοσελίδα για κάθε βιβλίο το οποίο δημοσιεύτηκε κάποτε στην ιστορία. Και η πληροφορία αντλείται από τη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, από το Amazon που είναι μια πολύ μεγάλη

πλατφόρμα η οποία ξεκίνησε πωλώντας βιβλία και φυσικά και από χρήστες οι οποίοι συνεισφέρουν βιβλία, τα οποία πιθανώς είναι παλαιότερα, ή και προφανώς είναι ανοιχτοί και σε άλλες συνεισφορές από βιβλιοθήκες εκτός του χώρου των Ηνωμένων Πολιτειών.

Και, τέλος, υπάρχει το International Internet Preservation Consortium, μία ομάδα οργανισμών οι οποίοι έχουν σαν στόχο τη διατήρηση του περιεχομένου του Internet και η οποία αριθμεί 48 μέλη από το 2014. Στόχος είναι η διατήρηση, η συλλογική διατήρηση, του ιστοπεριεχομένου.

Στο Χάρτη 1 βλέπουμε την κατανομή των προσπαθειών που γίνονται. Υπάρχει και στην Ελλάδα μια προσπάθεια δικιά μας, η οποία είναι καταχωρισμένη στην Wikipedia. Οι τεχνολογικές παράμετροι αυτού του εγχειρήματος είναι εντυπωσιακές για όσους και όσες από εμάς έχουν κατανόηση των τεχνικών παραμέτρων.

ΧΑΡΤΗΣ 1
International efforts
Countries that have made archiving efforts

Και ήθελα να δώσω πάρα πολύ γρήγορα και με πολύ γρήγορο ρυθμό την, σε γενικές γραμμές, αρχιτεκτονική του τρόπου λειτουργίας αυτών των

συστημάτων. Καταρχήν, πρέπει να αναζητήσουμε περιεχόμενο, δηλαδή να αποφασίσουμε ποιες σελίδες θα κατεβάσουμε και θα αρχειοθετήσουμε. Θα πρέπει να δημιουργήσουμε ένα ευρετήριο με αυτόματο τρόπο και να καθορίσουμε έναν τρόπο πρόσβασης στο αποθηκευμένο περιεχόμενο.

Το θέμα της συλλογής του περιεχομένου μπορεί να έχει διάφορες ενδιαφέρουσες παραμέτρους όπως, για παράδειγμα, το πώς θα διαλέξουμε ποιες ιστοσελίδες θα διατηρήσουμε, γιατί πρακτικά δεν μπορούμε να το κάνουμε για όλες. Επίσης, η συχνότητα με την οποία θα τις αποθηκεύουμε. Θα είναι κάθε εβδομάδα, κάθε μήνα, κάθε μέρα, κάθε χρόνο, το οποίο εξαρτάται από πολλές παραμέτρους. Έχουμε αυτή την παράμετρο που λέγεται *politeness policy*, δηλαδή, αν εμείς χτυπάμε τη σελίδα κάθε δευτερόλεπτο για να την αποθηκεύσουμε, δεν θα μπορεί να εξυπηρετήσει τις άλλες αιτήσεις, γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε κατά κάποιο τρόπο ευγενικοί στο κάθε πότε και πόσο περιεχόμενο ζητάμε.

Και βέβαια, υπάρχει και η πολιτική του πώς κάνουμε παράλληλη αυτήν την τεχνική, δηλαδή πώς έχουμε πολλούς υπολογιστές να τρέχουν διαφορετικές τέτοιες εργασίες και να τελειώσουν πιο γρήγορα.

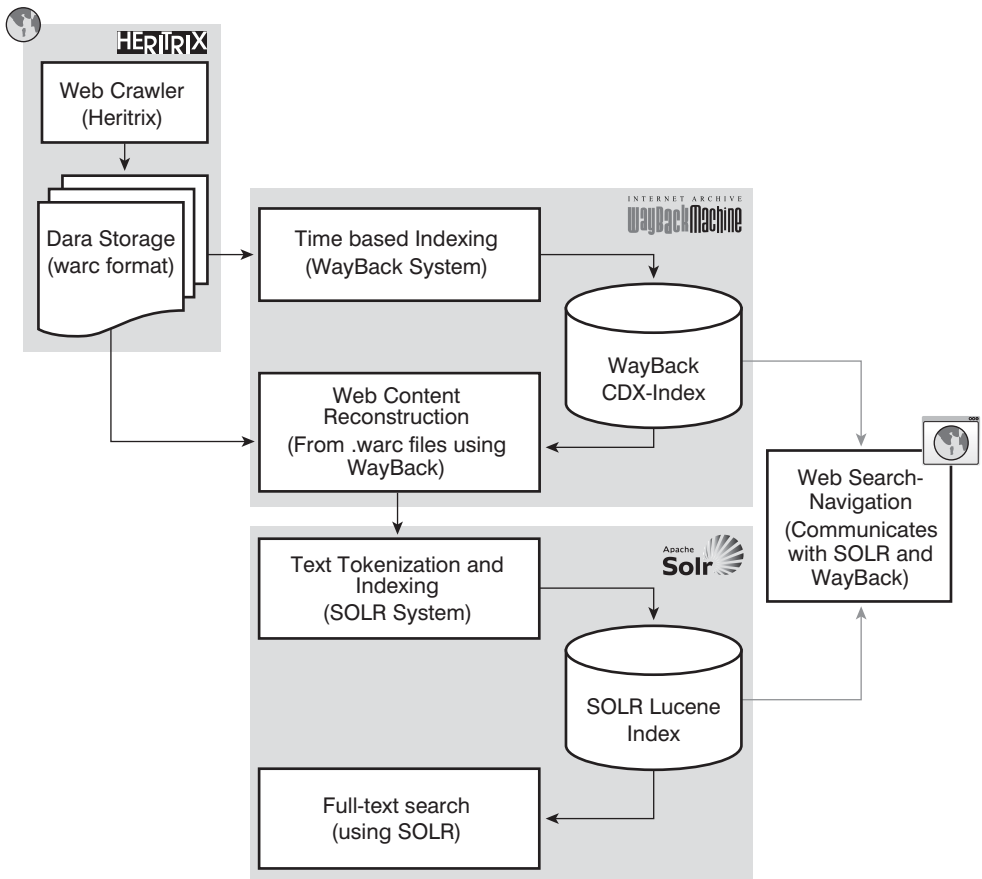
Οι στρατηγικές του πώς συλλεγουμε σελίδες είναι σε γενικές γραμμές οι εξής. Δηλαδή, μπορούμε είτε να πάμε εξαντλητικά ξεκινώντας από μια ιστοσελίδα και να συλλέξουμε όλα τα links στα οποία δείχνει αυτή η σελίδα και να συνεχίσουμε με αυτόν τον τρόπο που ονομάζεται αναζήτηση κατά πλάτος, είτε να πάμε σε αναζήτηση κατά βάθος, δηλαδή να ξεκινήσουμε από μια ιστοσελίδα, να μεταβούμε σε μία από αυτές τις οποίες δείχνει και μετά σε αυτήν να διαλέξουμε μία την οποία δείχνει και μετά με αυτήν να συνεχίσουμε την αναζήτηση κατά βάθος. Υπάρχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Εδώ διακρίνεται κατά κάποιο τρόπο η τεχνολογική και η ερευνητική υποδομή που υπάρχει. Η μεγάλη επικεφαλίδα που μπορούμε να βάλουμε εδώ είναι επεξεργασία φυσικής γλώσσας και ανάκτηση πληροφοριών. Δεν θα σας απασχολήσω με περισσότερες τεχνικές.

Στο Διάγραμμα 3 φαίνεται η αρχιτεκτονική της δικιάς μας λύσης που υιοθετήσαμε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο, η οποία στηρίζεται σε ανοι-

κτό λογισμικό, εν πολλοίς παρόμοιο με τις αρχιτεκτονικές του Internet Archive. Το Heritrix είναι για τη συλλογή των δεδομένων. Το Wayback Engine είναι για την ανακατασκευή και να το ξαναδείξουμε στον χρήστη. Το Solr είναι η μηχανή με την οποία δημιουργούμε το ευρετήριο πάνω στο οποίο ψάχνουμε μετά, γιατί ο στόχος είναι να μπορούμε να ψάξουμε γρήγορα και αποδοτικά μέσα στην πληροφορία που συλλέγουμε. Και όπως είπα, είναι όλα ανοικτό λογισμικό. Και εδώ φαίνεται η λειτουργική αρχιτεκτονική.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3
The AUEB web archiving case

Το Archive του Οικονομικού Πανεπιστημίου έχει πληροφορία από το 2010 και εντεύθεν κάθε μήνα και μπορούμε να ρωτήσουμε με διάφορους τρόπους με το url της ιστοσελίδας ή με λέξεις-κλειδιά οι οποίες αφορούν το περιεχόμενο των ιστοσελίδων και επίσης μπορούμε να θέσουμε και το χρονικό εύρος που μας ενδιαφέρει.

Τώρα, μερικά στατιστικά για το Archive του Οικονομικού Πανεπιστημίου (<http://archive.aueb.gr>) είναι ότι κάθε μήνα που κάνουμε τη συλλογή των δεδομένων, επισκεπτόμαστε όλες σχεδόν τις ιστοσελίδες του Οικονομικού Πανεπιστημίου, οι οποίες αθροίζουν σε περίπου 500.000 μοναδικές διευθύνσεις (URIs). Και έχουμε περίπου 500 διαφορετικούς εξυπηρετητές οι οποίοι έχουν πληροφορία για το διαδίκτυο κάτω από την ομπρέλα του Οικονομικού Πανεπιστημίου.

Υπήρχαν κάποια προβλήματα με υπολογιστές οι οποίοι μας στέλνανε ξανά στο ίδιο σημείο, όπως το forum των φοιτητών το οποίο το εξαιρέσαμε. Εν πάση περιπτώσει, τα δεδομένα τα οποία αυτή τη στιγμή διαθέτουμε είναι της τάξης των 27-32 gigabytes και είναι πληροφορία από το 2010 μέχρι σήμερα. Και, σε συμπιεσμένη μορφή, καταλαμβάνουν αυτό το χώρο. Δεν είναι τεράστιος, αλλά είναι σημαντικός. Μπορείτε να επισκεφθείτε και να κάνετε ερωτήσεις και να καταλάβετε πώς λειτουργεί αυτή η προσπάθεια στη διεύθυνση archive.aueb.gr. Σύντομα, θα έχουμε και ένα καινούργιο και καλύτερο interface.

Όπως έλεγα, ξεκινήσαμε από το 2010, αλλά νομίζουμε ότι αυτή η προσπάθεια είναι πιλότος για μια ίσως μεγαλύτερη και ευρύτερη προσπάθεια που χρειάζεται να γίνει στον ελληνικό χώρο. Κατά την άποψή μας, και ήδη είχαμε κάνει μια προσπάθεια το 2012, έχοντας αρχειοθετήσει μία και μοναδική φορά περίπου 1.400 διαφορετικές ιστοσελίδες του δημόσιου χώρου, περιλαμβάνοντας υπουργεία, δημαρχεία, πανεπιστήμια κ.λπ., αυτό έχει ιστορικό ενδιαφέρον, γιατί τότε που το κάναμε ήταν άλλη η διοικητική δομή της χώρας –που άλλαξε μετά τον Καλλικράτη– και έτσι έχουμε πληροφορίες για δήμους που δεν υπάρχουν πια, οπότε αναδεικνύεται μια αρχειακή ιστορική διάσταση.

Τώρα, επάνω σε αυτό το περιεχόμενο, εκτός από την αναζήτηση, μπορούμε να αναπτύξουμε και άλλες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, όπως

για παράδειγμα να δημιουργήσουμε διάφορες ενδιαφέρουσες θεματικές συλλογές. Δηλαδή, να συλλέξουμε και να βάλουμε μαζί ιστοσελίδες οι οποίες είναι επάνω στην ίδια θεματική, να συστήσουμε ιστοσελίδες στους χρήστες μας που ψάχνουν οι οποίες είναι σχετικές με τις αναζητήσεις που κάνουν.

Υπάρχει και η ιδέα του λεγόμενου WikiMuseum, δηλαδή καθώς μιλάμε για αρχειοθέτηση κάποια από τα αντικείμενα που συλλέγουμε έχουν μια ευρύτερη αξία την οποία θέλουμε να αναδείξουμε σε ενός είδους online μουσείο, στο οποίο θα μπορούν να συμμετέχουν και οι χρήστες με τη δικιά τους συνεισφορά, αξιολόγηση, κ.λπ.

Τώρα υπάρχουν διάφορα θέματα όπως πόσο από το Internet, πόσο από τις ιστοσελίδες μπορούμε να καλύψουμε. Μπορούμε να κάνουμε το 100% κάθε χρονική στιγμή; Όχι προφανώς. Επομένως, θα πρέπει να πάρουμε κάποιες αποφάσεις όσον αφορά το τι καλύπτουμε και με τι συχνότητα.

Υπάρχει το θέμα του Deep Web, του βαθέος παγκόσμιου ιστού το οποίο έχει να κάνει με περιεχόμενο το οποίο βρίσκεται πίσω από φόρμες, πίσω από βάσεις δεδομένων που δεν είναι απλό περιεχόμενο, αλλά θα πρέπει να γίνουν ερωτήσεις για να το ανακτήσουμε. Και βέβαια, υπάρχουν και θέματα ιδιωτικότητας, copyrights, εάν μας επιτρέπει ο οργανισμός να κατεβάσουμε το περιεχόμενο και με τι άδειες κ.λπ.

Σε γενικές γραμμές, αυτή είναι η προσπάθεια που έχουμε κάνει.

Βιβλιογραφία

- Pavalam, S., S. Raja, F. Akorli, and M. Jawahar. "A Survey of Web Crawler Algorithms". *IJCSI International Journal of Computer Science Issues*, Vol. 8, Issue 6, No 1, November 2011.
- Jaffe, Elliot and Kirkpatrick, Scott. "Architecture of the Internet Archive". ACM. p. 11:1--11:10 2009.
- Plachouras Vassilis, Chrysostomos Kapetis, and Michalis Vazirgiannis, "Archiving the Web sites of Athens University of Economics and Business", in the 19th Greek Academic Library Conference (Nov. 2010).

Gomes, Daniel, João Miranda, and Miguel Costa. *A survey on web archiving initiatives*. Foundation for National Scientific Computing, 2011.

Udapure, Kale, Dharmik. “Study of Web Crawler and its Different Types”. *IOSR Journal of Computer Engineering*. Volume 16, Issue 1, Ver. VI (Feb. 2014).

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ**

Αικατερίνη Τσούμα

*Ερευνήτρια Κέντρου Προγραμματισμού
και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ)*

1. Εισαγωγή, πλαίσιο παρουσίασης

Το παρόν κείμενο αποσκοπεί στην παρουσίαση ποικίλων διαστάσεων της συμβολής των οικονομικών βιβλιοθηκών στην άμεση διάχυση της πληροφόρησης που είναι αναγκαία, γενικότερα, για την αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και προοπτικών και, ειδικότερα, για τη διενέργεια προβλέψεων.

Αρχικά επιχειρείται μια συνολική σύνδεση της συμβολής των Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΟΒ) με το έργο της αξιολόγησης των οικονομικών συνθηκών και της διενέργειας προβλέψεων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τρία συγκεκριμένα παραδείγματα, τα οποία εξειδικεύουν το ρόλο των ΟΒ στην αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και τη διενέργεια οικονομικών προβλέψεων.

2. Σύνδεση των ΟΒ με το έργο της αξιολόγησης των οικονομικών συνθηκών και τη διεξαγωγή προβλέψεων

Οι παράγοντες κλειδί που συνδέουν τη δραστηριότητα των ΟΒ με το έργο της αξιολόγησης των οικονομικών συνθηκών, αλλά και προοπτικών, και τη διενέργεια προβλέψεων αφορούν στο χαρακτηριστικό της *τακτικότητας* και στην αναγκαιότητα *ταχείας και πλήρους διάχυσης της πληροφόρησης*.

Ειδικότερα, κάθε είδους αξιολόγηση προϋποθέτει σε ένα πρώτο στάδιο τη διαρκή παρακολούθηση των οικονομικών συνθηκών, η οποία πρέπει να διεξάγεται τακτικά, –καθώς η πληροφόρηση ανανεώνεται διαρκώς–, χωρίς καθυστερήσεις και περιορίζοντας όσο το δυνατόν τα κενά ως προς τη διαθέσιμη πληροφόρηση. Η γρηγορότερη και πληρέστερη ενσωμάτωση κάθε είδους νέας διαθέσιμης πληροφόρησης συνδέεται με την αξιοπιστία και ποιότητα της αξιολόγησης των οικονομικών συνθηκών και προοπτικών που διενεργείται, αλλά και με την ευρωστία και σταθερότητα των παραγόμενων εκτιμήσεων και προβλέψεων που διεξάγονται στη βάση υποδειγμάτων και οικονομετρικών μοντέλων.

Η συμβολή των ΟΒ ως προς τη φάση της παρακολούθησης των οικονομικών συνθηκών δύναται να συνδέεται με ποικίλες διαστάσεις της διαδικασίας αυτής. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να αφορά στη διευκόλυνση της αναζήτησης/απόκτησης της αναγκαίας και διαθέσιμης πληροφόρησης και τον εμπλουτισμό αυτής, καθώς διαχρονικά επιπρόσθετη πληροφόρηση γίνεται διαθέσιμη. Επίσης, σημαντικό ρόλο αναλαμβάνουν οι ΟΒ ως προς την υποβοήθηση της τακτικής και άμεσης ενημέρωσης βασικών αρχείων με τα πλέον πρόσφατα στατιστικά δεδομένα. Η ποιοτική αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και προοπτικών, που ακολουθεί τη συλλογή πληροφόρησης, αποτελεί μια δυναμική και όχι στατική διαδικασία. Συνεπώς, η πληροφόρηση που παρέχεται από τις ΟΒ και διευκολύνει την αναγκαία καταγραφή της διαχρονικής πορείας των οικονομικών μεταβλητών, αλλά και καθιστά εφικτή τη διεξαγωγή συγκριτικών αναλύσεων, είναι μια σημαντική περαιτέρω συνιστώσα. Ταυτόχρονα, η συμβολή των ΟΒ επεκτείνεται εξαιτίας της δυνατότητας υποβοήθησης της έγκαιρης και όσο το δυνατόν πληρέστερης διάχυσης της απαραίτητης πληροφόρησης για την ποσοτική εκτίμηση των οικονομικών προοπτικών με τη χρήση ποσοτικών υποδειγμάτων και οικονομετρικών μοντέλων.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι ΟΒ λειτουργούν σε τρεις βασικούς άξονες, εξασφαλίζοντας την αναγκαία τακτικότητα και άμεση και πλήρη διάχυση της πληροφόρησης.

- Ο πρώτος αφορά στο ότι συνιστούν *τόπους συγκέντρωσης της πληροφόρησης*: “ένας τόπος” για ένα πολύ μεγάλο εύρος σχετικής οικονομικής πληροφόρησης.
- Ο δεύτερος συνδέεται με το ότι *παρέχουν όλους τους απαραίτητους μηχανισμούς διάχυσης της πληροφόρησης*: “ένας τόπος” που εξασφαλίζει την ορθή και άμεση λειτουργία των διαδικασιών για την προώθηση της αναγκαίας πληροφόρησης.
- Ο τρίτος αναφέρεται στο ότι *λειτουργούν υπέρ της εξοικονόμησης πόρων*: “ένας τόπος” που συμβάλλει στην εξοικονόμηση χρόνου και οικονομικών πόρων για την αναζήτηση της απαιτούμενης πληροφόρησης.

Η λειτουργία των ΟΒ στη βάση των προαναφερόμενων αξόνων, και συνεπώς και ο σημαντικός τους ρόλος και η καίρια συμβολή τους στην άμεση διάχυση της πληροφόρησης που είναι αναγκαία για την αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και προοπτικών και τη διενέργεια προβλέψεων, γίνεται ακόμα πιο κατανοητή μέσα από την αναφορά στους ακόλουθους παράγοντες.

- Περισσότερο και με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα από τον μεμονωμένο οικονομικό αναλυτή, οι ΟΒ είναι σε θέση να παρακολουθούν και να ανταποκρίνονται στις διαχρονικά μεταβαλλόμενες συνθήκες ως προς τη διαθεσιμότητα και παροχή της αναγκαίας πληροφόρησης. Οι μεταβολές αυτές αναφορικά με τις συνθήκες δύνανται να αφορούν τον όγκο (π.χ. αυξανόμενος όγκος στατιστικών στοιχείων) και το είδος της πληροφόρησης προς διάχυση (π.χ. μεταβαλλόμενη αναλογία μεταξύ έντυπης και ηλεκτρονικής μορφής).
- Αποκλειστικά και σε μόνιμη, αλλά και ανανεωνόμενη βάση, οι ΟΒ παραμένουν οι πηγές τόσο ιστορικών όσο και πλέον πρόσφατων βιβλιογραφικών αναφορών. Αναμφισβήτητα, κάθε οικονομικός αναλυτής είναι υποχρεωμένος να ανατρέξει τόσο σε κλασικές βιβλιογραφικές αναφορές όσο και στην πλέον πρόσφατη οικονομική βιβλιογραφία.

- Περισσότερο από κάθε άλλη μεμονωμένη πηγή οικονομικής πληροφόρησης, οι ΟΒ αποτελούν δεξαμενές πληροφοριών για την κάλυψη αναγκών πολλών και διαφορετικών χρηστών, όπου το εύρος και ο πολυδιάστατος χαρακτήρας της συγκεντρωμένης πληροφόρησης συνδέονται με δευτερεύουσες θετικές επιδράσεις μέσω της διάχυσης.

3. Παραδείγματα τα οποία εξειδικεύουν το ρόλο των ΟΒ στην αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και τη διενέργεια οικονομικών προβλέψεων

Στη συνέχεια επιχειρείται να καταστεί ακόμα πιο ξεκάθαρος ο ρόλος των ΟΒ στην άμεση διάχυση της αναγκαίας πληροφόρησης για την αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών και προοπτικών και τη διενέργεια προβλέψεων, μέσα από τρία εξειδικευμένα παραδείγματα.

Παράδειγμα 1: Τήρηση αρχείων χρονολογικών σειρών

Οι ΟΒ μπορούν να συμβάλλουν μέσα από διαφορετικά κανάλια στη διαδικασία τήρησης αρχείων χρονολογικών σειρών, όπως:

- τη συλλογή και παροχή ιστορικών στατιστικών δεδομένων, τα οποία είναι απολύτως αναγκαία, για παράδειγμα, για την εφαρμογή οικονομικών υποδειγμάτων για την παραγωγή προβλέψεων·
- την τήρηση συγκεντρωτικών βάσεων δεδομένων, η πρόσβαση στις οποίες αποτελεί σημαντικό παράγοντα υποβοήθησης οικονομικών αναλύσεων και εκτιμήσεων·
- την παροχή πληροφόρησης ως προς τις προγραμματισμένες ημερομηνίες ανακοινώσεων στατιστικών δεδομένων, για την άμεση ανανέωση και συμπλήρωση των αρχείων·
- τη διατήρηση άμεσης και τακτικής επαφής με τους βασικούς φορείς κατάρτισης χρονολογικών σειρών, τη δυνατότητα σύναψης μνημονίων συνεργασίας με αυτούς και την έγκαιρη και άμεση ενημέρωση για προσαρμογές, οι οποίες καθίστανται άκρως κρί-

σιμες για την επικαιροποίηση των αξιολογήσεων και εκτιμήσεων/προβλέψεων.

Με τον τρόπο αυτό, οι ΟΒ ενισχύουν την τακτική και ταχεία διάχυση της πληροφόρησης για την τήρηση των αρχείων χρονολογικών σειρών, καλύπτοντας τις προκύπτουσες ανάγκες για πλέον πρόσφατα αλλά και ιστορικά στατιστικά στοιχεία, λειτουργώντας διαρκώς ως δεξαμενή πληροφοριών για πολλές και διαφορετικές ομάδες οικονομικών ερευνητών που αντιμετωπίζουν τις ίδιες ανάγκες για στοιχεία χρονολογικών σειρών και εξασφαλίζοντας έτσι την εξοικονόμηση πόρων.

Παράδειγμα 2: Ποιοτική αξιολόγηση οικονομικών συνθηκών/προοπτικών

Οι ΟΒ μπορούν να συμβάλλουν μέσα από διαφορετικά κανάλια στην ενίσχυση της ποιοτικής αξιολόγησης των οικονομικών συνθηκών/προοπτικών, όπως:

- τη συλλογή/παροχή συναφών αναφορών από πολλές και διαφορετικές εγχώριες και διεθνείς πηγές, ώστε να λαμβάνονται υπόψη στην αξιολόγηση οι διαφορετικές απόψεις και σκοπιές, οι οποίες δύνανται να καλύπτουν ποικίλες διαστάσεις·
- την εστιασμένη αναζήτηση και ειδικευμένη παροχή πληροφόρησης σε διαφορετικά επίπεδα οικονομικής ανάλυσης, όπως σε επίπεδο ομάδων χωρών, συνολικής οικονομίας, οικονομικών κλάδων ή περιφερειών·
- την τακτική και συνεχή συλλογή/παροχή της αναθεωρημένης πληροφόρησης, ώστε να λαμβάνεται υπόψη το πλέον ανανεωμένο οικονομικό υπόβαθρο με τη χρήση του οποίου πραγματοποιείται η αξιολόγηση.

Με τον τρόπο αυτό, οι ΟΒ ενισχύουν την πιο ολοκληρωμένη/αποτελεσματική διάχυση της χρήσιμης και αναγκαίας πληροφόρησης, μέσα από τη διερεύνηση και συνεχή ανανέωση του πλαισίου το οποίο και αποτελεί τη βάση για την ποιοτική αξιολόγηση των οικονομικών συνθηκών/προοπτικών, σύμφωνα πάντα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες

που αφορούν στον όγκο και το είδος της ανά πάσα στιγμή διαθέσιμης πληροφορίας.

Παράδειγμα 3: Χρήση οικονομετρικών υποδειγμάτων και διεξαγωγή προβλέψεων μακροοικονομικών μεταβλητών

Οι ΟΒ μπορούν να συμβάλλουν μέσα από διαφορετικά κανάλια στην ενίσχυση της χρήσης οικονομετρικών υποδειγμάτων και της διεξαγωγής προβλέψεων μακροοικονομικών μεταβλητών, όπως:

- την παροχή της απαραίτητης πρόσβασης τόσο σε ιστορικές όσο και στις πλέον πρόσφατες βιβλιογραφικές αναφορές οικονομετρικού περιεχομένου, για την επίτευξη σύζευξης της πληροφόρησης από κλασικές/ιστορικές και προηγμένες οικονομετρικές εφαρμογές·
- τη συλλογή/παροχή πληροφόρησης ως προς τα αποτελέσματα τεχνικών αναλύσεων με αντικείμενο ή/και πεδία εφαρμογών συναφή, καθώς και τις αναθεωρήσεις αυτών, ώστε να λαμβάνονται υπόψη τυχόν επιπρόσθετοι παράγοντες που ενσωματώνονται σε αυτές·
- την ενημέρωση για τη διεξαγωγή συνεδρίων/ημερίδων με παρεμφερείς θεματολογίες, καθώς και την ύπαρξη ομάδων ερευνητών ή/και ομάδων εργασιών που ασχολούνται με τη διενέργεια παρόμοιων ποσοτικών αναλύσεων και εφαρμογών, με στόχο την καλύτερη ενημέρωση και διάχυση γνώσεων.

Με τον τρόπο αυτό, οι ΟΒ παρέχουν με συστηματικό τρόπο σημαντική στήριξη στο κομμάτι της εφαρμογής οικονομετρικών υποδειγμάτων και, συνεπώς, και της διενέργειας προβλέψεων μέσω της ενίσχυσης της άμεσης ενημέρωσης τόσο σε όρους βιβλιογραφίας όσο και σε όρους σχετικού και αντίστοιχου ερευνητικού έργου, αλλά και της εξοικονόμησης χρόνου, παράγοντες που αναλαμβάνουν καίριο ρόλο ως προς την ενδυνάμωση της αξιοπιστίας και ευρωστίας των διεξαγόμενων εκτιμήσεων/προβλέψεων.

Τέλος, αξίζει να τονισθεί στο σημείο αυτό το ζήτημα των συχνών και, κατά περίπτωση, αξιοσημείωτων σε μέγεθος αναθεωρήσεων των επίσημων στατιστικών στοιχείων που πραγματοποιούνται από τις εκάστοτε στατιστικές αρχές, οι οποίες δύνανται να μεταβάλουν σημαντικά τα αποτελέσματα των οικονομετρικών εφαρμογών. Η διαδικασία αυτή καθιστά συχνά αναγκαία την ταυτόχρονη συλλογή στοιχείων σε πραγματικό χρόνο αλλά και των αναθεωρήσεων αυτών, κάτι που αποτελεί στη σχετική βιβλιογραφία αντικείμενο μεμονωμένης διερεύνησης, εξαιτίας των πιθανών επιδράσεων των αναθεωρήσεων και των συνεπαγόμενων αποκλίσεων μεταξύ των αποτελεσμάτων πριν και μετά τη δημοσιοποίηση των αναθεωρημένων στατιστικών δεδομένων. Η ποσοτική αποτίμηση των πιθανών αυτών αποκλίσεων είναι εφικτή μόνο εφόσον τηρούνται ταυτόχρονα διαφορετικά αντίστοιχα αρχεία, μια διάσταση της συλλογής δεδομένων και διεξαγωγής οικονομετρικών προβλέψεων στην οποία δύνανται να συμβάλλουν ιδιαίτερα ενισχυτικά οι ΟΒ.

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΕΠΕ***

Πρόδρομος Προδρομίδης
*Ερευνητής Κέντρου Προγραμματισμού
και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ)*

Η συμβολή των οικονομικών βιβλιοσυλλογών και βιβλιοθηκών (του κόσμου των βιβλιοθηκών εν γένει) στην έρευνα, δημιουργία και διάδοση γνώσεως στα πεδία της οικονομικής επιστήμης και του αναπτυξιακού σχεδιασμού παρουσιάζεται μέσα από ιστορικά γεγονότα, καθώς και από προσωπικές εμπειρίες του γράφοντος στο ΚΕΠΕ. Το κείμενο ολοκληρώνεται με εκτιμήσεις για τις προκλήσεις που επιφυλάσσει στις οικονομικές βιβλιοθήκες ο 21ος αιώνας.

1. Εισαγωγή

Η ημερίδα εστιάζεται στη συμβολή των οικονομικών βιβλιοθηκών στην έρευνα και ανάπτυξη, οπότε θα επιχειρήσουμε να αποκαλύψουμε ή να συμπεράνουμε τον ρόλο αυτό από την παράθεση και εξέταση γεγονότων, είτε περασμένων (για την ακρίβεια, ιστορικών) είτε προσφάτων βιωμένων προσωπικώς.

Προοιμιακά, βεβαίως, είναι σκόπιμο να ξεκαθαρίσουμε τις λέξεις του θέματος που συζητούμε: Ως *έρευνα* αντιλαμβανόμαστε τη συστη-

---

* Η προφορική εκδοχή στην ημερίδα συντομεύτηκε επιτόπου κατά τι σε κάποιες παραγράφους, προσαρμοζόμενη στις περιστάσεις (προκειμένου να παρουσιαστεί εντός του χρονικού περιορισμού).

ματική αναζήτηση γνώσεως. Συγχρόνως, ως *ανάπτυξη*, στη σημερινή συζήτηση, εννοούμε (όχι τη σωματική ή μουσική¹ ή άλλη ανάπτυξη, αλλά) τη διεύρυνση των δυνατοτήτων ικανοποίησης ατομικών και κοινωνικών αναγκών.

Ας πιάσουμε όμως το νήμα της ιστορίας από την αρχή.

Αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις

Βιβλιοθήκη, όπως μαρτυρούν τα συνθετικά της λέξεως², είναι:

- Κυριολεκτικώς, η *θήκη*, το ερμάριο ή μια σειρά θέσεων (όπως ράφια) όπου ταξινομούνται/φυλάσσονται βιβλία, δηλ. μεμονωμένα ή ενωμένα φύλλα από επεξεργασμένο βύβλινο (πάπυρο) ή περγαμινή (α) αρχικώς σε μορφή κυλίνδρου, (β) από τον 4ο αιώνα μ.Χ. και εξής σε μορφές που ομοιάζουν αρκετά με τη σημερινή³.
- Κατ' επέκτασιν, η συλλογή βιβλίων.

2. Μαθήματα από την ιστορία των βιβλιοθηκών

Συλλογές γραπτών μνημείων επί ποικίλων υλικών (πινακίδων πηλού ή άλλων) χρονολογούνται από το τέλος της 3ης χιλιετίας π.Χ. και εξής στη Μεσοποταμία. Εκ του περιεχομένου φαίνεται ότι διευκόλυναν/αποτύπωναν οικονομικές (δηλ., διαχειριστικές του οίκου) δραστηριότητες. Με την πάροδο του χρόνου διεδόθησαν σε Συρία, Αίγυπτο και αλλού και κατέστησαν πιο ετερόκλητες.

Ωστόσο, βιβλιοθήκη, όπως την εννοούμε σήμερα, και μάλιστα ερευνητική, συνέβη να ιδρυθεί στον Ελλαδικό χώρο, συγκεκριμένα στην πόλη των Αθηνών, κοντά στη σημερινή οδό Ρηγίλλης, τον 4ο αι. π.Χ. από τον Αριστοτέλη: στο γυμνάσιο άλσος του Λυκείου Απόλλωνος. Με συγγράμματα επί ποικίλων επιστημονικών πεδίων, χάρτες, ενδιαφέροντα

1. Όπως, λ.χ., την επεξεργασία με ποικίλους τρόπους μιας σονάτας.

2. Το πρώτο εκ του *τίθημι* το δεύτερο απαντώμενο στα ομηρικά έπη (ραψωδία φ 391).

3. Όπως μεμονωμένα φύλλα, ραμμένα σε ξύλινες πλάκες.

αντικείμενα (πολλά προωθούμενα από τον παλιό μαθητή, Αλέξανδρο), ταξινομημένα και προσπελάσιμα στα μέλη της σχολικής κοινότητας. Στο πρότυπό της οργανώθηκε λίγο αργότερα, επί Πτολεμαίων, η μεγάλη βιβλιοθήκη της Αλεξανδρείας, που ως κέντρο συλλογής και αντιγραφής ελληνικών έργων, συλλογής και μεταφράσεως αιγυπτιακών, εβραϊκών και άλλων έργων, έφτασε να αριθμεί 500 χιλ. τόμους (τάξεως μεγέθους 100 χιλ. συγχρόνων βιβλίων)⁴.

Αναμφισβήτητα, η συσσώρευση τέτοιου είδους υλικού και η συγκέντρωση διανοητών με ποικίλα γνωστικά ενδιαφέροντα σε ένα μέρος, τη Βιβλιοθήκη, είχε ως αποτέλεσμα την επιστημονική άνθηση. Εν συνεχεία ιδρύθηκαν:

- οι δημόσιες βιβλιοθήκες άλλων ελληνιστικών πρωτευουσών (Πέλλης, Περγάμου, Αντιοχείας), των Αθηνών (δωρεά ενός Πτολεμαίου), της Ρόδου, του Ταυρομενίου, της ιατρικής σχολής της Κω, ιδιωτικές βιβλιοθήκες ατόμων, ναών, συναγωγών και γυμνασίων·
- από τον 1ο αι. π.Χ. ιδιωτικές βιβλιοθήκες ευπόρων Ρωμαίων, καθώς και δημόσιες βιβλιοθήκες στη Ρώμη με ξεχωριστά αναγνωστήρια για ελληνικά και λατινικά βιβλία⁵·
- βαθμηδόν, δημόσιες βιβλιοθήκες σε αστικά κέντρα ανά την αυτοκρατορία, στη νέα πρωτεύουσα του Κωνσταντίνου (120 χιλ. τόμοι επί Ιουλιανού) και αλλού.

Κάποιες από αυτές κατεστράφησαν (σε πολέμους, από ατυχήματα, ενίοτε από μισαλλοδοξία), ορισμένες επανειλημμένως. Άλλες όχι ή, τουλάχιστον, όχι συγχρόνως, ενώ εδημιουργούντο αλλού νέες, διασώζοντας (συχνά σε μονές) επιστημονικά και λογοτεχνικά κείμενα περασμένων γενεών. Έτσι, το ευπαθές πακέτο γραμμένων σελίδων, το βιβλίο, διέσωσε και μετέδωσε δημιουργίες και ευρήματα της ανθρώπινης διανόησης·

4. Εις αυτήν, επί Κλεοπάτρας, ενσωματώθηκε η «αντίπαλη» βιβλιοθήκη της Περγάμου που εφέρετο να διαθέτει 200 χιλ. τόμους.

5. Μάλιστα διασώζονται (α) αρχιτεκτονικές οδηγίες για τον προσανατολισμό των κτηρίων και τα ενδεδειγμένα χρώματα των δομικών υλικών, (β) πληροφορίες για τους καταλόγους των βιβλίων, τις ώρες λειτουργίας κ.ά.

ιδίως από τον 15ο αιώνα και εξής με τη διάδοση (α) της τυπογραφίας με κινητά στοιχεία και (β) της κατασκευής χάρτου. Έως τότε, η χειρόγραφη παραγωγή ή αναπαραγωγή βιβλίων σε περγαμνή ή πάπυρο ήταν μάλλον αργή και δαπανηρή διαδικασία, με αποτέλεσμα να κυκλοφορούν σχετικά ολίγα και ακριβά βιβλία.

Η ευκολότερη και μαζικότερη κυκλοφορία μονογραφιών, φυλλαδίων, αναφορών με κλαδικά ή εθνικολογιστικά στοιχεία, καθώς και πραγματειών που αποσκοπούσαν στη διαμόρφωση μιας συνολικής οικονομικής θεωρίας, επέτρεψε τη δημιουργία συλλογών βιβλίων αμιγώς οικονομικού περιεχομένου. Οι πρώτες του είδους μαρτυρούνται τον 17ο και 18ο αι. και ήταν ιδιωτικές. Για να δώσουμε μια αίσθηση των πραγμαμάτων και μεγεθών: Η βιβλιοθήκη του πανεπιστημιακού Adam Smith, της τάξεως των τριών χιλιάδων τίτλων, εκτιμάται ότι περιείχε εκατό τίτλους αμιγώς οικονομικού περιεχομένου. Πιο απομακρυσμένα από το πανεπιστήμιο άτομα, όπως ο επιχειρηματίας David Ricardo, φαίνεται ότι συνέγραφαν βασιζόμενα στις προσωπικές εμπειρίες, παρά σε αποθησαυρισμένη γνώση. Ωστόσο, καθώς οι θεωρίες και τα ευρήματα που εδημοσιεύοντο σε διάφορα μήκη και πλάτη και σε ποικίλες γλώσσες επολλαπλασιάζοντο και το πεδίο εγίνετο πιο σύνθετο, οι ιδιωτικοί πόροι μεμονωμένων οικονομολόγων καθίσταντο ανεπαρκείς για την αποτελεσματική ενημέρωση των ιδιωτικών συλλογών και την πνευματική επικοινωνία. Στα μέσα του 19ου αι. ο Karl Marx εν πολλοίς εξυπηρετείτο από τη μεγάλη, γενική (πολυσυλλεκτική) βιβλιοθήκη του Βρετανικού Μουσείου. Λίγο αργότερα, ο William Stanley Jevons αρθρογραφούσε υπέρ των ελευθέρων δημοσίων βιβλιοθηκών, ενώ ο Francis Ysidro Edgeworth φαίνεται ότι βασιζόταν αποκλειστικώς (και μάλλον αποτελεσματικώς) σε βιβλιοθήκες.

Επί των ημερών του τελευταίου, δηλ., προς τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αι., η ανάπτυξη στη Δυτική Ευρώπη, Βόρειο Αμερική και Ιαπωνία σχολών και κέντρων οικονομικών επιστημών (δηλ., συγκεντρώσεων κρίσιμων μαζών δασκάλων, σπουδαστών, ερευνητών και ενδιαφερομένων για το γνωστικό πεδίο), καθώς και η αυξανόμενη ζήτηση από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς για άτομα με τέτοιες γνώσεις, οδήγησαν

στην ανάπτυξη υποστηρικτικών, εξειδικευμένων, αμιγώς οικονομικών βιβλιοθηκών⁶. Βιβλιοθηκών:

- καλά εφοδιασμένων με παλαιότερα βιβλία, νέες μονογραφίες, έντυπα του επιχειρηματικού κόσμου, ενημερωτικά δελτία κλάδων και διεθνών εκθέσεων, συλλογές στατιστικών στοιχείων⁷, περιοδικά με οικονομικό προσανατολισμό⁸ και, από το 1886 και εξής (οπότε εκυκλοφόρησε το *Quarterly Journal of Economics*) επιστημονικά περιοδικά⁹.
- εθελοντικά οργανωμένων σε (αρχικώς μικρά, προοδευτικώς ευρύτερα) δίκτυα συνεργασίας και αλληλοεξυπηρητήσεως προκειμένου να ανταποκριθούν στη ζήτηση.

Παράλληλα, με κυβερνητικές πρωτοβουλίες και σημαντικούς πόρους, άρχισαν να αναπτύσσονται, για την υποστήριξη και τον σχεδιασμό πολιτικής, ερευνητικές οικονομικές ή συναφείς βιβλιοθήκες, όπως του Υπουργείου Αγροτικής Παραγωγής και Τροφίμων των ΗΠΑ (*US Department of Agriculture*) το 1862, και με διακρατική πρωτοβουλία η αντίστοιχη της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας (*International Labour Organization*) της Κοινωνίας των Εθνών το 1919. Στην προτελευταία κατηγορία ανήκει και το πιο επιτυχημένο διαχρονικό παράδειγμα οικονομικής βιβλιοθήκης τόσο σε όρους μεγέθους όσο και ταξινομήσεως υλικού: η Βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου του Κιέλου για την Παγκόσμια Οικονομία (*Institut für Weltwirtschaft*) που ιδρύθηκε το 1914.

Ολοκληρώνουμε την αναδρομή με την πρόταση ότι το σύστημα βιβλιοθηκών που διαχρονικά (και ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούσαν)

6. Δύο από τις πλέον γνωστές, του London University και του Harvard Business School, οφείλονται στον βιβλιόφιλο μαθητή του Jevons, Herbert Somerton Foxwell.

7. Ήδη από το 1790 είχε διεξαχθεί επιτυχώς η πρώτη απογραφή πληθυσμού των ΗΠΑ.

8. Το *Economist* κυκλοφορούσε από το 1843.

9. Περιοδικά που στις ημέρες μας έχουν πολλαπλασιαστεί, με πολλά να εστιάζονται σε επιμέρους αντικείμενα. Ενημερωτικά αναφέρεται ότι η Αμερικανική Οικονομική Εταιρεία παρακολουθεί/αξιολογεί 1.773 διεθνή επιστημονικά περιοδικά, ενώ το περιοδικό της *Journal of Economic Literature* διακρίνει 825 υποπεδία.

ανεπύχθη¹⁰, εξυπηρέτησε και εξακολουθεί να εξυπηρετεί τη συλλογή και μετάδοση των δημιουργιών της ανθρώπινης διάνοησης (δηλ. γνώσης), καθώς και τη διεύρυνσή της.

3. Η συμβολή της βιβλιοθήκης του ΚΕΠΕ

Στη χώρα μας οι σημαντικότερες οικονομικές βιβλιοσυλλογές και βιβλιοθήκες εντοπίζονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, κρατικές υπηρεσίες επιφορτισμένες με την άσκηση οικονομικής πολιτικής (τη βουλή, την κεντρική τράπεζα, υπουργεία, επιμελητήρια), επιχειρηματικούς ομίλους που διαθέτουν τμήματα οικονομικών μελετών (όπως οι εμπορικές τράπεζες) και το ΚΕΠΕ.

Ίσως, η προστιθέμενη αξία ενός ερευνητού του ΚΕΠΕ στη συζήτηση να συνίσταται στη θεώρηση των πραγμάτων υπό την πολύ συγκεκριμένη οπτική γωνία από όπου έρχεται.

Για όσους ενδεχομένως δεν γνωρίζουν, το ΚΕΠΕ, συσταθέν το 1959 (για μικρό χρονικό διάστημα) ως τμήμα της Ακαδημίας Αθηνών, είναι το μεγαλύτερο ερευνητικό ίδρυμα στο πεδίο της οικονομικής επιστήμης στη χώρα και κέντρο σχεδιασμού της αναπτυξιακής οικονομικής πολιτικής. Για την αποστολή αυτή φέρνει υπό κοινή στέγη (α) οικονομολόγους διαφορετικών ειδικοτήτων προκειμένου να διεξάγουν σύνθετες αναλύσεις και (β) αμιγώς οικονομική ερευνητική βιβλιοθήκη. Η τελευταία επιτρέπει τη συστηματική παρακολούθηση θεμάτων και εξελίξεων μακροοικονομικής υφής¹¹, ευρωκοινοτικής, διεθνούς, χωρικής/περιφερειακής ή κλαδικής υφής¹², αν-

10. Δηλ., με (α) τις ποικίλες εθνικές, διεθνείς, λαϊκές και αμιγώς επιστημονικές βιβλιοθήκες· (β) τις προσπελάσιμες συλλογές οικονομικών βιβλίων και τις εξειδικευμένες βιβλιοθήκες· (γ) όλο και περισσότερο συνεργαζόμενους πόρους.

11. Για την κατανάλωση, τις επενδύσεις και εξαγωγές, τα δημοσιοοικονομικά, χρηματοοικονομικά και νομισματικά, τη μεγέθυνση, τους επιχειρηματικούς κύκλους, υποδείγματα και προβλέψεις.

12. Όπως για τον αγροτικό, μεταποιητικό, εμπορικό και τραπεζικό τομέα, τις μεταφορές, τον τουρισμό, την ενέργεια, την αγορά ακινήτων, άλλες, επιμέρους οικονομικές δραστηριότητες, την έρευνα και ανάπτυξη, καινοτομία, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα.

θρωπίνων πόρων¹³ και εφαρμοσμένης έρευνας. Εντούτοις, όπως θα ιδούμε, δεν προμηθεύεται μόνον επιστημονικά συγγράμματα και περιοδικά (αν και, βεβαίως, το πράττει και αυτό)¹⁴.

Άρρηκτα συνυφασμένη με την ιστορία του Οργανισμού, η βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ χρονολογείται από τις αρχές της δεκαετίας του 1960. Τον καιρό εκείνο δεν είχαν ακόμα αναπτυχθεί εγχώρια μεταπτυχιακά προγράμματα, με αποτέλεσμα να υπάρχει ανάγκη διαλέξεων και σεμιναριακών εγχειριδίων διδακτορικού επιπέδου, δοκιμίων και οικονομικών μονογραφιών. Επίσης η Πολιτεία είχε ανάγκη στατιστικών στοιχείων, εξειδικευμένων αναλύσεων, εμπειρικών ερευνών, προχωρημένων/συνθέτων εργασιών, κλαδικών και περιφερειακών εκθέσεων για τα αναπτυξιακά προγράμματα. Το ΚΕΠΕ, με αλληπάλληλες σειρές εκδόσεων εκάλυψε αμφότερα τα κενά¹⁵. Παρήγαγε και με συνέπεια διευρύνει μια εξειδικευμένη βιβλιοσυλλογή για την οικονομική έρευνα στην Ελλάδα και την ανάπτυξη της χώρας, η οποία υπερβαίνει τους οκτακόσιους (ενίοτε πολύτομους) τίτλους, δημοσιεύσεων και υπηρεσιακών αναφορών για την Πολιτεία. Το πολύτιμο αυτό αρχείο εργασιών, δημοσιευμένων και μη, που το ΚΕΠΕ έχει κατά καιρούς εκπονήσει, συγκεντρώνεται και φυλάσσεται στη βιβλιοθήκη του. Έτσι το ερευνητικό προσωπικό είναι σε θέση ανά πάσαν στιγμή να προσφύγει σε αυτό. Δηλ., να μελετήσει τα ευρήματα, υποδείγματα και τη συσσωρευμένη γνώση προηγούμενων γενεών ερευνητών προκειμένου: (α) να προβεί σε συγκρίσεις και να αντλήσει υλικό, ιδέες ή αναλυτικά πρότυπα, (β)

13. Για την αγορά εργασίας, το ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο, την υγεία, την εκπαίδευση, την ασφάλιση, τη φτώχεια κ.ο.κ.

14. Συνεχίζει δε να προμηθεύεται αππούς (όχι άυλους ψηφιακούς) τόμους, δηλ. τόμους σε μορφή που παραμένουν προσπελάσιμοι στον αναγνώστη και μετά την (α) διακοπή ηλεκτρικού ρεύματος, (β) εξάντληση του συσσωρευτού του υπολογιστού, (γ) όποια μελλοντική εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας η οποία ενδέχεται (και έχει συμβεί) να καταστήσει προηγούμενες μορφές ψηφιακής καταγραφής/καταχώρισεως πληροφοριών απηρχαιωμένες/απροσπέλαστες. Επίσης διατηρεί μέρος της βιβλιοσυλλογής του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας (1953-98).

15. Επίσης, μέσω του ΚΕΠΕ, ανθρώπινο δυναμικό εκπαιδεύτηκε, έλαβε διδακτορικούς τίτλους σπουδών ή εξειδικεύτηκε και εν συνεχεία στελέχωσε τα ΑΕΙ της χώρας.

να «χτίσει» επί του υφισταμένου έργου, (γ) να συνεχίσει το έργο με νέα μέσα και (δ) να συμβουλευτεί την Πολιτεία.

Καταθέτοντας προσωπικές εμπειρίες, αρχίζω (από τι άλλο;) από αυτό-καθαυτό το περιστατικό «παράδοσης-παραλαβής» του ερευνητικού αντικειμένου της περιφερειακής αναπτύξεως στο ΚΕΠΕ μεταξύ της προκατόχου μου, ερευνήτριας Δήμητρας Κατοχιανού, και εμού¹⁶. Επί της ουσίας συνίστατο στην εξήγηση της ειδικής (για περιφερειακά θέματα) βιβλιοσυλλογής του ΚΕΠΕ. Παρεμπιπτόντως, αν πότε σας δοθεί η ευκαιρία να σας εξηγήσει/μεταγγίσει γνώση για τη βιβλιοσυλλογή που τίθεται στη διάθεσή σας, ο ειδικός ή ένας από αυτούς που την έστησε, μην την υποτιμήσετε αλλά εκμεταλλευτείτε την στο έπακρο. Προστρέχω συχνότατα στη συλλογή αυτήν, όταν προκύπτουν ζητήματα αναπτυξιακού και περιφερειακού σχεδιασμού¹⁷. (Ειδικά σε περιπτώσεις αναδρομών στο παρελθόν ή συγκρίσεων, άνευ βιβλιογραφικής υποστήριξης και προσβάσεως σε ένα τέτοιο αρχείο, θα έπρεπε η έρευνά μου να εξαρτάται αποκλειστικώς από την πρόσβαση σε αναμνήσεις και προφορικές παραδόσεις.) Στον βαθμό που κάποιες εικόνες ενδέχεται να αξίζουν όσο *χιλίες λέξεις*, παραθέτω μερικά παραδείγματα αξιοποιώντας την ξεχωριστή συλλογή χαρτών οικονομικών δραστηριοτήτων του ΚΕΠΕ (που επίσης ευρίσκεται στη βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ)¹⁸: Στον Χάρτη 1 παρατί-

16. Αν και ο γράφων προσελήφθην πολύ μετά την αφυπηρέτησή της, η ευσυνείδητη ερευνήτρια ήρθε ένα μεσημέρι επί τούτου. Την θυμάμαι με ποικίλους τόμους της βιβλιοθήκης ανοιγμένους (για την ακρίβεια: διπλωμένους τον ένα μέσα στον άλλο) ώστε να μην χαθούν οι επιλεγμένες σελίδες. Η κατατοπιστικότητα διάλεξή της εκάλυπτε δεκαετίες, διανθισμένη με υποδείξεις από τα σημεία που είχε εντοπίσει να συζητήσουμε.

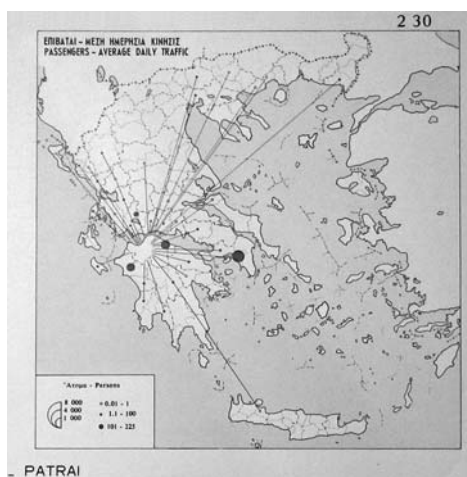
17. Όπως, λ.χ., κατά την προετοιμασία της εργασίας για τις *Επιπτώσεις των Διαρθρωτικών Πολιτικών της ΕΕ στην Ελλάδα 1989-2006* (το 2005), κατά την προετοιμασία της εργασίας για την *Περιφερειακή διάσταση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς* (το 2009-2010), αλλά και άλλες.

18. Είμαστε ευγνώμονες στην ερευνήτρια Έφη Καλλιγά που με μεγάλη επιμέλεια φρόντισε και διαφύλαξε το υλικό. Οι χάρτες είναι μοναδικοί (δεν υπάρχουν αντίγραφα). Από τις διηγήσεις της γνωρίζω ότι σχεδιαστήκαν με μεράκι και ευφάνταστους τρόπους, ως και με κολάζ. Εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν τα τεχνικά μέσα που διαθέτουμε σήμερα. Το διττό «στοίχημα» για εμάς είναι να τους ψηφιοποιήσουμε (ώστε να υπάρξουν περισσότερα αντίτυπα και δυνατότητες αξιοποίησεως) και να βρούμε συντηρητή.

θεται η αρχική απόπειρα να προσδιοριστούν στο ΚΕΠΕ οι οικονομικές ζώνες της χώρας από τις ροές πληθυσμού. Παλαιότερα, χωρίς τις υπολογιστικές δυνατότητες που διαθέτουμε σήμερα, δεν ήταν δυνατό να εκτελεστεί σε πολλές διαστάσεις. Στον Χάρτη 2 εμφανίζεται η επιτυχής ολοκλήρωση του συγκεκριμένου «στοιχήματος» το 2008. Στους Χάρτες 3 και 4 απεικονίζονται οι αρχικές, καινοτόμες για την εποχή και τα μέσα, απόπειρες να προσδιοριστούν οι αγορές προϊόντων στον χώρο. Χτίσαμε σε αυτές και προσφάτως οι ερευνητές μας επαρουσίασαν στο προσωπικό του Υπουργείου Ανάπτυξης *ευρήματα και προτάσεις χαρτογραφήσεως των αγορών*. (Βλ στιγμιότυπα Πλαισίου 1.) Τόσο οι πρώτες εργασίες όσο οι τελευταίες –όλες– ευρίσκονται σήμερα συγκεντρωμένες στη βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ.

ΧΑΡΤΕΣ 1-2

Απόπειρες προσδιορισμού στο ΚΕΠΕ των οικονομικών ζωνών βάσει των ροών πληθυσμού

Μετρήσεις με κέντρο την Πάτρα (1965).

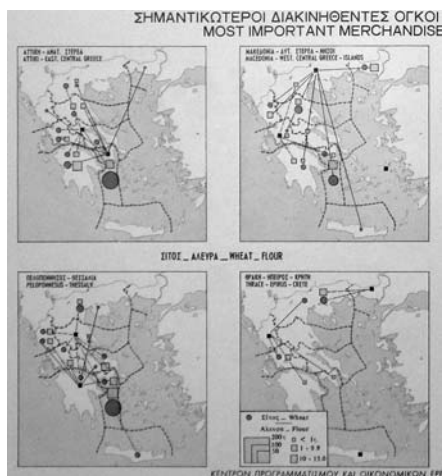
Μελέτη του ΚΕΠΕ υπ' αριθμ. 66 (2008).

ΧΑΡΤΕΣ 3-4

Απόπειρες εξετάσεως στο ΚΕΠΕ των χωρικών αγορών σίτου, αλεύρων (1965)

Προσδιορισμοί γεωργικών ζωνών.

Διακινήθοντες όγκοι εμπορευμάτων.
Μέση ημερήσια οδική κίνησης.

Η βιβλιοθήκη μας είναι βεβαίως το άθροισμα των τόμων της· όμως είναι και κάτι περισσότερο: Είναι οι εισφέροντες σε αυτήν, οι χρήστες, το λοιπό προσωπικό του οργανισμού που πρόθυμα βοηθάει, αλλά, κυρίως, είναι οι άνθρωποί της και η νοοτροπία που τους διέπει. Θα επιχειρήσω να δώσω μια αίσθηση, σταχυολογώντας μερικές προσωπικές αναμνήσεις.

- Τους πρώτους μήνες στο ΚΕΠΕ είχα την εξής εμπειρία: Αν ετύχαινε να παρέλθει μια εβδομάδα χωρίς να περάσω από τη βιβλιοθήκη, αδήριτα θα χτυπούσε την πόρτα του γραφείου και θα εισήρχετο η προϊσταμένη της βιβλιοθήκης, Ελευθερία Χαλβαδάκη, μια χαμογελαστή, ευγενέστατη κυρία με τη διπλάσια από εμένα (τότε) ηλικία και μητρική αφοπλιστικότητα: «Συγγνώμη παιδί μου που σε ενοχλώ αλλά ήρθε το αντίτυπο του τάδε περιοδικού με ένα άρθρο που μάλλον σε ενδιαφέρει. Ρίξε του μια ματιά». Θυμάμαι την αμηχανία μου (δεν είχα απαντήσει κάτι τέτοιο είτε ως σπουδαστής είτε ως λέκτωρ), όμως ήταν ο τρόπος της με όλους. Με αυτά και άλλα, κέντριζε το ενδιαφέρον και

ΠΛΑΙΣΙΟ 1

Ένας κύκλος κλείνει - Παρουσιάσεις ερευνητών του ΚΕΠΕ στο Υπ. Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας το 2014-5 για το έργο της χαρτογραφίσεως των αγορών

ύφαινε τη βιβλιοθήκη στη ζωή και έρευνά μας¹⁹. Θυμάμαι ότι μετά από λίγο κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η ερευνητική βιβλιοθήκη διέφερε από τις άλλες που ήξερα. Ειδικά η βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ λειτουργεί (όχι μόνο διεκπεραιωτικά για τον εντοπισμό αιτηθέντος υλικού, αλλά) ενεργητικά, διεπόμενη από μια ολοκληρωμένη φιλοσοφία υποστηρίξεως και ενημερώσεως των αναλυτών του Κέντρου.

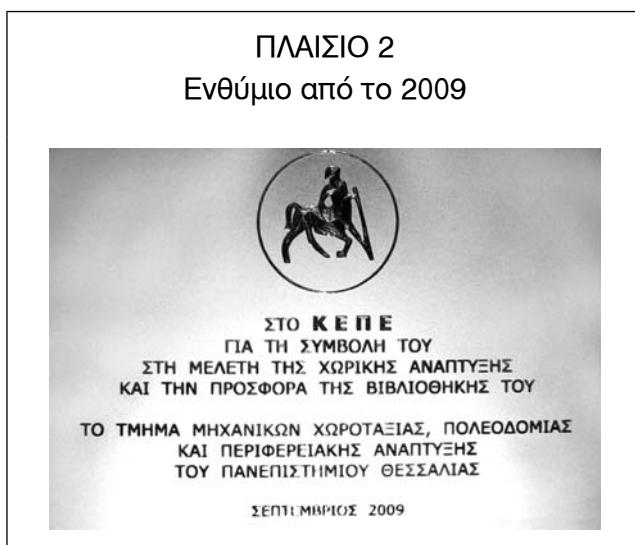
- Την εβδομάδα της μετακομίσεως του Οργανισμού σε άλλο κτήριο έτυχε να καταστώ θεατής μιας άλλης σκηνής: Με την προϊσταμένη

19. Σήμερα, με τη σειρά μου, για να προετοιμάσω τους φοιτητές μου, εισάγω στα στοιχεία που χρειάζονται ώστε να ολοκληρώσουν επιτυχώς τις εργασίες τους και μια πηγή πληροφοριών που δεν είναι προσπελάσιμη μέσω του *Google*. Μοιραία, ακολουθώντας τα ίχνη, την αναζητούν στα ράφια της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης, γευόμενοι/ανακαλύπτοντας την πρωταρχική εμπειρία της παραδοσιακής έρευνας. Ενίοτε μνημονεύουν στην εργασία και έναν παρακείμενο στο ίδιο ράφι τόμο.

της βιβλιοθήκης να εισέρχεται στα εκκενωμένα γραφεία (που εν πολλοίς είχαν «σηκώσει» οι αχθοφόροι), για να σιγουρευτεί ότι δεν έχουν αφεθεί/ξεχαστεί πίσω χωρίς να εξετάσει/αξιολογήσει (όχι κάποιο βιβλίο, αλλά) ούτε σελίδες σημειώσεων συραμμένων με συνδετηράκι! Η στάση μιας ζωής αφιερωμένης στη διαφύλαξη γραπτών δημιουργιών συμπυκνωμένη σε μια στιγμή. Και έχουμε δρέψει και δρέπουμε τους καρπούς αυτής της προνοητικότητας και του επαγγελματικού ζήλου. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η ύπαρξη και πληρότης της βιβλιοθήκης μας οφείλεται εν πολλοίς σε μια χούφτα ευσυνειδητών ανθρώπων που αφανώς συνέλεξαν και συλλέγουν, εταξινόμησαν και ταξινομούν το υλικό που οι λοιποί πανεύκολα κατεβάζουμε από ένα ράφι, διαβάζουμε, φωτοτυπούμε, χρεωνόμαστε για μια εβδομάδα, αξιοποιούμε, ενίοτε αναβάλλουμε να επιστρέψουμε κ.ο.κ.

- Θυμάμαι την εισήγηση της προϊσταμένης και την αποδοχή του επιστημονικού διευθυντού του ΚΕΠΕ να παράσχουμε/δωρήσουμε κάποια επιπλέον (περίσσια) αντίτυπα της βιβλιοθήκης μας για θέματα περιφερειακής αναπτύξεως, στην υπό δημιουργία ειδική συλλογή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για το αντικείμενο. Ήταν βεβαίως (α) μια φιλότιμη συμβολή εκ μέρους μας που στήριζε τη διάδοση και διατήρηση της γνώσεως σε ένα δεύτερο κέντρο/φυτώριο εκτός Αθηνών, το οποίο εκδήλωνε ζωηρό επιστημονικό ενδιαφέρον για το θέμα· καθώς και (β) μια έμπρακτη χειρονομία εξυπηρετήσεως και συνεργασίας: Εξυπηρετήσεως και συνεργασίας που κατά καιρούς και με ευγνωμοσύνη έχουμε και εμείς στο ΚΕΠΕ απολαύσει, κυρίως μέσω βραχυχρονίων δανεισμών υλικού της βιβλιοθήκης μας από τη βιβλιοθήκη της Τραπέζης της Ελλάδος ή της Alpha Bank και άλλων που, ευτυχώς, (i) έχουν επαφές και πόρους να συλλέγουν και (ii) διάθεση να μοιραστούν το υλικό τους, συμβάλλοντας έτσι στη γενικότερη πρόοδο της έρευνας στην χώρα μας. Η χειρονομία δωρεάς του ΚΕΠΕ προς το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, καθώς και η μακροχρόνια συμβολή του ΚΕΠΕ στη μελέτη της χωρικής αναπτύξεως εκτιμήθηκε με την οργάνωση μιας καλαίσθητης ευχαριστήριας τιμητικής συνεδρίας στον Βόλο (βλ. Πλαίσιο 2): Διαδοχικά βήματα

που μας έφεραν πιο κοντά ως μέρη/συντελεστές στην έρευνα και ανάπτυξη που συζητούμε σήμερα, αντί του περιχαρακωμένου, του αποκομμένου σε μικροκόσμους.

- Θα ολοκληρώσω την αναψηλάφηση αναπολήσεων μεταφέροντας προφορικά την εικόνα ενός εκ των ισχυροτέρων προτύπων ερευνητού που διατηρώ στη μνήμη (μόνο στη μνήμη, διότι δυστυχώς, δεν είναι πολύ καιρός που η φυσική παρουσία του μάς άφησε). Η εικόνα του προτύπου είναι εντονότερη όταν εισέρχομαι στον χώρο της βιβλιοθήκης και σχεδόν αδιαχώριστη αυτής, διότι εκεί εσύχναζε ο επί σειρά ετών αναπληρωτής επιστημονικός διευθυντής του ΚΕΠΕ, πολυγραφότετος, σοφός συνάδελφος, Λουκής Αθανασίου: Ξεφυλλίζοντας επιτόπου έντυπα, βηματίζοντας σκεφτόμενος/συλλογισζόμενος, γράφοντας μπροστά στην οθόνη ενός τερματικού. Για τον ερευνητή του ΚΕΠΕ ο χώρος της βιβλιοθήκης δεν είναι ένα μέρος που σε άψυχα ράφια στεγάζονται στοιχισμένα έντυπα, αλλά ένας οικείος τόπος εργασίας, ένας κόσμος ανακαλύψεως, ωριμάνσεως και δημιουργίας: Πολύτιμο στοιχείο λειτουργίας του ερευνητικού μας Κέντρου.

Οι αναμνήσεις που ανέστυρα ως κομματάκια παζλ συνθέτουν μια πραγματικότητα. Η βιβλιοθήκη υφαίνεται στην έρευνά μας. Συνιστά πολύτιμο στήριγμά της. Εν γένει ο θεσμός της βιβλιοθήκης είναι μια ανθρώπινη εφεύρεση που δεν βασίζεται τόσο στις προθέσεις και ικανότητες ενός μεμονωμένου ατόμου, όσο στη λειτουργία ενός συστήματος που αξιοποιεί δοκιμασμένες και νέες πρακτικές, για να επιτύχει τη διαφύλαξη και διάδοση έργων της ανθρώπινης διανοήσης (εν προκειμένω οικονομικών γνώσεων) και την πρόσβαση σε αυτά. Εκτός από το ερευνητικό προσωπικό του ΚΕΠΕ, η βιβλιοθήκη μας εξυπηρετεί πανεπιστημιακούς, σπουδαστές και άλλους ενδιαφερομένους παρέχουσα (μοιραζόμενη) άμεσα ή δια δανεισμού το μη εμπιστευτικό υλικό της. Για εμένα η βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ υπήρξε και παραμένει: (α) μοναδικό μέσον ενημερώσεως και υποστηρίξεως της έρευνάς μου στην περιφερειακή ανάπτυξη και άλλα γνωστικά πεδία που κατά καιρούς τυχαίνει να εξετάζω, (β) ένας χώρος μαθήσεως, (γ) ο πρώτος χώρος εις τον οποίο προσφεύγω πριν αρχίσω να εκπονώ μια έρευνα και ο πρώτος που επισκέπτομαι όταν την ολοκληρώνω (για να παραδώσω αντίτυπο των ευρημάτων). Η συμβολή του ΚΕΠΕ πρέπει οπωσδήποτε να αποδοθεί και στη βιβλιοθήκη του.

ΠΛΑΙΣΙΟ 3

Φοιτητές στη βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ

Η εισδοχή προσωπικού στο ΚΕΠΕ είναι εν πολλοίς ένταξη σε μια κουλτούρα όπου εκ των πραγμάτων η βιβλιοθήκη δεν συνιστά απλώς το κυριότερο περιουσιακό στοιχείο του ενεργητικού του Οργανισμού²⁰, αλλά την καρδιά, το σχολείο και την μνήμη του. Τον σύνδεσμο με τη δημιουργημένη γνώση: πολύτιμο εφελτήριο για να πάμε παραπέρα.

4. Ατενίζοντας τις προκλήσεις του 21ου αιώνα

Η επιδίωξη της ταχείας διαχύσεως των επιστημονικών ευρημάτων προτού διατυπωθούν από άλλους (επιδίωξη που αντιδιαστέλλεται με τις χρονοβόρες διαδικασίες δημοσιεύσεως) έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη ημιδημοσιευμένων κειμένων (*Working Papers*), τα οποία, ως φαίνεται, δεν τυγχάνουν ενιαίας αντιμετώπισης από τις βιβλιοθήκες: Κάποιες καταγράφουν τέτοιες σειρές, άλλες δεν ασχολούνται αναμένοντας τη φιλτραρισμένη (κατόπιν κρίσεως) δημοσιευμένη εκδοχή. Σε ό,τι αφορά στη δική μας σειρά τέτοιων *Εργασιών για Συζήτηση* και του *Μηνιαίου Ενημερωτικού Δελτίου* μας, αποφασίσαμε να παράσχουμε ένα πλήρες ψηφιακό αρχείο στην ιστοσελίδα του ΚΕΠΕ και να κρατούμε χειροπιαστά αντίγραφα στη βιβλιοθήκη.

Η πρόσφατη ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών πληροφορικής έχει οδηγήσει στην: (α) ευκολότερη διαφύλαξη γνώσεων πολύ πριν (ή ανεξαρτήτως αν) τυπωθούν²¹, (β) δημιουργία ηλεκτρονικών περιοδικών που είναι άυλα (κάτι πρωτόγνωρο στην ιστορία των βιβλιοθηκών), καθώς και (γ) γενικευμένη παροχή στατιστικών στοιχείων σε ψηφιακή μορφή (πρόσφορη για άμεση επεξεργασία) αντί της έντυπης μορφής. Η εξέλιξη αυτή έχει μειώσει την εξάρτηση τόσο των ερευνητών όσο και του ευρύτερου κοινού από τις βιβλιοθήκες. Ενδεχομένως η εξοικείωση του προσωπικού των βιβλιοθηκών με αυτές τις πηγές πληροφοριών να

20. Μεγαλύτερο του ετησίου ποσού αμοιβών του προσωπικού, του κόστους του κτηρίου κ.ο.κ.

21. Έτσι, από το 2013, η βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ διατηρεί αρχείο εικονοσκοπημένων ομιλιών και παρουσιάσεων που διεξάγονται στο ΚΕΠΕ, στην περίπτωση που κάποιος ερευνητής θελήσει κάποτε να το συμβουλευτεί (όπως γίνεται με το λοιπό υλικό του Οργανισμού).

επιτρέψει έναν χρήσιμο, υποστηρικτικό ρόλο προς όσους αναζητούν τέτοιες πληροφορίες²².

Τέλος, η οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών εξαφάνισε έντυπα και προμηθευτές και εξαύλωσε προϋπολογισμούς προμηθειών, προσανατολίζοντας τις εναπομείνασες βιβλιοθήκες σε περικοπές παραγγελιών, υποκατάστατες λύσεις μέσω των νέων τεχνολογιών, καθώς και κοινοπρακτικά σχήματα.

Υπό αυτό το πρίσμα, ίσως η πλέον ασφαλής πρόβλεψη είναι ότι ο 21ος αιώνας θα είναι πολύ διαφορετικός του 20ού όσον αφορά στις οικονομικές βιβλιοθήκες.

5. Επίλογος

Ολοκληρώνω την εισήγηση με τον ίδιο τρόπο που συνήθως προλογίζω τις μελέτες μου: Ευχαριστώ το προσωπικό της βιβλιοθήκης του ΚΕΠΕ για: (α) τη συγκέντρωση του υλικού που έχει επιτύχει, μέρος του οποίου αξιοποίησα στην ετοιμασία της σημερινής εισηγήσεως, καθώς και (β) τον φιλότιμο εντοπισμό βιβλιογραφικού υλικού που ευρίσκετο εκτός της βιβλιοθήκης μας. Κατ' επέκτασιν, ευχαριστώ και εσάς κυρίες και κύριοι του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών.

Περαιτέρω βιβλιογραφία

Miguel, T. M. (2007). "Exchanging Books in Western Europe: A Brief History of International Interlibrary Loan". *International Journal of Legal Information*, 35.3: 499-513.

Nielsen, H.J., P. Damerow, R.K. Englund (1993). *Archaic Bookkeeping*, μετάφραση P. Larsen. Σικάγο: University of Chicago.

---

22. Από την άλλη πλευρά, η καταγραφή και διαφύλαξη αυτών σε διαφορετικά μέσα, συμπεριλαμβανομένης της εκτύπωσης επί χάρτου (κατ' επέκτασιν, η διατήρηση των παραδοσιακών πρακτικών των βιβλιοθηκών) είναι δυναμικά χρήσιμη, ιδίως στις περιπτώσεις υπό τα στοιχεία (α)-(γ) της υποσ.14.

- Parsons, P. J. (2012). "Libraries". *Oxford Classical Dictionary*, επιστημονική επιμέλεια S. Hornblower, A. Spawforth, E. Eidinow, 4η εκδ. Οξφόρδη: University Press, σσ. 830-1.
- Sturges, P. (1987). "Economics libraries and documentation". *The New Palgrave: A Dictionary of Economics*, επιστημονική επιμέλεια J. Eatwell, M. Milgate, P. Newman. Λονδίνο: The Macmillan Press Ltd., Τόμος 2, σσ. 59-62.

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ – ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ – ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ:
ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ /
ENTERPRISE EUROPE NETWORK – HELLAS**

1η Ομιλήτρια: Ιωάννα Σαραντοπούλου
*Προϊσταμένη Τμήματος Ψηφιακής Βιβλιοθήκης,
Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης*

Οι προηγούμενοι ομιλητές έθεσαν πολύ αναλυτικά και πολύ εύστοχα το πλαίσιο αναφορικά με τη νευραλγική σημασία που έχει η πληροφόρηση και η γνώση στις σύγχρονες κοινωνίες και οικονομίες. Στη δική μας παρουσίαση, θα προσπαθήσουμε να βάλουμε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) μέσα σε αυτό το οικοσύστημα και να δούμε πώς το ΕΚΤ με τις υπηρεσίες και το περιεχόμενό του συμμετέχει σε όλη τη διάρκεια του κύκλου της γνώσης. Οι στρατηγικές προτεραιότητες του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης εστιάζονται σε τρεις άξονες:

- στην παροχή της πρόσβασης και στη βελτίωση της ποιότητας της πληροφορίας αναφορικά με τη διάχυσή της, την επανάχρησή της και τη διατήρησή της,
- στη συγκέντρωση των στατιστικών στοιχείων και στην εξαγωγή δεικτών για την έρευνα, την καινοτομία και την ανάπτυξη στην Ελλάδα, στοιχεία τα οποία στη συνέχεια στέλνονται σε διεθνείς οργανισμούς, αλλά και χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη διαφόρων πολιτικών που βασίζονται σε στοιχεία και
- στην ενίσχυση της καινοτομίας και της αειφόρου ανάπτυξης μέσα από την υποστήριξη της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό το κομμάτι θα το καλύψει η συνάδελφος από το ΕΚΤ, η κα Γεωργία Τζένου.

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης έχει στο θεσμικό του ρόλο και στην αποστολή του τη συλλογή, την τεκμηρίωση, τη διάθεση και την εσαεί διατήρηση του έγκριτου περιεχομένου, έτσι ώστε αυτό να είναι εύκολα διαθέσιμο, να είναι αναζητήσιμο και επαναχρησιμοποιήσιμο.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΚΤ:

- Αναπτύσσει και διαθέτει πλούσια Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Επιστήμης και Τεχνολογίας.
- Οργανώνει και διαθέτει υπηρεσίες επιστημονικής πληροφόρησης για την κάλυψη των πληροφοριακών αναγκών χρηστών από την ερευνητική, ακαδημαϊκή, και επιχειρηματική κοινότητα.
- Διαμορφώνει δραστηριότητες για τη συγκέντρωση, οργάνωση, διάθεση και διατήρηση της επιστημονικής και πολιτιστικής παραγωγής της χώρας (περιεχόμενο τρίτων φορέων) και, κατ' επέκταση, ενισχύει και προβάλλει την ελληνική επιστημονική παραγωγή στο εξωτερικό.

Αναφορικά με την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Επιστήμης και Τεχνολογίας του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, αυτή αποτελεί την πύλη του ΕΚΤ προς τις ευρύτερες κοινότητες των χρηστών που αναζητούν και στη συνέχεια θέλουν να αξιοποιήσουν την πληροφορία που χρειάζονται για να προχωρήσουν την έρευνά τους ή να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί.

Η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη περιλαμβάνει ένα μεγάλο και ευρύ συνδρομητικό ψηφιακό περιεχόμενο, αποτελούμενο από διεθνή ηλεκτρονικά περιοδικά, διεθνείς και ελληνικές βάσεις δεδομένων, λεξικά, βιβλία και επιλεγμένες πηγές στο διαδίκτυο που έχουν αξιολογηθεί από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης. Πρόκειται για παραπάνω από 20.000 πληροφοριακές πηγές, πολύ μεγάλων εκδοτών διεθνώς, στο σύνολό τους. Η βιβλιοθήκη συμμετέχει στην κοινοπραξία HEAL-Link και ταυτόχρονα διαθέτει και αρκετές συνδρομητικές πηγές, για την κάλυψη ιδιαίτερων πληροφοριακών αναγκών.

Στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη περιλαμβάνονται τα αποθετήρια ανοικτής πρόσβασης που το ΕΚΤ δημιουργεί και επίσης οι ηλεκτρονικές εκδόσεις του ΕΚΤ. Τα αποθετήρια είναι αποτέλεσμα της ανάπτυξης των ηλεκτρονι-

κών υποδομών του ΕΚΤ, στρατηγικών συνεργασιών αλλά και μηχανισμών που το ΕΚΤ έχει αναπτύξει ώστε να συσσωρεύεται περιεχόμενο με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Το περιεχόμενο αυτό αρχειοθετείται με βάση διεθνή πρότυπα μεταδεδομένων, ώστε να είναι συμβατό με άλλα αποθετήρια ανά τον κόσμο, να είναι ευρέσιμο από μηχανές αναζήτησης και να έχει τη δυνατότητα μακροχρόνιας διατήρησης.

Ενδεικτικά, κάποια από τα αποθετήρια είναι ο Ήλιος που είναι το Ιδρυματικό αποθετήριο που φιλοξενεί την επιστημονική εκροή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Περιλαμβάνει δημοσιευμένα αποτελέσματα της έρευνας αλλά και οπτικο-ακουστικό υλικό. Είναι το αποθετήριο εκπαιδευτικού περιεχομένου για την Ακρόπολη, οι ψηφιακές δημοτικές βιβλιοθήκες με ψηφιοποιημένο υλικό, πολιτιστικό περιεχόμενο στο αποθετήριο Πανδέκτης και άλλα.

Η άλλη δράση, οι ηλεκτρονικές εκδόσεις, τις οποίες βρίσκει κανείς στο <http://epublishing.ekt.gr>, είναι ένας ιστότοπος που φιλοξενεί σε ένα ενιαίο περιβάλλον όλες τις εκδόσεις του ΕΚΤ που έχουν προκύψει από συνεργασίες του με πανεπιστημιακούς φορείς και εκδότες. Πρόκειται για περιοδικά, για συνέδρια και εκδόσεις ανοικτής πρόσβασης. Έχουν προκύψει από συνεργασίες με έγκυρους εκδότες και παραγωγούς περιεχομένου, οι οποίοι συμμερίζονται με το ΕΚΤ τις αρχές της ανοικτής πρόσβασης.

Στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη συμπεριλαμβάνεται και το Openarchives.gr, που είναι μια μεγάλη δικτυακή πύλη πρόσβασης, ένα ενιαίο σημείο το οποίο κάποιος μπορεί να χρησιμοποιήσει για να αναζητήσει διαφόρου τύπου πληροφοριακό υλικό που βρίσκεται καταμεμημένο σε επιμέρους ψηφιακές βιβλιοθήκες και αποθετήρια τρίτων φορέων ανά την Ελλάδα. Το περιεχόμενο είναι δυναμικό και ενημερώνεται διαρκώς. Το περιεχόμενο της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης, που ανέφερα, εμπλουτίζει το ήδη ανοικτά διαθέσιμο περιεχόμενο που παρέχεται με επιτυχία σε πλήθος χρηστών, αυτό του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών που τηρεί το ΕΚΤ και του Συλλογικού Καταλόγου των Επιστημονικών Περιοδικών, που επίσης βάσει νόμου διατηρεί το ΕΚΤ.

Αναφορικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται, που είναι βασισμένες στο περιεχόμενο και που στοχεύουν στη διάθεση και στην επανάχρηση

του περιεχομένου, θα διακρίνουμε δύο. Είναι οι υπηρεσίες της επιστημονικής πληροφόρησης και οι υπηρεσίες Software as a Service ή αλλιώς SaaS.

Οι υπηρεσίες επιστημονικής πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης Επιστήμης και Τεχνολογίας του ΕΚΤ στο ΕΙΕ είναι πολύ γνωστές και προσφέρονται πάρα πολλά χρόνια: Έμπειρο προσωπικό κάνει αναζήτηση σε περιεχόμενο σε Ελλάδα και εξωτερικό για να απαντήσει σε εξειδικευμένα ερωτήματα χρηστών ή/και να φέρει αντίγραφα ή υλικό από βιβλιοθήκες που δεν υπάρχουν στην Ελλάδα. Διαθέτει υπηρεσία υποστήριξης χρηστών που υποστηρίζει τους χρήστες σε όλα τα στάδια της αναζήτησης και της ανάκτησης πληροφορίας. Υπάρχει το κλασικό αναγνωστήριο και το ηλεκτρονικό αναγνωστήριο στη Βιβλιοθήκη μας, στο οποίο λειτουργεί και ασύρματο ευρυζωνικό δίκτυο.

Οι υπηρεσίες Software as a Service απευθύνονται σε φορείς που παράγουν και διαχειρίζονται περιεχόμενο όπως είναι βιβλιοθήκες, μουσεία, αρχεία, και πολιτιστικοί φορείς, οι οποίοι θέλουν να ενισχύσουν την παρουσία τους στο διαδίκτυο. Η υπηρεσία αυτή προσφέρει λύσεις για τεκμηριωμένη απόθεση, για ασφαλή διαφύλαξη και για την οργάνωση του ψηφιακού περιεχομένου που έχουν οι φορείς αυτοί. Οι υπηρεσίες παρέχονται διαδικτυακά και η υλοποίηση ακολουθεί συγκεκριμένες προδιαγραφές και πρότυπα διαλειτουργικότητας. Αναλυτικότερα, πρόκειται για τις Υπηρεσίες Αποθετηρίων Ψηφιακού Περιεχομένου –όταν ένας φορέας θέλει να φτιάξει ένα αποθετήριο και έχει συγκεντρωμένο ψηφιακό υλικό, με τη βοήθεια αυτής της υπηρεσίας, μπορεί να το τεκμηριώσει και να το διαθέσει σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και κανόνες που εκείνος θα επιλέξει. Μια δεύτερη Υπηρεσία για Ψηφιακές Βιβλιοθήκες είναι το OpenABEKT, που είναι μια μετεξέλιξη του γνωστού ABEKT για την οργάνωση των βιβλιοθηκών. Η υπηρεσία αυτή θα παρέχεται από τα υπολογιστικά συστήματα του ΕΚΤ και θα έχει όλες τις λειτουργίες για την ανάπτυξη και τη διαχείριση των μεταδεδομένων. Θα καλύπτει όλες τις πράξεις δανεισμού και των υπηρεσιών προς τους χρήστες. Αυτές οι υπηρεσίες συμπληρώνονται από e-learning, υπηρεσίες εξ αποστάσεως, υπηρεσίες helpdesk και

υποστήριξης ακόμα και για θέματα εκκαθάρισης δικαιωμάτων επί του ψηφιακού περιεχομένου.

Και κλείνω με μια άλλη δραστηριότητα, τον δεύτερο από τους άξονες που ανέφερα προηγουμένως, που είναι τα μετρικά, οι δείκτες ΕΤΑΚ - Έρευνας, Τεχνολογίας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας. Το ΕΚΤ, από το 2012, είναι ο υπεύθυνος φορέας για την παραγωγή των εθνικών δεικτών ΕΤΑΚ και μέσα από το διαδικτυακό τόπο Metrics.gr διεξάγει επίσημες στατιστικές έρευνες που καταγράφουν την παραγωγή και παράγει εθνικούς δείκτες για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία στην Ελλάδα, ακολουθώντας διεθνή πρότυπα και δείκτες. Με τον τρόπο αυτό, συνεισφέρει στην εξαγωγή επίσημων και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων τα οποία αποστέλλονται σε φορείς του εξωτερικού, όπως η Eurostat και ο ΟΟΣΑ, και τα στοιχεία αυτά επίσης επιτρέπουν το σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών που βασίζονται σε data, τις γνωστές data evidence policies.

2η Ομιλήτρια: Γεωργία Τζένου

*Συντονίστρια Enterprise Europe Network - Hellas,
Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης*

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα υπηρεσιών για ερευνητικά κέντρα, Πανεπιστήμια και επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων, τη μεταφορά και ανταλλαγή τεχνογνωσίας, τη δικτύωση και εδραίωση στρατηγικών συνεργασιών μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών δικτύων γνώσης.

Οι υπηρεσίες καινοτομίας και επιχειρηματικότητας του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης συνδέονται, αλλά και διευρύνουν τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης του οργανισμού. Υπογραμμίζω, δε, πως οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται στον χώρο της Βιβλιοθήκης, επιλογή που σηματοδοτεί την προσέγγιση του ΕΚΤ για τον ρόλο των σύγχρονων βιβλιοθηκών.

Οι υπηρεσίες μας απευθύνονται τόσο σε ερευνητές που ενδιαφέρονται να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματά τους στην αγορά, αλλά και σε

επιχειρηματίες που επιδιώκουν την εισαγωγή της καινοτομίας σε προϊόντα, υπηρεσίες και διαδικασίες παραγωγής, ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί. Συνοπτικά, οι υπηρεσίες μας βασίζονται σε τρεις γενικές κατευθύνσεις:

Η πρώτη αφορά την πληροφόρηση για ευρωπαϊκές πολιτικές έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας. Συγκεκριμένα, το ΕΚΤ, αφενός, ενημερώνει για τις πολιτικές και τη μεταφορά/ερμηνεία τους στο εθνικό οικοσύστημα και, αφετέρου, συγκεντρώνει τα σχόλια της ελληνικής κοινότητας και τα προωθεί στους αρμόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

Σημαντικές είναι οι υπηρεσίες του ΕΚΤ για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης λειτουργεί ως Εθνικό Σημείο Επαφής για ευρωπαϊκά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας για περισσότερα από 20 χρόνια, διαθέτοντας μεγάλη εμπειρία και εξειδικευμένη γνώση. Παρέχουμε ενημέρωση για εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και δυνατότητες χρηματοδότησης, από δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, για όλα τα στάδια της ερευνητικής και παραγωγικής διαδικασίας (ερευνητικό, τεχνολογικό, επιχειρηματικό στάδιο).

Οι διακρατικές συνεργασίες, οι οποίες αφορούν και πάλι τον ερευνητικό, τεχνολογικό και επιχειρηματικό τομέα, υποστηρίζονται μέσω των ευρωπαϊκών δικτύων που συντονίζει ή στα οποία συμμετέχει το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Πρωταρχικό ρόλο έχει το Enterprise Europe Network, το μεγαλύτερο δίκτυο για την έρευνα και την καινοτομία που αριθμεί 600 οργανισμούς σε 54 χώρες. Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του δικτύου αυτού, το οποίο λειτουργεί για περισσότερα από 20 χρόνια (Enterprise Europe Network, Innovation Relay Centre, Euro-Info Centres), είναι ότι, σε όλες αυτές τις χώρες, έχουμε συνεργάτες με τους οποίους επικοινωνούμε σε καθημερινή βάση για να υποστηρίξουμε ερευνητικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις, τόσο σε επιχειρησιακό επίπεδο (π.χ. για να βρούμε πληροφορίες σχετικά με τη φορολογία ενός κράτους, ή τα πρότυπα που απαιτούνται για εξαγωγές), όσο και σε θέματα στρατηγικής ανάπτυξης (π.χ. εξεύρεση συνεργατών για κοινά έργα ή επιχειρηματικές προσπάθειες). Το ΕΚΤ λειτουργεί ως ελληνικός κόμβος (Enterprise

Europe Network - Hellas), σε συνεργασία με ερευνητικούς οργανισμούς, συνδέσμους βιομηχάνων, επιμελητήρια και μία αναπτυξιακή εταιρεία, εξασφαλίζοντας, με τον τρόπο αυτό, συμπληρωματικές γνώσεις, δίκτυα και αρμοδιότητες.

Η προώθηση των διακρατικών συνεργασιών γίνεται είτε μέσω δικτυακών εργαλείων, σε καθημερινή βάση, είτε μέσω στοχευμένων επιχειρηματικών αποστολών και διμερών συναντήσεων. Σημειώνω πως η σχετική βάση συνεργασιών επικαιροποιείται καθημερινά, ελέγχεται τόσο από εθνικούς εμπειρογνώμονες όσο και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και, την περίοδο αυτή, περιλαμβάνει περισσότερα από 12.000 προφίλ συνεργασιών. Το ΕΚΤ υποστηρίζει όλη τη διαδικασία, δηλαδή τη διερεύνηση τεχνολογικών/επιχειρηματικών αναγκών ή δυνατών σημείων, τον σχεδιασμό στον τομέα της εξωστρέφειας/διεθνοποίησης, την καθοδήγηση σε θέματα πνευματικών δικαιωμάτων, επιχειρηματικού κανονιστικού πλαισίου, την επαφή με τους δυνητικούς συνεργάτες, κ.λπ.

Περισσότερες πληροφορίες για τις υπηρεσίες, αλλά και τα αποτελέσματά μας, είναι διαθέσιμες για τους ενδιαφερόμενους. Σημειώστε μόνο πως έχουμε περισσότερες από 100 υπογεγραμμένες διακρατικές συνεργασίες ανά έτος.

Κλείνοντας, θέλω να τονίσω ότι η συνεργασία με το Δίκτυο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών είναι πολύ σημαντική. Για παράδειγμα, το ΕΚΤ συνεργάζεται πολύ αποτελεσματικά με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών για την καθοδήγηση των επιχειρήσεων σε θέματα διεθνοποίησης.

**ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΥ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

Πέτρος Κωσταγιόλας,

*Επίκουρος Καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου,
Σχολή Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής
Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας*

Περίληψη

Η αυξημένη αβεβαιότητα στη νέα οικονομία, λόγω των ραγδαίων μεταβολών στο περιβάλλον των οργανισμών και επιχειρήσεων, καθιστά την πληροφόρηση και την οργάνωση της πληροφορίας στις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς σημαντικές παραμέτρους επιβίωσης. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες, ως ειδικές βιβλιοθήκες, μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά παρέχοντας πληροφόρηση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας οργανισμών και επιχειρήσεων. Οι διαθέσιμοι συμβατικοί και οικονομικοί πόροι μειώνονται, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η αξία της διαχείρισης των διανοητικών τους πόρων για τη δημιουργία υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας. Πράγματι, η εξελισσόμενη οικονομική και δημοσιονομική κρίση επηρεάζει δραματικά τις βιβλιοθήκες και τις ωθεί σε αναζήτηση νέων πρακτικών και μεθόδων. Η εργασία εκκινά από μια ανάλυση της σημασίας του διανοητικού κεφαλαίου των βιβλιοθηκών στη νέα οικονομία, παρέχοντας ορισμούς, κατηγοριοποιήσεις και παραδείγματα. Στη συνέχεια, εστιάζουμε στο σημαντικό ρόλο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών και παρέχουμε παραδείγματα διαχείρισης και αξιοποίησης άυλων πόρων για την ανάπτυξη υπηρεσιών ενίσχυσης της καινοτομίας, επιχειρηματικότητας, ποιότητας και δημιουργίας αξίας/κέρδους σε επιχειρήσεις και οργανισμούς. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές που παρουσιάζονται μπορούν να γίνουν αντιληπτές ως

μια γέφυρα διαχείρισης μεταξύ των οικονομικών βιβλιοθηκών και της οικονομίας. Η συγκεκριμένη προσέγγιση δύναται επίσης να χρησιμοποιηθεί ως μέσο προώπισης των τρεχουσών ή των δυνατικών συμβολών και της αξίας των οικονομικών βιβλιοθηκών, στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας.

Λέξεις Κλειδιά: Διανοητικό κεφάλαιο, Διανοητικοί πόροι, μετρικές αξίας, Οικονομικές Βιβλιοθήκες

1. Εισαγωγή

Η αλματώδης ανάπτυξη των τεχνολογιών της πληροφόρησης, η ενσωμάτωση της πληροφόρησης σε παραγωγικές διαδικασίες όλων των οικονομικών τομέων, αλλά κυρίως ο διαρκώς αυξανόμενος όγκος επιστημονικών πληροφοριών, που διατίθενται στο διαδίκτυο, συνηγορούν στην αξία της πληροφορίας (Kostagiolas, 2012A). Η συμμετοχή βέβαια σε επενδύσεις για την επέκταση υπαρχουσών ή την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών πληροφόρησης αποτελεί ξεχωριστό και δύσκολο βήμα, το οποίο απαιτεί τα άτομα ή/και η ανώτατη διοίκηση των οργανώσεων να πειστούν να αξιοποιήσουν το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον (Missingham, 2005). Γεγονός είναι ότι κατά τη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα κυριαρχεί η οικονομία της γνώσης και της πληροφορίας, αλλά η αξία των Βιβλιοθηκών και Υπηρεσιών Πληροφόρησης δεν είναι πάντα αποδεκτή. Η πραγματική Αξία των Βιβλιοθηκών κάποιες φορές δεν γίνεται άμεσα κατανοητή από την κοινότητα των χρηστών και άλλων κοινωνικών εταίρων (Usherwood, 2002). Ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η δεινή κατάσταση των Σχολικών, των Δημοτικών και των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στη χώρα μας.

Αιχμή του δόρατος της ανάπτυξης των Βιβλιοθηκών αποτέλεσαν για αρκετά χρόνια οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, οι οποίες ανέπτυξαν νέες υπηρεσίες και ουσιαστικά άλλαξαν ριζικά μορφή κατά τη διάρκεια της τελευταίας 20ετίας, παρακολουθώντας τις εξελίξεις στο χώρο της πληροφόρησης (Kostagiolas, et al., 2011). Μπορεί να θεωρηθεί ότι ένα μέρος της παραγωγής επιστημονικού έργου από ερευνητές στην Ελλάδα συνδέεται με την ανάπτυξη των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και τη λειτουργία

του Συνδέσμου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Η ανάπτυξη διεκόπη βίαια με την έλευση στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης του 2008: Έκτοτε η χρηματοδότηση των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών μειώθηκε δραματικά, όπως μειώθηκε και το έμπειρο προσωπικό που τις στελέχωνε (Kostagiolas, et al., 2013). Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και οι Βιβλιοθήκες γενικότερα έπεσαν θύματα μυωπικών προσεγγίσεων εν ονόματι οικονομικών περιορισμών. Δυστυχώς, σε αρκετές περιπτώσεις, δεν έγινε κατανοητός ο ρόλος τους στην υποστήριξη της έρευνας και της εκπαίδευσης. Δεν ελήφθησαν επίσης υπόψη έρευνες που καταδεικνύουν το γεγονός ότι η πραγματική ζήτηση σε αντίστοιχες υπηρεσίες αυξάνεται όσο βαθαίνει η οικονομική κρίση (Kostagiolas, et al., 2013).

Πέραν των αρνητικών συνεπειών, τα παραπάνω επέδρασαν σε κάποιες περιπτώσεις και ως μια βίαιη «ωρίμανση» των δυνάμεων προώθησης καινοτόμων δράσεων, εξωστρέφειας και δημιουργίας συμμαχιών και της εξασφάλισης πόρων. Παράδειγμα αποτελεί και η προσπάθεια για την ανάπτυξη Δικτύων, όπως αυτό των Οικονομικών Βιβλιοθηκών. Όπως αναφέρει στο βιβλίο του ο καθηγητής Δημήτρης Παπούλιας (Παπούλιας, 2009), η οικονομική κρίση δεν αλλάζει μόνο τη ζωή μας αλλά επηρεάζει άμεσα τα μοντέλα Διοίκησης, τα οποία πρέπει να ανθίστανται για να διατηρήσουν την κυριαρχία μακροπρόθεσμων θεάσεων έναντι των ευκαιριακών βραχυπρόθεσμων προσεγγίσεων. Η Διοίκηση πρέπει να προτάξει νέες αξιολογικές αιτιάσεις για επενδύσεις σε υπηρεσίες πληροφόρησης (Kostagiolas, 2013). Αυτό σαφώς ισχύει για την ανάγκη υποστήριξης των Βιβλιοθηκών όλων των τύπων (Ακαδημαϊκές – Δημόσιες – Δημοτικές – Σχολικές – Νοσοκομειακές κ.ο.κ.), εκ μέρους όλων των οικονομικών τομέων, Δημοσίου – Ιδιωτικού και του Κοινωνικού τομέα.

Σε διεθνές επίπεδο έχει αποδειχθεί ότι οι Βιβλιοθήκες ενισχύουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Η οικονομία της γνώσης παρέχει ευκαιρίες και οι προσεγγίσεις σχετικά με τη διαχείριση διανοητικού κεφαλαίου μπορεί να αποτελέσουν τη βάση κατανόησης της πραγματικής αξίας των Βιβλιοθηκών, να ενδυναμώσουν δράσεις εξωστρέφειας και να υποστηρίξουν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία (Kostagiolas, 2014A & 2014B). Η εργασία

πραγματεύεται την έννοια και τη σημασία του Διανοητικού Κεφαλαίου για τις Βιβλιοθήκες και παρουσιάζει μια πρόταση για τη ανάπτυξη Πλαισίου Διαχείρισης Διανοητικών Πόρων Οικονομικών Βιβλιοθηκών στη χώρα μας. Η νέα ψηφιακή οικονομία και η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση καθιστούν τα παραπάνω ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Ορισμοί κατηγοριών διανοητικού κεφαλαίου

Ανθρώπινο κεφάλαιο	Δομικό κεφάλαιο	Σχεσιακό κεφάλαιο
<ul style="list-style-type: none"> • Εμπεριέχει τη γνώση, τις εμπειρίες, δεξιότητες, τα ταλέντα και τη δημιουργικότητα του προσωπικού. • Αποτελεί το κεφάλαιο που παίρνουν μαζί τους οι εργαζόμενοι όταν εγκαταλείπουν τη Βιβλιοθήκη. • Αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή κεφαλαίου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υποδομές, διαδικασίες και συστήματα της βιβλιοθήκης αλλά και τα συστατικά της λειτουργικής και δομικής οργάνωσης, συστημάτων διοίκησης καθώς και άλλοι πόροι όπως πληροφοριακά συστήματα και συστήματα διαχείρισης υλικού τοπικά ή απομακρυσμένα, δικαιώματα πρόσβασης κ.ά. • Το κεφάλαιο που παραμένει στη Βιβλιοθήκη μετά το πέρας της εργάσιμης ημέρας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πόροι, οι οποίοι σχετίζονται με το εξωτερικό περιβάλλον, τα δίκτυα, τη φήμη και την πίστη των χρηστών. • Σχέσεις με κοινωνικούς εταίρους. • Δίκτυα και συνεργασίες. • Προσωπικές επαφές και συμμετοχή σε επαγγελματικά δίκτυα.

Πηγή: Kostagiolas, 2012A.

2. Ορισμός και κατηγοριοποίηση διανοητικού κεφαλαίου

Ο όρος «άυλο περιουσιακό στοιχείο» (intangible asset) ερμηνεύεται ως ένα περιουσιακό στοιχείο το οποίο δεν έχει απτή, δηλαδή υλική, μορφή και ορίζεται ως «μια απαίτηση σε μελλοντικό όφελος, που δεν

έχει φυσική (tangible) ή οικονομική (financial) υπόσταση» (Kostagiolas, 2012A). Στη βιβλιογραφία (Choong, 2008· Sveiby, 2010) χρησιμοποιείται ισοδύναμα ο όρος «περιουσιακό στοιχείο γνώσης» (knowledge asset), ενώ στη διοίκηση επικρατεί ο όρος «διανοητικό κεφάλαιο» (intellectual capital) για να περιγραφεί το απόθεμα των άυλων περιουσιακών στοιχείων ενός Οργανισμού σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή (Livonen & Huotari, 2007· Kostagiolas, 2013), όπως:

- οι ειδικές γνώσεις του προσωπικού
- οι συλλογές
- η φήμη και το όνομα (brand)
- τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (copyrights)
- η έρευνα και η ανάπτυξη (R&D)
- το λογισμικό και οι βάσεις δεδομένων
- οι λίστες χρηστών και οι σχέσεις με τους χρήστες
- οι συμφωνίες και συνεργασίες κ.ο.κ.

Οι Βιβλιοθήκες μετατρέπουν το διανοητικό κεφάλαιο σε κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό κεφάλαιο προσθέτοντας Αξία στους Οργανισμούς και στα Συστήματα, στα οποία ανήκουν (Kostagiolas, 2013). Υπάρχουν πολλά παραδείγματα Δράσεων Βιβλιοθηκών για την υποστήριξη ευαίσθητων ή ειδικών ομάδων, ενημέρωση επαγγελματιών, υποστήριξη ανέργων, προώθηση δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης κ.ο.κ. Όλα αυτά αποτελούν μέρος του «σύμπαντος των διανοητικών αξιών της ψηφιακής οικονομίας». Για την πληρέστερη κατανόηση του διανοητικού κεφαλαίου, η έννοια κατηγοριοποιείται σε τρεις (3) επιμέρους κατηγορίες (Kostagiolas, 2012A):

- **Το ανθρώπινο κεφάλαιο (Human Capital):** Το ανθρώπινο κεφάλαιο αφορά στη γνώση που οι εργαζόμενοι φέρουν και παίρνουν μαζί τους όταν εντάσσονται ή εγκαταλείπουν αντίστοιχα τον οργανισμό.
- **Το δομικό κεφάλαιο (Structural Capital):** Το δομικό κεφάλαιο αποτελεί τη δεξαμενή της γνώσης που παραμένει στον οργανισμό, μετά το πέρας της εργασίας, αφού έχουν φύγει οι εργαζόμενοι.

- **Το σχεσιακό κεφάλαιο (Relational Capital):** Το σχεσιακό κεφάλαιο αφορά στην αξία που προέρχεται από τις εξωτερικές σχέσεις που αναπτύσσει μια Βιβλιοθήκη.

Η πραγματική αξία των Βιβλιοθηκών πηγάζει από αυτές τις τρεις κατηγορίες πόρων, ενώ η κατανόηση της σημασίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων στις Βιβλιοθήκες αίρει την εσφαλμένη αντίληψη περί «αποδοτικής, παραγωγικής και αποτελεσματικής λειτουργίας» των Βιβλιοθηκών, η οποία πρέπει να συμπεριλάβει και αυτά τα στοιχεία. Οι Βιβλιοθήκες έχουν σημαντική αξία για την οικονομία και στην κοινωνία της γνώσης και τα άυλα στοιχεία τους, και πρέπει να ενταχθούν σε ένα περισσότερο συγκεκριμένο πλαίσιο διοίκησης (Town, 2010). Με απλά λόγια, τον 21ο αιώνα δεν νοείται σχολείο και Πανεπιστήμιο χωρίς Βιβλιοθήκη, κοινωνία χωρίς Δημόσια Βιβλιοθήκη, Σύστημα Υγείας χωρίς ενημερωμένους ιατρούς κ.ο.κ. Επίσης, το μη από των βασικών παραγωγικών συντελεστών στη νέα οικονομία, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών πληροφόρησης, το διαδίκτυο αλλά και οι πιέσεις λόγω της οικονομικής κρίσης, καθιστούν τα άυλα στοιχεία ως το σημαντικότερο μέρος της αξίας, έναντι των υλικών περιουσιακών στοιχείων.

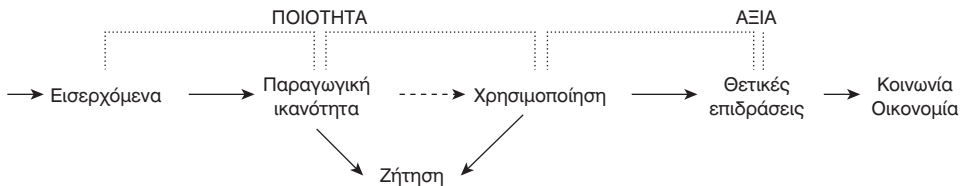
3. Διαχείριση διανοητικών πόρων βιβλιοθηκών για την επαύξηση της αξίας τους

Η διαχείριση διανοητικού κεφαλαίου αφορά στην αναγνώριση, μέτρηση και αξιοποίηση των διανοητικών πόρων της Βιβλιοθήκης, έτσι ώστε να διευρυνθεί η βάση της «παραδοσιακής-οικονομικής» χρηματοδότησης, αλλά και να αυξηθεί η Αξία τους στα μάτια των κοινωνικών εταίρων (Kostagiolas, 2012A). Σύμφωνα με αρκετές έρευνες, (White, 2007), οι επενδύσεις που συνδέονται με την αναγνώριση και την αποτίμηση της αξίας των άυλων στοιχείων που ενυπάρχουν σε μια Βιβλιοθήκη, βελτιώνουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα χρήσης πόρων για την ικανοποίηση των υλικών (απτών) και άυλων απαιτήσεων των κοινωνικών εταίρων. Σημεία αναφοράς για την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την αξιοποίηση διανοητικών πόρων μπορεί να αποτελούν οι εργαζόμενοι,

οι συλλογές και το πληροφοριακό υλικό, οι χρήστες, η κοινωνία, η οικονομία, άλλοι οργανισμοί, συνεργάτες, προμηθευτές, όμορα ή απομακρυσμένα από την εκάστοτε Βιβλιοθήκη. Γενικά, οι κοινωνικοί εταίροι οφείλουν να εμπλακούν σε γόνιμο διάλογο και να νομιμοποιήσουν τις σχετικές επενδύσεις. Για παράδειγμα, σε έναν νομό όπως η Κέρκυρα, η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη θα μπορούσε να διαμορφώσει μια συμμαχία για την ανάπτυξη Μουσικού Παραρτήματος σε συνεργασία με τις φιλαρμονικές, τα μουσικά σωματεία κ.ο.κ. Δηλαδή, η συγκεκριμένη επένδυση σε διανοητικούς πόρους νομιμοποιείται από τη ζώσα παράδοση και είναι σημαντική παράλειψη ότι δεν έχει μέχρι σήμερα δημιουργηθεί Μουσική Βιβλιοθήκη στην Κέρκυρα!

ΣΧΗΜΑ 1

Σύνδεση ποιότητας με την αξία και τις επιδράσεις στις Βιβλιοθήκες και Υπηρεσίες Πληροφόρησης (τροποποίηση από Town, 2010)

Πέραν των παραπάνω, πρέπει να ληφθούν υπόψη τρεις ακόμα σημαντικές παράμετροι (Kostagiolas, 2012B): η ποιότητα & η αξία & οι επιδράσεις. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, η ποιότητα αποτελεί μέτρο ικανοποίησης των εκφρασμένων και συνεπαγόμενων αναγκών των χρηστών, η αξία αφορά στη συμβολή των υπηρεσιών πληροφόρησης σε ευρύτερους στόχους και επιδιώξεις των χρηστών, ενώ οι επιδράσεις αφορούν στις επιδιωκόμενες μεταβολές στάσεων ή συμπεριφορών των χρηστών μέσω της χρήσης των υπηρεσιών πληροφόρησης. Φυσικά πολλά είναι τα παραδείγματα δημιουργίας αξίας και επιδράσεων των υπηρεσιών πληροφόρησης στο έργο ερευνητών, επαγγελματιών, φοιτητών, μαθητών κ.ο.κ. Στην ουσία αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι η Αξία στις Βιβλιοθήκες αποτελεί

σύνθετη κοινωνικοοικονομική και πολιτισμική συμβολή και προσδιορίζεται από το μέτρο των αξιών αυτών που άμεσα ή έμμεσα χρησιμοποιούν τη Βιβλιοθήκη (Kostagiolas, 2012A). Η αξία και οι προσδοκώμενες επιδράσεις είναι συχνά υποκειμενικές και συχνά «*they lie in the eye of the beholder*»!

4. Πρόταση διαχείρισης διανοητικών πόρων οικονομικών βιβλιοθηκών

Η δυνατότητα να μοιραστούμε κάποιες σκέψεις και τοποθετήσεις οφείλει να έχει στόχο κάποια επόμενα βήματα και συνέργειες. Ως εκ τούτου, προτείνω την «Ανάπτυξη και εφαρμογή Πλαισίου Διαχείρισης Διανοητικού Κεφαλαίου» σε τρεις άξονες:

1. Μέτρηση και αποτίμηση διανοητικού κεφαλαίου Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών.
2. Διαμόρφωση on-line Πινάκα κρίσιμων δεικτών διανοητικών πόρων Βιβλιοθηκών.
3. Διαμόρφωση Κέντρου Πληροφόρησης διανοητικού κεφαλαίου.

Επίσης, στο πλαίσιο έρευνας για το ρόλο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών διακρίνονται τέσσερις προτεραιότητες ανάπτυξης που θα μπορούσαν να απασχολήσουν το Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών, και δύνανται να υποστηριχθούν με την αξιοποίηση του υπάρχοντος Διανοητικού Κεφαλαίου. Οι άξονες αυτοί θα αναλυθούν σύντομα παρακάτω:

Πληροφοριακή συμπεριφορά – Πληροφοριακή παιδεία

Αρχικά, προτείνεται η διεξαγωγή έρευνας Πληροφοριακής Συμπεριφοράς ερευνητών και επαγγελματιών οικονομικών επιστημών και διοίκησης, έτσι ώστε να τεκμηριωθούν με στοιχεία οι πληροφοριακές τους ανάγκες, οι προτιμώμενες πηγές πληροφόρησης και τα εμπόδια που συναντούν κατά την αναζήτηση πληροφοριών. Στη συνέχεια, προτείνεται να λάβουν χώρα σεμινάρια, συμβατικά ή μέσω WEB, ψηφιακής πληροφοριακής παιδείας. Τέλος, σημαντικό θα ήταν να διαμορφωθεί «έξυπνο» σύστημα ενημέρωσης και αναζήτησης πληροφοριών, συνδέοντας γνωστικά αντικείμενα και οικονομικούς τομείς με συγκεκριμένες πηγές επιστημο-

νικής πληροφόρησης για την αναζήτηση χρήσιμων και αξιοποιήσιμων πληροφοριών. Για παράδειγμα, οι ερευνητές για τη ναυτιλία θα παραπέμπονται «έξυπνα» σε συγκεκριμένα ευρετήρια ή αποθετήρια για να λάβουν έγκυρες πληροφορίες από πληθώρα μέσων, μεταφρασμένες ή όχι από διάφορες γλώσσες κ.ο.κ. Η εκτεταμένη και μη έγκυρη πληροφορία αποτελεί τη νέα πρόκληση για ερευνητές και επαγγελματίες. Παράλληλα, πρέπει να ενισχυθούν τα ανοικτά και linked δεδομένα και πληροφορίες. Το μέλλον, όπως αναφέρεται στον σχεδιασμό της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Μεγάλης Βρετανίας «*is already being driven by government public open data initiatives.*» και «*There is a large trend towards free, open-access scholarly works to enable access, remove barriers to participation and serve the public good.*»

Αναδιάταξη σχέσεων στην κατεύθυνση ισορροπημένων και οικονομικά βιώσιμων μοντέλων δημοσίευσης και διάχυσης επιστημονικού έργου

Διαπραγμάτευση επί του μοντέλου εκδόσεων τύπου “GIFT ECONOMY” των επιστημονικών και τεχνικών εκδοτών. Δηλαδή, οι συγγραφείς, αξιοποιώντας διανοητικούς πόρους και δημόσιες επενδύσεις, προσφέρουν, χωρίς καμία αποζημίωση ή ακόμα και καταβάλλοντας χρήματα, το έργο τους στους εκδότες. Οι ερευνητές σε ένα τελείως διαφορετικό σύστημα αποζημιώσεων λαμβάνουν κυρίως μη οικονομικές επιβραβεύσεις (αναγνώριση έργου, εξελίξεις κ.ά.). Σε μια άλλη διαφορετική αγορά οι εκδότες παρέχουν το έργο των ερευνητών δημοσιευμένο, ανεβάζοντας ανεξέλεγκτα τις τιμές και διατηρώντας υψηλότατα περιθώρια κέρδους. Επίσης, λόγω των δικαιωμάτων πρόσβασης στο έργο των ερευνητών διαμορφώνουν όρους μονοπωλιακούς, απειλώντας τις Βιβλιοθήκες με αποκλεισμό από την πρόσβαση στην επιστημονική πληροφορία. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες μπορούν να υποστηρίξουν την αναδιάταξη των σχέσεων με τους επιστημονικούς και τεχνικούς εκδότες στην κατεύθυνση ισορροπημένων και οικονομικά βιώσιμων μοντέλων δημοσίευσης επιστημονικού έργου. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες διεθνώς, όπως η Εθνική Οικονομική Βιβλιοθήκη της Γερμανίας ή η Οικονομική

Βιβλιοθήκη του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), χρησιμοποιούν το διανοητικό κεφάλαιο που διαθέτουν για επενδύσεις υπέρ της ανάπτυξης ανοικτών προς όλους εκδόσεων και αποθετηρίων. Στην ίδια κατεύθυνση, θα μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω στην Ελλάδα τα αποθετήρια και οι εκδόσεις για την οικονομική επιστήμη και τη διοίκηση.

Υποστήριξη επιχειρήσεων ως προς τη διαχείριση ενεργών και ημιενεργών αρχείων

Μπορούν να αναπτυχθούν πολλές ενέργειες μεταφοράς τεχνογνωσίας εκ μέρους των επιστημόνων της πληροφόρησης προς επαγγελματίες διαφορετικών οικονομικών τομέων, για τη διαχείριση δεδομένων, πληροφοριών και ενεργών, ημιενεργών και ανενεργών αρχείων επιχειρήσεων. Κάποιες σκέψεις σε αυτή την κατεύθυνση περιλαμβάνουν τα κάτωθι και έμφαση αρχικά μπορεί να δοθεί σε οικονομικούς κλάδους αιχμής για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας:

- Διαχείριση πληροφοριών & αρχείων (συμπεριλαμβανομένων: Content, Digital asset & Document management)
- Ανάκτηση πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων: Automated Data mining)
- Αναζήτηση επιχειρησιακών δεδομένων–Στατιστικών αναλύσεων–Ερευνών
- Ταξινομίες (συμπεριλαμβανομένων: Classification, Controlled vocabulary, Ontology, and Thesaurus)

Μεγάλα σε εύρος Δεδομένα και Αναλυτική

Επενδύσεις σε αυτής της μορφής το διανοητικό κεφάλαιο σίγουρα έχουν υψηλή Αξία και θετικότερες επιδράσεις. Υπάρχει σε αυτήν την τόσο πρόσφατη κατεύθυνση χώρος για έρευνα και ανάπτυξη και το Δίκτυο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών μπορεί να συμβάλει.

5. Συμπεράσματα

Όπως κάθε νέα προσέγγιση, η προσέγγιση Διοίκησης Βιβλιοθηκών με βάση την αναγνώριση και την αξιοποίηση του διανοητικού κεφαλαίου δημιουργεί ερωτήματα και αβεβαιότητες και μόλις τώρα αρχίζουμε να κατανοούμε τη σημασία μέτρησης, αποτίμησης και διαχείρισης διανοητικών πόρων. Σίγουρα η αξιοποίηση των άυλων-διανοητικών πόρων των Οικονομικών Βιβλιοθηκών αποτελεί Προωθητική Δράση Ανάπτυξης. Σε αυτό συνηγορούν οι σημαντικές οικονομικές/δημοσιονομικές πιέσεις αλλά και η παγκόσμια ψηφιακή οικονομία, η οικονομία της γνώσης. Οι Βιβλιοθήκες έχουν πολλά να συνεισφέρουν ακόμα, όπως έκαναν καθ' όλη τη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας τους. Έχουμε χρέος να τις διαφυλάξουμε και θα ωφεληθούμε εάν επενδύσουμε σε αυτές για τις διανοητικές αναζητήσεις όχι μόνο του σήμερα αλλά και των επόμενων γενεών.

Βιβλιογραφία

- Choong, K.K. (2008), "Intellectual capital: Definitions, categorization and reporting models", *Journal of Intellectual Capital*, 9(4): 609-638.
- Kostagiolas, P.A. (2012A), *Managing Intellectual Capital in Libraries: beyond the balance sheet*, CHANDOS Publishing, Information Professional Series, Oxford, U.K.
- Kostagiolas, P.A. (2012B), "Developing intellectual capital through the interrelation of information and quality management", *International Journal of Management Concepts and Philosophy*, 5(4): 374-388.
- Kostagiolas, P.A. (2014A), "Intellectual Capital as a new source of inspiration and ideas", Keynote Speech, *Grampian Information Conference 2014 "Inspiration for Innovation: from Ideas to Reality"*, RGU, Health and Social Care Building Aberdeen, (6th of November 2014).
- Kostagiolas, P.A. (2014B), "Why just the economic perspective is not enough: Intellectual Capital Management for Museums", Keynote Speech, *"International Congress on Studies in the Frame of*

Informatics” 2: Technology & History, Istanbul University, Istanbul/Turkey (13-14 October 2014).

- Kostagiolas, P.A., Margiola, A. & Avramidou, A. (2011), “A library management response model against the economic crisis: The case of public libraries in Greece”, *Library Review*, 60(6): 486-500.
- Kostagiolas, P.A., Papadaki, E., Kanlis, G., and Papavlasopoulos, S. (2013), “Responding to Crises with Alliances: Evidence from an Academic Library Survey in Greece” στο *Advances in Librarianship*, Ed. Woodsworth, A. & Penniman, D., Vol. 35, pp. 247-280.
- Livonen, M. & Huotari, M. (2007), “The university library’s intellectual capital”, *Advances in Library Administration and Organization*, 25: 83-96.
- Missingham, R. (2005), “Libraries and economic value: a review of recent studies”, *Performance measurements and metrics*, 6(3): 142-158.
- Sveiby, K.-E. (2010), *Methods for Measuring Intangible Assets*, διαθέσιμο στο <http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm>
- Town, J.S. (2010), “Value, Impact and the Transcendent Library: Progress and Pressures in Performance Measurement and Evaluation”, Keynote speaker of 2010 Library Assessment Conference: Building Effective, Sustainable, Practical Assessment, Baltimore, USA.
- Usherwood, B. (2002), “Demonstrating impact through qualitative research”, *Performance Measurement and Metrics*, 3 (3): 117-122.
- White, L.N. (2007), “Unseen measures: the need to account for intangibles”. *The Bottom Line: Managing Library Finances*, 20(2): 77-84.
- Kostagiolas, P.A. (2013), “Managing knowledge capital in public libraries for a knowledge-driven socioeconomic environment”, *Library Management*, 34(8/9): 677-689.
- Παπούλιας, Δ. (2009), *Η κρίση αλλάζει τη ζωή μας και το Μάνατζμεντ*, Εκδόσεις Κριτική.

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Έλια Βλάχου

Υπεύθυνη ΠΙΟΠ, σε συνεργασία με την

Χρύσα Νικολάου

Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης ΠΙΟΠ

1. Εισαγωγή

Η οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργίας, αναζητώντας ένα βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο, αποτυπώνεται ξεκάθαρα στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»¹. Η σύνδεση των πολιτιστικών βιομηχανιών με τον τουρισμό, με στόχο την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, είναι μια από τις βασικές προτεραιότητες του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) μέσα από χρηματοδοτήσεις που στηρίζουν την έννοια της επιχειρηματικότητας, συντασσόμενες πάντα με την εθνική στρατηγική.

Το ΠΙΟΠ είναι κοινωφελές ίδρυμα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το οποίο υλοποιεί τις δεσμεύσεις Εταιρικής Υπευθυνότητας της Τράπεζας Πειραιώς στον τομέα του Πολιτισμού². Κύριοι στόχοι, βάσει και του καταστατικού του, είναι η διάσωση, καταγραφή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και ταυτότητας του τόπου, με έμφαση στη σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, στους τομείς της παραδοσιακής, βιοτεχνικής και βιομηχανικής τεχνολογίας της χώρας μας και στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά.

---

1. http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_el.htm

2. <http://www.piraeusbankgroup.com/el/corporate-responsibility/culture>

Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται με: α) τη δημιουργία και διαχείριση δικτύου θεματικών τεχνολογικών μουσείων στην ελληνική περιφέρεια, στα οποία προβάλλεται ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της παραγωγής στην αντίστοιχη περιοχή, αναδεικνύοντας το τρίπτυχο Άνθρωπος-Περιβάλλον-Πολιτισμός, β) την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων και τη δημοσίευση επιστημονικών εργασιών, γ) την οργάνωση ιστορικού αρχείου, συνδεδεμένου με την οικονομική, τραπεζική, βιομηχανική και αγροτική ιστορία του τόπου, δ) τη λειτουργία εξειδικευμένης βιβλιοθήκης ανοιχτής στο κοινό, ε) την οργάνωση ποικίλων επιστημονικών και πολιτιστικών δράσεων, στ) την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, με έμφαση στις μαθητικές ηλικίες, ζ) τη συμμετοχή στο δημόσιο διάλογο για τη χάραξη στρατηγικών στο χώρο του πολιτισμού, η) τη συνεργασία με ελληνικούς και διεθνείς πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς φορείς αναγνωρισμένου κύρους και θ) την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Διαρκής επιδίωξη του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς παραμένει η διατήρηση της υψηλής ποιότητας των υπηρεσιών του προς την κοινωνία και τον πολιτισμό και η συνεχής βελτίωση του έργου του στους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται³. Βάσει του καταστατικού του, το Ίδρυμα επιδιώκει τη συγχρηματοδότηση της υλοποίησης ορισμένων πράξεων από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Η δημιουργία και λειτουργία του Δικτύου των επτά θεματικών τεχνολογικών Μουσείων τα οποία συγχρηματοδοτήθηκαν από ευρωπαϊκά κονδύλια, ο εμπλουτισμός του Δικτύου με δύο ακόμα θεματικά μουσεία, η διεκδίκηση και ανάληψη και άλλων συγχρηματοδοτούμενων έργων (Δίκτυο Πausanias 2.0, LIFE-Stymfalia) αποτυπώνουν το νέο «επιχειρησιακό μοντέλο» που συντάσσεται με την οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργίας, συμβάλλοντας σε

3. Το Ίδρυμα έχει αναπτύξει και εφαρμόζει Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας, σύμφωνα με το Πρότυπο EN ISO 9001:2008, πιστοποιημένο από την «TUV AUSTRIA HELLAS» και Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης από την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης (ΚΕΠ), ελληνικό μητρώο EMAS, με αριθμό καταχώρισης EL-000110. Το 2012 απονεμήθηκε στο ΠΙΟΠ από την Europa Nostra το Βραβείο της Ε.Ε. για την Πολιτιστική Κληρονομιά, στην κατηγορία «Ειδικές υπηρεσίες».

ένα νέο τύπο ανάπτυξης που στηρίζεται στα πολιτιστικά αγαθά. Σε αυτό το πλαίσιο, ο στρατηγικός προγραμματισμός του Ιδρύματος συντάσσεται με τους στόχους της Ευρώπης 2020 για έξυπνη, βιώσιμη και συμπεριληπτική ανάπτυξη και επιδιώκει την κεφαλαιοποίηση της παραγόμενης γνώσης και εμπειρίας με γνώμονα την κοινωνικο-οικονομική βιωσιμότητα.

Αρωγό τόσο στη διαμόρφωση των προτάσεων όσο και στη μετέπειτα υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων έργων αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, με τη συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Παρακάτω θα γίνει ενδεικτική αναφορά σε τέσσερα συγχρηματοδοτούμενα έργα που υλοποιούνται την παρούσα χρονική στιγμή από το ΠΙΟΠ, καθώς και στη συμβολή της Βιβλιοθήκης ΠΙΟΠ στην πορεία των έργων αυτών.

Η Βιβλιοθήκη αριθμεί περίπου 57.000 ελληνικούς και ξενόγλωσσους τίτλους βιβλίων, καθώς και περιοδικές εκδόσεις. Διαθέτει τίτλους στα πεδία έρευνας και δραστηριοποίησης του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς αλλά και γενικότερα του Ομίλου Πειραιώς, όπως βιομηχανική αρχαιολογία, ιστορία της τεχνολογίας, μουσειολογία, πολιτιστική διαχείριση, ανθρωπολογία, λαογραφία, εθνολογία, οικονομική και κοινωνική ιστορία, χρηματοοικονομικά, τραπεζικά και οικονομικά θέματα, γεωτεχνικά και περιβαλλοντικά θέματα, αγροτική οικονομία και πολιτική, και εξυπηρετεί τις βιβλιογραφικές ανάγκες των ερευνητών συμβάλλοντας σημαντικά στην ολοκλήρωση του έργου τους. Σημαντικό τμήμα αποτελούν οι ειδικές συλλογές, οι οποίες περιλαμβάνουν υλικό που χρονολογείται από τον 19ο αιώνα.

Ειδικότερα, το φυσικό αντικείμενο κάθε πράξης κατά τη διαδικασία σύνταξης της πρότασης στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη βιβλιογραφική επισκόπηση του υλικού της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος από τους αρμόδιους συντάκτες. Συνεπώς, ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης υπηρετεί τις αντίστοιχες προτεραιότητες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το προσωπικό της Βιβλιοθήκης σε συνεργασία κατά περίπτωση με το προσωπικό της Υπηρεσίας Μουσείων, της Υπηρεσίας Έρευνας και Προγραμμάτων και της Μονάδας Περιβάλλοντος της Τράπεζας Πειραιώς και με εξωτερικούς συνεργάτες προβαίνει στην αγορά επι-

πλέον τίτλων και μελετών σχετικών με το φυσικό αντικείμενο του υπό διαμόρφωση έργου.

2. Μουσεία ΠΙΟΠ

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς συντηρεί Δίκτυο επτά θεματικών Μουσείων στην ελληνική περιφέρεια, συμβάλλοντας καθοριστικά στην προβολή της παραγωγικής ιστορίας του τόπου μας, με την ανάδειξη της σύνδεσης των φυσικών πόρων με τις αντίστοιχες παραγωγικές διαδικασίες. Παράλληλα, τα Μουσεία του ΠΙΟΠ αποτελούν ζωντανούς πυρήνες πολιτισμού στην ελληνική περιφέρεια, καθώς λειτουργούν ουσιαστικά ως χώροι καθημερινής πολιτιστικής δημιουργίας στις πόλεις όπου φιλοξενούνται⁴. Για τη δημιουργία και λειτουργία των Μουσείων, το ΠΙΟΠ συνεργάζεται αποτελεσματικά με το Υπουργείο Πολιτισμού, την τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση, την τοπική κοινωνία, καθώς και με ευρύ δίκτυο ειδικών σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμού.

Τα επτά θεματικά Μουσεία που λειτουργούν είναι: Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης (Δημητσάνα), Μουσείο Μετάξης (Σουφλί), Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου (Αγία Παρασκευή Λέσβου), Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα (Βόλος), Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού (Σπάρτη), Μουσείο Μαρμαροτεχνίας (Πύργος Τήνου), Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας.

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στα υπό κατασκευή μουσεία που εντάσσονται στο ΕΣΠΑ 2007-2013, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», α) Πράξη *Μουσείο Μαστίχας Χίου* (Δημόσια Δαπάνη: 9.234.800 €) και β) Πράξη *Μουσείο Αργυροτεχνίας Ιωαννίνων* (Δημόσια Δαπάνη: 7.179.275 €) και υλοποιούνται στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, με προβλεπόμενη ολοκλήρωση τον Δεκέμβριο 2015.

---

4. Η Βιβλιοθήκη ΠΙΟΠ σε συνεργασία με την Υπηρεσία Εκδόσεων του Ιδρύματος στο προσεχές διάστημα θα συμβάλει στη δράση «Μουσεία καθημερινοί χώροι», δημιουργώντας γωνιές ανάγνωσης σε κάθε Μουσείο του Ιδρύματος.

Το Μουσείο Μαστίχας Χίου χωροθετείται στη Νότια Χίο, στην περιοχή των Μαστιχοχωρίων. Η μόνιμη έκθεση πραγματεύεται τη μαστίχα Χίου ως μοναδικό προϊόν. Στοχεύει στο να αποτυπώσει την τεχνική της παραδοσιακής καλλιέργειας, να παρουσιάσει την ιστορία του προϊόντος, την εξέλιξη της προβιομηχανικής και βιομηχανικής τεχνολογίας για την παραγωγή, εκμετάλλευση και διάθεση της μαστίχας και να αναδείξει τις ποικίλες χρήσεις της.

Το Μουσείο Αργυροτεχνίας αναπτύσσεται εντός του Κάστρου των Ιωαννίνων (Ιτς Καλέ) και πιο συγκεκριμένα στο δυτικό προμαχώνα της νοτιοανατολικής ακρόπολης. Η μόνιμη έκθεση έχει ως κύριο στόχο να παρουσιάσει την τεχνολογία της αργυροτεχνίας μέσα από τη διαχρονική διάστασή της και να περιγράψει το πλέγμα εργαλειακού εξοπλισμού και τεχνικών. Ταυτόχρονα, με την έμφαση που δίνεται στα Ιωάννινα και την Ήπειρο, αναδεικνύεται το κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύχθηκαν τα τοπικά εργαστήρια, καθώς και η ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, που συνδέεται στενά με την αργυροτεχνία.

Στην περίπτωση των δύο Μουσείων, τόσο στο στάδιο των μελετών που απαιτείται να ολοκληρωθούν, να εγκριθούν και να κατατεθούν μαζί με τον φάκελο προς ένταξη για χρηματοδότηση από την Ε.Ε., όσο και στο στάδιο της υλοποίησης της πράξης, και ειδικότερα των «μουσειολογικών» υποέργων, αξιοποιούνται πλήρως οι υπηρεσίες βιβλιογραφικής υποστήριξης που παρέχει η Βιβλιοθήκη ΠΙΟΠ, αναπτύσσοντας ειδικές θεματικές ενότητες, ώστε να καλύψει τις ανάγκες του φυσικού αντικείμενου του κάθε υποέργου και της πράξης συνολικά.

3. Δίκτυο Πausανίας 2.0: από το Σχολείο στο Μουσείο

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα του Ομίλου Πειραιώς, στο πλαίσιο της διασύνδεσης με την εκπαιδευτική κοινότητα, υπέβαλε πρόταση με τίτλο «Δίκτυο Πausανίας 2.0: από το Σχολείο στο Μουσείο» στο πλαίσιο της πρόσκλησης 164 του Ειδικού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Το έργο «Δίκτυο Πausανίας 2.0: από το Σχολείο στο Μουσείο» αποτελεί μια καινοτόμο πρόταση για την ανάπτυξη βιωματικών εκπαιδευτικών δράσεων και εκπαιδευτικού υλικού που συνδέουν το σχολείο με τον τόπο, τους φυσικούς πόρους, την παραγωγική ιστορία, την πολιτιστική κληρονομιά και το Μουσείο. Σκοπός του είναι να αναπτύξει εκπαιδευτικές δράσεις στα Μουσεία του Δικτύου του ΠΙΟΠ, με τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά του «Σχολείου του 21ου αιώνα», και ειδικότερα στους στρατηγικούς στόχους της ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, της γνωριμίας με την τοπική ιστορία, της αειφορίας στην εκπαίδευση και της στήριξης βιωματικών δράσεων.

Αναλυτικότερα, το έργο προτείνει: α) τη σύνδεση της σχολικής ύλης με προτάσεις για την υλοποίηση της ερευνητικής συνθετικής εργασίας (project) που θα υλοποιούνται στο Μουσείο, β) την ανάπτυξη εκπαιδευτικών δράσεων και δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού γύρω από τα τοπία πολιτισμού της εκάστοτε περιοχής, γ) την ανάπτυξη της κουλτούρας του ερευνητή στους μαθητές, συνδυάζοντας την επίσκεψη στο Μουσείο με την έξοδο στο «πεδίο», το οποίο –ανάλογα με τη θεματική– μπορεί να οδηγήσει σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, περιβαλλοντικής σημασίας, σύγχρονης δημιουργίας, δ) την ενθάρρυνση της μετατροπής των μαθητών από απλούς χρήστες νέων τεχνολογιών σε παραγωγούς περιεχομένου, ως αποτέλεσμα ομαδο-συνεργατικής διαδικασίας, ε) τη δημιουργία ενός χώρου στοχευμένης κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας μαθητών και σχολείων από διαφορετικές περιοχές της χώρας και του εξωτερικού, δίνοντας την ευκαιρία σε μαθητές της περιφέρειας να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην πολιτιστική εκπαίδευση, στ) τη δημιουργία δομής παροχής υλικού, εκπαίδευσης και υποστήριξης για τους εκπαιδευτικούς, για την υλοποίηση προτάσεων εκπαιδευτικής δράσης σχετικά με νέα τοπία πολιτισμού, ζ) την παροχή δυνατότητας σε σχολεία που δεν έχουν πρόσβαση στα Μουσεία, να τα «επισκεφθούν» μέσω του διαδικτύου και να επωφεληθούν των ψηφιακών εφαρμογών που αναδεικνύονται από τις ψηφιακές τεχνολογίες.

Έπειτα από την αξιολόγηση των 50, συνολικά, προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Παιδείας, η πρόταση του ΠΙΟΠ κατετάγη στην

πρώτη θέση αποσπώντας την υψηλότερη τελική βαθμολογία. Το έργο, που έχει ξεκινήσει και υλοποιείται πιλοτικά εντός της διετίας 2014-2015, απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίου, Γενικού Λυκείου, ΕΠΑΛ και Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας και εφαρμόζεται στα Μουσεία του ΠΙΟΠ, στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης (Μουσείο Μετάξης), Θεσσαλίας (Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα), Πελοποννήσου (Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης, Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού) και Βορείου Αιγαίου (Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου).

Οι Ανάδοχοι του σχεδιασμού των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και της αξιολόγησης της πράξης βρήκαν πολύτιμο αρωγό στην έρευνά τους το υλικό της Βιβλιοθήκης ΠΙΟΠ, τόσο σχετικά με τα Μουσεία του Δικτύου και τους θεματικούς άξονες των δράσεων, όσο και για την εκπόνηση της μεθοδολογίας και των εργαλείων της έρευνας αξιολόγησης.

4. Πρόγραμμα LIFE-Stymfalia

Η ανάδειξη της στενής σχέσης μεταξύ πολιτισμού και περιβάλλοντος αποτυπώνεται μέσα από το πρόγραμμα LIFE-Stymfalia: «*Η αειφόρος διαχείριση και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγρότοπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας (LIFE-Stymfalia)*», στο οποίο το ΠΙΟΠ συμμετέχει ως εταίρος. Η πράξη συγχρηματοδοτείται κατά 50% από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (διάρκεια του προγράμματος: 1 Οκτωβρίου 2013-29 Σεπτεμβρίου 2017), με προϋπολογισμό έργου 2.013.290 € (Συμμετοχή ΕΕ: 1.006.646 €).

Σκοπός του προγράμματος LIFE-Stymfalia είναι η αποκατάσταση της λίμνης Στυμφαλίας και η μακροχρόνια προστασία και διαχείρισή της, μέσω της συστηματικής αναχρηματοδότησης που θα εξασφαλίζει η αξιοποίηση της βιομάζας των καλαμιών. Οι στόχοι του προγράμματος είναι: α) η διατήρηση και βελτίωση της κατάστασης των ειδών ενδιαφέροντος για το πρόγραμμα, καθώς και των βιοτόπων τους, β) η εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου και ειδικών σχεδίων δράσης, ώστε να διασφαλιστεί η θεσμική προστασία της περιοχής Natura 2000, γ) η ευαισθητοποίηση και

ενημέρωση των κατοίκων της περιοχής, και ειδικότερα των αγροτών, για το πρόγραμμα και τα αναμενόμενα οφέλη, δ) ο σχεδιασμός δράσεων από το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς στο Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, με σκοπό την ανάδειξη της περιβαλλοντικής αξίας και του πολιτισμικού τοπίου της λίμνης, ε) η ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην αειφόρο διαχείριση της λίμνης, στ) η δημιουργία θέσεων εργασίας, που θα προκύπτουν από τις καινοτόμες δράσεις του προγράμματος, και ζ) η πρόταση για σύστημα αειφόρου διαχείρισης της περιοχής Natura 2000, το οποίο θα εξασφαλίζει τόσο την προστασία της λίμνης, όσο και τη βιωσιμότητα της διαχείρισής της.

Ο συντονιστής Δικαιούχος του προγράμματος είναι η Τράπεζα Πειραιώς και συνδικαιούχοι το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ), ο Δήμος Σικυωνίων, η ΟΙΚΟΜ Μελετητική Περιβάλλοντος, η Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, και το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ). Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς, συνδυάζοντας την επιχειρηματική ανάπτυξη και την κοινωνική υπευθυνότητα, προάγει συστηματικά τις σχέσεις του με τους κοινωνικούς εταίρους του μέσω ειδικών δράσεων. Παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Σχετικά με την υλοποίηση επιμέρους στόχων του έργου όπως ο σχεδιασμός δράσεων από το ΠΙΟΠ στο Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, ενεργή είναι η συμμετοχή της Βιβλιοθήκης ΠΙΟΠ, με τη βιβλιογραφική υποστήριξη του σχεδιασμού των δράσεων αλλά και την υλοποίησή τους.

5. Συμπεράσματα

Είναι προφανές ότι όλα τα στάδια Ένταξης-Υλοποίησης και Λειτουργίας των Πράξεων βασίζονται στην «ολιστική προσέγγιση», στο πλαίσιο της οποίας ο ρόλος της εξειδικευμένης Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος είναι κεφαλαιώδης, τόσο για εσωτερική χρήση, όσο και για αξιοποίηση από τους εξωτερικούς συνεργάτες που προκύπτουν κατά την Υλοποίηση και από τους τελικούς αποδέκτες που απολαμβάνουν τα πολλαπλασιαστικά οφέλη της παρέμβασης.

Την ώρα που ένα από τα πρώτα θύματα της κρίσης είναι ο πολιτισμός, ο Όμιλος Πειραιώς τον αντιμετωπίζει ως συμμετοχικό οικονομικό και αναπτυξιακό εργαλείο. Ο Όμιλος έχει καλλιεργήσει μια αδιάλειπτη και οργανική σχέση μεταξύ οικονομίας και πολιτισμού, προάγοντας μια καινοτόμο αντίληψη της πολιτιστικής προσφοράς σε συνάρτηση με τη δημιουργική οικονομία. Οργανώνει υπό την αιγίδα του ένα πλαίσιο δράσης που αντιλαμβάνεται τον πολιτισμό ως βιοτική ανάγκη και όχι ως πολυτέλεια, μετατρέποντας έτσι σε πράξη το αξίωμα ότι οι οικονομικές επιλογές απηχούν την πολιτισμική συγκρότηση της κοινωνίας και ότι οι δημιουργικές κοινωνίες είναι και οι πιο παραγωγικές.

Η πρωτοποριακή αυτή στάση και συνεισφορά, όχι μόνο συντάσσεται με τους νέους ευρωπαϊκούς και διεθνείς στόχους, αλλά επιπλέον λειτουργεί ως πρότυπο για την προώθηση της βιώσιμης, κοινωνικά συμπεριληπτικής, ανάπτυξης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Πηγές

Hesmondhalgh, D., *The cultural industries*, London: Sage, 2005.

Financing the arts and culture in the European Union: study, European Parliament, Policy Department Structural and Cohesion Policies, November 2006.

Measuring the economic contribution of cultural industries: a review and assessment of current methodological approaches, Montreal, UNESCO Institute for Statistics, 2012.

Menger, P.-M., *Cultural policies in Europe. From a State to a City-Centered Perspective on Cultural Generativity*, Tokyo, National Graduate Institute for Policy Studies, Dec. 2010.

The economy of culture in Europe, European Commission-KEA European Affairs.

The entrepreneurial dimension of the cultural and creative industries, Utrecht, Hogeschool vor de Kunsten Utrecht, 2010.

Towse, R. (ed.), *A handbook of cultural economics*, Cheltenham, Edward Elgar, 2003.

Wiesand, A. J., "Comparative cultural policy research in Europe: a change of paradigm", *Canadian Journal of Communication* 27 (2002), σσ. 369-378.

Εγχειρίδιο Διαδικασιών Διαχείρισης και Ελέγχου Πράξεων Κρατικών Ενισχύσεων, http://www.espa.gr/elibrary/Egxeiridio_Diadikasion_Kratikon_Enisxyseon.pdf (Ημ/νία Έκδοσης 21.5.2008).

Λαζαρέτου, Σ., *Η έξυπνη βιομηχανία: «πολιτιστικές» και «δημιουργικές» βιομηχανίες στην Ελλάδα. Μπορούν να αποτελέσουν προοπτική εξόδου από την κρίση;* Αθήνα, Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών-Τμήμα Ειδικών Μελετών, Φεβρουάριος 2014.

Επίσημη ιστοσελίδα Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς,
<http://www.piop.gr/>.

Επίσημη ιστοσελίδα προγράμματος LIFE-Stymfalia,
<http://www.lifestymfalia.gr/>.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Εύα Σεμερτζάκη,
Συντονίστρια

Κατά τη διάρκεια της στρογγυλής τράπεζας, θα γίνει ανακεφαλαίωση όσων ακούστηκαν στη σημερινή εκδήλωση, θα ακολουθήσει συζήτηση και η ημερίδα θα κλείσει με την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα βοηθήσουν το ΔΙ.Ο.ΒΙ. στις επόμενες ενέργειές του.

Οι παριστάμενοι στη στρογγυλή τράπεζα είναι ο κ. Ηλίας Πλασκοβίτης, ο κ. Χρήστος Παπάζογλου και η κ. Ιωάννα-Σαπφώ Πεπελάση που συντόνισαν αντίστοιχα τις τρεις ενότητες. Επίσης έχουμε την τιμή και τη χαρά να καλωσορίσουμε τον κ. Φίλιππο Τσιμπόγλου, τον νέο διευθυντή της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, στον οποίο σύμφωνα με το πρόγραμμα θα δώσουμε λίγο χρόνο παραπάνω για να μας αναφέρει πώς βλέπει γενικότερα το θέμα της Εθνικής Βιβλιοθήκης και ποιες είναι οι απόψεις του σχετικά με όσα άκουσε σήμερα για τις οικονομικές βιβλιοθήκες. Στη συνέχεια οι συντονιστές των τριών ενότητων θα μας αναφέρουν τα συμπεράσματα από κάθε ενότητα. Τέλος, με αφορμή τις γραπτές ερωτήσεις του ακροατηρίου θα ακολουθήσει συζήτηση για να δοθούν απαντήσεις.

Συγκέντρωσα μερικά στιγμιότυπα από τις σημερινές ομιλίες οι οποίες ήταν πολύ υψηλού επιπέδου. Ως ΔΙ.Ο.ΒΙ. θεωρούμε ότι για πρώτη φορά οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν δώσει τον πρώτο λόγο στους χρήστες –στους οικονομολόγους– στο κοινό των βιβλιοθηκών. Αυτό ενδιαφέρει ιδιαίτερα το ΔΙ.Ο.ΒΙ. Επιθυμούμε να ακούσουμε τις προσδοκίες των χρηστών από τις οικονομικές βιβλιοθήκες και τι μπορούμε να προσφέρουμε. Δημιουργήθηκε ένα διανοητικό κεφάλαιο μέσα από τις σημερινές ομιλίες. Οι οικονομικές βιβλιοθήκες έχουν υποχρέωση να διαδώσουμε τη γνώση

που ανταλλάχθηκε σήμερα και να αναπτύξουμε στενότερες σχέσεις με τους χρήστες μας.

Αναφέρθηκε η προσέγγιση του επιχειρηματικού κόσμου που χρειάζεται πληροφορίες από τις οικονομικές βιβλιοθήκες. Ταυτόχρονα, όμως, χρειάζεται αποτίμηση του έργου μας προς τους χρήστες. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμη μια έρευνα για να αποτυπωθεί η στρωματογραφία των χρηστών των οικονομικών βιβλιοθηκών και οι πληροφοριακές τους ανάγκες. Τα προηγούμενα χρόνια είχαμε συνηθίσει στη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών, αλλά οι συνεργασίες πρέπει να επεκταθούν με το κοινό που εξυπηρετούμε. Ακούστηκαν παραδείγματα για τον τρόπο με τον οποίο οι οικονομικές βιβλιοθήκες μπορούν να αναπτύξουν νέους τομείς δραστηριότητας, διαχειριζόμενες και οργανώνοντας ομάδες δεδομένων (data sets) και να γίνουν data reference assistants. Ήδη κάποιες βιβλιοθήκες στο εξωτερικό έχουν ξεκινήσει την ανάπτυξη υπηρεσιών δεδομένων (data services), όπως το Federal Reserve Board στις ΗΠΑ όπου η βιβλιοθήκη βοηθάει τους οικονομολόγους στην παραγωγή δεδομένων. Αναφέρθηκε σήμερα η συμβολή των οικονομικών βιβλιοθηκών στην παραγωγή οικονομικών αναλύσεων των αντιστοίχων οργανισμών με τη χρήση των συλλογών των βιβλιοθηκών και τις συνεργασίες των βιβλιοθηκών με τους οικονομολόγους. Όσο πιο εξειδικευμένα είναι τα επιστημονικά πεδία, τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη για αυξημένες δεξιότητες των βιβλιοθηκών.

Οι βιβλιοθήκες παράγουν ένα προϊόν το οποίο και προσφέρουν σε χρήστες σε όλο τον κόσμο. Παρέχουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, μιας και εξοικονομούν χρόνο βοηθώντας τους ερευνητές και διαχειριζόμενες την παραγόμενη γνώση. Όσο πιο αποτελεσματική και λειτουργική είναι μια βιβλιοθήκη, τόσο μεγαλύτερες είναι και οι απαιτήσεις του κοινού και ιδιαίτερα του ακαδημαϊκού. Με τη βοήθεια των βιβλιοθηκών στην οικονομική έρευνα παράγεται αρκετή πρωτογενής γνώση, που πρέπει να γίνει διαχειρίσιμη, να επαναχρησιμοποιείται για να δημιουργεί νέα γνώση. Μια σημαντική σημερινή επισήμανση είναι ότι βιβλιοθήκη σημαίνει οι άνθρωποι της, δηλαδή το προσωπικό και το κοινό της, με τον ίδιο τρόπο που οι οργανισμοί απαρτίζονται από το προσωπικό που εργάζεται σε αυτούς· δεν είναι απρόσωπα κτίρια, είναι πολύ σημαντικός ο ανθρώπινος παράγοντας.

Μιλήσαμε για ημι-δημοσιευμένα κείμενα και working papers που παράγονται εντός των οργανισμών (και στην Τράπεζα της Ελλάδος), καθώς και για τη συμβολή των βιβλιοθηκών στη δημιουργία και σύνθεση των δοκιμίων αυτών που είναι προϊόντα ανάλυσης και έρευνας.

Ακούσαμε –και ενδεχομένως τρομάξαμε– για τον όγκο των δεδομένων που παράγονται στον κόσμο, τα μεγάλα δεδομένα (big data), καθώς και για το web archiving που προσπαθεί να διατηρήσει και αποθηκεύσει τον όγκο των παραγόμενων δεδομένων και της γνώσης. Οι οικονομικές βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν στις διαδικασίες αυτές. Ακούσαμε για μνημόνια συνεργασίας των οικονομικών βιβλιοθηκών με φορείς παραγωγής στατιστικών δεδομένων ή με άλλους οργανισμούς που σχετίζονται με γνώση, επιχειρηματικότητα, πληροφόρηση και ακούσαμε για τη συνεργασία του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης· συνέργειες και συνεργασίες λοιπόν. Οι βιβλιοθήκες γίνονται πλέον παραγωγοί περιεχομένου και εκδότες περιεχομένου πληροφόρησης και γνώσης, την οποία μπορούν να αξιοποιήσουν.

Είναι σημαντικός ο διάλογος μεταξύ των οικονομικών εταίρων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και οι οικονομικές βιβλιοθήκες να αντιμετωπίζονται πλέον και από την άποψη της επιχειρηματικότητας, τολμώ να πω σαν να είναι μικρές επιχειρήσεις.

Ακούσαμε από τον κ. Π. Κωσταγιόλα πολύ σημαντικές ερευνητικές προτάσεις και εκθέσεις αποτίμησης διανοητικού κεφαλαίου. Ακούσαμε για τη δημιουργική οικονομία και ότι ο πολιτισμός χωρίς οικονομία δεν μπορεί να σταθεί μόνος του, ούτε και η οικονομία χωρίς πολιτισμό.

Η σημερινή ποικιλία θεμάτων που αποτυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της σημερινής ημερίδας αποτελούν προκλήσεις για τις οικονομικές βιβλιοθήκες. Είναι ταυτόχρονα προσκλήσεις για συνεργασία με τους χρήστες των οικονομικών βιβλιοθηκών για κοινές ωφέλειες.

Εδώ θα σταματήσω την εισαγωγή και θα ήθελα να δώσω τον λόγο στον κ. Τιμπόγλου.

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ

Φίλιππος Τσιμπόγλου

*Γενικός Διευθυντής
Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος*

Η (πρώτη) Ημερίδα του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών (Δι.Ο.Βι.) σηματοδοτεί μια προσπάθεια συνεργασίας ομοθεματικών βιβλιοθηκών. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες ακολουθούν μια διαδικασία που ξεκίνησε εδώ και είκοσι χρόνια από άλλες κατηγορίες βιβλιοθηκών, όπως οι ακαδημαϊκές, οι οποίες υιοθέτησαν ένα μηχανισμό διοργάνωσης ετήσιων ημερίδων, συμποσίων, συνεδρίων, παρουσιάζοντας και δημοσιοποιώντας στην αρχή τα (κοινά) παράπονά τους, τις ελλείψεις τους, τα προβλήματά τους και στη συνέχεια τα σχέδιά τους, τις προσπάθειές τους, τα αποτελέσματα κάθε βιβλιοθήκης αλλά και τα εντυπωσιακά κοινά επιτεύγματά τους.

Ωστόσο, η συνεργασία του Δι.Ο.Βι. παρουσιάζει μια ιδιαιτερότητα, η οποία είναι απαραίτητο να επισημανθεί. Η ιδιαιτερότητα του εγχειρήματος έγκειται στο ότι ο «μόνος» κοινός τόπος των συνεργαζόμενων οικονομικών βιβλιοθηκών είναι το θέμα που πραγματεύονται: η οικονομία. Οι συνήθεις κατηγοριοποιήσεις, ομαδοποιήσεις (και επομένως συνεργασίες βιβλιοθηκών) εδράζονταν σε περισσότερα κοινά σημεία, όπως για παράδειγμα η ομαδοποίηση με βάση τη διοικητική εξάρτηση, την αποστολή, την κοινότητα των χρηστών ή την ομοιότητα των συλλογών. Με βάση αυτά τα κριτήρια η τυπολογία των βιβλιοθηκών αναφέρεται σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, σε δημοτικές και δημόσιες, σχολικές, νοσοκομειακές, ερευνητικές κ.λπ. ενώ οι συνεργασίες τους έχουν συνήθως βάση την κοινή διοικητική εξάρτηση των βιβλιοθηκών, π.χ., από Πανεπιστήμια, Δήμους, Νοσοκομεία κ.λπ.

Μια άλλη προσέγγιση συναντάται στις γεωγραφικές ομαδοποιήσεις, όπου ο συνδετικός κρίκος για τη συνεργασία βιβλιοθηκών, διαφορετικών μεταξύ τους οργανισμών και διοικητικών εξαρτήσεων, προσφέρεται από τη γεωγραφική εγγύτητα των ιδρυμάτων και των βιβλιοθηκών που ανήκουν στην ίδια Περιφέρεια, νομό, ή πόλη.

Τέλος, οι ομοθεματικές ομαδοποιήσεις περιλαμβάνουν ειδικές βιβλιοθήκες, οι οποίες θεραπεύουν το ίδιο θεματικό αντικείμενο, όπως οι ερευνητικές βιβλιοθήκες, οι βιβλιοθήκες Τέχνης και οι βιβλιοθήκες Μουσείων κ.λπ. ανεξαρτήτως διοικητικής εξάρτησης και γεωγραφικής εγγύτητας.

Στην περίπτωση του Δι.Ο.Βι. οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες δεν έχουν κοινή διοικητική εξάρτηση, αφού οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες υπάγονται σε διαφορετικής φύσεως οργανισμούς: Τράπεζες, Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα. Επίσης, δεν μοιράζονται απαραίτητα κοινούς χρήστες (στελέχη τραπεζών, επιχειρήσεις, ερευνητές, φοιτητές), ούτε έχουν κοινό λειτουργικό στόχο (εκπαίδευση, επιχειρηματικότητα, ανάπτυξη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και προϊόντων, ακαδημαϊκή έρευνα κ.λπ.). Πώς λοιπόν θα δημιουργηθεί ο «κοινός τόπος» για τη μεταξύ τους συνεργασία; Αυτή η ιδιαιτερότητα αποτελεί την πρόκληση που αντιμετωπίζει η ανάπτυξη του Δι.Ο.Βι. Στην προσπάθεια αυτή θα συμβάλλει η διερεύνηση που θεωρεί τη βιβλιοθήκη ως *σύστημα*. Λέγοντας *σύστημα* βιβλιοθήκη αναφερόμαστε στο λειτουργικό σύνολο ανθρώπων, πόρων και σχέσεων μεταξύ τους που συνδράμουν (ή δεν συνδράμουν) στην επίτευξη της κοινής αποστολής. Τι συνιστά λοιπόν το *σύστημα* βιβλιοθήκη;

Το πρώτο στοιχείο είναι η *αποστολή* του *συστήματος* βιβλιοθήκη. Γενικά αναφερόμενοι, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η *αποστολή* του *συστήματος* βιβλιοθήκη συνίσταται στην εξυπηρέτηση του υπερσυστήματος στο οποίο ανήκει διοικητικά η (εκάστοτε) βιβλιοθήκη, είτε πρόκειται για Εκπαιδευτικό Ίδρυμα είτε για Χρηματοπιστωτικό Οργανισμό ή Ερευνητικό Κέντρο. Το ζήτημα που αναδύεται είναι ότι η αποστολή διαφέρει για κάθε ίδρυμα που αποτελεί υπερσύστημα για την κάθε Βιβλιοθήκη που εντάσσεται στο Δι.Ο.Βι. Για την εκπλήρωση της αποστολής της η Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος πρωτίστως εξυπηρετεί τις μελετητικές ανάγκες των στελεχών της Τράπεζας για προγραμματισμό και χάραξη πολιτι-

κής, ενώ η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστήμιου Πειραιώς πρωτίστως τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές πληροφοριακές ανάγκες των Καθηγητών και τις μαθησιακές των φοιτητών. Το γεγονός της ανομοιογένειας των ομάδων χρηστών κάθε επιμέρους βιβλιοθήκης αρχικά εμφανίζεται ως στοιχείο προβληματικό για τη σύσταση ενός δικτύου, εντούτοις στη συνέχεια θα αναδειχθεί σε δύναμη του δικτύου.

Ένα δεύτερο συστατικό στοιχείο του *συστήματος* βιβλιοθήκη αποτελούν οι άνθρωποι. Δεί δε... ανθρώπων και «άνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων». Με τη στελέχωση, το κατάλληλο προσωπικό καλείται να σχεδιάσει δομές, να οργανώσει χώρους και διαδικασίες και να αναπτύξει πόρους, υπηρεσίες, υποδομές, εξοπλισμό για να υλοποιήσει την *αποστολή* του *συστήματος* βιβλιοθήκη.

Ως τρίτο συστατικό του *συστήματος* βιβλιοθήκη μπορεί να αναφερθούν οι συλλογές και οι προσβάσεις, οι διαφορετικές, δηλαδή, εκφάνσεις των πληροφοριακών πόρων, οι οποίοι αναπτύσσονται, οργανώνονται από τους ανθρώπους-προσωπικό, ώστε να είναι κατάλληλοι για την εκπλήρωση της *αποστολής* του *συστήματος* βιβλιοθήκη. Ακολουθούν οι υποδομές με τη γενική τους έννοια είτε αφορούν χώρους φυσικούς για την εγκατάσταση ανθρώπων, συλλογών, λειτουργιών, χρηστών είτε ψηφιακούς χώρους, είτε εντός βιβλιοθήκης, είτε απομακρυσμένους διαδικτυακούς (π.χ. «νέφος») για την αξιοποίηση των συλλογών-προσβάσεων.

Στα συστατικά στοιχεία του *συστήματος* βιβλιοθήκη προστίθενται οι συνεργασίες που αναπτύσσονται ακριβώς για την εδραίωση και διεύρυνση των προσβάσεων και των υπηρεσιών. Συνεργασίες είτε διοικητικά προσδιορισμένες π.χ. ΑΕΙ, Νοσοκομεία, δημόσιες βιβλιοθήκες κ.λπ., είτε γεωγραφικά προσδιορισμένες, τοπικές, περιφερειακές, ομόλογες βιβλιοθήκες είτε σε εθνικό επίπεδο είτε στο διεθνή ορίζοντα.

Τα συστατικά του *συστήματος* βιβλιοθήκη ολοκληρώνονται με τους προϋπολογισμούς των βιβλιοθηκών, οι οποίοι αποτελούν την αναγκαία συνθήκη υλοποίησης της *αποστολής* τους (δεί δε... και χρημάτων).

Εξετάζοντας τη σύνθεση του ΔΙ.Ο.ΒΙ. διαπιστώνουμε ότι η αποστολή των επιμέρους Βιβλιοθηκών-μελών του ΔΙ.Ο.ΒΙ. συνίσταται στην κάλυψη πληροφοριακών, μαθησιακών αναγκών του συνόλου των καθ' έκαστη βιβλιοθήκη

«δικών της» (υπαρκτών) χρηστών. Υπάρχει όμως αρκετός χώρος για κάτι ακόμη περισσότερο: η κάλυψη πληροφοριακών μαθησιακών αναγκών πολλών εκ των μη (εισέτι) χρηστών, των δυνητικών δηλαδή χρηστών, εκείνων οι οποίοι στον παρόντα χρόνο δεν αξιοποιούν τις υπάρχουσες δυνατότητες που προσφέρονται από τις εκάστοτε βιβλιοθήκες. Αυτό το δυνητικό κοινό χρηστών αποτελεί τον πρώτο κοινό τόπο της συνεργασίας του ΔΙ.Ο.ΒΙ. Αναδύεται επομένως, ταυτόχρονα, και μια πρώτη ανάγκη διερεύνησης των διαφορετικών ομάδων δυνητικών χρηστών των Οικονομικών Βιβλιοθηκών, αυτών δηλαδή που δεν αξιοποιούν την εκάστοτε βιβλιοθήκη, αν και αυτή θα μπορούσε να καλύπτει δυνητικά τις ανάγκες τους.

Ο δεύτερος κοινός τόπος των μελών του ΔΙ.Ο.ΒΙ. είναι η διαφορετικότητα των συλλογών/προσβάσεων των επιμέρους βιβλιοθηκών μελών. Η διαφορετική αποστολή κάθε μέλους διαφοροποιεί και τις συλλογές που αναπτύσσονται. Οι συλλογές «ειδικεύονται» στις συγκεκριμένες ανάγκες του πυρήνα των χρηστών. Επομένως, οι διαφορετικές ειδικεύσεις των συλλογών λόγω ακριβώς της συμπληρωματικότητας, διευρύνουν τελικά τη συνολική συλλογή, την επεκτείνουν θεματικά και την εντείνουν σε βάθος, κάτι που δεν παρατηρείται, τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό, στις ομαδοποιήσεις ομοιοεξαρτώμενων βιβλιοθηκών (π.χ. αμιγώς Πανεπιστημιακών). Ακριβώς στη συμπληρωματικότητα συλλογών και (δυνητικών) χρηστών έγκειται η δύναμη του δικτύου.

Ποιες θα μπορούσαν να είναι οι δράσεις του ΔΙ.Ο.ΒΙ. στα επόμενα άμεσα βήματα κατά προτεραιότητα; Η αξιοποίηση (έστω και με καθυστέρηση) υφιστάμενων υποδομών και η δημιουργία νέων υποδομών και μηχανισμών. Συγκεκριμένα:

1. Συλλογικός Κατάλογος Βιβλιοθηκών. Η ένταξη στο Συλλογικό Κατάλογο (Ακαδημαϊκών) Βιβλιοθηκών των μη εισέτι ενταγμένων βιβλιοθηκών του ΔΙ.Ο.ΒΙ., η ενημέρωση του Συλλογικού Καταλόγου Περιοδικών (ΕΚΤ) και η ένταξή τους στα αντίστοιχα Δίκτυα διδασκείας.
2. «Ask a librarian – Networked». Δημιουργία υπηρεσιών «ρωτήστε ένα βιβλιοθηκονόμο» σε κάθε βιβλιοθήκη του ΔΙ.Ο.ΒΙ. και στη συνέχεια

τεχνική και θεσμική διασύνδεση των επιμέρους υπηρεσιών για «μονοθυρική» πρόσβαση των ενδιαφερόμενων χρηστών. Στόχος η διεύρυνση της θεματικής κάλυψης, η ένταση της χρήσης (κοινή προώθηση της ενοποιημένης υπηρεσίας) η αξιοποίηση του βάθους και της συμπληρωματικότητας του «ενοποιημένου τεχνογνωσιακού κεφαλαίου».

3. Δημιουργία Ενιαίας Διαδικτυακής Θύρας του Δι.Ο.ΒΙ. με παρουσίαση και περιγραφή των προσφερόμενων υπηρεσιών προς τους χρήστες.
4. Data stewardship – Digital curation. Η ιδιαιτερότητα των βιβλιοθηκών του Δι.Ο.ΒΙ. έγκειται στη συνεχή παραγωγή ή ανάγκη επεξεργασίας μεγάλων όγκων οικονομικών δεδομένων σε τακτική βάση, επί σειρά ετών. Η υιοθέτηση κοινών προτύπων είναι απαραίτητη για τη δυνατότητα σύγκρισης και επαναξιοποίησης από τρίτους αυτών των δεδομένων και στη συνέχεια η Δημιουργία Αποθετηρίων (οικονομικών) δεδομένων για μονοθυρική πρόσβαση των χρηστών. Τεχνική συνδρομή σε μια τέτοια προσπάθεια μπορεί να αναζητηθεί από το πανευρωπαϊκό πρόγραμμα «Open Airplus 2020», όπου συμμετέχουν περισσότεροι από 40 ευρωπαϊκοί οργανισμοί με συντονισμό από το Τμήμα Πληροφορικής του ΕΚΠΑ. Κεντρικό ρόλο στην εξασφάλιση της διατήρησης και διευκόλυνση της πρόσβασης έχει επίσης και η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος με τη μελλοντική συμβολή της στην *εσαι διατήρηση, αναβάθμιση και εξασφάλιση προσβασιμότητας στη διαχείριση δεδομένων*, αρχίζοντας από την επιμέλεια δεδομένων (Data stewardship) και την ψηφιακή επιμέλεια (data curation).
5. Διεξαγωγή κοινής Έρευνας για την προσέλκυση δυνητικών χρηστών, των μη εισέτι χρηστών. Εντοπισμός, ταυτοποίηση αναγκών και σχεδιασμός προσδοκώμενων υπηρεσιών.
6. Σχεδιασμός κοινών προγραμμάτων παροχής Πληροφοριακής Παιδείας προς τους χρήστες των υπηρεσιών του Δι.Ο.ΒΙ.
7. Ανάπτυξη ενιαίας αντίληψης και εξασφάλιση σταθερής νομικής υποστήριξης σε θέματα πνευματικών δικαιωμάτων και ροής της (οι-

κοινωνικής) πληροφορίας.

Από όλα τα προηγούμενα προτεραιότητα από το ΔΙ.Ο.ΒΙ. θα έπρεπε να δοθεί στην προετοιμασία-δημιουργία υποδομών για τη συγκέντρωση, διάθεση, διατήρηση οικονομικών δεδομένων. Εκεί εντοπίζεται η περιοχή όπου το ΔΙ.Ο.ΒΙ. μπορεί να προσφέρει τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία, όχι μόνο στο χώρο της οικονομικής πληροφόρησης αλλά στην ελληνική κοινωνία ευρύτερα. Μια κοινωνία που δεν έχει δείξει τον απαιτούμενο σεβασμό στα οικονομικά δεδομένα στη λήψη αποφάσεων που καθορίζουν όχι μόνο τις ζωές μας αλλά και την ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Εύα Σεμερτζάκη

Συντονίστρια

Θα ήθελα από τους συντονιστές των τριών ενοτήτων, και ξεκινώντας από τον κύριο Πλασκοβίτη, να μας πουν σύντομα κάποια συμπεράσματα από την ενότητα αυτή, την κάθε ενότητα και μετά έχουμε κάποιες ερωτήσεις, όπως είπαμε πριν, και ερωτήσεις από το κοινό, στο χρόνο το λίγο που έχουμε ακόμα.

Ηλίας Πλασκοβίτης,

Συντονιστής πρώτης ενότητας

Ευχαριστώ, κυρία Σεμερτζάκη. Νομίζω τα συμπεράσματα, τα οριζόντια συμπεράσματα, από το σύνολο των εισηγήσεων, με πολύ επάρκεια τα παρουσιάσατε νωρίτερα. Εγώ θα περιοριστώ να θυμίσω λίγο στο ακροατήριο τα βασικά σημεία, δύο-τρία σημεία, από τους τρεις εισηγητές οι οποίοι συμμετείχαν στο δικό μας πάνελ, αυτό που ασχολήθηκε με το ρόλο των βιβλιοθηκών στην έρευνα και την ανάπτυξη.

Θυμίζω λοιπόν ότι ξεκινήσαμε με τον ερευνητή της Διεύθυνσης Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών της Τράπεζας της Ελλάδος, τον κύριο Μηγιάκη, ο οποίος εστίασε την παρέμβασή του στο πώς μια οικονομική βιβλιοθήκη μπορεί, μέσα από την ενημέρωση την οποία παρέχει, να βοηθήσει στην ορθολογική χρήση των αποτελεσμάτων οικονομετρικών αναλύσεων.

Σημείο εκκίνησης για τον κύριο Μηγιάκη είναι η κριτική. Αναφέρθηκε στον Lucas, παραδείγματος χάρη. Η κριτική για τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται πολλές φορές οι οικονομετρικές αναλύσεις και θεώρη-

σε ότι η επάρκεια ενημέρωσης και σύγχρονης πληροφόρησης που μπορεί να προσφέρει μια βιβλιοθήκη μπορεί πραγματικά να βοηθήσει στην πολύ καλύτερη και ορθολογικότερη αξιοποίηση αυτών των αναλύσεων.

Προχώρησε μάλιστα και στην παρουσίαση ενός ποσοτικού δείκτη που συσχετίζει την ποιότητα των βιβλιοθηκών των κεντρικών τραπεζών με την ποιότητα της οικονομικής ανάλυσης που παράγουν. Αυτά έχω συγκρατήσει μέσα από την εισήγηση του κυρίου Μηγιάκη.

Στη συνέχεια, είχαμε τους διδάσκοντες στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, τους συναδέλφους, τον κύριο Χλωμούδη και τον κύριο Πολέμη οι οποίοι τόνισαν ότι, και αυτό ήταν ίσως το κύριο σημείο που δόθηκε έμφαση, οι σύγχρονες βιβλιοθήκες δεν απευθύνονται μόνο στην ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και στην αγορά, ουσιαστικά, και στις επιχειρήσεις. Και μάλιστα, στον τομέα της ναυτιλίας που είναι και η ειδικότητά τους, τόνισαν ότι απευθύνονται στην παγκόσμια αγορά, γιατί βεβαίως η ναυτιλία είναι παγκόσμια, και χαρακτηριστικά ελέχθη ότι η ναυτιλιακή αγορά αποδίδει πολύ υψηλή αξία σε κρίσιμες πληροφορίες που οδηγούν σε σωστές αποφάσεις και ότι μια εξειδικευμένη βιβλιοθήκη, όπως η Βιβλιοθήκη στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, θα μπορούσε να αξιοποιήσει αυτό το γεγονός, το ότι δηλαδή παρέχει πληροφορία η οποία κοστίζει και η οποία είναι πολύ ακριβή όταν οδηγεί σε σωστές αποφάσεις.

Και με την έννοια αυτή, θα μπορούσα να προσθέσω και ένα δικό μου σχόλιο ότι, εάν όντως μπορούν να κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση, ίσως αυτό μπορεί να αντισταθμίσει και τις απώλειες σε δημόσιες δαπάνες για τις βιβλιοθήκες, που ανέδειξε με τη δική του παρέμβαση ο κύριος Πολέμης, σε συνάρτηση βέβαια με την οικονομική κρίση την οποία βιώνουμε.

Τέλος, είχαμε ως ομιλήτρια την κυρία Πεπελάση η οποία έκανε μια συνοπτική, φυσικά, ιστορική διαδρομή και συνέδεσε την κατανομή της γνώσης με την κατανομή της ανάπτυξης στον παγκόσμιο χάρτη. Και ανέδειξε έτσι τον κεντρικό ρόλο των βιβλιοθηκών στην παροχή γνώσης ο οποίος ρόλος ουσιαστικά μετατρέπεται σε κεντρικό ρόλο και προϋπόθεση, θα μπορούσαμε να πούμε, για την αναπτυξιακή διαδικασία.

Παράλληλα τόνισε και κάποιες ιδιαίτερες προστιθέμενες αξίες, ας το πω έτσι, από την πλευρά των βιβλιοθηκών. Τόνισε ότι ο αρχαιακός πλούτος, και ιδιαίτερα το πρωτογενές υλικό στο οποίο συμπεριέλαβε και καταγεγραμμένες προσωπικές μαρτυρίες από το απώτερο παρελθόν, αποτελούν αναντικατάστατα εργαλεία τα οποία διαθέτουν οι βιβλιοθήκες και τα οποία ενδεχομένως κανείς άλλος δεν μπορεί με αυτό τον τρόπο να διαθέσει. Και με τον τρόπο αυτό μας βοηθάει να κατανοήσουμε πολύ καλύτερα τα ιστορικά γεγονότα αλλά, όπως η ίδια τόνισε καταλήγοντας, και τις σύγχρονες εξελίξεις στο παρόν και το μέλλον.

Νομίζω αυτή ήταν μια, όσο γίνεται, πιο πυκνή απόδοση των βασικότερων στοιχείων και ζητώ βεβαίως συγγνώμη από τους εισηγητές εάν έχω παραλείψει κάτι που οι ίδιοι θεωρούν σημαντικό. Πιστεύω ότι ίσως θα έχουμε και το χρόνο να το συμπληρώσουν.

Ευχαριστώ.

Εύα Σεμερτζάκη

Ευχαριστούμε, κύριε Πλασκοβίτη. Νομίζω ότι ήταν πολύ εμπειριστωμένη η περίληψη και η αναφορά στις ομιλίες της πρώτης ενότητας και είναι και ένας τρόπος να τα θυμηθούμε και να τα καταγράψουμε περιληπτικά το τι ειπώθηκε. Ο κύριος Παπάζογλου ήταν ο συντονιστής στη δεύτερη ενότητα με το ίδιο θέμα “έρευνα και ανάπτυξη”, αυτά πάνε μαζί και η σχέση με τις οικονομικές βιβλιοθήκες, και τον καλώ να μας πει τις δικές του απόψεις, τη δικιά του περίληψη για τις ομιλίες.

Χρήστος Παπάζογλου,
Συντονιστής δεύτερης ενότητας

Ευχαριστώ, Εύα. Και εγώ θα είμαι πολύ σύντομος. Στη δεύτερη ενότητα, ξεκίνησε ο κύριος Προδρομίδης, ο οποίος επιχειρήσε μια ιστορική διαδρομή της εξέλιξης των βιβλιοθηκών. Μας υπενθύμισε ότι, από την αρχαιότητα, περιοχές ανάπτυξης της διανοήσεως συνδέθηκαν με την

ύπαρξη αξιόλογων βιβλιοθηκών όπως η περίπτωση της περίφημης βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας. Στη σύγχρονη εποχή αυτό συνεχίζεται, όπου παρατηρούμε ότι η ανάπτυξη σημαντικών κέντρων οικονομικών επιστημών, μιας και μιλάμε για οικονομικές βιβλιοθήκες, ή σχολές σκέψης στις οικονομικές επιστήμες, συνοδεύονται με την ανάπτυξη αντίστοιχων εξειδικευμένων βιβλιοθηκών. Επίσης έδωσε έμφαση στον ανθρώπινο παράγοντα και στη σημασία του στην αποτελεσματική λειτουργία της βιβλιοθήκης.

Μετά ο κύριος Βαζιργιάννης μάς έφερε στη σύγχρονη εποχή, στην ψηφιακή εποχή και είναι κατανοητό ότι σήμερα υπάρχει τεράστια και πολύ πυκνή πληροφόρηση που κάποιος μπορεί εύκολα να χαθεί και να χάσει το δάσος, όπως λέμε, μέσα σε όλη αυτή την πλειάδα μέσων που παρέχουν πληροφόρηση για δεδομένα, για αναλύσεις και, κατά συνέπεια, οι οργανισμοί που διαχειρίζονται αυτή την πληροφόρηση έχουν κομβικό ρόλο στο να ταξινομούν την πληροφόρηση, να τη συγκεντρώνουν καταρχήν, να την ταξινομούν, να την αξιολογούν και να την προσφέρουν στο χρήστη με έναν τρόπο user-friendly, όπως λέμε στις βιβλιοθήκες.

Αυτό μας ανέλυσε ο κύριος Βαζιργιάννης και την προσπάθεια που γίνεται στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο τόσο για την ταξινόμηση όσο και για την αρχειοθέτηση, για τη δημιουργία δηλαδή ψηφιακού αρχείου, ώστε ο χρήστης να μπορεί να έχει άμεση και αποτελεσματική πρόσβαση στα θέματα που τον ενδιαφέρουν.

Τέλος, η κυρία Τσούμα από το ΚΕΠΕ μίλησε για το ρόλο της βιβλιοθήκης ως ενός οργανισμού που συγκεντρώνει πληροφόρηση, επικαιροποιεί αυτή την πληροφόρηση και πόσο συμβάλλει στο να ενημερώνεται ο ερευνητής με τα σωστά στοιχεία και να είναι σε θέση, κατά συνέπεια, αφενός να διαβάσει σωστά την τρέχουσα οικονομική συγκυρία και αφετέρου, βασιζόμενος σε αυτά τα δεδομένα, να προβεί σε σωστές προβλέψεις και εκτιμήσεις για τις προοπτικές της οικονομίας είτε αυτό αφορά την εγχώρια οικονομία ή την παγκόσμια οικονομία.

Και ο ρόλος και η αποτελεσματικότητα του ερευνητή περιορίζεται σημαντικά εάν δεν υπάρχει η βιβλιοθήκη, η οποία αξιοποιεί τις οικονομίες κλίμακας που έχει, καθώς συγκεντρώνει τα στοιχεία από διαφορετικούς

οργανισμούς, τα επεξεργάζεται και τα προσφέρει με έναν τρόπο ιδιαίτερα χρήσιμο για τον ερευνητή.

Θα πω αυτό που είπε και ο κύριος Πλασκοβίτης. Ελπίζω να απέδωσα τα βασικά σημεία των παρουσιών. Βέβαια, εάν δεν τα απέδωσα, ας με συγχωρέσουν οι παρουσιαστές.

Εύα Σεμερτζάκη

Κύριε Παπάζογλου, θεωρώ ότι μέχρι στιγμής και οι δύο συντονιστές έχουν αποδώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις περιλήψεις των ομιλιών και ερχόμαστε στην κυρία Πεπελάση. Και αυτός ο τρόπος είναι ένας τρόπος για το κοινό, για να προκαλέσουμε ερωτήσεις. Έχουμε μεν κάποιες ερωτήσεις αλλά σκεφτείτε τι θα μπορούσατε να ρωτήσετε και εσείς μετά.

Ιωάννα-Σαφώ Πεπελάση *Συντονίστρια τρίτης ενότητας*

Αρχικά, θα είμαι πολύ συνοπτική. Θεωρώ ότι ήταν πάρα πολύ ενδιαφέρουσες και οι τρεις εισηγήσεις και συμπληρωματικές. Και η πρώτη εισήγηση, η οποία ήταν της κυρίας Σαραντοπούλου και της κυρίας Τζένου, ήταν ιδιαίτερα διαφωτιστική για την πρόοδο που έχει γίνει και τη σημασία της διασύνδεσης μεταξύ του αρχαιακού υλικού, μεταξύ των δεδομένων και των εν γενέσει επιχειρηματιών ή επιχειρηματιών που θέλουν να προχωρήσουν παραπέρα. Και, δηλαδή ουσιαστικά εδώ τονίζεται ένας κομβικός ρόλος για την Ελλάδα για να βγει από την κρίση, μπορεί πραγματικά αυτό που είπε, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης να παίξει έναν πολύ σημαντικό ρόλο.

Πηγαίνοντας στη δεύτερη εισήγηση του κυρίου Κωσταγιόλα, πάλι μπαίνει το θέμα του πώς μπορεί να αξιοποιηθεί η περιουσία των βιβλιοθηκών και των αποθετηρίων δεδομένων και πώς μπορεί να αξιοποιηθεί και να αναγνωριστεί από την κοινωνία. Και εδώ μπαίνει –ειλικρινά συγγνώμη για τους όρους που θα διαχειριστώ– ουσιαστικά μας μιλήσατε για το

branding, το marketing, και βεβαίως για τις επιπτώσεις στην οικονομία, οπότε πολύ σημαντική παρέμβαση, και βεβαίως εδώ θα έρθω στην τρίτη παρέμβαση.

Και οι τρεις κάπως έθιξαν το θέμα της κρίσης και αυτό που με εντυπωσίασε είναι πως, ενώ πέφτουν οι δείκτες της οικονομίας, ο δείκτης της νέας επιχειρηματικότητας ανεβαίνει και η έρευνα και η θέληση για πρόσβαση στα αποθετήρια και στις βιβλιοθήκες.

Και έρχομαι στην εισήγηση της κυρίας Βλάχου για το ΠΙΟΠ και εδώ βλέπουμε, και επιτρέψτε μου τώρα να μιλήσω λίγο σαν ακαδημαϊκός, πώς ένας τραπεζικός όμιλος, αποκτώντας εταιρείες, μετατρέπει ένα μέρος της περιουσίας του σε ένα “public good”. Ας πούμε, αποκτώντας την Αγροτική, το αρχείο της Αγροτικής Τράπεζας, και εδώ μπαίνει το θέμα, πιστεύω, ότι η ποικιλία των οικονομικών βιβλιοθηκών που ανήκουν στο δίκτυο είναι μια ευλογία, διότι εγώ ως φοιτήτρια πήγαινα στην Τράπεζα της Ελλάδας, πήγαινα στα μουσεία, δεν ήταν ότι ήμουν φοιτήτρια και πήγαινα μόνον στις βιβλιοθήκες των πανεπιστημίων για να μελετήσω. Άρα, πραγματικά θέλω να συγχαρώ την προσπάθειά σας και το δίκτυο σας και δώστε μου την ευκαιρία, μιας που μιλάω, να πω μια ευχή να δικτυωθείτε και με βιβλιοθήκες του εξωτερικού, οικονομικές, κάτι που δε βλέπω να είναι στο άμεσο μέλλον εφικτό, αλλά γιατί όχι να μην το σκεφτείτε.

Και επίσης, υπάρχουν οι Έλληνες του εξωτερικού. Ο Ελληνισμός έξω είναι τεράστιος και έχει πολύ μεγάλη οικονομική δύναμη όπως και στο παρελθόν. Μήπως θα μπορούσε να υπάρχουν αποθετήρια σημαντικών Ελλήνων επιχειρηματιών της διασποράς που να τα αποκτήσει εδώ η πατρίδα και το δίκτυό σας.

Εύα Σεμερτζάκη

Πήγατε τη συζήτηση, κυρία Πεπελάση και ευχαριστούμε για το statement αυτό, λίγο παραπέρα, για να αρχίσουμε να βγάζουμε κάποια συμπεράσματα.

Πέτρος Κωσταγιόλας

Γεια σας,

Να σας συγχαρώ και πάλι και να ευχηθώ καλή επιτυχία στις προσπάθειες. Επειδή τυχαίνει να είμαι το μόνο μέλος ΔΕΠ του τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Σχολής Επιστημόνων Πληροφορίας και Πληροφορικής του Ιονίου Πανεπιστημίου, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι θα μεταφέρω τη δυναμική του Δικτύου στη συνέλευση και είμαι βέβαιος ότι και το τμήμα μου θα σταθεί αρωγός της προσπάθειας και οι συνάδελφοι, μεμονωμένα ή και συνολικά. Οπότε, είμαστε εδώ παρότι είμαστε εκεί.

Ανθή Κατσιρίκου

Ευχαριστώ,

Είμαι πολύ ευχαριστημένη που πέτυχε αυτή η εκδήλωση, τουλάχιστον έτσι αισθάνομαι, δεν ξέρω οι υπόλοιποι συνάδελφοι πώς το αισθάνονται. Έχω μια ερώτηση προς τους ομιλητές και βέβαια και σε αυτούς που έχουν φύγει. Επειδή από την αρχή αυτό που τέθηκε από τους ομιλητές, εμείς αυτό το ξέραμε ως επαγγελματίες στις βιβλιοθήκες, είναι ότι αυτό που χρειαζόμαστε είναι εξειδικευμένο προσωπικό. Όμως στην Ελλάδα δεν υπάρχουν ούτε οι υποδομές αλλά δεν υπάρχει ούτε και η αναγνώριση, όσον αφορά τη νομοθεσία για να δοθεί κίνητρο σε έναν άνθρωπο, θα εξηγήσω τι εννοώ, για να ακολουθήσει ένα τέτοιο στάδιο. Δηλαδή, αυτό που μας λείπει στην Ελλάδα είναι οι subject librarians, δηλαδή, ένας που δουλεύει σε μια οικονομική βιβλιοθήκη να έχει μια ιδέα, τουλάχιστον, τι είναι τα οικονομικά ή σε μια καλλιτεχνική αντίστοιχα ή δεν ξέρω τι. Στο εξωτερικό υπάρχουν αυτές οι δομές, αναγνωρίζονται ως σημαντικοί αυτοί οι επαγγελματίες. Επομένως, κάθε σπουδαστής ή εργαζόμενος έχει ένα κίνητρο για να εμπλουτίσει το βιογραφικό του με έναν τέτοιο τρόπο. Και συναντάμε είτε μαθηματικούς, φυσικούς, μηχανικούς, οικονομολόγους, θεολόγους που έχουν κάνει ένα μεταπτυχιακό στη βιβλιοθηκονομία

και είναι subject librarians ή το αντίστροφο, βιβλιοθηκονόμους που έχουν κάνει ένα master σε μια άλλη ειδικότητα και έχουν πάλι την ίδια ειδίκευση. Και επομένως, έχουν πολύ σημαντικό ρόλο να παίξουν στη βιβλιοθήκη, από την επιλογή του υλικού και των πηγών τώρα όπως είναι τα ηλεκτρονικά, όπου πολλαπλασιαστικές είναι οι δυσκολίες για να αξιολογηθούν. Αλλά και με την πληροφόρηση, την εξειδικευμένη που μπορεί να ζητήσει ένας αναγνώστης, σε πόσο βάθος μπορεί να πάει την εξυπηρέτησή του. Αυτό τώρα για να θεραπευτεί με κάποιο τρόπο στα ελληνικά πράγματα θα μπορούσε να γίνει με οργάνωση σεμιναρίων ή webinars αντίστοιχα. Και θα ήθελα να ξέρω εάν υπάρχουν σχολές οικονομικές, ναυτιλιακές, επιχειρηματικές ή ακόμα και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο που θα μπορούσαν να ενισχύσουν, εάν παίρναμε εμείς μια τέτοια πρωτοβουλία, να υποκινήσουμε συναδέλφους να συμμετάσχουν σε τέτοια σεμινάρια, σε τέτοια εκπαιδευτικά προγράμματα. Σύντομα θα είναι εκ των πραγμάτων αλλά τουλάχιστον να μπορούμε να τους δώσουμε την αρχή για να μπορούν να βοηθήσουμε και τις βιβλιοθήκες μας και το μέλλον των ανέργων. Γιατί όχι;

Σεμερτζάκη Εύα: Αυτό είναι το *Financial Literacy* επί το ελληνικότερον...

Κατσιρίκου Ανθή: Βέβαια μια και λέμε για την Πληροφοριακή Παιδεία που συζητήθηκε και πάρα πολύ. Εμείς, στα πλαίσια του ΕΣΠΑ του Πανεπιστημίου Πειραιώς, δημιουργούμε κάποια μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας με εξειδίκευση στην Επιχειρηματικότητα, στη Ναυτιλία ένα δεύτερο και στη Χρηματοοικονομική & Τραπεζική ένα τρίτο. Όπου, όταν θα είναι έτοιμα, θα είναι στη διάθεσή σας, εάν θέλετε να τα χρησιμοποιήσετε, να τα εμπλουτίσετε και να μας βοηθήσετε να τα βελτιώσουμε και επίσης μια Πύλη Πληροφόρησης που θα έχει πληροφόρηση πάνω σε αυτά τα τρία θέματα.

Σεμερτζάκη Εύα: Ακούγεται σημαντική πρωτοβουλία αυτή και, όπως λέγαμε και σε μια από τις ερωτήσεις, πώς θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε τη σημερινή συνάντηση με τους ομιλητές, που θα μπορούσαν να

κάνουν απλά μαθήματα, σεμινάρια σε βιβλιοθηκονόμους για θέματα οικονομικής φύσεως, εν γένει η οικονομική επιστήμη έχει τόσους πολλούς κλάδους. Οπότε θα μπορούσε να είναι και αυτό ένας από τους στόχους, να το επιδιώξουμε.

Κωσταγιόλας Πέτρος: Δεν θα έπαιρνα το λόγο πάλι, απλά αναγκάζομαι να τον πάρω γιατί υπάρχει άλλο ένα αισιόδοξο μήνυμα. Εμείς αναπτύσσουμε την υποδομή για webinars. Ήδη, βρισκόμαστε προ των πυλών να ξεκινήσουμε το πρώτο webinar Πληροφοριακής Παιδείας. Έχουμε κάνει μια αρχική συζήτηση με μέλη του Δικτύου και οπωσδήποτε αυτή η υποδομή και η διάθεση υπάρχει και το διανοητικό κεφάλαιο σε συνεργασία και με τρίτους για να υλοποιήσουμε τέτοια εξειδικευμένα subject librarians σεμινάρια, τα οποία θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να γίνουν. Ευχαριστώ.

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Οι κάτωθι ερωτήσεις διατυπώθηκαν από το κοινό
στα πλαίσια της Ημερίδας

1. Υπάρχει ηλεκτρονική βιβλιοθήκη των συλλογών του Δι.Ο.Βι. και πώς χρησιμοποιείται;

Στόχος του Δι.Ο.Βι. είναι οι υπηρεσίες πληροφόρησης που θα διαμορφωθούν από τα μέλη του δικτύου να είναι προσβάσιμες κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο από κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη. Στο πλαίσιο αυτό, θα εξεταστεί η σκοπιμότητα και ο τρόπος ανάπτυξης μιας ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης των συλλογών του Δι.Ο.Βι. Στην παρούσα φάση το κοινό μπορεί να ενημερωθεί από το σύνδεσμο «Μέλη» στη σελίδα του Δι.Ο.Βι. για τις δυνατότητες που προσφέρονται από τις βιβλιοθήκες-μέλη.

2. Το Δι.Ο.Βι. θα αναλάβει δράσεις που σχετίζονται με την «Οικονομική Πληροφοριακή Παιδεία»;

Η προαγωγή της οικονομικής πληροφορίας αποτελεί βασικό λόγο σύστασης του Δι.Ο.Βι. Κατά τη χάραξη του στρατηγικού σχεδιασμού και των εκδηλώσεών του, οι δράσεις που αφορούν στην πληροφοριακή παιδεία θα αποτελέσουν προτεραιότητα.

3. Τι σημαίνει για τον απλό χρήστη η «Κοινή Πολιτική Ανάπτυξης Συλλογής»;

Η «Κοινή Πολιτική Ανάπτυξης Συλλογής» αφορά τη συνεργατική ανάπτυξη των συλλογών των μελών αντιμετωπίζοντάς τις ως (εικονικά) ενιαία συλλογή. Η πολιτική αυτή αποτελεί έναν από τους στόχους του Δι.Ο.Βι.

και προϋποθέτει τη δέσμευση των οργανισμών-μελών για την υποστήριξη της επιλογής και την εξυπηρέτηση των χρηστών που προέρχονται από τους άλλους οργανισμούς-μέλη. Στο σχήμα της συνεργατικής ανάπτυξης συλλογής, κάθε βιβλιοθήκη αναπτύσσει, κατά το δυνατόν εξαντλητικά, τα θέματα που της αναλογούν και την ενδιαφέρουν, με τέτοιο τρόπο που να αποτελεί συμπληρωματική ενότητα στις άλλες.

4. Υποστηρίζεται ο δανεισμός βιβλίων μεταξύ των μελών του ΔΙ.Ο.ΒΙ.;

Το ΔΙ.Ο.ΒΙ. απαρτίζεται από βιβλιοθήκες ποικίλων φορέων. Με σεβασμό τόσο στον κανονισμό λειτουργίας της κάθε βιβλιοθήκης όσο και στις ανάγκες του κοινού τους, τα μέλη του ΔΙ.Ο.ΒΙ., μέχρι τη διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου λειτουργίας της υπηρεσίας διαδανεισμού βιβλίων, αποδεκτού από όλα τα μέλη, θα καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια εξυπηρέτησης των χρηστών, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες των συλλογών της κάθε μιας.

5. Οι βιβλιοθήκες - μέλη του ΔΙ.Ο.ΒΙ. διαθέτουν αναγνωστήρια για χρήση από το ευρύ κοινό;

Τα μέλη του ΔΙ.Ο.ΒΙ. διαθέτουν αναγνωστήρια για χρήση από το ευρύ κοινό. Ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να δει από το Μενού Επιλογών, το σύνδεσμο «Μέλη», τις υπηρεσίες που προσφέρει το κάθε μέλος ή να επιλέξει εκείνο το οποίο τον εξυπηρετεί.

6. Τα δεδομένα έρευνας ή η πληροφορία από οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοσκόπηση ομιλίας) αποτελούν υλικό συλλογής και εξαγωγής πληροφορίας για το ΔΙ.Ο.ΒΙ.;

Τα τελευταία χρόνια τα δεδομένα έρευνας (research data) αποτελούν αντικείμενο πολλών ακαδημαϊκών συζητήσεων. Η συλλογή τους από βιβλιοθήκες του εξωτερικού έχει αρχίσει να συμπεριλαμβάνεται στις προσφερόμενες συλλογές του οργανισμού, σε συνδυασμό με την εξέταση

ζητημάτων που αφορούν τα πνευματικά δικαιώματα και τις άδειες creative commons. Καθώς οι βιβλιοθήκες μέλη του Δι.Ο.Βι. ανανεώνουν και επικαιροποιούν το υλικό τους, εκσυγχρονίζοντας τις συλλογές τους, το θέμα της συλλογής και διάθεσης των ερευνητικών δεδομένων θα εξεταστεί. Το οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. βίντεο, ομιλίες, ταινίες) αποτελεί ήδη αντικείμενο συλλογής για τα μέλη του Δι.Ο.Βι., συνεπώς είναι προσβάσιμο για το κοινό για εξαγωγή πληροφοριών.

7. Είναι επαρκής ο αριθμός των υπαρχόντων βιβλιοθηκονόμων για τη λειτουργία του Δι.Ο.Βι.;

Οι υπάρχουσες οικονομικές συνθήκες που οδήγησαν στη σύσταση του Δι.Ο.Βι., σε συνδυασμό με τις επικρατούσες συνθήκες του κάθε οργανισμού, διαμορφώνουν τον τελικό αριθμό των βιβλιοθηκονόμων. Η δημιουργία του Δι.Ο.Βι. αποτελεί απόδειξη της θέλησης και της ικανότητας των βιβλιοθηκονόμων για αναβάθμιση των υπηρεσιών τους μέσω του συνεργατικού αυτού μοντέλου.

8. Είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των βιβλιοθηκονόμων σε θέματα οικονομικής φύσης;

Η συνεχής επιμόρφωση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της επαγγελματικής δραστηριότητας των βιβλιοθηκονόμων. Η κατάρτιση του βιβλιοθηκονόμου πάνω στο επιστημονικό αντικείμενο που πραγματεύεται ο γονεϊκός οργανισμός αποτελεί ένα επιπλέον πλεονέκτημα τόσο στη διαχείριση των διαθέσιμων πηγών και στην εξεύρεση νέων, όσο και στην καλύτερη ανάλυση των πληροφοριακών αιτημάτων των χρηστών με σκοπό την ορθότερη καθοδήγησή τους. Οι βιβλιοθηκονόμοι που απασχολούνται στις οικονομικές βιβλιοθήκες-μέλη του Δι.Ο.Βι. είναι επαγγελματίες με πολλά έτη υπηρεσίας σε οικονομικές βιβλιοθήκες. Επιπλέον, οι βιβλιοθηκονόμοι μετέχουν στις εκπαιδευτικές δομές (σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια κ.λπ.) που οργανώνει τόσο ο φορέας τους όσο και η ευρύτερη βιβλιοθηκονομική κοινότητα της χώρας (ΣΕΑΒ, Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και

Επιστημόνων της Πληροφόρησης κ.λπ.), ενώ ένας μεγάλος αριθμός εξ αυτών έχει προχωρήσει στην απόκτηση μεταπτυχιακών ή/και διδακτορικών τίτλων.

9. Δύναται να διατηρήσει το Δι.Ο.Βι. αρχείο των ιστοσελίδων του και αν ναι, να χρησιμοποιήσει τεχνικές αυθεντικότητας;

Το Δι.Ο.Βι., κατά τη φάση της ανάπτυξής του, θα διερευνήσει, θα αξιολογήσει και θα επιλέξει εκείνες τις τεχνολογίες που θα προσφέρουν στο ίδιο αλλά και στο κοινό που εξυπηρετεί τη δυνατότητα της διαρκούς και απρόσκοπτης πρόσβασης στο υλικό που παράγει.

10. Πώς μπορεί μια βιβλιοθήκη να συμμετέχει στο Δι.Ο.Βι.;

Στο προσεχές χρονικό διάστημα ο τρόπος συμμετοχής μιας βιβλιοθήκης στο Δι.Ο.Βι. θα ανακοινωθεί τόσο στον ιστότοπό του όσο και στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης στις οποίες διατηρεί λογαριασμό (Facebook και Twitter).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A. ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ-ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙ.Ο.ΒΙ.

B. ΤΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ-ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄ ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ-ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙ.Ο.ΒΙ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ALPHA BANK

Ιστορικό

Η Βιβλιοθήκη της Alpha Bank ξεκίνησε ως Βιβλιοθήκη των Διευθύνσεων Οικονομικών Μελετών και Νομικών Υπηρεσιών. Το 1984 εμπλουτίστηκε σημαντικά με τη δωρεά 3.000 τόμων από την προσωπική βιβλιοθήκη του Περικλή Κομνηνού, ανώτατου στελέχους της Τραπέζης Πίστεως. Τις δεκαετίες που ακολούθησαν, η συγχώνευση με την Ιονική Τράπεζα το 2000 και με την Εμπορική Τράπεζα το 2013 συνετέλεσε στον περαιτέρω εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης, που σήμερα αριθμεί περισσότερους από 38.000 ελληνικούς και ξενόγλωσσους τίτλους βιβλίων, καθώς και 300 τίτλους οικονομικών περιοδικών.

Συλλογή

Εκτός από τα ελληνικά και ξενόγλωσσα εγκυκλοπαιδικά και λεξικογραφικά έργα, η Βιβλιοθήκη περιλαμβάνει και μεγάλο αριθμό επιστημονικών βιβλίων και περιοδικών που καλύπτουν όλους τους κλάδους των οικονομικών, νομικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Αξιοσημείωτη είναι η συλλογή της αρχαίας και σύγχρονης ιστοριογραφίας, καθώς και η συνεχώς αυξανόμενη συλλογή ελληνικών και ξένων λογοτεχνικών βιβλίων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται επίσης στον τομέα της νομισματολογίας και της αρχαίας και σύγχρονης τέχνης. Εκτός από τις μονογραφίες και τους καταλόγους εκθέσεων και δημοπρασιών, η συλλογή περιλαμβάνει και μία σειρά επιστημονικών περιοδικών και καλλιτεχνικών λευκωμάτων.

Ιδιαίτερου ενδιαφέροντος είναι και η πλούσια συλλογή εκδόσεων αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων *in folio* και Ευρωπαίων περιηγητών, που διέτρεξαν τον ευρύτερο ελλαδικό χώρο, την περίοδο από τον 17ο έως και τον 19ο αιώνα.

Τέλος, η Βιβλιοθήκη διαθέτει μία –μοναδική στην Ελλάδα– πλήρη συλλογή ιστορικών και γεωγραφικών χαρτών, μεγάλης επιστημονικής αξίας. Πρόκειται για ιστορικούς και γεωγραφικούς χάρτες, της Αρχαιότητας και του Μεσαίωνα, του Χαρτογραφικού Κέντρου του Πανεπιστημίου Tübingen.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιλαμβάνει, επίσης, έντυπο αρχείο, ενός έτους, ξένων και ελληνικών οικονομικών εφημερίδων καθώς και αρχείο σε μικροφίλμ των Φ.Ε.Κ., του περιοδικού «Οικονομικός Ταχυδρόμος» και οικονομικών εφημερίδων. Ακόμη, τηρείται αρχείο των Ετήσιων Εκθέσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης και αρχείο απολογισμών της Τραπέζης και των Εταιρειών του Ομίλου της, καθώς και άλλων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων. Τέλος, μία σημαντική κατηγορία είναι και το αρχείο των Κλαδικών Μελετών των εταιρειών Icar και Stochasis σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Στο πλαίσιο του ετήσιου εγκεκριμένου προϋπολογισμού, το Τμήμα Βιβλιοθήκης προβαίνει στην αγορά εκδόσεων για τον εμπλουτισμό της συλλογής της.

Φωτογραφικό Αρχείο Εκδόσεων

Τμήμα της συλλογής της Βιβλιοθήκης αποτελούν και τα δύο Φωτογραφικά Αρχεία της που είναι προσβάσιμα σε επιστήμονες-μελετητές, πολιτιστικούς φορείς και ιδρύματα, καθώς και σε εκδοτικούς οίκους. Το Τμήμα της Βιβλιοθήκης διαθέτει το σχετικό υλικό και χορηγεί την άδεια αναδημοσίευσας, κατόπιν σχετικού αιτήματος.

Το πρώτο Αρχείο περιλαμβάνει το δημοσιευμένο και αδημοσίευτο εικονογραφικό υλικό που αφορά τις εκδόσεις και τα καλλιτεχνικά ημερολόγια της Εμπορικής Τραπέζης. Πρόκειται για μεγάλο αριθμό (10.574) αρνητικών και διαφανειών με ποικίλα θέματα: αρχαία ελληνική, βυζαντινή

και λαϊκή τέχνη, ελληνική ζωγραφική, γλυπτική και αρχιτεκτονική, ιστορικοί τόποι, ενδυματολογία και σκηνογραφία του ελληνικού θεάτρου.

Αφορμή για την οργάνωση του δεύτερου φωτογραφικού αρχείου στάθηκε η έκδοση από την Εμπορική Τράπεζα το 1967 του βιβλίου του Ι. Τραυλού «Νεοκλασική Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα», όπου δημοσιεύονται χαρακτηριστικά δημόσια και ιδιωτικά κτήρια του 19ου αιώνα, εποχής του κλασικισμού στην Ελλάδα. Το εικονογραφικό υλικό αυτής της εκδόσεως (δημοσιευμένο και αδημοσίευτο), μαζί με τις εκατοντάδες νέες λήψεις που έγιναν στα αμέσως μετέπειτα χρόνια, συνέθεσαν μία πλουσιότατη συλλογή αρνητικών και φωτογραφιών, οι οποίες διατίθενται και σε ψηφιακή μορφή. Το «Φωτογραφικό Αρχείο της Νεοκλασικής Αρχιτεκτονικής», όπως ονομάζεται, αριθμεί σήμερα 3.800 περίπου αρνητικά και φωτογραφίες. Περιλαμβάνει γενικές και μερικές απόψεις πόλεων, δημόσια κτήρια και σπίτια, εκκλησίες και επιτύμβια μνημεία, τοιχογραφίες, γλυπτά και άλλες αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες, καθώς και μία αξιόλογη σειρά σχεδίων. Σκοπός της δημιουργίας του ήταν η διάσωση –έστω και σε φωτογραφίες– της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής του τόπου μας, που αντιπροσωπεύει ουσιαστικά τον 19ο αιώνα και είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους.

Οργάνωση

Η Βιβλιοθήκη έχει ενταχθεί στο Σύστημα Αυτοματισμού Βιβλιοθηκών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηριώσεως (ΑΒΕΚΤ 5.6). Η καταγραφή του υλικού βασίζεται στους Αγγλοαμερικανικούς Κανόνες Καταλογογραφήσεως και η ταξινόμηση βασίζεται στο Δεκαδικό Σύστημα Ταξινομήσεως DEWEY. Η θεματική περιγραφή του υλικού γίνεται βάσει του θεματικού καταλόγου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος.

Διάθεση Εκδόσεων Τραπέζης

Το Τμήμα Βιβλιοθήκης διαχειρίζεται και τις εκδόσεις της Τραπέζης που αριθμούν πλέον των 150 τίτλων. Πρόκειται για εκδόσεις οικονομικού, ιστορικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου που αναφέρονται σε ποικίλες

πτυχές της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή. Οι εκδόσεις πωλούνται, με έκπτωση, σε βιβλιοπωλεία και εκδοτικούς οίκους καθώς και στο Προσωπικό της Τραπέζης και των Εταιρειών του Ομίλου. Στο πλαίσιο της κοινωνικής της προσφοράς, η Βιβλιοθήκη προβαίνει σε δωρεά των εκδόσεων σε δημόσιες και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Εξυπηρέτηση χρηστών – Δανεισμός

Η Βιβλιοθήκη απευθύνεται στους Υπαλλήλους της Τραπέζης, στους Ερευνητές και στο Κοινό εν γένει, εξυπηρετεί τις ανάγκες των Κεντρικών Υπηρεσιών και του Δικτύου των Καταστημάτων της Τραπέζης, ενώ ταυτόχρονα είναι δανειστική για το Προσωπικό του Ομίλου και αριθμεί σήμερα 820 ενεργά μέλη.

Προς τον σκοπό αυτό έχει δημιουργήσει το ανάλογο περιβάλλον (αναγνωστήριο, ένταξη πληροφοριακού υλικού σε συλλογικούς καταλόγους, εφαρμογή συνεργασίας μεταξύ Βιβλιοθηκών – «ΔΙ.Ο.ΒΙ.») για την ελεύθερη ροή χρήσιμης πληροφορήσεως σε κάθε ενδιαφερόμενο. Από το τερματικό του Αναγνωστηρίου «Αίθουσα Περικλή Κομνηνού» παρέχεται η δυνατότητα προσβάσεως στις ιστοσελίδες: FT.com, International New York Times.

Ο ηλεκτρονικός Κατάλογος της Βιβλιοθήκης (OPAC) παρέχει τη δυνατότητα αναζητήσεως και ανακτήσεως των βιβλιογραφικών στοιχείων του μεγαλύτερου μέρους της Συλλογής της Βιβλιοθήκης και είναι προσβάσιμος μέσω του Alpha Bank Intranet (<http://intranet/library/library3.asp>) και της ιστοσελίδας της Τραπέζης www.alpha.gr (<http://www.alpha.gr/page/default.asp?la=1&id=699>).

Στοιχεία Επικοινωνίας

Διεύθυνση: Πεσμαζόγλου 16, 102 52 Αθήνα

Τηλέφωνο: 210 326 2440

E-mail: library@alpha.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.alpha.gr, www.alphapolitismos.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ιστορικό

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Εθνικής Τράπεζας ιδρύθηκε το 1919 επί της διοικήσεως του Αλεξάνδρου Ζαΐμη και στεγάστηκε στον τρίτο όροφο του Κεντρικού Καταστήματος της Τράπεζας με κύριο έργο τη στήριξη των εργασιών της Υπηρεσίας Στατιστικής. «Ένας ολόκληρος λόχος εις εμπόλεμον δύναμιν βιβλίων παρατάσεται», έγραφε για τη νεοσυσταθείσα βιβλιοθήκη ο Γ. Βογιατζής στο έντυπο «Η εργαζομένη Ελλάς» του 1919 το οποίο εξέδιδε ο Βλάσης Γαβριηλίδης, εκδότης της εφημερίδας «Ακρόπολις». Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 υλοποιείται η πρόταση που εκκρεμούσε ήδη από το 1919: η σύσταση μιας νέας Διεύθυνσης με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών από οικονομολόγους με υψηλή επιστημονική κατάρτιση. Έτσι θα δημιουργηθεί η Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών, στην οποία θα προσαρτηθεί η Βιβλιοθήκη και θα εμπλουτισθεί με οικονομική βιβλιογραφία προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των επιστημόνων που επανδρώνουν τη νέα Διεύθυνση. Το 1961 μάλιστα ο Διοικητής Δημήτριος Χέλμης θα κάνει ιδιαίτερη μνεία για το έργο της Βιβλιοθήκης στον Κανονισμό Διευθύνσεως Οικονομικών Μελετών. Η Βιβλιοθήκη θα παραμείνει στο πλευρό της Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών –η οποία θα μετονομασθεί αργότερα σε Διεύθυνση Σχεδιασμού και Οικονομικής Ανάλυσης– καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της, εκτός από ένα διάλειμμα μίας δεκαετίας περίπου που θα περιέλθει στη Διεύθυνση Γραμματείας και Δημοσίων Σχέσεων. Σήμερα η Βιβλιοθήκη ανήκει στη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης προσφέροντας τις υπηρεσίες της στους άριστους οικονομολόγους που συνθέτουν το δυναμικό της Διεύθυνσης και συνεχίζοντας μία αδιάλειπτη πορεία προσφοράς, η οποία σύντομα θα κλείσει μία εκατονταετία ζωής.

Συλλογή

Στη συλλογή της Βιβλιοθήκης υπάρχουν 13.600 τόμοι εκδόσεων που εστιάζουν κυρίως στην οικονομική επιστήμη. Εκτός από βιβλία, η συλλογή περιέχει εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, στατιστικά δελτία, απολογισμούς τραπεζών και εταιρειών, δημοσιεύσεις διεθνών και ελληνικών κέντρων έρευνας, μελέτες εγχώριων και ξένων τραπεζών, πρακτικά συνεδριάσεων της Βουλής, καθώς και ένα μεγάλο αριθμό παλαιότερων και νέων εκδόσεων που πραγματεύονται την ιστορία της Εθνικής Τράπεζας και την άγρυπνη συμμετοχή της στην οικονομική ζωή του τόπου. Τη συλλογή συμπληρώνουν οι εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης (Μ.Ι.Ε.Τ.), του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (Ε.Λ.Ι.Α.) και του Ιστορικού Αρχείου της Τράπεζας, καλλιτεχνικά λευκώματα και μία αξιόλογη συλλογή σπάνιων και παλαιών βιβλίων, με την παλαιότερη έκδοση να χρονολογείται το 1584.

Οι 590 τίτλοι ξενόγλωσσων και ελληνικών περιοδικών της Βιβλιοθήκης συνθέτουν μία ενημερωμένη συλλογή περιοδικών εκδόσεων περιλαμβάνοντας επιστημονικά οικονομικά περιοδικά, περιοδικά για τις τρέχουσες χρηματοοικονομικές εξελίξεις και τη διοίκηση επιχειρήσεων, στατιστικά δελτία, εκδόσεις τραπεζών και κέντρων έρευνας και μελετών. Αξίζει να σημειωθεί η ύπαρξη αρκετών παλαιών περιοδικών που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο είτε στην οικονομική είτε στην πολιτιστική ζωή του τόπου, όπως η *Διεθνής Εφημερίς της Νομισματικής Αρχαιολογίας* (1898 -1919), η *Επετηρίς της Εταιρείας Βυζαντικών Σπουδών* (1924-1940), η *Εστία* (1876-1894), η *Επιθεώρησης Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών* (1946-1966), ακόμη ένα πνευματικό τέκνο του Ξενοφώντος Ζολώτα, ο *Ρωμιός* του Σουρή κ.ά.

Εναρμονίζοντας τη λειτουργία της και τις υπηρεσίες της με τις απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής, η Βιβλιοθήκη τηρεί ιστοσελίδα στο Intranet και βάσεις δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, παρακολουθώντας με αυξημένο ενδιαφέρον τις καινοτομίες και τις εξελίξεις στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας. Ταυτόχρονα διατηρεί τον παραδοσιακό της χαρακτήρα είτε αξιοποιώντας πλήρως το υπάρχον υλικό, είτε τροφοδοτώντας την έντυπη συλλογή της με νέο.

Υπηρεσίες

Η Βιβλιοθήκη λειτουργεί σύμφωνα με όσα προβλέπονται και ισχύουν για τη λειτουργία της Εθνικής Τράπεζας αλλά και με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στον Κανονισμό της, ο οποίος επικαιροποιήθηκε το 2013. Είναι δανειστική μόνο για το προσωπικό της Εθνικής Τράπεζας, αλλά παραμένει ανοικτή για τους πελάτες της Τράπεζας και το ευρύτερο κοινό. Ο εμπλουτισμός και οι εργασίες εν γένει της Βιβλιοθήκης διέπονται επίσης από τον παραπάνω Κανονισμό. Ανάμεσα στα κυριότερα καθήκοντα της βιβλιοθήκης συγκαταλέγονται: η εξυπηρέτηση των χρηστών, ο δανεισμός, ο εμπλουτισμός και η ανάπτυξη της συλλογής, η σύνταξη ενημερωτικών δελτίων και ενός ετήσιου απολογισμού εργασιών, η συνεχής καταγραφή του υλικού της με στόχο τη μέγιστη δυνατή αξιοποίησή του κ.λπ.

Στοιχεία Επικοινωνίας

Διεύθυνση: Αιόλου 86, 2ος όροφος, Γραφείο 84, Αθήνα 10232

Τηλέφωνα: 2103341454, 2103342092, 2103341453

E-mail: books@nbg.gr

Ωράριο λειτουργίας για το κοινό: 8 π.μ. – 2.30 μ.μ. (εκτός Σαββάτου και Κυριακής)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)

Ιστορικό

Το Σπουδαστήριο του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Επετηρίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών του έτους 1932 και, σύμφωνα με πληροφορίες, στην ίδρυσή του συνέβαλε ο καθηγητής του Τμήματος Ξενοφών Ζολώτας. Σημειώνεται ότι η πρώτη φορά που απονέμονται πτυχία αμιγώς του Οικονομικού Τμήματος είναι το 1930.

Η Βιβλιοθήκη από το 1997 λειτουργεί στο χώρο του νέου Χημείου και καλύπτει τις εκπαιδευτικές ανάγκες του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, των φοιτητών του καθώς και φοιτητών συγγενών σχολών.

Συλλογή

Γνωστικό Αντικείμενο:

Οικονομική Επιστήμη και συναφείς κλάδοι όπως: Πολιτική Οικονομία, Ανάπτυξη και Διεθνής Οικονομική, Μακροοικονομία, Μικροοικονομία, Φιλοσοφία και Μεθοδολογία Κοινωνικών Επιστημών, Μαθηματικά, Πληροφορική, Στατιστική, Οικονομετρία.

Βιβλία:

Η συλλογή περιλαμβάνει 22.000 τίτλους βιβλίων που χρονολογούνται από τις αρχές του 20ού αιώνα έως σήμερα.

Περιοδικά:

Η Βιβλιοθήκη διαθέτει 170 τίτλους περιοδικών, 22 από τους οποίους αποτελούν τρέχουσες συνδρομές. Επίσης διατίθεται μεγάλος αριθμός

τίτλων στις βάσεις των Ηλεκτρονικών Περιοδικών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Υπηρεσίες

- Διαδανεισμός άρθρων
- Διαδανεισμός βιβλίων
- Βάσεις δεδομένων
- Έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά
- Αίθουσα Η/Υ και παροχή WiFi
- Δυνατότητα φωτοτύπησης και εκτύπωσης

Προσωπικό

Παλκογιάννη Δώρα (tpalkog@lib.uoa.gr)

Παπαδοπούλου Χριστίνα (hparado@lib.uoa.gr)

Τσολάκου Αγγελική (atsolak@lib.uoa.gr)

Καρασούλου Σάντυ (skarasoul@lib.uoa.gr)

Γενικές Πληροφορίες

Διεύθυνση: Ναυαρίνου 13Α, Τ.Κ. 10680

Τηλέφωνο: 210-3688023-25 210-3688086

FAX: 210-3688026

E-mail: oikonepist@lib.uoa.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: [http://www.lib.uoa.gr/biblio8ikes/selida-biblio8iks/?tx_wfqbe_pi1\[libid\]=oikonepist](http://www.lib.uoa.gr/biblio8ikes/selida-biblio8iks/?tx_wfqbe_pi1[libid]=oikonepist)

Ώρες Λειτουργίας: 9:00 π.μ.-19:30 μ.μ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΚΕΠΕ)

Ιστορικό - Σκοπός

Η Βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ, διαθέτοντας ανεκτίμητο υλικό, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ερευνητικού ιδρύματος και υπηρετεί τους στόχους και τις ερευνητικές δραστηριότητές του για περισσότερα από 50 χρόνια. Ιδρύθηκε το 1961, λίγο αργότερα από την ίδρυση του οργανισμού. Στο σημερινό κτήριο όπου στεγάζεται μεταφέρθηκε το Δεκέμβριο του 2006.

Ο σκοπός της ειδικής βιβλιοθήκης του ΚΕΠΕ είναι:

- Να ενισχύει και να στηρίζει το ερευνητικό έργο και τις δραστηριότητες του οργανισμού στον τομέα της έρευνας.
- Να συμβάλλει στην παροχή και τη διάθεση ειδικευμένων και αποτελεσματικών πληροφοριών, πρωτίστως στους ερευνητές του οργανισμού τους οποίους προορίζεται να εξυπηρετεί και δευτερευόντως στην ευρύτερη εθνική και διεθνή ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα.

Συλλογές τεκμηρίων

Η κύρια συλλογή περιλαμβάνει περίπου 30.000 τόμους βιβλίων, 860 τίτλους ξενόγλωσσων και ελληνικών περιοδικών εκδόσεων, καθώς και 160 σειρές στατιστικών δελτίων. Επίσης περιλαμβάνει πλούσιο πληροφοριακό υλικό, το αρχείο εκδόσεων του ΕΛΚΕΠΑ, Yearbooks Διεθνών Οργανισμών (όπως World Bank, OECD, United Nations κ.ά.) και το σύνολο των εκδόσεων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Οι κυριότερες θεματικές κατηγορίες που καλύπτει είναι:

- Οικονομική θεωρία
- Δημόσια οικονομικά

- Διεθνή οικονομικά
- Μακροοικονομία
- Οικονομετρία.

Η βιβλιοθήκη έχει ηλεκτρονική πρόσβαση στη βάση δεδομένων OLIS (On Line Information System) του OECD, έχει συνδρομή στη βιβλιογραφική βάση δεδομένων ECONLIT (American Economic Association's Electronic Bibliography), στην ABI/Inform Complete και στη βάση δεδομένων International Financial Statistics του IMF (CD-ROM). Επίσης υπάρχει ηλεκτρονική πρόσβαση στη *Ναυτεμπορική*, την *Εξπρές*, τους *Financial Times*, στο *Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας* και στο *Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας*.

Παρεχόμενες υπηρεσίες

Η βιβλιοθήκη είναι δανειστική μόνο για το προσωπικό του ΚΕΠΕ. Γίνεται διαδανεισμός μεταξύ των συνεργαζόμενων μελών βιβλιοθηκών του ΔΙ.Ο.ΒΙ. Η εξυπηρέτηση των εξωτερικών χρηστών γίνεται κατά το ωράριο της βιβλιοθήκης Δευτέρα-Παρασκευή από τις 8:00 π.μ.-3:00 μ.μ. Επιτρέπεται η φωτοτύπηση μετά από συνεννόηση με το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

Η βιβλιοθήκη του ΚΕΠΕ συμμετέχει στο Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.Ο.ΒΙ.). Η Βιβλιοθήκη έχει συμβληθεί με την Υπηρεσία Παροχής Αντιγράφων Επιστημονικών Άρθρων του HEAL-Link (NILDE) που απευθύνεται σε Βιβλιοθήκες Δημόσιων Οργανισμών και Φορέων που δεν είναι μέλη του.

Για το κοινό που δεν έχει πρόσβαση στη βιβλιοθήκη παρέχεται άμεση ενημέρωση και εξυπηρέτηση κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από το καταρτισμένο προσωπικό της βιβλιοθήκης.

Το τμήμα της βιβλιοθήκης διαχειρίζεται από το 2015 και τις εκδόσεις του ΚΕΠΕ που απαριθμούν 660 τίτλους. Οι εκδόσεις αποστέλλονται σε όλα τα ανώτατα ιδρύματα και οργανισμούς ανάλογα με το θέμα τους και πωλούνται στο ευρύ κοινό. Παρέχεται έκπτωση σε καθηγητές και φοιτητές με την επίδειξη της ακαδημαϊκής τους ταυτότητας.

Στοιχεία επικοινωνίας

Διεύθυνση: Αμερικής 11, 1ος όροφος, Αθήνα Τ.Κ. 10672

Τηλέφωνο: 2103676358

E-mail: library@kepe.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.kepe.gr/index.php/el/bibliothiki>

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ιστορικό - Ίδρυση

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) ιδρύθηκε το 1920 με την αρχική ονομασία Βιβλιοθήκη της Εμπορικής Σχολής και εν συνεχεία Βιβλιοθήκη της Ανωτάτης Σχολής Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών (ΑΣΟΕΕ). Το 1928 συστάθηκε το Αναγνωστήριο ως αναπόσπαστο τμήμα της. Αποτελεί την ενιαία κεντρική Βιβλιοθήκη του ΟΠΑ, όπως μετονομάστηκε η Σχολή το 1989, και λειτουργεί ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη μονάδα σε επίπεδο διεύθυνσης.

Αποστολή της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης ΟΠΑ είναι η ενίσχυση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος καθώς και η διάχυση του έργου του, η συμβολή στην ανάκτηση, διαχείριση, παροχή και διάθεση εξειδικευμένων πληροφοριών στο Πανεπιστήμιο και στην ευρύτερη εθνική και διεθνή κοινότητα και η συμμετοχή της σε κάθε δραστηριότητα για την παιδεία και τον πολιτισμό.

Θεματικές ενότητες - Συλλογές

Ως η αρχαιότερη ακαδημαϊκή οικονομική βιβλιοθήκη της χώρας έχει συγκεντρώσει πλούσιο έντυπο υλικό από τα μέσα του 19ου αιώνα, το οποίο καλύπτει κυρίως την οικονομική, αλλά και την κοινωνική, νομική και φιλοσοφική σκέψη του νεοελληνικού κράτους.

Οι έντυπες συλλογές της εμπλουτίζονται συστηματικά με τεκμήρια που καλύπτουν όλους τους επιστημονικούς τομείς που καλλιεργεί το Πανεπιστήμιο: Οικονομική Επιστήμη, Διεθνείς και Ευρωπαϊκές

Οικονομικές Σπουδές, Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων, Μάρκετινγκ και Επικοινωνία, Λογιστική και Χρηματοοικονομική, Διοικητική Επιστήμη και Τεχνολογία, Πληροφορική, Στατιστική. Πρόκειται για περίπου 150.000 τόμους βιβλίων –ερευνητικές μονογραφίες, διδακτικά συγγράμματα, διατριβές & διπλωματικές εργασίες, πληροφοριακό υλικό και βιβλία γενικού ενδιαφέροντος, κυβερνητικές εκδόσεις και εκδόσεις οργανισμών– και 1.500 τίτλους ελληνικών και ξενόγλωσσων επιστημονικών περιοδικών.

Παράλληλα η Βιβλιοθήκη, αφομοιώνοντας σε όλες τις εφαρμογές της τα επιτεύγματα της νέας τεχνολογίας, έχει αποκτήσει πρόσβαση σε μεγάλο αριθμό ηλεκτρονικών πηγών: 20.000 ηλεκτρονικά περιοδικά, 22.000 ηλεκτρονικά βιβλία και 21 ερευνητικές βάσεις δεδομένων με δυνατότητα άμεσης, μεθοδικής και φιλικής αναζήτησης και ανάκτησης περιεχομένου. Με τον τρόπο αυτό συμπληρώνονται οι πόροι της Βιβλιοθήκης, ώστε να ανταποκρίνεται λειτουργικά στην ταχύτητα και στην ποσότητα παραγωγής της νέας γνώσης.

Κοινό - Υπηρεσίες

Η Βιβλιοθήκη απευθύνεται και παρέχει τις υπηρεσίες της σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας ΟΠΑ. Επίσης είναι ανοιχτή στην ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα της Ελλάδας και του εξωτερικού και σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη. Για να προσφέρει πηγές και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας στα μέλη του Πανεπιστημίου έχει προχωρήσει σε συνέργειες με φορείς και βιβλιοθήκες σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο: HEAL-Link, Δι.Ο.ΒΙ., Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΟΟΣΑ, ΠΟΤ.

Τοπικές Υπηρεσίες

Αναγνωστήριο, δανεισμός, διαδανεισμός, επαναδιάθεση συγγραμμάτων, σύγχρονοι σταθμοί εργασίας, εκπαίδευση & εξυπηρέτηση χρηστών, διανομή ενημερωτικού υλικού, φωτοτυπίες, εκτυπώσεις.

Η Βιβλιοθήκη διοργανώνει σεμινάρια για φοιτητές. Γίνεται αναλυτική παρουσίαση και εκπαίδευση στη χρήση συλλογών, πηγών και υπηρεσιών μέσω παραδειγμάτων, ασκήσεων, οδηγιών και άλλου εκπαιδευτικού υλι-

κού. Επίσης, το προσωπικό, που αποτελείται από 15 άτομα, προσφέρει καθημερινά εξατομικευμένη υποστήριξη στους χρήστες και καθοδήγηση στις πηγές. Ειδικά για τις πιο σύνθετες ερωτήσεις, γίνεται καταγραφή, ακολουθεί η σχετική έρευνα και κατόπιν δίνονται οι κατευθύνσεις και απαντήσεις στους ενδιαφερόμενους.

Ηλεκτρονικές Εξωστρεφείς Υπηρεσίες

Ιστότοπος, αυτοματοποιημένος βιβλιογραφικός κατάλογος, ηλεκτρονικά περιοδικά και βιβλία, βάσεις δεδομένων, υπηρεσία VPN για απομακρυσμένη πρόσβαση σε συνδρομητικές βάσεις δεδομένων, ενοποιημένη αναζήτηση στις ηλεκτρονικές πηγές. Η Βιβλιοθήκη επιπροσθέτως έχει προχωρήσει στις καινοτόμες εξωστρεφείς υπηρεσίες της δημιουργίας & οργάνωσης συλλογών ιστοπεριεχομένου όπως η αρχειοθέτηση ιστοσελίδων ΟΠΑ και της συμμετοχής και διάθεσης ψηφιοποιημένου της υλικού στην πλατφόρμα Google Books.

Ειδικές Υπηρεσίες & Συλλογές:

- **Ιδρυματικό Αποθετήριο και Ψηφιακή Βιβλιοθήκη:** περιλαμβάνει την πνευματική παραγωγή του Ιδρύματος, ψηφιοποιημένες συλλογές της Βιβλιοθήκης και το ιστορικό αρχείο ΟΠΑ.
- **Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης (1992-):** επίσημες εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξειδικευμένη πληροφόρηση για τα θεσμικά όργανα, τις πολιτικές και τη νομοθεσία της ΕΕ, μέλος του Δικτύου Europe Direct.
- **Κέντρο Τεκμηρίωσης του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (1997-):** επίσημος φορέας παρακαταθήκης των εκδόσεων του Οργανισμού στην Ελλάδα, πρόσβαση στη βάση OECD iLibrary, εξειδικευμένη πληροφόρηση για τις δραστηριότητες του Οργανισμού.
- **Κέντρο Τεκμηρίωσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (2004-):** εκδόσεις του Οργανισμού και πληροφόρηση για τις δραστηριότητές του με τη συνεργασία του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Στοιχεία Επικοινωνίας

Διεύθυνση: Πατησίων 76, 10434, Αθήνα

Τηλέφωνο: 210 8203261, 210 8203265

Fax: 210 8221456

E-mail: library@aeub.gr (Γενικές πληροφορίες),

loan@aeub.gr (Αναγνωστήριο, δανεισμοί)

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.lib.aeub.gr>

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ιστορικό – Αποστολή

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιώς ιδρύθηκε στις 31/8/1949, όταν ολοκληρώθηκε η οργάνωση της «Ανωτέρας Σχολής Βιομηχανικών Σπουδών», όπως ήταν η ονομασία του Πανεπιστημίου τότε, που έθεσε ως σκοπό της τη συστηματική, θεωρητική και πρακτική κατάρτιση διοικητικών στελεχών. Από το 1958, η Ανωτέρα Σχολή Βιομηχανικών Σπουδών μετονομάστηκε σε Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή, με έδρα τον Πειραιά.

Σκοπός της Βιβλιοθήκης είναι η κάλυψη, η υποστήριξη και η προώθηση των διδακτικών - εκπαιδευτικών και ερευνητικών διαδικασιών, οι οποίες αναπτύσσονται στα πλαίσια των προγραμμάτων σπουδών των τμημάτων του Πανεπιστημίου τόσο σε προπτυχιακό, όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, και επιπλέον η υποστήριξη των προοπτικών για τη συνεχή ανάπτυξη και διεύρυνση τόσο των εκπαιδευτικών στόχων της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, όσο και του κοινωνικού ρόλου του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Θεματικές ενότητες – Συλλογή

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιέχει περίπου 66.000 τίτλους βιβλίων και 750 τίτλους περιοδικών. Καλύπτει τους τομείς έρευνας και διδασκαλίας των τμημάτων του πανεπιστημίου, ενώ υπάρχει και μεγάλος αριθμός τίτλων γενικού ενδιαφέροντος. Οι γενικότερες θεματικές περιοχές που καλύπτονται είναι οι ακόλουθες: Βιομηχανία, Γλώσσα, Δίκαιο, Εκπαίδευση, Εμπόριο-Επικοινωνίες-Μεταφορές, Εργασία, Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, Κοινωνικές Επιστήμες, Κοινωνικές Υπηρεσίες, Λογιστική, Μαθηματικά, Μάρκετινγκ, Ναυτιλία, Οικονομικές επιστήμες, Οργάνωση και Διοίκηση, Παραγωγή, Πολιτική επιστήμη, Στατιστική, Τεχνολογία, Χρήμα-Τράπεζες.

Εκτός των περιοδικών που είναι διαθέσιμα σε έντυπη μορφή, η Βιβλιοθήκη παρέχει στους χρήστες της πρόσβαση στο πλήρες κείμενο πάνω από 7.500 επιστημονικών περιοδικών μέσω του διαδικτύου. Η πρόσβαση σε αυτά τα περιοδικά είναι εφικτή χάρη στη συμμετοχή της βιβλιοθήκης στο Ελληνικό Δίκτυο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών HEAL-Link. Επίσης, η βιβλιοθήκη αναπτύσσει 3 Ψηφιακά Αποθετήρια:

1. Την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη (Διώνη) που αποτελεί το Ιδρυματικό Αποθετήριο του Πανεπιστημίου Πειραιώς, όπου αποθηκεύονται, ευρετηριάζονται, διατηρούνται και ανακτώνται σε ψηφιακή μορφή οι μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές των τμημάτων του ιδρύματος. Οι εργασίες αυτές είναι προσβάσιμες μέσω του διαδικτύου από όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας αλλά και το ευρύτερο κοινό. Η αναζήτηση αυτών των εργασιών, οι οποίες βρίσκονται σε μορφή Acrobat pdf, μπορεί να γίνει μέσα από μια απλή φόρμα εισαγωγής κριτηρίων στα βιβλιογραφικά μεταδεδομένα των εργασιών (τίτλος, θέμα, συγγραφέας, περίληψη, έτος, κ.λπ.). Η συλλογή περιλαμβάνει 4.500 περίπου διδακτορικές και μεταπτυχιακές διατριβές.
2. Το ψηφιακό αποθετήριο των Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης της Ελλάδος (KET) με υλικό ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Πρόκειται για υλικό που παράγεται από επιστημονικούς και πολιτικούς ελληνικούς οργανισμούς που ειδικεύονται στα ευρωπαϊκά και διεθνή θέματα.
3. Το ψηφιακό αποθετήριο ΣΠΟΥΔΑΙ, περιοδικό του Πανεπιστημίου Πειραιώς που εκδίδεται από το 1950 και δημοσιεύει άρθρα στους τομείς των Οικονομικών, Διοίκησης Επιχειρήσεων, Στατιστικής και Επιχειρησιακής Έρευνας.

Υπηρεσίες – Κοινό

Το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης είναι από Δευτέρα έως Παρασκευή 8.00 π.μ. - 20.00 μ.μ. Οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι οι ακόλουθες:

- Γενική πληροφόρηση: στο τμήμα Δανεισμού, μπορεί κανείς να υποβάλλει τα ερωτήματά του σχετικά με τη βιβλιοθήκη και το υλικό της,

όπως κανόνες δανεισμού, φωτοτυπίες, χρήση οπτικοακουστικού υλικού, τοποθεσία τεκμηρίων κ.λπ.

- Εξειδικευμένη πληροφόρηση: Η βιβλιοθήκη παρέχει online θεματικές βάσεις δεδομένων, βιβλιογραφικές και πλήρους κειμένου, στους αναγνώστες. Οι βάσεις είναι συνδρομητικές και ανοικτής πρόσβασης. Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλεφωνικά ή προσωπικά μπορεί κανείς να υποβάλλει εξειδικευμένα ερωτήματα έρευνας που διεκπεραιώνονται από βιβλιοθηκονόμους του σχετικού τμήματος.
- Δανεισμός: κάθε μέλος του Πανεπιστημίου Πειραιώς εγγράφεται μέλος στη βιβλιοθήκη, ώστε να δανείζεται το υλικό της. Λειτουργεί επίσης υπηρεσία κρατήσεων για δανεισμένο υλικό και τήρηση προτεραιότητας δανεισμού κατά την επιστροφή.
- Απόκτηση υλικού που δεν υπάρχει στη βιβλιοθήκη: η απόκτηση υλικού γίνεται με δύο τρόπους. Είτε με προτάσεις για τον εμπλουτισμό της συλλογής, είτε με διαδανεισμό μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος που χρησιμοποιείται από όλες τις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.
- Εκπαίδευση χρηστών: το προσωπικό της βιβλιοθήκης προσφέρει στους νεοεισερχόμενους φοιτητές, αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο, υποστήριξη και ενημέρωση στη χρήση της βιβλιοθήκης. Παράλληλα, προσφέρεται σύντομη περιήγηση και εισαγωγική παρουσίαση χρήσης του ηλεκτρονικού καταλόγου στο ειδικό πληροφοριακό κιόσκι στην είσοδο της βιβλιοθήκης αλλά και στο site της. Προς τους νέους μεταπτυχιακούς φοιτητές πραγματοποιούνται ειδικά σεμινάρια χρήσης της βιβλιοθήκης, των υπηρεσιών και των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης που παρέχει.

Στοιχεία επικοινωνίας

Διεύθυνση: Μ. Καραολή & Α. Δημητρίου 80, 18534 Πειραιάς

Τηλέφωνο: 210 4142039

E-mail: library@unipi.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.lib.unipi.gr/>

WebOPAC: web.lib.unipi.gr/

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) περιλαμβάνει συλλογές βιβλίων οι οποίες προέρχονται από βιβλιοθήκες σημαντικών ελληνικών τραπεζών που απορροφήθηκαν από τον Όμιλο Πειραιώς.

Το υλικό της Βιβλιοθήκης αποτελείται από την κύρια συλλογή βιβλίων, τη συλλογή περιοδικών εκδόσεων και τις ειδικές συλλογές. Σημαντικό τμήμα αποτελεί η Συλλογή Δημήτρη Ζωγράφου, η οποία περιλαμβάνει σπάνιο υλικό από τον 19ο αιώνα, σχετικό με την ιστορία του αγροτικού ζητήματος, και γενικότερα με ιστορικά θέματα.

Η Βιβλιοθήκη διαθέτει τίτλους στα πεδία έρευνας και δραστηριοποίησης του ΠΙΟΠ, αλλά και γενικότερα του Ομίλου Πειραιώς, όπως: βιομηχανική αρχαιολογία, ιστορία της τεχνολογίας, μουσειολογία, πολιτιστική διαχείριση, ανθρωπολογία, λαογραφία, εθνολογία, οικονομική και κοινωνική ιστορία, χρηματοοικονομικά, τραπεζικά και οικονομικά θέματα, γεωτεχνικά και περιβαλλοντικά θέματα, αγροτική οικονομία και πολιτική. Αριθμεί περίπου 57.000 ελληνικούς και ξενόγλωσσους τίτλους βιβλίων, καθώς και περιοδικές εκδόσεις.

Οι τίτλοι ταξινομούνται σύμφωνα με το δεκαδικό σύστημα Dewey και καταλογογραφούνται σύμφωνα με τους Αγγλοαμερικανικούς Κανόνες Καταλογογράφησης AACR2. Οι λειτουργίες της Βιβλιοθήκης αυτοματοποιούνται με το σύστημα ΑΒΕΚΤ 5.6 του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ).

Επιπλέον, διαχειρίζεται τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων του ΠΙΟΠ, όπου συγκεντρώνονται πρωτογενή δεδομένα από τα αποτελέσματα των ερευνητικών προγραμμάτων που υποστηρίζει και συντονίζει το Ίδρυμα: Πληροφορίες για την τεχνολογία από Αρχαία και Βιβλιοθήκες της Βενετίας, Ελληνικά Μουσικά Έργα.

Η Βιβλιοθήκη ΠΙΟΠ είναι ανοικτή στο κοινό, μη δανειστική, εύκολα προσβάσιμη. Στον χώρο λειτουργεί αναγνώστηριο. Υπάρχουν τερματικά για τους χρήστες και επιτρέπεται η πρόσβαση στο διαδίκτυο, ενώ προσφέρεται η δυνατότητα σύνδεσης Wi-Fi. Η Βιβλιοθήκη εξυπηρετεί τους χρήστες επιτόπου αλλά και εξ αποστάσεως (με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή fax) με αναζήτηση στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης (OPAC) και ικανοποίηση του αιτήματός τους από το εξειδικευμένο προσωπικό της.

Στη Βιβλιοθήκη του ΠΙΟΠ λειτουργεί επίσης Παιδικό Τμήμα. Κλασικά και νεότερα παραμύθια, νεανικά και παιδικά μυθιστορήματα Ελλήνων και ξένων συγγραφέων, καθώς και βιβλία γενικότερου ενδιαφέροντος και εγκυκλοπαιδικού χαρακτήρα, είναι στη διάθεση των μικρών φίλων της Βιβλιοθήκης, ηλικίας τεσσάρων έως δώδεκα ετών, συνοδευόμενων πάντα από κάποιον ενήλικα. Στο Παιδικό Τμήμα της Βιβλιοθήκης υλοποιούνται επίσης εκπαιδευτικά προγράμματα του ΠΙΟΠ.

Η Βιβλιοθήκη, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της και συμμετέχοντας ενεργά στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής της, διοργανώνει ποικίλες εκδηλώσεις, σε συνεργασία με άλλους φορείς.

Η Βιβλιοθήκη είναι μέλος του Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.Ο.ΒΙ.).

Στοιχεία επικοινωνίας

Διεύθυνση: Σαλαμίνας 72-74, 17675, Καλλιθέα, Αθήνα

Τηλέφωνα: 210 3739651-2, 210 3739552

Fax 210 9585414

E-mail: Piop_library@piraeusbank.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.piop.gr>

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή, 9:00 π.μ.-16:00 μ.μ.

Κλειστή τις επίσημες αργίες και τον Αύγουστο.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ιστορικό – Αποστολή

Από την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος (1928) υπήρχε η πρόβλεψη για την αγορά βιβλίων. Η Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε επίσημα το 1931 με την αγορά «2.000 τόμων περίπου, εξ ιστορικών, γεωγραφικών και δημοσιονομικών συγγραμμάτων», ενώ το 1938 συντάχθηκε ο πρώτος κανονισμός λειτουργίας της. Από το 2013 η Βιβλιοθήκη ανήκει στο «Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης» της Τράπεζας της Ελλάδος.

Αποστολή της είναι η εξασφάλιση, η επεξεργασία και η διάθεση των κατάλληλων πηγών πληροφόρησης για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων, καθώς και του ερευνητικού έργου της Τράπεζας. Επίσης η διάθεση των πηγών στο κοινό για την υποστήριξη της μελέτης της ιστορικής και οικονομικής διαδρομής της Ελλάδος και του ρόλου της στο ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.

Θεματικές ενότητες – Συλλογή

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιέχει περίπου 170.000 τεκμήρια (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες ηλεκτρονικές πηγές). Η συλλογή αυτή καλύπτει κυρίως θέματα οικονομικά, χρηματοοικονομικά, νομικά, τραπεζικά, νομισματικής πολιτικής και εποπτείας οικονομικών και ασφαλιστικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, η Βιβλιοθήκη έχει μικρότερο αλλά ικανοποιητικό αριθμό τεκμηρίων σχετιζομένων με ιστορία, τέχνες, αρχιτεκτονική, πληροφορική.

Η Βιβλιοθήκη είναι συνδρομητής και κατέχει τις εκδόσεις σημαντικών διεθνών οργανισμών, όπως της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, του Οργανισμού

Ηνωμένων Εθνών, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. Είναι ίσως από τις λίγες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα που έχει στην κατοχή της το σύνολο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και τις απογραφές του πληθυσμού, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους.

Η Βιβλιοθήκη υποστηρίζει και παρακολουθεί τις νέες τεχνολογίες και μεγάλο μέρος της συλλογής της είναι πλέον ηλεκτρονικό. Παρέχει πρόσβαση σε πολλές ηλεκτρονικές πηγές βιβλίων, περιοδικών, ειδήσεων και στατιστικών δεδομένων (JSTOR, ABI Inform, Datastream, Bankscope, Press Reader, eBrary, Safari Books online κ.λπ.). Επιπλέον η Βιβλιοθήκη έχει τη δική της ιστοσελίδα μέσα στον ιστοτόπο της Τράπεζας, ηλεκτρονικό κατάλογο (WebPac) και το δικό της εξειδικευμένο εργαλείο αναζήτησης (Web Discovery Tool) Summon 2.0.

Τέλος, μεγάλης σπουδαιότητας είναι η συλλογή σπανίων βιβλίων (περίπου 1.000 τόμοι), που περιλαμβάνει κλασικούς Έλληνες συγγραφείς, ξένους περιηγητές του 19ου αιώνα, ελληνική ιστορία, βυζαντινή λογοτεχνία, τους πρώτους τόμους της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και άλλα. Το παλαιότερο βιβλίο της, τα Άπαντα του Πλάτωνος, χρονολογείται το 1534.

Υπηρεσίες – Κοινό

Το κύριο μέλημα της Βιβλιοθήκης είναι η υποστήριξη του προσωπικού της Τράπεζας της Ελλάδος προκειμένου να εκτελεί με τον καλύτερο τρόπο τα καθήκοντά του. Η Βιβλιοθήκη είναι ανοικτή και στο κοινό και εξυπηρετεί τους αναγνώστες και τους χρήστες που επιθυμούν να κάνουν χρήση των πηγών της. Οι ώρες εξυπηρέτησης του εξωτερικού κοινού είναι Δευτέρα έως Παρασκευή από 9:00 π.μ.-13:30 μ.μ.

Οι υπηρεσίες που προσφέρει η Βιβλιοθήκη στο εξωτερικό κοινό είναι οι παρακάτω: εξυπηρέτηση χρηστών (στο αναγνωστήριο), διαδανεισμός στα μέλη των συνεργαζόμενων βιβλιοθηκών του Δι.Ο.Βι., αλλά και σε άλλες βιβλιοθήκες, αναπαραγωγή υλικού (φωτοτυπίες, σάρωση), αναζήτηση σε όσες ηλεκτρονικές πηγές επιτρέπεται η πρόσβαση από επισκέπτες της Βιβλιοθήκης (walk-in-users). Ο δανεισμός επιτρέπεται μόνο στους υπαλλήλους της Τράπεζας.

Η Βιβλιοθήκη επίσης εκδίδει κατά τακτά χρονικά διαστήματα τις διαδικτυακές ενημερωτικές εκδόσεις της (Βιβλιογραφία, Ετήσια Έκθεση Δραστηριοτήτων και Βιβλιογραφικό Δελτίο). Τέλος, διοργανώνει σεμινάρια για την εκπαίδευση και την ενημέρωση των χρηστών της.

Στοιχεία Επικοινωνίας

Διεύθυνση: Λεωφ. Ελευθερίου Βενιζέλου 21, 3ος όροφος, Τ.Κ. 10250
Αθήνα

Τηλέφωνα: 210 3202446, 210 3202522

Fax.: 210 3202129

Email: library@bankofgreece.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/Library/default.aspx>

WebPAC: <http://library.bankofgreece.gr>

Summon 2.0 (web discovery tool): <http://bankofgreece.summon.serialssolutions.com/#!>

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ιστορικό

Η βιβλιοθήκη της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, που τότε ονομάζονταν Υπουργείο Συντονισμού, ιδρύθηκε το 1971, και στεγάζονταν στην Ιπποκράτους 3-5, στον 8ο όροφο. Υπεύθυνη βιβλιοθηκονόμος ήταν η Αγγελική Πιτσιλού. Το 1975 η Βιβλιοθήκη μεταφέρεται στον 1ο όροφο του Κεντρικού Κτηρίου του Υπουργείου στο Σύνταγμα, Νίκης 5-7.

Για την ιστορία σας γνωρίζουμε ότι από το 1971 μέχρι σήμερα έχουν υπάρξει πολλές αλλαγές όσον αφορά την ονομασία του Υπουργείου (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού, Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού).

Θεματικές ενότητες – Συλλογή

Η Βιβλιοθήκη οργανώνει το υλικό της σύμφωνα με τους κανόνες Καταλογογράφησης AACR2, τις θεματικές επικεφαλίδες της Library of Congress και το Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης (Dewey Decimal Classification). Εξυπηρετεί τους εσωτερικούς χρήστες οι οποίοι είναι υπάλληλοι του υπουργείου, όπως επίσης και τους εξωτερικούς που είναι φοιτητές, καθηγητές, μεταπτυχιακοί από διάφορα πανεπιστήμια της χώρας μας, μαθητές, ερευνητές, κ.τλ. Οι τελευταίοι δεν έχουν το δικαίωμα δανεισμού βιβλίων, αλλά μπορούν να έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένες πληροφορίες.

Η θεματολογία του υλικού της βιβλιοθήκης περιλαμβάνει γενικότερες θεματικές ενότητες που καλύπτουν τη Βιομηχανία, το Δίκαιο, το Εμπόριο, τις Οικονομικές Επιστήμες, την Εκπαίδευση, την Πολιτική Επιστήμη κ.λπ.

Οι Συλλογές του υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού περιλαμβάνουν οικονομικού ενδιαφέροντος βιβλία, περιοδικά, πληροφοριακό υλικό, ΦΕΚ (από το 1939 -), την Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (από το 1958 μέχρι το 2009), Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1959 μέχρι το 2011 κ.ά. Επίσης περιλαμβάνει ειδικές μελέτες από το ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ, το ΚΕΠΕ, το ΙΟΒΕ και Εκδόσεις της ΕΣΥΕ.

Στοιχεία Επικοινωνίας

Διεύθυνση: Νίκης 5-7, Τ.Κ. 10180, Σύνταγμα, Αθήνα

Τηλέφωνο: 2103332004

FAX: 2103332005

Email: Library@m nec.gr

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ιστορικό

Παράλληλα με την ίδρυση του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου το 1991 ιδρύθηκε και η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, η οποία λειτουργεί ως αυτοτελής αποκεντρωμένη υπηρεσία σε επίπεδο Διεύθυνσης. Το 1995 η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης (ΒΚΠ) ξεκινά την επιστημονική οργάνωση του υλικού της, σύμφωνα με τους διεθνείς βιβλιοθηκονομικούς κανόνες και πρότυπα. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται οι Αγγλοαμερικανικοί Κανόνες Καταλογογράφησης (AACR2) και οι θεματικές επικεφαλίδες της Library of Congress. Η καθιέρωση των ονομάτων γίνεται από το Library of Congress Name Authorities και από τον Κατάλογο Καθιερωμένων Ονομάτων Φυσικών Προσώπων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας. Τέλος, η ταξινόμηση γίνεται σύμφωνα με το Dewey Decimal Classification, 22nd ed. Από την έναρξη της λειτουργίας της μέχρι και τον Ιούνιο του 2000 λειτουργούσε σε χώρο 120 τ.μ. στον 1ο όροφο του κεντρικού κτιρίου του Πανεπιστημίου. Από τον Νοέμβριο του 2000 λειτουργεί στον 2ο όροφο της νέας πτέρυγας «Ευανθία Πετρούτση-Χαροκόπου» του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, συνολικής εκτάσεως 540 τ.μ. Η ΒΚΠ απασχολεί 4 βιβλιοθηκονόμους και, προσαρμόζοντας τις υπηρεσίες και τις λειτουργίες της σύμφωνα με τις εξελίξεις του χώρου της επιστημονικής πληροφόρησης, είναι σε θέση να εξυπηρετήσει αποτελεσματικά όχι μόνο τα μέλη της ακαδημαϊκής της κοινότητας αλλά και οποιονδήποτε πολίτη επιθυμεί να καλύψει τις πληροφοριακές του ανάγκες από τις πηγές της.

Κοινό

Η ΒΚΠ παρέχει τις υπηρεσίες της τόσο σε εσωτερικούς όσο και σε εξωτερικούς χρήστες. Εσωτερικοί χρήστες είναι τα μέλη ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ

και ΕΤΕΠ, οι διδάσκοντες με το ΠΔ 407/80, οι προπτυχιακοί φοιτητές, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές, οι υποψήφιοι διδάκτορες, οι απόφοιτοι του Ιδρύματος, τα μέλη του διοικητικού προσωπικού, καθώς και όσοι εργάζονται με οποιαδήποτε σύμβαση εργασίας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Εξωτερικοί χρήστες είναι τα μέλη της ευρύτερης ελληνικής και διεθνούς επιστημονικής κοινότητας, τα οποία δεν έχουν το δικαίωμα δανεισμού, αλλά μπορούν να έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένες υπηρεσίες, κατόπιν συνεννόησης με τη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης.

Συλλογές

Οι συλλογές της ΒΚΠ περιλαμβάνουν βιβλία, περιοδικά, πληροφοριακό υλικό, χάρτες, ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης (κυρίως ανοικτής πρόσβασης), γκρίζα βιβλιογραφία. Η ΒΚΠ διαθέτει επίσης το Ιστορικό Αρχείο του ιδρύματος σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο. Η συλλογή της γκρίζας βιβλιογραφίας του ιδρύματος (πτυχιακές, μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές) είναι προσβάσιμη μέσω του ιδρυματικού αποθετηρίου ΕΣΤΙΑ. Το υλικό –ελληνικό και ξενόγλωσσο– καλύπτει όλες τις θεματικές ενότητες που θεραπεύονται στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά τμήματα του ιδρύματος. Στον εμπλουτισμό των συλλογών συμβάλλουν και οι δωρεές που κατατίθενται τόσο από δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, όσο και από ιδιώτες που επιλέγουν τη ΒΚΠ για την επεξεργασία και διάθεση του υλικού τους. Καθώς όλο το υλικό της ΒΚΠ είναι καταχωρισμένο σε πληροφοριακά συστήματα είναι άμεσα διαθέσιμο στο κοινό.

Θέματα

Η θεματολογία του υλικού της ΒΚΠ περιλαμβάνει: οικιακή οικονομία, οικολογία, μικροοικονομική, μακροοικονομική, αγροτική οικονομία, οικονομικά της εκπαίδευσης, οικονομικά της οικογένειας, χρηματοοικονομία, περιβάλλον, εκπαίδευση, ψυχολογία, διατροφή, διαίτολογία, βιολογία, βιοχημεία, τρόφιμα, τεχνολογία τροφίμων, γεωγραφία, δημογραφία, γεωλογία, χαρτογραφία, γεωγραφικά πληροφοριακά συστήματα, μετε-

ωρολογία, ανθρωπογεωγραφία, περιφερειακή ανάπτυξη, πληροφορική, τηλεματική, τηλεπικοινωνίες, πληροφοριακά συστήματα, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, προγραμματισμό, κ.ά.

Υπηρεσίες

Στις υπηρεσίες που προσφέρονται από τη ΒΚΠ περιλαμβάνονται:

- Ηλεκτρονικός κατάλογος (web Opac)
- ΕΣΤΙΑ (Ιδρυματικό Αποθετήριο)
- Δανεισμός
- Ηλεκτρονική ανανέωση/κράτηση υλικού και επισκόπηση λογαριασμού
- Σύστημα Αυτόματου Δανεισμού RFID (Self Check)
- Διαδανεισμός άρθρων
- Εκπαίδευση χρηστών
- Ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληροφόρησης
- «Ρωτήστε μας»
- Ξεναγήσεις στο χώρο της ΒΚΠ
- Φωτοτυπίες
- Αναγνώστηριο
- Χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών

Στοιχεία Επικοινωνίας:

Διεύθυνση: Ελ.Βενιζέλου 70, 176-71 Καλλιθέα

Τηλέφωνα: 210-9549169-70, 210-9549334-335

Fax: 210-9560161

E-mail: library@hua.gr

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.library.hua.gr>

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/46376183291/>

Twitter: @hua_library

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄
ΤΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ-ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΩΝ

*(Η σειρά παράθεσης των βιογραφικών σημειωμάτων
γίνεται σύμφωνα με το πρόγραμμα της ημερίδας)*

ΕΥΑ ΣΕΜΕΡΤΖΑΚΗ

Υποδιευθύντρια στο Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης και Προϊσταμένη της Βιβλιοθήκης της Τράπεζας της Ελλάδος. Μεταπτυχιακός τίτλος στη βιβλιοθηκονομία από το Simmons College της Βοστώνης, με υποτροφία Fulbright. Συγγραφέας του βιβλίου *Special Libraries as Knowledge Management Centres*, 2011. Εκλεγμένο μέλος της Διαρκούς Επιτροπής του Τμήματος Διαχείρισης Γνώσης της International Federation of Library Associations (IFLA) για την περίοδο 2013-2017. Συντάκτρια του περιοδικού *Συνεργασία*, έκδοσης της Επιτροπής Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών και μέλος του Συμβουλευτικού Συμβουλίου Σύνταξης (Editorial Advisory Board) στο περιοδικό *The Electronic Library*. Ιδρυτικό μέλος της Ομάδας Βιβλιοθηκονόμων Κεντρικών Τραπεζών και μέλος της οργανωτικής της επιτροπής (Steering Committee), η οποία οργανώνει διετή εργαστήρια (workshops) από το 2009. Από το 2013 προεδρεύουσα (chairperson) του ετήσιου σεμιναρίου για βιβλιοθήκες Κεντρικών Τραπεζών που οργανώνει το Central Bank Publications/Incisive Media στο Cambridge University. Συγγραφέας βιβλιοθηκονομικών άρθρων, μεταφράστρια στα ελληνικά βιβλίων βιβλιοθηκονομικού ενδιαφέροντος και ομιλήτρια σε συνέδρια. Μέλος: IFLA, American Library Association και Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων.

ΑΝΘΗ ΚΑΤΣΙΡΙΚΟΥ

Διδάκτωρ Βιβλιοθηκονομίας, Προϊσταμένη της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πειραιώς και Συντονίστρια των Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης Ελλάδος. Υπήρξε Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης του Πολυτεχνείου Κρήτης, από την ίδρυσή της μέχρι και το 2003. Έχει διοργανώσει το 20ό Συνέδριο της IATUL (International Association of Technical University Libraries, 1999 Χανιά), το IFLA Satellite Pre-conference Meeting of the Sci-Tech libraries Section, το 2010 στα Χανιά, ενώ από το 2009 συνδιοργανώνει το διεθνές Συνέδριο Ποιοτικών και Ποσοτικών Μεθοδολογιών για Βιβλιοθήκες, QQML, που έγινε στις 26-29 Μαΐου 2015 στο Πανεπιστήμιο Descartes στο Παρίσι. Έχει επιμεληθεί επιστημονικές εκδόσεις στους εκδοτικούς οίκους World Scientific και De Gruyter Saur και έχει δημοσιεύσει επιστημονικές εργασίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Ακόμη, είναι chief editor του ηλεκτρονικού επιστημονικού περιοδικού ανοικτής πρόσβασης «QQML e-journal» που συμπεριλαμβάνεται στο DOAJ και στην EBSCOhost. Είναι μέλος των Διεθνών οργανισμών IATUL, IFLA, LIBER, ALA και μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης.

ΗΛΙΑΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ

Μέλος του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής στην Τράπεζα της Ελλάδος και Αναπληρωτής Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Διετέλεσε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Οικονομικών, Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Γενικός Γραμματέας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Ειδικός Σύμβουλος στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Στην ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία διετέλεσε Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Επιστημονικός Ερευνητής στο Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, Επισκέπτης Καθηγητής

στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Επίσης διετέλεσε Διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου, μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Μεσογειακών Μελετών, μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών. Απέκτησε διδακτορικό Δίπλωμα (Ph.D.) από το Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας του Πανεπιστημίου του Reading M. Βρετανίας, μεταπτυχιακό Δίπλωμα Masters στον Αστικό και Περιφερειακό Σχεδιασμό και πτυχίο Οικονομικών Επιστημών από το Πανεπιστήμιο Sussex της M. Βρετανίας. Στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής του ιδιότητας έχει δεκάδες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους και έχει συντάξει μελέτες κυρίως σε σχέση με αναπτυξιακά ζητήματα της ελληνικής οικονομίας. Το βιογραφικό του είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://topa.gr/cvs/plaskovitis.htm>

ΠΕΤΡΟΣ ΜΗΓΙΑΚΗΣ

Ερευνητής στη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών της Τράπεζας της Ελλάδος. Το αντικείμενο εργασίας άπτεται σε θέματα σχετικά με τις αγορές κεφαλαίων, τον τραπεζικό τομέα και τη νομισματική πολιτική. Έχει διατελέσει μέλος σε επιτροπές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας σε θέματα διαχείρισης κινδύνων σε πράξεις νομισματικής πολιτικής. Παράλληλα, το 2010, εξελέγη λέκτορας στο αντικείμενο των χρηματοοικονομικών στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου ολοκλήρωσε τη διδακτορική του διατριβή στην εφαρμοσμένη χρηματοοικονομική οικονομετρία, μετά από σπουδές στα οικονομικά, τη διοίκηση επιχειρήσεων και τη μαθηματική προτυποποίηση. Μελέτες του έχουν δημοσιευθεί στις περιοδικές εκδόσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, όπως τα *Journal of Banking & Finance*, *European Financial Management* και το *International Review of Financial Analysis*.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Λέκτορας του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά, ενώ έχει διατελέσει στο παρελθόν επικεφαλής του τμήματος Ναυτιλίας και Μεταφορών του BCA College. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Λίβερπουλ, Μεγάλη Βρετανία, MPhil στα Χρηματοοικονομικά από το Πανεπιστήμιο Bangor της Ουαλίας, Ηνωμένο Βασίλειο, Μεταπτυχιακό στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική από το Πανεπιστήμιο Bangor της Ουαλίας, Ηνωμένο Βασίλειο, και BSc στα Οικονομικά από το Anglia Ruskin University, Ηνωμένο Βασίλειο. Ως μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας έχει διατελέσει Λέκτορας (Π.Δ. 407) στο Τμήμα Ναυτιλίας του Πανεπιστημίου του Πειραιά από την περίοδο 2009-2011, όπου επίσης συμμετείχε σε διάφορα εθνικά και διεθνή προγράμματα και στο BCA από το 2008 μέχρι το 2014. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη Ναυτιλιακή Οικονομική, το Διεθνές Εμπόριο, την Ανάλυση Αγορών, τις Ναυλώσεις και τον τομέα των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών και την Πρόβλεψη Χρηματοοικονομικού Κινδύνου. Μελέτες του έχουν δημοσιευτεί σε παγκοσμίου φήμης διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Ο Δρ Πολέμης εργάζεται επίσης ως χρηματοοικονομικός & Επενδυτικός σύμβουλος σε επιχειρήσεις και Ναυτιλιακές εταιρείες. Ηλεκτρονική επικοινωνία στο dionpolemis@unipi.gr

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΛΩΜΟΥΔΗΣ

Οικονομολόγος Καθηγήτης στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στο επιστημονικό πεδίο της Οικονομικής Ανάλυσης. Με δημοσιεύσεις μεγάλου αριθμού μελετών, σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια. Αντικείμενο αυτών των δημοσιεύσεων αποτελεί ως επί το πλείστον η λειτουργία, οργάνωση και εξέλιξη της λιμενικής βιομηχανίας και η πολιτική των μεταφορών, ιδιαιτέρως των θαλάσσιων. Έχει συμμετάσχει αυτοτελώς ή σε συνεργασία στην έκδοση δεκαέξι (16) βιβλίων. Μεταξύ αυτών είναι και το *Σύγχρονες Βιβλιοθήκες-Τράπεζες Πληροφοριών: Οργάνωση & Νέες Τά-*

σεις, (Χλωμούδης Κ., Κωσταγιόλας Π.). Εκδόσεις J&J Hellas, ISBN: 960-8461-32-4. Αθήνα, Μάρτιος 2004.

ΙΩΑΝΝΑ-ΣΑΠΦΩ ΠΕΠΕΛΑΣΗ

Απόφοιτος του Harvard και του London School of Economics, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου και διευθύνει το πρόγραμμα της ιστορίας της επιχειρηματικότητας και του Εταιρικού Τομέα. Έχει συνεπιμεληθεί στα αγγλικά τρεις τόμους για την ιστορία της επιχειρηματικότητας (Palgrave Macmillan και Berg) και έναν τόμο για την ευρωπαϊκή ιστοριογραφία των Τραπεζών (Alpha Bank). Το 2003 βραβεύθηκε από την Οθωμανική Τράπεζα. Έχει δημοσιεύσει άρθρα πάνω στην οικονομική και χρηματοοικονομική ιστορία και στην ιστορία της επιχείρησης σε διεθνείς συλλογικούς τόμους και σε διεθνή περιοδικά με κριτές, όπως ενδεικτικά στο *Business History Review*, *Business History*, *Financial History Review*. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του *Business History*. Επίσης, έχει διατελέσει μέλος του Δ.Σ. της Ευρωπαϊκής Εταιρείας της Ιστορίας της Επιχείρησης και εκτελεί τώρα δεύτερη θητεία στο Δ.Σ. της Ευρωπαϊκής Εταιρείας της Εξελικτικής Πολιτικής Οικονομίας. Από το 2010 ως το 2013 διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) και από το 2013 είναι μέλος του Δ.Σ. της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης (ΚΣΟΤ).

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

Οικονομικός εμπειρογνώμων στην Τράπεζα της Ελλάδος στη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών και καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών. Σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στη Σχολή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών (1975-1980), και κατόπιν απέκτησε πτυχία MSc και διδακτορικό (Ph.D) στις Οικονομικές Επιστήμες στο University of Illinois at Urbana των ΗΠΑ. Έχει

δημοσιεύσει επιστημονικές εργασίες σε περιοδικά καθώς και μονογραφίες με θέμα τη διεθνή οικονομική και τις οικονομίες των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Έχει διατελέσει επιστημονικός υπεύθυνος του ερευνητικού ευρωπαϊκού προγράμματος Phare-ACE και επιμελήτης του σχετικού συλλογικού τόμου καθώς και κριτής άρθρων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Έχουν γίνει περισσότερες από 150 ετεροαναφορές στο δημοσιευμένο έργο του μέχρι το Δεκέμβριο του 2013. Τέλος έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα και έχει πραγματοποιήσει ανακοινώσεις σε συνέδρια. Το βιογραφικό του είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://deps.panteion.gr/index.php/el/meli-dep-menu-all/48-parazoglou-el>

ΜΙΧΑΛΗΣ ΒΑΖΙΡΓΙΑΝΝΗΣ

Καθηγητής του Τμήματος Πληροφορικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ), ενώ από το 2013 έχει θέση παράλληλης απασχόλησης στην Ecole Polytechnique (Γαλλία). Σε επίπεδο σπουδών, έχει πτυχίο Φυσικής και μάστερ σε Συστήματα Αυτοματισμού από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και μάστερ σε «Συστήματα Γνώσης» από το Heriot Watt University (Edinburgh, UK). Εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών σε θέματα Πληροφορικής. Έχει εργαστεί ως προσκεκλημένος ερευνητής στο ΕΜΠ, στο ερευνητικό κέντρο GMD-IPSI (Darmstadt, Γερμανία), στο Πανεπιστήμιο Fern-Universitaet (Hagen, Γερμανία), στα εργαστήρια της IBM (Ινδία), στο MAX PLANK Institute (Γερμανία), και στο ερευνητικό κέντρο INRIA/FUTURS στο Παρίσι. Έχει επίσης οργανώσει καινοτομικά προγράμματα σπουδών σε θέματα Επιστήμης Δεδομένων και διδάσκει σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών σε Πανεπιστήμια της Ελλάδος και του εξωτερικού (Γαλλία, Ισπανία, Κίνα). Έχει επιβλέψει δώδεκα περαιωμένες διδακτορικές διατριβές στην Ελλάδα και τη Γαλλία. Έχει εργαστεί ως σύμβουλος σε έργα για μεγάλης κλίμακας πληροφοριακά συστήματα με εξειδίκευση σε ανάλυση μεγάλης κλίμακας δεδομένων (Big data) στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Είναι συγγραφέας τριών βιβλίων (δύο με τον διεθνή οίκο Springer-Verlag) στον

χώρο της εξόρυξης δεδομένων και έχει συνεισφέρει κεφάλαια σε βιβλία και εγκυκλοπαίδειες διεθνών εκδοτικών οίκων, ενώ έχει δημοσιεύσει περισσότερες από εκατόν τριάντα εργασίες σε διεθνή περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων με κριτές. Διατηρεί ενεργές ερευνητικές συνεργασίες με τα ερευνητικά εργαστήρια μεγάλων βιομηχανιών σε επίπεδο ανάλυσης δεδομένων. Είναι κάτοχος τριών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η ερευνητική του εργασία και τα ενδιαφέροντα εμπίπτουν στις περιοχές: Εξόρυξη Γνώσης, Μηχανική Μάθηση, Ανάκτηση Πληροφορίας από κείμενα, μεγάλης κλίμακας δεδομένα (Big data). Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα: <http://www.lix.polytechnique.fr/~mvazirg/>

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΟΥΜΑ

Κάτοχος πτυχίου στην Οικονομική Επιστήμη από το Πανεπιστήμιο της Βόννης Rheinische Friedrich-Wilhelms Universität Bonn, καθώς και μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος στην Οικονομική Επιστήμη από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Από το 2004 έως σήμερα είναι ερευνήτρια στο Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, με γνωστικό αντικείμενο τη μακροοικονομική ανάλυση, με έμφαση στην ανάλυση της οικονομικής συγκυρίας μέσω της χρήσης οικονομικών χρονολογικών σειρών. Το ερευνητικό της έργο εστιάζει, μεταξύ άλλων, στην ανάλυση των οικονομικών κύκλων, με εξειδίκευση στη διενέργεια προβλέψεων και την κατασκευή σύνθετων οικονομικών δεικτών.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ-ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΙΔΗΣ

Ερευνητής στο Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) από το 2004, με επιστημονικά ενδιαφέροντα και συγγραφικό έργο στα οικονομικά της εργασίας, του χώρου, των αγορών. Απόφοιτος του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών-ΑΣΟΕΕ (1990), με μεταπτυχιακούς τίτλους σε οικονομικά (1993) και ιστορία (1996) από το Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Pennsylvania των ΗΠΑ, διδακτορικό από το Πανεπιστήμιο του Essex της Αγγλίας (2001) και πρόσθετη διδακτική εμπει-

ρία στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Ιρλανδίας (1999-2003), το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών-ΑΣΟΕΕ (2004, 2010-15) και το Πανεπιστήμιο Κύπρου (2008-09). Εκπρόσωπος του ΚΕΠΕ και της χώρας στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης για θέματα περιφερειακής ανάπτυξης (2004-08). Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών στην οικονομική επιστήμη (2008). Αναλυτικό βιογραφικό στο <http://new.kepe.gr/index.php/el/profil-cb/userprofile/pjprodr>.

ΙΩΑΝΝΑ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Χημικός Μηχανικός, απόφοιτος ΕΜΠ. Ξεκίνησε να εργάζεται στο ΕΚΤ το 1993 ως ειδικός πληροφόρησης σε θέματα χημείας, τεχνολογίας και σε αναζήτηση πατεντών. Στη συνέχεια ως στέλεχος του ΕΚΤ συμμετείχε σε διάφορες δράσεις και στις 3 φάσεις της υλοποίησης του Εθνικού Πληροφοριακού Συστήματος Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΠΣΕΤ) που ξεκίνησε το 1996 στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Οι δράσεις με τις οποίες κυρίως ασχολείται σήμερα σχετίζονται με τη δημιουργία και την υποστήριξη της λειτουργίας της ψηφιακής βιβλιοθήκης Επιστήμης και Τεχνολογίας, με τη βελτίωση του περιβάλλοντος παροχής υπηρεσιών της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης με βάση τα χαρακτηριστικά των χρηστών στους οποίους απευθύνεται, και με τον προγραμματισμό, συντονισμό και παρακολούθηση των επιμέρους ενεργειών για την ομαλή ένταξη νέων υπηρεσιών στην καθημερινή λειτουργία της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ

Συντονίζει το δίκτυο Enterprise Europe Network-Hellas στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ), που είναι Εθνικό Σημείο Επαφής για το πρόγραμμα ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Έχει συντονίσει πολλά ευρωπαϊκά έργα σε τομείς έρευνας, καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας και έχει εκπροσωπήσει τη χώρα ως εμπειρογνώμονας σε προγράμματα που αφορούν την καινοτομία και περιφερειακή ανάπτυξη. Συμμετέχει ενεργά σε εκδόσεις και άλλες δράσεις προώθησης ερευνη-

τικών αποτελεσμάτων. Έχει σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στα πανεπιστήμια Université Catholique de Louvain και Vrije Universiteit Brussel του Βελγίου.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΩΣΤΑΓΙΟΛΑΣ

Επίκουρος Καθηγητής Οργάνωσης και Διοίκησης Υπηρεσιών Πληροφόρησης στο Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Σχολή Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Είναι Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Robert Gordon's University, Aberdeen, Μεγάλη Βρετανία. Έχει διδακτορικό από το Πανεπιστήμιο του Birmingham στο αντικείμενο της διοίκησης, της ποιότητας και αξιοπιστίας και το έργο του έχει δημοσιευθεί σε διεθνή περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων. Είναι συν-συγγραφέας τεσσάρων βιβλίων στα Ελληνικά (εκδόσεις J&J, Παπασωτηρίου, Πεδίο, Παπαζήση) και συγγραφέας ενός ξενόγλωσσου βιβλίου, το οποίο έχει εκδοθεί από τον διεθνή επιστημονικό εκδοτικό οίκο Chandos-Elsevier publisher. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εμπίπτουν θεωρητικά και εφαρμοσμένα ζητήματα διοίκησης υπηρεσιών πληροφόρησης, διαχείρισης διανοητικών πόρων και διοίκησης ποιότητας, όπως επίσης και ζητήματα διερεύνησης της πληροφοριακής συμπεριφοράς σε διαφορετικά περιβάλλοντα με έμφαση στις υπηρεσίες υγείας. Περισσότερα στοιχεία στο <http://scholar.google.gr/citations?user=QHilV-gAAAAJ&hl=en> και ηλεκτρονική επικοινωνία στο pkostagiolas@ionio.gr.

ΕΛΙΑ ΒΛΑΧΟΥ

Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος, Υπεύθυνος Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς. Αριστούχος του τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, με μεταπτυχιακές σπουδές στη μουσειολογία (Ecole du Louvre), την προϊστορική αρχαιολογία (Paris I) και τη συγκριτική λογοτεχνία (Paris IV-Sorbonne). Εργάστηκε ως μουσειολόγος σε αίθουσες τέχνης, στην 5η ΕΒΑ και στο Νομισματικό Μουσείο. Από το 2003 εργάζεται στο

Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς και από το 2007 προΐσταται της Υπηρεσίας Μουσείων του ΠΙΟΠ. Το 2013 ανέλαβε καθήκοντα Υπευθύνου του Ιδρύματος: συντονίζει τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και τις ποικίλες πολιτιστικές και επιστημονικές δραστηριότητες του ΠΙΟΠ, που στοχεύουν στην ανάδειξη του πολιτιστικού τοπίου και της παραγωγικής ιστορίας της Ελλάδας. Συμμετέχει ως εισηγήτρια σε μεταπτυχιακά σεμινάρια μουσειολογίας και πολιτιστικής διαχείρισης. Περισσότερα στοιχεία στο www.pioop.gr και ηλεκτρονική επικοινωνία στο VlachouE@piraeusbank.gr

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΤΣΙΜΠΟΓΛΟΥ

Γενικός Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος από τον Απρίλιο του 2014. Διετέλεσε Διευθυντής Βιβλιοθήκης, *ex officio* μέλος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Κύπρου, προϊστάμενος του τμήματος Ανάπτυξης Βιβλιοθηκών στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, συντονιστής του έργου «Δημιουργία Συλλογικού Καταλόγου των ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών» και δημιουργός βάσης δεδομένων 3.000.000 ενοποιημένων εγγραφών από 60 ιδρύματα, δημιουργός του Εθνικού Δικτύου Επιστημονικών και Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ/ΕΚΤ), σχεδιαστής και επιβλέπων της ψηφιοποίησης του Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών και συντάκτης της πρότασης ARGOS (ARchaeological Greek Online System). Επίσης είναι μέλος της Ομάδας Εργασίας για τις υποδομές της Επιτροπής Αξιολόγησης Ιδιωτικών Πανεπιστημίων Κύπρου, της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Κυπριακής Βιβλιοθήκης, της ομάδας εργασίας «Πληροφόρηση, Τηλεπικοινωνίες, Ηλεκτρονικό Επιχειρείν» του έργου Τεχνολογική Διερεύνηση “Technological Foresight. Ελλάδα 2015-2021”, της επιστημονικής επιτροπής των ανά διετία συνεδρίων του Ευρωπαϊκού Δικτύου UNICA για την επιστημονική επικοινωνία και την ανοικτή πρόσβαση στην πληροφορία και της τεχνικής επιτροπής για την προτυποποίηση στην Τεκμηρίωση/Πληροφόρηση/Βιβλιοθηκονομία του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΤΕ22). Είναι κάτοχος Διδακτορικού δι-

πλώματος στη Βιβλιοθηκονομία-Επιστήμη Πληροφόρησης από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και Πτυχίου Οικονομικών από την Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών, απέκτησε Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση EFQM «Recognised for Excellence in Europe» (Αναγνώριση για την Επιχειρηματική Αριστεία) Τριών Αστέρων στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου. Έχει δεκάδες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά. Αναλυτικό βιογραφικό στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://tsimproglou.gr>

Επιμέλεια έκδοσης: Ελένη Σουλτανάκη

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση:

ΒΙΒΛΙΟΤΕΧΝΙΑ - ΦΩΤΗΣ ΠΑΠΠΑΣ & ΣΙΑ

Ζ. Πηγής 52Α, Εξάρχεια - Παπαρρηγοπούλου 6Α-Δ, Περιστέρι

Τηλ.: 210 38.01.844 - 210 57.89.355

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ-ΜΕΛΗ ΔΙ.Ο.ΒΙ.

ALPHA BANK

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
HELLENIC ECONOMIC LIBRARY NETWORK

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

e-mail: diovi.libraries@gmail.com

URL: <http://libnt2.lib.unipi.gr/diovi>

Facebook: ΔΙΟΒΙ

Twitter: @diovi_helin

ISBN: 978-960-341-111-6